

การพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาใน
โรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

DEVELOPING A SOCIAL SKILL EARLY INTERVENTION PROGRAM FOR
CHILDREN STARTING INCLUSIVE PRIMARY SCHOOL

จิรพัฒน์ ศิริรักษ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2564

การพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาใน
โรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

DEVELOPING A SOCIAL SKILL EARLY INTERVENTION PROGRAM FOR
CHILDREN STARTING INCLUSIVE PRIMARY SCHOOL

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF EDUCATION
(Doctor of Education (Special Education))
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2021

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียน
ร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ของ

จิรพัฒน์ ศิริรักษ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์พิเศษ

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร วิบูลพัฒน์วงศ์)

ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา มิตรานันท์)

ประธาน

(ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพิมพ์พงศ์ วัฒนะรัตน์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาวัลย์ หาญขจรสุข)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
ผู้วิจัย	จิรพัฒน์ ศิริรักษ์
ปริญญา	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนิดา มิตรานันท์

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 15 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ตอนที่ 2 กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 353 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 สร้างโปรแกรมฯ กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย โปรแกรมฯ และแบบประเมินโปรแกรมฯ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 3 ทดลองใช้และปรับปรุงโปรแกรมฯ กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือด้านทักษะสังคม จำนวน 4 คน เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กฯ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพของโปรแกรมฯ (E_1/E_2) ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า 1. ปัจจุบันสถานศึกษายังไม่มีโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา แนวทางการสร้างโปรแกรม ควรมีกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติหรือมีส่วนร่วม ส่วนทักษะสังคมที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติ ตามกฎ กติกา และข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน 2. โปรแกรมฯ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของโปรแกรม คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ลักษณะของโปรแกรม ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล แบบประเมินทักษะสังคม และคู่มือการใช้โปรแกรมฯ 3. โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมฯ มีประสิทธิภาพ 82.06/82.92 และมีประสิทธิผล ค่า E.I. เท่ากับ 0.75

คำสำคัญ : การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม, ทักษะทางสังคม, โรงเรียนเรียนร่วม

Title	DEVELOPING A SOCIAL SKILL EARLY INTERVENTION PROGRAM FOR CHILDREN STARTING INCLUSIVE PRIMARY SCHOOL
Author	CHEERAPAT SIRIRAK
Degree	DOCTOR OF EDUCATION
Academic Year	2021
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Kanokporn Vibulpatanavong , Ph.D.
Co Advisor	Assistant Professor Dr. Chanida Mitranun

The purpose of this research is to develop a social skill early intervention program for children starting at an inclusive primary school. Phase One was concerned with current situations, problem situations and the establishment of guidelines. The target group consisted of 15 specialists who were experienced with children needing special education and 353 Grade One teachers. The instruments included in-depth interviews, semi-structured interviews and questionnaires. The data was statistically analyzed by mean average, standard deviation and content analysis. Phase Two was concerned with the creation of the program and the population consisted of eight experts. The instruments included a social skill early intervention program for children starting at an inclusive primary school and an evaluation program form. The data were statistically analyzed by content analysis. Phase Three was experimental, with a focus on improvement. The population consisted of four students in need of social skills assistance. The instrument was a social skills early intervention program for children starting at an inclusive primary school. The data were statistically analyzed by E1/E2, E.I., and content analysis. The findings were as follows: (1) educational institutions do not currently offer a social skill early intervention program for children starting at an inclusive primary school. The guidelines for creating programs suggest activities that emphasize action or participation. Moreover, the essential social skills for Grade One students include waiting skills, following rules skills and sharing skills; (2) the program consisted of (1) the purpose; (2) the participants; (3) the components; (4) the methods for organizing activities; (5) the details of social skills learning activities; (6) the social skills learning activity plan; (7) media; (8) evaluation; (8) the evaluation of social skills, and (10) program manuals; and (3) the efficiency was 82.06/82.92, and the effectiveness was E.I.= 0.75.

Keyword : Early Intervention, Social Skill, Inclusive School

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความเมตตากรุณาและความอนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กนกพร วิบูลย์พัฒนวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา มิตรานันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รวมถึงคณาจารย์ในสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพิมพ์พงศ์ วัฒนะรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุธาวลัย หาญจรสุข และอาจารย์ ดร.ทมลดา บุญกาญจน์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำอย่างดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาเป็นประธานคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย) และกรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี วิริยางกูร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิพินต์ สุขบุญพันธ์ อาจารย์ ดร.วิลาวัลย์ ด่านสิริสุข อาจารย์ ดร.สมสุดา มัธยมจันทร์ และดร. เกรียงศักดิ์ อุบลไทร เป็นอย่างสูงที่ให้ความกรุณาตรวจและให้คำแนะนำ จนได้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สมบูรณ์

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ “ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ” ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการทำงานวิจัยครั้งนี้ให้เป็นผลสำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ ของบิดา มารดา ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยทั้งในอดีตและปัจจุบันที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

จิรพัฒน์ ศิริรักษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention)	13
1.1 แนวคิดของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม	13
1.2 ความหมายของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม.....	15
1.3 ความสำคัญของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม	16
1.4 กระบวนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม	18
1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม.....	23
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม	24
2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget).....	24
2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory).....	25

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม.....	27
3.1 ความหมายของทักษะทางสังคม.....	27
3.2 ความสำคัญของทักษะสังคม.....	28
3.3 ทักษะทางสังคมเบื้องต้น.....	30
3.4 ความบกพร่องทักษะทางสังคมของเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม .	31
3.5 พัฒนาการทางสังคมในเด็กปกติ.....	33
3.6 การประเมินทักษะทางสังคม	38
3.7 วิธีการสอนทักษะทางสังคม	40
3.8 ขั้นตอนการฝึกทักษะทางสังคม	65
3.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม	66
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง (Reinforcement)	66
4.1 ความหมายของการเสริมแรง.....	66
4.2 ชนิดของการเสริมแรง	67
4.3 หลักการในการเสริมแรง	68
4.4 หลักการจัดการสอนโดยใช้การเสริมแรง	69
4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง	70
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรม.....	71
5.1 ความหมายของการพัฒนาโปรแกรม.....	71
5.2 องค์ประกอบของโปรแกรม.....	72
5.3 หลักการและแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรม	72
5.4 กระบวนการพัฒนาโปรแกรม	73
5.5 การพัฒนาโปรแกรม.....	75
5.6 การประเมินผลโปรแกรม.....	75

5.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรม	76
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	77
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา.....	79
ระยะที่ 2 สร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	89
ระยะที่ 3 ทดลองใช้และปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	101
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	135
1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	136
2. ผลการสร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	169
3. ผลการทดลองใช้และปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	212
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	223
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	223
วิธีดำเนินการวิจัย	223
สรุปผลการวิจัย	225
อภิปรายผล	229
ข้อเสนอแนะ	235
บรรณานุกรม	237
ภาคผนวก.....	247

ประวัติผู้เขียน.....	292
----------------------	-----

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 พัฒนาการทางสังคมของเด็กตั้งแต่แรกเกิด-5 ปี	33
ตาราง 2 มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	35
ตาราง 3 มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย.....	36
ตาราง 4 มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมใน ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข.....	37
ตาราง 5 แผนการทดลองแบบ One-Group Pretest – Posttest Design.....	117
ตาราง 6 รายละเอียดการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง	121
ตาราง 7 สรุปการดำเนินการในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่ กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา.....	127
ตาราง 8 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	164
ตาราง 9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะ สังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา (N=353).....	165
ตาราง 10 มุมมองของครูในเรื่องทักษะสังคมที่สำคัญที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรมีเพื่อการ เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในห้องการศึกษาปกติได้ประสบความสำเร็จ.....	168
ตาราง 11 รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม.....	172
ตาราง 12 ผลการประเมินร่างโปรแกรมโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคม สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 ท่าน.....	176
ตาราง 13 ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะ สังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา.....	183
ตาราง 14 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา และ ข้อเสนอแนะ	186

ตาราง 15 การปรับข้อความในองค์ประกอบของโปรแกรมฯ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ.....	204
ตาราง 16 รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ.....	208
ตาราง 17 ประสิทธิภาพของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา (N=4)	213
ตาราง 18 ค่าดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา (N=4)	214
ตาราง 19 ร้อยละของความก้าวหน้าของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา (รายบุคคล)	214
ตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ทั้งก่อนและหลังการทดลองใช้.....	217

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	11
ภาพประกอบ 2 การเรียนรู้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ ระหว่าง ตัวบุคคล (Person) สิ่งแวดล้อม (Environment) และพฤติกรรม (Behavior)	26
ภาพประกอบ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	78
ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	81
ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา	87
ภาพประกอบ 6 ขั้นตอนการสร้างร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา	93
ภาพประกอบ 7 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	98
ภาพประกอบ 8 ขั้นตอนการสร้างคู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	105
ภาพประกอบ 9 ขั้นตอนการสร้างแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	108
ภาพประกอบ 10 ขั้นตอนการสร้างสื่อการสอนในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	111

ภาพประกอบ 11 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะ แรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	116
ภาพประกอบ 12 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะ สังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา.....	133
ภาพประกอบ 13 โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้า ศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา.....	222

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การที่มนุษย์จะประสบความสำเร็จในชีวิตทั้งเรื่องส่วนตัวและหน้าที่การงานได้นั้น จะต้องอาศัยทั้งวิชาการ ความรู้และทักษะในการเข้าสังคมที่ดี อันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเหลือเด็กให้ประสบความสำเร็จในอนาคต สอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551) ที่กล่าวว่าทักษะทางสังคมเป็นกลุ่มของทักษะต่างๆที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์และสื่อสารระหว่างกันในสังคม ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การพูด การฟัง การเล่น การแบ่งปัน การรอคอย การทำงานร่วมกันเป็นทีม เป็นต้น รวมทั้งความสามารถในการเข้าใจถึงสถานการณ์ต่างๆที่หลากหลาย กฎกติกาต่างๆในสังคม ความสามารถในการเอาใจใส่ต่อคนรอบข้าง และการทำความเข้าใจกับผู้อื่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางบวกให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะวัยเด็กที่ต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆในชีวิต และนำไปสู่วัยรุ่นที่ต้องการการยอมรับจากเพื่อนฝูง คนรอบข้าง จนวัยผู้ใหญ่ที่เริ่มสร้างครอบครัวและต้องการความสำเร็จในหน้าที่การงาน ทักษะทางสังคมจึงเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นระบบตั้งแต่แรกเริ่ม

ในประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับทักษะทางสังคมจนกำหนดให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องทักษะสังคมตั้งแต่เด็กเล็ก ดังจะเห็นได้จากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่ได้ศึกษาสภาพ การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ที่ให้รัฐต้องดำเนินการดูแลและพัฒนาเด็กก่อนเข้ารับการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมให้สมวัย (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) รวมทั้งกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่ส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีการพัฒนาทักษะทางสังคมที่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) ที่สนับสนุนให้เด็กมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงทักษะทางสังคม ความมีวินัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) นำไปสู่การกำหนดทักษะสำคัญสำหรับเด็กในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสำคัญต่อการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ทั้งนี้ ได้ระบุจุดหมายและคุณลักษณะอันพึง

ประสงค์ให้เด็กที่มีอายุ 3-6 ปี จะต้องมีความทักษะทางสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ทักษะทางสังคม เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และช่วยให้บุคคลสามารถรักษาสัมพันธภาพนั้นไว้ได้ ก่อให้เกิดการยอมรับจากบุคคลอื่น สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับความคาดหวังของสังคม ซึ่งจะช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในงานและกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมได้เป็นอย่างดี (Hollinger, 2015; McIntyre, 2013; Swanson & Watson, 2012) ผู้ที่มีทักษะทางสังคมที่ดีย่อมสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ครู และผู้อื่น มีส่วนช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จได้ ในขณะที่คนที่ขาดทักษะทางสังคมนั้น มักอยู่อย่างโดดเดี่ยว ถูกสังคมปฏิเสธ มีโอกาสในการเรียนรู้และมีเพื่อนน้อยกว่า การขาดทักษะทางสังคมมักก่อให้เกิดปัญหาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะเด็กออทิสติก เด็กที่มีความบกพร่องด้านสมาธิ และเด็กที่มีพัฒนาการทางสังคมล่าช้า

นอกจากนี้ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษยังให้ความสำคัญกับทักษะทางสังคมด้วยเช่นกัน โดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้ทักษะทางสังคม อยู่ในหลักสูตรของศูนย์การศึกษาพิเศษทุกหลักสูตร กำหนดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ อายุตั้งแต่แรก เกิด ถึง 6 ปี และยืดหยุ่นตามความพร้อม มีพัฒนาการทางด้านกลุ่มทักษะทางสังคม นอกจากนั้นยังกำหนดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ อายุตั้งแต่แรกเกิดถึงตลอดชีวิต มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในด้านทักษะการมีส่วนร่วมในสังคมและทักษะชีวิต และทักษะส่วนบุคคลและสังคม ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งพัฒนาและจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีศักยภาพสูงสุดในการดำเนินชีวิต (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2558)

หลักการสำคัญเบื้องต้นของการจัดการศึกษาทางการศึกษาพิเศษนั้น คือต้องจัดการศึกษาให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความบกพร่อง และกระบวนการที่สำคัญของขั้นตอนนี้ก็คือ การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) ซึ่งหมายถึง การช่วยเหลือเด็กโดยเร็วที่สุดเมื่อพบว่ามีความเสี่ยงหรือทันทีที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีความต้องการพิเศษ มุ่งให้การช่วยเหลือส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ได้เต็มศักยภาพตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล หากเด็กได้รับการช่วยเหลือตั้งแต่แรกเริ่มแล้ว เด็กจะมีพัฒนาการที่ใกล้เคียงกับเด็กปกติมาก ดังนั้นการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจึงถูกบรรจุไว้ในกฎหมายการศึกษาพิเศษของประเทศออสเตรเลีย (National Disability Insurance Agency, 2019)

นิวซีแลนด์ (Education Counts, 2007) เป็นต้น สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเช่นกัน จะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 วรรค 3 และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 5 ถึงแม้จะไม่ได้กำหนดอายุชัดเจน แต่เน้นให้การช่วยเหลือตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความบกพร่อง การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจึงเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก การช่วยเหลือครอบคลุมในการพัฒนาเด็ก โดยนำทฤษฎีพัฒนาการ มาบูรณาการตามหลักการและแนวคิด มุ่งเน้นการกระตุ้นพัฒนาการเด็กและการเรียนรู้โดยยึดเด็กเป็นสำคัญ (สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์, 2558) ซึ่งการพัฒนาเด็กในช่วงวัยเริ่มต้น มีความสำคัญที่สุด เพราะช่วยให้เด็กได้รับการช่วยเหลือที่ตรงกับความต้องการ ในช่วงสำคัญของชีวิต ที่จะเป็นตัวชี้ถึงความสำเร็จในอนาคตอีกทั้งช่วยแก้ไขความบกพร่องและป้องกันความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นภายหลังได้และยังช่วยเตรียมความพร้อมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีพัฒนาการที่ดีสามารถเข้าโรงเรียนในระดับที่เหมาะสมต่อไปได้ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2558)

ในปัจจุบันพบว่า เด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนในช่วงอายุ 5-6 ปี มีปัญหาด้านทักษะทางสังคมค่อนข้างมาก เช่น การรอคอย การรู้จักกฎกติกา การแบ่งปัน การกล่าวคำขอบคุณ-ขอโทษ การเล่นกับเพื่อน การทำงานร่วมกับเพื่อน เป็นต้น (Stephen, 2010; นาถลดา ตะวันกาญจน์โชติ, 2554) ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เนื่องจากหากไม่ได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสม ปัญหาทักษะทางสังคม จะก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมตามมา และส่งผลต่อการเรียนรู้ทางด้านวิชาการอีกด้วย และจากที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ครู ผู้ปกครอง พบว่า การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคมนี้ ยังมีเด็กอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ เนื่องจากยังต้องรอ เพราะยังไม่ได้ระบุว่ามีความต้องการพิเศษอยู่ในประเภทใดจากแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นจึงเป็นอุปสรรคต่อการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเป็นอย่างมาก เนื่องจากรูปแบบการให้บริการการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่พบในปัจจุบัน เด็กจะต้องได้รับการวินิจฉัยก่อนว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทใด ถึงจะได้รับโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มตามความต้องการจำเป็น ทำให้เด็กบางกลุ่มขาดโอกาสที่จะได้รับการช่วยเหลือทางทักษะสังคมอย่างทันท่วงที และที่สำคัญยังไปขัดขวางการส่งเสริมทักษะทางสังคมให้เด็กมีพัฒนาการเป็นไปตามวัย ตามลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กปกติ ซึ่งควรให้การช่วยเหลือตั้งแต่เด็กอายุน้อย ในวัยเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ซึ่งถือว่าเป็นช่วงสำคัญที่สุดของชีวิต (อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์, 2552) เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม จึงควรได้รับการ

ส่งเสริมพัฒนาการอย่างถูกต้อง เหมาะสมเป้าหมายคือการช่วยให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น สามารถเข้าเรียนในสภาพแวดล้อมปกติได้ (เพ็ญแข ลิ้มศิลา, 2540)

การสอนและฝึกทักษะทางสังคมให้แก่เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคมตั้งแต่ระยะแรกเริ่มจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็กให้มีพฤติกรรมทักษะสังคมที่เหมาะสม ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้เด็กเรียนได้ดีเต็มความสามารถ เป็นที่ยอมรับและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (ยุวดี วิริยางกูร และคณะ, 2561) การสอนทักษะสังคมที่เหมาะสมนั้น ควรมีลักษณะการสอนอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติการการใช้ทักษะสังคมตามขั้นตอนที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว และสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ (Bender, 2016; Meese, 2011) วิธีการสอนทักษะทางสังคมมีแนวทางในการสอน 2 แนวทาง คือ 1) การแก้ปัญหาการรู้คิดทางสังคม (Social Cognitive Problem) วิธีการนี้ได้รับแนวคิดมาจากแนวทางอภิปราย มีจุดเน้นที่สำคัญคือ สามารถนำวิธีการไปใช้ในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาทางสังคมได้ทุกสถานการณ์ 2) การสอนตรง (Direct Instructional Approach) แนวทางการสอนวิธีนี้ประกอบด้วย การใช้ตัวแบบ (Modeling) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Performance Feedback) ในขณะที่ฝึกปฏิบัติ และการฝึกซ้อมทักษะจนเกิดความชำนาญ วิธีการนี้มีจุดมุ่งเน้นสำคัญคือ การสอนทักษะทางสังคมให้ผู้เรียนมีพื้นฐานในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (Bender, 2016) จากการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคมและการสอนทักษะทางสังคม พบว่า วิธีการที่นำมาใช้ในการสอนทักษะทางสังคมนั้น ควรเป็นการผสมผสานหลายวิธีการเข้าด้วยกัน เริ่มจากการให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่ถูกต้องก่อนนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์เช่นเดียวกับแนวการสอนทักษะทางสังคมในข้างต้น ต่างมีข้อเด่นที่แตกต่างกัน คือ แนวทางของอภิปรายเหมาะสมที่จะใช้กับเด็กโต ซึ่งมีความสามารถในการคิดที่สลับซับซ้อน ส่วนแนวการสอนตรงเหมาะสมที่จะใช้สอนเด็กเล็กที่ไม่เคยเรียนรู้ทักษะมาก่อน เพราะเป็นแนวการสอนที่มีขั้นตอนที่ชัดเจน เน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนสูง ด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับที่รวดเร็ว ครูสามารถตรวจสอบได้ว่าเด็กไม่เข้าใจขั้นตอนใด เพื่อที่ครูให้ความช่วยเหลือหรืออธิบายได้ตรงประเด็น (National Mental Health and Education Center, 2002)

นอกจากนี้ยังมีการสอนที่หลากหลายที่ช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กได้ เช่น การสอนโดยการสาธิต เป็นการสอนที่กระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนมีความสนใจในทักษะที่จะเรียน อธิบายเนื้อหา ขั้นตอนการสอนทักษะสังคมให้ง่ายขึ้น เนื่องจากผู้เรียนสามารถเห็นขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถลงมือปฏิบัติตามได้ (อินทรา บุญยาทร, 2542)

นอกจากนี้การใช้สถานการณ์จำลอง ยังช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น เช่น เด็กรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน การทำกิจกรรมกับเพื่อนเพิ่มขึ้น (วรรณภา บุญลาโภ, 2556; วุฒิชัย ใจนะภา, 2556)

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มทักษะสังคมสำหรับเด็ก ที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม ยังคงมีความจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือนั้นได้อย่าง ทันท่วงที โดยไม่ต้องรอการวินิจฉัยเด็กก่อน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการ พัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาใน โรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้เด็กมีทักษะทาง สังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่เหมาะสมกับวัย ตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการ เรียนรู้ด้านวิชาการในโรงเรียน และจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคมต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายหลัก คือ เพื่อการพัฒนาโปรแกรมการ ช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา และได้ตั้งความมุ่งหมายย่อย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของการช่วยเหลือ ระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้น ประถมศึกษา
2. เพื่อสร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลัง จะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
3. เพื่อทดลองใช้และปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคม สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ความสำคัญเชิงนโยบาย

ได้ทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบันที่สะท้อนถึงความต้องการของเด็กที่ต้องได้รับความ ช่วยเหลือทางทักษะสังคม ซึ่งผู้เกี่ยวข้องด้านนโยบายจำเป็นต้องตระหนักถึงเรื่องนี้ เพื่อเป็น แนวทางในการวางแผนการดำเนินงานและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและผลสัมฤทธิ์ระหว่างสถานศึกษา

2. ความสำคัญเชิงวิชาการ

ทำให้ได้องค์ความรู้ในเชิงวิชาการทางการศึกษาพิเศษ เกี่ยวกับองค์ประกอบและกระบวนการของการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม

3. ความสำคัญเชิงปฏิบัติ

โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคมที่พัฒนาขึ้นเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่ง เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านสังคมที่เหมาะสม และลดการตีตราเด็ก

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีขอบเขตในการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ผู้ให้ข้อมูล คือ

- 1) ครูผู้สอน จำนวนทั้งหมด 15 คน ประกอบด้วย
 - 1.1) ครูผู้สอนในระดับชั้นอนุบาล 2 หรืออนุบาล 3 จำนวน 3 คน
 - 1.2) ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวนทั้งสิ้น 9 คน ประกอบด้วย 1) ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (สพป.กทม.) จำนวน 3 คน 2) ครูผู้สอนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คน และ 3) ครูผู้สอนสังกัดเอกชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คน
 - 1.3) ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 3 คน ประกอบด้วย 1) ครูการศึกษาพิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (สพป.กทม.) จำนวน 1 คน 2) ครูการศึกษาพิเศษสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน และ 3) ครูการศึกษาพิเศษสังกัดเอกชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน
- 2) ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวนทั้งหมด 353 คน ประกอบด้วย

3.1) ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (สพป.กทม.) จำนวน 104 คน

3.2) ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 170 คน

3.3) ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดเอกชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 79 คน

ระยะที่ 2 สร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม จำนวน 2 คน
- 2) อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนทักษะสังคม จำนวน 2 คน
- 3) อาจารย์ ครูผู้สอนผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับปฐมวัย จำนวน 2 คน
- 4) อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน
- 5) อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินและวัดผล จำนวน 1 คน

ระยะที่ 3 ทดลองใช้และปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม จำนวน 4 คน โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ดังนี้

- 1) เด็กมีอายุระหว่าง 5-6 ปี
- 2) เด็กมีปัญหาทักษะสังคม ได้แก่ 2.1) ทักษะการรอคอย 2.2) ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และ 2.3) ทักษะการแบ่งปัน
- 3) เด็กมีระดับสติปัญญาปกติ (ไม่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา)
- 4) เด็กมีภาษาพูดสื่อสารได้
- 5) เด็กได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองให้เข้าร่วมวิจัยได้ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ต่อเนื่องจนสิ้นสุดการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคม** หมายถึง การเสริมสร้างทักษะทางสังคมอย่างทันท่วงทีให้กับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเด็กนั้นยังไม่มีทักษะทางสังคม (เช่น ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน เป็นต้น) หรือเด็กยังปฏิบัติไม่ได้ ในขณะที่เด็กส่วนใหญ่ในวัยเดียวกันปฏิบัติได้แล้ว โดยใช้วิธีการสอนทักษะสังคม ประกอบด้วย 1) การสอนตรง 2) การสอนแบบสาธิต 3) การสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลอง 4) การสอนโดยการใช้สถานการณ์จริง และ 5) การสอนโดยการใช้เกม ทั้งนี้เพื่อให้เด็กสามารถมีทักษะสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่เหมาะสม

2. **โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา** หมายถึง กระบวนการที่นำมาใช้ในการเสริมสร้างทักษะสังคมสำหรับเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม อายุ 5-6 ปี จนทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนทักษะสังคม ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของเด็ก ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) และทฤษฎีการสอนตรง นำมาใช้ในการสร้างโปรแกรม มีรูปแบบในการเรียนรู้แบบสาธิต และลงมือปฏิบัติกับสถานการณ์จำลองและสถานการณ์จริง เพื่อให้เด็กมีโอกาสได้ฝึกซ้อมทักษะสังคมที่เหมาะสมโดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ครูผู้สอนคัดเลือกเด็กโดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้
 - 1.1) เด็กมีอายุระหว่าง 5-6 ปี
 - 1.2) เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคมประกอบด้วย ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน
 - 1.3) เด็กมีระดับสติปัญญาปกติ (ไม่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา)
 - 1.4) เด็กมีภาษาพูดสื่อสารได้
 - 1.5) เด็กได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองให้เข้าร่วมโปรแกรมฯได้ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ต่อเนื่องจนจบโปรแกรมฯ

2) ครูผู้สอนประเมินทักษะสังคมเด็ก โดยใช้แบบสำรวจพัฒนาการเด็ก (Pervasive Developmental Disorders Screening Questionnaire: PDDSQ) ช่วงอายุ 4-18 ปี ซึ่งเด็กมีคะแนนรวมตั้งแต่ 13 คะแนนขึ้นไป

3) ครูผู้สอนสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของเด็กแต่ละคน ด้านการรอยยิ้ม ด้านการปฏิบัติตามกฎ กติกาและข้อตกลง และด้านการแบ่งปัน และสำรวจกิจกรรมของรางวัลที่เด็กชอบ เพื่อใช้เป็นตัวเสริมแรงรายบุคคล เพื่อนำมาพิจารณาถึงความเหมาะสม และความต้องการจำเป็นในการเข้าร่วมโปรแกรม

4) ครูผู้สอนประชุมผู้ปกครองชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

5) ครูผู้สอนประเมินทักษะสังคมด้านการรอยยิ้ม ด้านการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และด้านการแบ่งปันของเด็กแต่ละคนก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (Pre-test) โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม และบันทึกคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กแต่ละคน

6) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม ได้แก่ ทักษะการรอยยิ้ม ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกาและข้อตกลง และทักษะการแบ่งปันตามแผนฯ ทั้งหมด 15 แผน ใช้ระยะเวลาในแต่ละกิจกรรม 45 - 75 นาที และประเมินผลทักษะทางสังคมย่อยของนักเรียนในแต่ละกิจกรรม

7) ประเมินทักษะสังคมของเด็กแต่ละคนหลังเข้าร่วมโปรแกรม (Post-test) โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม บันทึกคะแนนทักษะทางสังคม

8) ครูผู้สอนรายงานผลพัฒนาการทักษะทางสังคมของเด็ก (Feedback) กับผู้ปกครอง

3. เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ที่ได้รับการประเมินทักษะสังคมโดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แล้วพบว่า

3.1) เด็กไม่มีทักษะทางสังคม (ได้แก่ ทักษะการรอยยิ้ม ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกาและข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน เป็นต้น)

3.2) เด็กมีระดับสติปัญญาปกติ (ไม่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา)

3.3) เด็กมีภาษาพูดสื่อสารได้

4. ทักษะสังคม หมายถึง การที่เด็กสามารถมีพฤติกรรมแสดงออกทางสังคมในการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น และสร้างปฏิสัมพันธ์ตอบกลับในสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ประกอบด้วย

ทักษะการรอคอย หมายถึง การที่เด็กสามารถอดทนรอในสิ่งที่ต้องการที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ได้แก่ 1) การรอต่อแถวเพื่อซื้อของ โดยสามารถยืนอยู่ข้างหลังคนที่ต่อแถวเป็นคนสุดท้าย เพื่อรอจ่ายเงิน โดยไม่รบกวนผู้อื่น 2) การรอเพื่อนเมื่อตนเองทำงานเสร็จแล้ว โดยสามารถนั่งอยู่กับที่ และไม่ลุกเดินออกจากบริเวณที่กำหนด 3) การรอคิวหรือรอจนกว่าจะถึงรอบของตนเอง ตามลำดับก่อนหลัง โดยไม่โวยวาย หรือรบกวนผู้อื่น

ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง หมายถึง การที่เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่ง หรือตามขั้นตอน ข้อตกลงที่กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยเมื่อเด็กได้รับข้อมูลเกี่ยวกับคำสั่ง ขั้นตอน หรือข้อตกลงแล้ว เด็กสามารถปฏิบัติตามได้ถูกต้องตามคำสั่ง ขั้นตอน หรือข้อตกลงนั้น ได้แก่ 1) เด็กสามารถปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง โดยสามารถเก็บอุปกรณ์ที่ใช้หรือเล่นเสร็จทุกครั้ง 2) เด็กสามารถปฏิบัติตามข้อตกลง หรือขั้นตอนที่กำหนดโดยป้ายสัญลักษณ์ 3) เด็กสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย

ทักษะการแบ่งปัน หมายถึง การที่เด็กสามารถแสดงออกถึงการแบ่งปันได้ โดยการยื่นสิ่งของให้เพื่อน เมื่อเพื่อนขอ หรือส่งของให้เองโดยไม่ต้องถูกร้องขอจากเพื่อน ได้แก่ อุปกรณ์การเรียน อาหาร ของเล่น หรืออุปกรณ์ต่างๆที่จำเป็นต้องใช้ร่วมกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention)
 - 1.1 แนวคิดของการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม
 - 1.2 ความหมายของการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม
 - 1.3 ความสำคัญของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม
 - 1.4 กระบวนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม
 - 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention)
 - 2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)
 - 2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม
 - 3.1 ความหมายของทักษะทางสังคม
 - 3.2 ความสำคัญของทักษะสังคม
 - 3.3 ทักษะทางสังคมเบื้องต้น
 - 3.4 ความบกพร่องทักษะทางสังคมของเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม
 - 3.5 พัฒนาการทางสังคมในเด็กปกติ
 - 3.6 การประเมินทักษะทางสังคม
 - 3.7 วิธีการสอนทักษะทางสังคม
 - 3.7.1 การสอนตรง
 - 3.7.2 การสอนโดยการสาธิต
 - 3.7.3 การสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลอง
 - 3.7.4 การสอนโดยการใช้สถานการณ์จริง
 - 3.7.4 การสอนโดยการใช้เกม
 - 3.8 ขั้นตอนการฝึกทักษะทางสังคม
 - 3.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง (Reinforcement)

- 4.1 ความหมายของการเสริมแรง
- 4.2 ชนิดของการเสริมแรง
- 4.3 หลักการในการเสริมแรง
- 4.4 หลักการจัดการสอนโดยใช้การเสริมแรง
- 4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรม

- 5.1 ความหมายของการพัฒนาโปรแกรม
- 5.2 องค์ประกอบของโปรแกรม
- 5.3 หลักการและแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรม
- 5.4 กระบวนการพัฒนาโปรแกรม
- 5.5 การพัฒนาโปรแกรม
- 5.6 การประเมินผลโปรแกรม
- 5.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรม

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention)

1.1 แนวคิดของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

ปัจจุบันหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมีความพยายามที่จะช่วยเหลือเด็กพิการหรือเด็กที่มีความบกพร่องในวัยทารกและวัยเด็กเล็กนับตั้งแต่แรกเกิดถึงประมาณ 6 ปีโดยจัดโปรแกรมที่เหมาะสมให้ทันทีที่เด็กได้รับการวินิจฉัยหรือส่งต่อมา ทำให้เกิดการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) ขึ้น การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเป็นยุทธศาสตร์ขั้นแรกที่จะช่วยเด็กและครอบครัวโดยเป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการช่วยเหลือทางการศึกษาที่ต่อเนื่องแก่เด็กที่มีความเสี่ยงสูงและมีพัฒนาการล่าช้า อันเนื่องมาจากความบกพร่องหรือความด้อยโอกาสทางสังคม เป็นการช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ โดยมีเป้าหมายให้เด็กได้เรียนร่วมและมีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างอิสระใน สภาพคนปกติได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (กองการศึกษาเพื่อคนพิการ. 2543)

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2549) ได้กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) ประมวลได้จากทฤษฎีต่างๆ ตามหลักการและแนวคิด

นักการศึกษา ซึ่งมาผสมผสานกันโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child-Centered) มุ่งเน้นการกระตุ้นพัฒนาการเด็กและการเรียนรู้โดยยึดหลักแนวคิดทฤษฎี 6 ประการด้วยกัน ดังนี้

ประการที่ 1 อิงพัฒนาการเด็ก “ทั่วไป” เป็นเกณฑ์เพราะหลักของการพัฒนาการตามปกติจะช่วยเป็นแนวทางให้เข้าใจเด็กทุกคนได้ แม้ว่าเด็กแต่ละคนอาจจะมีอัตราเร็วของพัฒนาการในแต่ละด้านหรือในแต่ละช่วงเวลาแตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ยังได้กล่าวว่าพัฒนาการตามปกติของเด็กนั้นจะดำเนินไปที่ละขั้น และขั้นต้นก่อนเป็นพื้นฐานของขั้นต่อไป หลายโครงการของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจะยึดตามหลักพัฒนาการตามทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) ซึ่งแนวคิดทฤษฎีข้อนี้ใช้เป็นพื้นฐานของหลักการให้บริการช่วยเหลือระยะแรก

ประการที่ 2 แนวคิดทฤษฎีว่าด้วยพฤติกรรมมนุษย์ แนวคิดทฤษฎีในข้อนี้มุ่งเน้นเรื่องการปรับพฤติกรรมและการสอนสิ่งที่เหมาะสมกับตัวเด็ก มุ่งสอนทักษะต่างๆ ให้เด็กนำไปใช้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน ใช้ยุทธศาสตร์ในการสอน เช่น การสาธิต การให้เด็กทดลองทำตามการใช้เทคนิคการกระตุ้นเตือน การใช้แรงเสริม ตลอดจนการฝึกทักษะการทำงานหรือกิจกรรมให้สำเร็จโดยไม่ต้องให้ครูเป็นผู้บอกหรือ ทำตัวอย่างในการปฏิบัติ เป็นต้น

ประการที่ 3 แนวคิดทฤษฎีการบูรณาการทฤษฎีต่างๆ คือ การนำเอาหลักการในหลายทฤษฎีมาผสมผสานกัน เช่น นำหลักการเกี่ยวกับขั้นตอนพัฒนาการเด็กของเพียเจต์ (Piaget) มาผสมผสานกับหลักการในหลายๆ ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดหลักสูตรและเนื้อหาในการสอน การใช้ยุทธศาสตร์การสอนที่เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัดให้เด็กแต่ละคน

ประการที่ 4 การทำงานพื้นฐานร่วมกับแพทย์ ในข้อนี้มุ่งเน้น เรื่องการวินิจฉัยความบกพร่องของเด็กเพื่อช่วยเด็กในเรื่องการบำบัดรักษาโดยเฉพาะหลักการทำงานเป็นทีมกับนักวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักกายภาพบำบัด นักสังคมสงเคราะห์ ครูการศึกษาพิเศษ ตลอดจนพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กที่มีลักษณะเป็นทีมสหวิชาชีพ (Multidisciplinary Team)

ประการที่ 5 การมีส่วนร่วมของคณะทำงานบริการในเรื่องนี้ มีข้อพิจารณาถึงบุคคลที่จะทำงานกับเด็กในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ทักษะมีส่วนร่วมในการทำงานในด้านนี้เป็นทักษะต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบ ซึ่งต้องได้รับการฝึกสังเกตพฤติกรรมของเด็ก ตลอดจนการตอบสนองต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและถูกต้อง

ประการที่ 6 ตระหนักถึงครอบครัวเป็นสำคัญ และเป็นศูนย์กลางในการให้บริการช่วยเหลือทุกขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง เด็กจะประสบความสำเร็จ หากได้รับการสนับสนุนและความ

ร่วมมือจากครอบครัว โดยเน้นให้ความสำคัญกับครอบครัวซึ่งมีความแตกต่างกันไป ตามลักษณะ และบริบทของครอบครัวนั้นๆ ดังนั้น การจัดโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ต้องคำนึงถึงความแตกต่างแต่ละครอบครัว เนื่องจากมีความสำคัญยิ่งในการวางแผนการให้บริการกับครอบครัว (Individualized Family Service Plan: IFSP) ต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดพัฒนาการตามทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานของหลักการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และแนวคิดพฤติกรรมมนุษย์ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา ซึ่งแนวคิดนี้มุ่งเน้นเรื่องการสอนสิ่งที่เหมาะสมกับตัวเด็ก ใช้แรงเสริม ให้เด็กมีโอกาสฝึกปฏิบัติ และทำได้เอง ซึ่งแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำไปพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาต่อไป

1.2 ความหมายของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เป็นการช่วยให้เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าหรือมีความบกพร่อง ได้เรียนรู้ทักษะพื้นฐาน และทักษะใหม่ ที่มีผลต่อพัฒนาการในช่วง 6 ขวบปีแรกของชีวิต หรือวัยก่อนเข้าโรงเรียนระดับประถมศึกษา เช่น ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านสื่อสาร ด้านสังคม การช่วยเหลือตนเอง เป็นต้น รวมถึงการบริการที่ตอบสนองความต้องการจำเป็น เช่น การให้บริการเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกการให้บริการคำปรึกษาและฝึกฝนการเลี้ยงดูแก่ครอบครัว การให้บริการทางการแพทย์ การให้บริการทางโภชนาการ และการฟื้นฟูอื่นๆ เป็นต้น (Center for Parent Information and Resources, 2014)

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม แม้จะไม่ได้กำหนดอายุชัดเจน แต่เน้นให้จัดบริการตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ ทั้งในด้านการให้การการศึกษา การได้รับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา จึงกล่าวได้ว่าการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเป็นระบบบริการที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก การช่วยเหลือครอบครัวในการพัฒนาเด็ก ซึ่งการพัฒนาเด็กในช่วงวัยเริ่มต้น มีความสำคัญที่สุด เพราะช่วยให้เด็กได้รับการช่วยเหลือที่ตรงกับความต้องการ ในช่วงสำคัญของชีวิต ที่จะเป็นตัวชี้ถึงความสำเร็จในอนาคต อย่างไรก็ตามการช่วยเหลือเมื่อแรกพบความพิการ ซึ่งอาจจะไม่ใช่ในวัยแรกเริ่มก็เป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อป้องกันปัญหาการพัฒนาของวัยรุ่นและผู้ใหญ่ตอนต้น การบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มครอบคลุมในเรื่องที่แตกต่างกัน ทั้งด้านการศึกษา สุขภาพ อาชญากรรม ที่จะอยู่ในรูปแบบของโปรแกรมพ่อแม่สำหรับแม่ที่ตั้งครรภ์ และคู่ครอง หรือพฤติกรรมในชั้นเรียนของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม เนื่องจากเด็ก

และครอบครัวได้รับประสบการณ์ที่เป็นปัญหาทั้งหมด การบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจำเป็นต้องใช้กลวิธีแบบองค์รวมในหลายระดับ ในลักษณะเป็นความร่วมมือกัน เพื่อจัดการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ (Early Intervention Foundation, 2015) นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการประเทศนิวซีแลนด์ได้นิยาม การบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านการศึกษาพิเศษว่า เป็นการให้การช่วยเหลือแก่บุคคลที่ไม่ได้รับการตอบสนองในบริบทปกติซึ่งไม่มีการสนับสนุนเป็นพิเศษในวัยแรกเริ่ม จนถึงวัยเรียนทั้งที่บ้าน หรือครอบครัว ที่เป็นการต้องการจำเป็นในด้านความบกพร่องทางร่างกาย ประสาทสัมผัส การเรียนรู้ หรือการสื่อสารที่ล่าช้า ความบกพร่องด้านสังคม อารมณ์ หรือพฤติกรรม หรือความบกพร่องอื่น ๆ ร่วมกัน (Education Counts, 2007)

กล่าวโดยสรุป การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เป็นการช่วยเหลือบุคคลที่มีความบกพร่องหรือเป็นกลุ่มเสี่ยง ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ รวมทั้งวัยรุ่น หรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ทั้งการช่วยเหลือและการป้องกัน ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา ด้านสังคม ตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล โดยอาศัยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับ เพื่อให้ผู้ที่ได้รับบริการมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตรงตามเป้าหมาย

1.3 ความสำคัญของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

ในการจัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มนั้นมีความสำคัญหลายประการซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาในทุกด้าน ความสำคัญดังกล่าวสามารถแบ่งได้ดังต่อไปนี้ (สุจิตพร สีผั่น, 2550 ; สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์, 2546; American Academy of Pediatrics (AAP), Committee on Children with Disabilities, 2001)

1. ความสำคัญต่อตัวเด็กที่มีความต้องการพิเศษเอง

เด็กที่ได้รับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มนั้นย่อมมีความสำคัญต่อตัวเด็กโดยตรงที่สุดเพราะเด็กจะได้รับการบริการที่ครอบคลุมไม่ว่าจะเป็น การดูแลสุขภาพอนามัย การบริการทางจิตวิทยาและบริการทางการศึกษาแก่เด็ก เพื่อพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ ดังนี้ ทักษะการสื่อความหมาย ทักษะด้านร่างกาย ทักษะด้านความคิด ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ทักษะทางอารมณ์ ทักษะทางสังคม ทักษะทางด้านวิชาการ ทักษะพื้นฐานอาชีพ โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่อายุ 0 ถึง 6 ปี การให้ความช่วยเหลือในช่วงแรกๆ ของชีวิตจะช่วยกระตุ้นพัฒนาการของเด็ก และทำให้เด็กสามารถพัฒนาได้ถึงขีดสูงสุด

2. ความสำคัญต่อครอบครัวของเด็ก

การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ให้โอกาสแก่เด็กที่มีความบกพร่องและครอบครัวในเรื่องต่อไปนี้

2.1 เด็กได้รับโอกาสในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของปฏิสัมพันธ์ตามธรรมชาติระหว่างพ่อแม่กับเด็ก ซึ่งเป็นไปตามรูปแบบเช่นเดียวกับเด็กที่พ่อแม่มีลูกปกติ

2.2 การที่พ่อแม่เรียนรู้ผ่านการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ในการใช้ส่งเสริมแรงอย่างสม่ำเสมอเหมาะกับลูกของตนในระยะ 3-5 ปี ตลอดโปรแกรมนั้นจะเป็นพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดรูปแบบพัฒนาการเชิงบวกในเด็กได้

3. ความสำคัญต่อสังคม

3.1 การให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อป้องกันความผิดปกติ ที่อาจเกิดขึ้นก่อนหรือระหว่างคลอดและแก้ไขความบกพร่อง ดังนั้น การเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันความพิการนั้น ถือเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะจะเป็นการป้องกันก่อนที่จะพิการเป็นการลดภาระในการดูแลคนพิการ

3.2 การที่ประเทศไทยได้เปิดโอกาสให้เด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนทั่วไปนั้น เด็กเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มหรือการศึกษาระยะแรกเริ่มเพื่อเตรียมให้สามารถเข้าเรียนร่วมในระดับประถมศึกษาและระดับที่สูงขึ้นต่อไป

3.3 การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มทำให้ ผู้คนในสังคมได้รับรู้ และเข้าใจสภาพความบกพร่องต่าง ๆ ทำให้ปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ มีความเชื่อและความรู้ที่ถูกต้องในการให้ความช่วยเหลือ และปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างถูกต้อง

3.4 การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มมุ่งพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษพัฒนาทุกด้านช่วยลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลลง ทำให้ประหยัดเงินที่ทำการรักษาไปใช้ในการพัฒนาประเทศในด้านอื่นต่อไป

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มมีความสำคัญต่อทั้งตัวเด็กเองครอบครัวและสังคม ซึ่งช่วยให้งานการพัฒนาทางการศึกษาพิเศษนั้นมีความก้าวหน้าและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคนและประเทศที่มีศักยภาพ

1.4 กระบวนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า กระบวนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มนั้น ประกอบด้วยระยะทั้งสิ้นได้ 3 ระยะ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2549; สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2551; เบญจา ชลธารันนท์, 2546; สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์, 2546; Committee on Children with Disabilities. 2001) ได้แก่

ระยะที่ 1 ก่อนเข้าสู่โปรแกรม คือระยะก่อนที่เด็กจะเข้ารับบริการได้แก่ การส่งต่อการค้นหาและการคัดแยก

ระยะที่ 2 การรับบริการ คือ ระยะที่เด็กเริ่มเข้ารับบริการ ได้แก่ การตรวจสอบการพัฒนาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลหรือแผนบริการครอบครัว การปฏิบัติการสอนและการประเมินผล

ระยะที่ 3 การสิ้นสุดการรับบริการ ได้แก่ การส่งต่อไปสู่โปรแกรมใหม่ และการจัดที่เรียนซึ่งกระบวนการทั้งหมด มีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนเข้าสู่โปรแกรม

การส่งต่อ

การส่งต่อ นั้นหมายถึงการนำเด็กมารับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยจะส่งต่อโดยใครก็ได้ เช่น พ่อแม่ แพทย์ พยาบาล ญาติพี่น้อง บุคคลที่รู้จัก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ และจะติดต่อในลักษณะใดก็ได้ เช่น ทางโทรศัพท์ ทางจดหมาย การนำมาด้วยตนเองหรือทางโรงพยาบาลส่งมา (เบญจา ชลธารันนท์, 2546) การคัดกรองเด็กที่มีความบกพร่องและส่งต่อเป็นกระบวนการสำคัญ เพื่อที่จะช่วยในการพัฒนาเด็กอ่อนที่มีความเสี่ยงต่อความบกพร่อง หรือพัฒนาการช้ากว่าปกติ (American Academy of Pediatrics (AAP), Committee on Children with Disabilities, 2001) ขั้นตอนแรกในการคัดกรองและการส่งต่อเด็กแรกเกิดจนถึงเริ่มหัดเดินจะได้รับประโยชน์จากการให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เกี่ยวกับสุขภาพและการพัฒนาที่มีความเกี่ยวข้องกันและกระบวนการนี้จะมีความสมบูรณ์มากขึ้นหากครอบครัวให้ความสำคัญกับพัฒนาการของเด็กในแง่ของการใช้วิธีที่มีประสิทธิภาพ ครอบครัวหลายครอบครัวให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพของการพัฒนาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หรือการคัดกรองอย่างมีมาตรฐาน ดังนั้นเด็กแรกเกิดจนถึงหัดเดินจะสามารถส่งต่อไปยังโปรแกรมให้การช่วยเหลือแรกเริ่ม ซึ่งหากสงสัยว่าเด็กคนนั้นมีความบกพร่องหรือไม่

การค้นหา

ในส่วนของขั้นที่ 1 นี้ อาจมีความหมายเพิ่มถึง การค้นหาเด็ก ทัวไปเพื่อ ค้นหาความพิการต่าง ๆ เพราะการดำเนินงานด้านการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มนั้น การป้องกัน นับเป็นส่วนสำคัญ เพื่อให้ที่สุดในงานด้านการศึกษาพิเศษ เพราะเป็นการลดการสูญเสียและ ทรัพยากรต่างๆ แต่เป็นที่ในประเทศไทยนั้น งานการป้องกันความพิการนั้นมีค้อยแพร่หลายทั้งที่ ควรจะได้รับการสนับสนุนให้มาก (สุนันทา เทียงตรง, 2546) หากเปรียบเทียบกับต่างประเทศแล้ว จะพบว่า การค้นหาความพิการเป็นงานหลักสำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาพิเศษและเด็ก พิเศษ ดังเช่น การค้นหาความพิการในประเทศญี่ปุ่น ซึ่ง (ศศิพันธ์ สุขบุญพันธ์, 2549) ได้ศึกษา เปรียบเทียบการค้นหาความพิการและการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและ ประเทศไทย พบว่าในประเทศญี่ปุ่นการค้นหาความพิการเป็นงานหลักของประเทศ ในการพัฒนา สุขภาพแม่และเด็กโดยมีกฎหมายเป็นข้อบังคับให้หญิงตั้งครรภ์ต้องมารับบริการตรวจครรภ์ตามที่ กำหนดและให้เด็กทุกคนต้องได้รับการตรวจค้นหาความพิการตั้งแต่แรกเกิดไปจนถึงอายุ 6 ขวบ หรือก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งแบ่งเป็นช่วงอายุต่างๆ โดยเด็กต้องมารับการค้นหา ความพิการทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่มในแต่ละอำเภอหรือเขตที่ตนอาศัยอยู่หากค้นพบว่า เด็กมีความน่าสงสัยหรือมีความเสี่ยงก็จะมารับคำปรึกษาในการกระตุ้นพัฒนาการจากผู้เชี่ยวชาญ ทันที โดยติดตามเด็กทุกระยะ หากเด็กได้รับการพัฒนาแล้วก็จะส่งเข้าเรียนร่วมหรือเรียนรวม ส่วน เด็กที่มีความต้องการในการช่วยเหลือก็จัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มให้และติดตามผลไป จนกว่าเด็กจะหาที่เรียนได้ ในส่วนของประเทศไทยนั้น แม้ว่าจะยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการค้นหา ความพิการโดยตรง แต่ก็มีนโยบายจากกระทรวงสาธารณสุขในการค้นหาเด็กที่มีภาวะออทิสติก (สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์, 2546)

การคัดแยก

ในส่วนของขั้นที่ 1 นี้ การคัดแยกก็นับเป็นส่วนหนึ่งของการบริการก่อน การส่งต่ออาจกล่าวได้ว่า การคัดแยกเป็นวิธีการคัดบุคคลที่มีลักษณะบางประการแยกจากกลุ่ม ประชากรจัดเป็นการค้นหาอย่างหยาบๆ ว่าใครมีที่ท่าว่าจะมีความผิดปกติอะไร หรือมีอัตราเสี่ยง สูงต่อการจะมีความผิดปกติ ในการคัดแยกเพื่อผลประโยชน์ทางการเรียนนั้น มักจะพิจารณาว่า ใครมีลักษณะอยู่ในภาวะเสี่ยง หรือเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ เช่น มีความพิการ มีศักยภาพจำกัด ขบวนการคัดแยกเด็กนี้อาจใช้ในการค้นหาเด็กที่มีความต้องการ จากนั้นจึงส่งไปทดสอบต่อเพื่อ การวินิจฉัยและประเมินผลว่า ข้อสงสัยจากการคัดแยกนั้น เป็นจริงหรือไม่เพียงใด จุดมุ่งหมายใน การคัดแยกนี้ก็เพื่อช่วยในการค้นหาเด็กที่ควรได้รับการช่วยเหลือพิเศษเสียแต่เนิ่นๆ (ศรียา นิยม ธรรม, 2541) การที่ผู้ปกครองนั้นนำลูกเข้ารับบริการค่อนข้างช้า สาเหตุส่วนหนึ่งก็อาจมาจากการ

ขาดเครื่องมือสำหรับผู้ปกครองและครู ในการที่จะคัดแยกเด็กก่อนนำเด็กเพื่อมารับบริการ ช่วยเหลือระยะแรกเริ่มซึ่งแบบคัดแยกที่ดีควรเป็นเครื่องมือที่ง่ายสำหรับทุกคนและง่ายต่อการใช้ (ศศิพันธ์ สุขบุญพันธ์, 2549) เพื่อเป็นการคัดกรองและเก็บรวบรวมข้อมูลนำไปปรึกษาแพทย์ ต่อไปนี้เป็นแบบคัดกรองพัฒนาการเด็ก ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครอง พี่เลี้ยง ผู้ดูแลเด็กครูโรงเรียน อนุบาล-ประถมศึกษา เจ้าหน้าที่สถานีนอนมัยได้สังเกตพัฒนาการของเด็ก เมื่อพบว่ามีปัญหาจะได้รับนำไปปรึกษาแพทย์เพื่อหาทางแก้ไข

ระยะที่ 2 การรับบริการ

การตรวจสอบ

ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมด เกี่ยวกับเด็กทั้งทางด้านการแพทย์ การศึกษา ครอบครัว โดยใช้วิธีสัมภาษณ์พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ แพทย์ประจำตัว แพทย์เฉพาะทาง ครูที่เคยสอนเด็ก ในกรณีที่เด็กเข้าเรียนหรือรับบริการการทดสอบเด็กในขั้นนี้ ควรเป็นการประเมินโดยทีมสหวิชาชีพ (Multidisciplinary Team) ในการประเมินความสามารถหรือพัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องนั้น จะประเมิน 6 ด้าน คือ

1. ทักษะกลไกกล้ามเนื้อมัดใหญ่ เป็นการศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถของการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ที่มีต่อการเคลื่อนที่ เช่น การเดิน วิ่ง ขว้างและการกระโดด เป็นต้น
2. ทักษะกลไกกล้ามเนื้อมัดเล็ก เป็นการศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็กเช่น การตัด การเขียน การกำและการขยำ เป็นต้น
3. ทักษะทางภาษา เป็นการศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลทั้งทางด้านการรับรู้และการแสดงออกทางด้านภาษา ทักษะทางภาษานี้มิได้หมายถึงแค่การพูดเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการใช้ท่าทาง รูปภาพการแสดงออกทางสีหน้าและการใช้เครื่องมืออื่นอีกด้วย
4. ทักษะทางสังคม เป็นการศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถของเด็กในการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือผู้ใหญ่ ลักษณะของพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในสังคม
5. ทักษะการช่วยเหลือตนเอง การประเมินด้านนี้เกี่ยวข้องกับความสามารถของเด็กในการดำรงชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเข้าห้องน้ำ ห้างล้าง การรับประทานอาหารและการแต่งตัวในการที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนช่วยเหลือและการจัดบริการสนับสนุน
6. ทักษะการใช้ปัญญาและเตรียมความพร้อมทางวิชาการ เป็นการศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลในการศึกษาความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก รวมถึงการมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุ การเลียนแบบความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ ความแตกต่างของสิ่งต่างๆ รวมถึง จำนวนและตัวเลขต่างๆ เป็นต้น

การศึกษาและรวบรวมรายละเอียดของการศึกษาแบบพิเศษตั้งแต่เด็ก รวมทั้งการประเมินได้ตรงถึงความแข็งแรงของเด็ก และความต้องการของเด็กพร้อมการได้ข้อมูลจากครอบครัวเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เป็นข้อมูลส่วนตัว และข้อมูลสำคัญที่อาจจะส่งผลกระทบต่อตัวเด็กจะทำให้เกิดประโยชน์ในการเข้าใจในปัญหาของเด็กต่อไป

นอกเหนือจากการประเมินพัฒนาการเด็กดังกล่าวแล้ว ควรต้องศึกษาเกี่ยวกับประวัติของเด็กในด้านต่างๆ เช่น ประวัติทางการแพทย์ ประวัติการเจ็บป่วย การผ่าตัดรักษาหรือโรคประจำตัวที่เด็กเป็นอยู่ หรือได้รับการรักษาให้หายขาดแล้ว เพราะจะส่งผลในการวางแผนช่วยเหลือเด็ก และการศึกษาเกี่ยวกับประวัติของครอบครัว สภาพความเป็นอยู่ต่างๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็ก การทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของครอบครัว เพื่อให้ได้ข้อมูลในการวางแผนการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง การศึกษาทัศนคติ ทักษะในการเลี้ยงดูเด็กต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ผู้ตรวจสอบเด็กไม่ควรจะมองข้ามไปทั้งสิ้น

ระยะที่ 3 การสิ้นสุดการรับบริการ

การส่งต่อไปสู่โปรแกรมใหม่และการจัดที่เรียน

ในระยะสุดท้ายนี้ เมื่อเด็กได้รับการบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและมีความก้าวหน้าเกิดขึ้น เด็กก็จะพร้อมที่จะไปสู่โปรแกรมอื่นหรือระบบใหม่ เช่น ระบบโรงเรียนในลักษณะการเรียนร่วมกับเด็กปกติ หรือการรับบริการในสถานที่อื่น การปรับเปลี่ยนเช่นนี้ อาจทำให้เกิดภาวะการคับข้องใจหรือความเครียดแก่ทุกฝ่าย ดังนั้น ควรมีการเตรียมการในการจัดที่เรียนใหม่ตามขั้นตอน ต่อไปนี้ (Lerner, Lowenthal, & Egan, 2003)

ขั้นที่ 1 การวางแผนเพื่อส่งต่อไปสู่โปรแกรมใหม่

กิจกรรมในขั้นตอนนี้ นับเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญในการปรึกษาหารือระหว่างครู ผู้เชี่ยวชาญ กับผู้ปกครองในการพิจารณาเพื่อส่งเด็กไปสู่โปรแกรมใหม่หรือที่เรียนแห่งใหม่ ในขั้นนี้ ควรวางแผนไว้ไม่ต่ำกว่าเก้าเดือนในการพิจารณา เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับที่แห่งใหม่ ในขั้นนี้ ผู้ให้บริการควรจัดทำคู่มือสำหรับผู้ปกครอง และจัดหาที่ปรึกษาให้กับผู้ปกครอง ซึ่งอาจเป็นครูหรือผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งของผู้ปกครองไว้วางใจในการขอคำแนะนำในการวางแผนและตัดสินใจพร้อมทั้งร่วมกันกำหนดระยะเวลาที่จะใช้ในขั้นตอนของการปรับเปลี่ยนทั้งหมดว่าจะสิ้นสุดในระยะเวลาใด ผู้ปกครองต้องได้รับรู้เกี่ยวกับสิทธิของตนที่มีต่อการจัดการศึกษาให้ลูกด้วย

ขั้นที่ 2 การเตรียมการและวางแผนล่วงหน้าสำหรับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล IEP หรือแผนบริการครอบครัว IFSP

ครูหรือผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ในการประสานงานจำเป็นต้องระบุความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในที่ใหม่ไว้ และการพูดคุยเกี่ยวกับความสามารถของเด็กในปัจจุบันความต้องการจำเป็นและจุดมุ่งหมายในอนาคตของ IEP หรือ IFSP การตัดสินใจที่จะมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและข้อมูลต่างๆ ควรมีการเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสพิจารณาในภายหลัง บางรายอาจเริ่มพิจารณาสถานที่ใหม่เกี่ยวกับการส่งต่ออย่างจริงจัง อาจมีการเสนอให้ผู้ปกครองไปเยี่ยมชมสถานที่ใหม่ เช่น โรงเรียนอย่างไม่เป็นทางการก่อน

ขั้นที่ 3 การแนะนำโปรแกรมใหม่

ในขั้นนี้ ครูหรือผู้เชี่ยวชาญจะต้องแนะนำผู้ปกครองให้แก่ผู้ประสานงานของสถานที่ใหม่ และให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น กิจกรรมที่เด็กชอบ โดยเฉพาะในเด็กที่มีความบกพร่องทางสุขภาพนั้น ผู้ประสานงานใหม่ควรได้ทราบเกี่ยวกับความต้องการในการดูแลทางการแพทย์จากผู้ปกครอง รวมถึง การรับทราบวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาเด็กที่ได้ผล รวมถึงการเดินทางที่ผู้ปกครองจะต้องปรับเปลี่ยน หากเป็นไปได้ อาจมีการอธิบายเกี่ยวกับความคล้ายคลึงและความแตกต่างของโปรแกรมเก่าและใหม่ให้ผู้ปกครองได้ทราบก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงผู้ประสานงานคนใหม่ อาจมีการเยี่ยมบ้านผู้ปกครองเพื่อสร้างความคุ้นเคยและเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญไว้ เมื่อเด็กได้ย้ายไปสู่สถานที่ใหม่ เช่นจากระดับอนุบาลไปสู่ระดับประถมศึกษา ควรมีการยืดหยุ่นของเวลาในการเข้ารับบริการในช่วงแรก จนกว่าเด็กจะรู้สึกคุ้นเคยและปรับตัวได้

ขั้นที่ 4 ประเมินผลการส่งต่อเพื่อรับบริการใหม่ และการจัดหาที่เรียนใหม่

ในขั้นนี้ครูหรือผู้เชี่ยวชาญ สอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับความพอใจและความวิตกกังวลเกี่ยวกับการส่งต่อเพื่อรับบริการใหม่ เพื่อพิจารณาในการหาทางช่วยเหลือและจัดอุปสรรคต่อการไปสู่โปรแกรมใหม่

จากกระบวนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือระยะที่ 1 ก่อนได้รับโปรแกรม หมายถึง ระยะก่อนที่เด็กจะเข้ารับโปรแกรม ได้แก่ เด็กได้รับการประเมินทักษะสังคมโดยใช้แบบประเมินทักษะสังคมที่ผู้วิจัยปรับมาจากแบบคัดกรอง PDDSQ ช่วงอายุ 4-18 ปี ในส่วนของพัฒนาการทางสังคม และสัมพันธ

ผู้ปกครองเกี่ยวกับประวัติข้อมูลเด็ก และกรอกข้อมูลที่เป็นสำหรับเด็ก เป็นต้น ระยะที่ 2 ได้รับโปรแกรม หมายถึง ระยะที่เด็กเริ่มเข้ารับโปรแกรม ได้แก่ การประเมินทักษะสังคมของเด็กแต่ละคนก่อนได้รับโปรแกรม (Pretest) การปฏิบัติการสอนทักษะสังคมตามวัตถุประสงค์ของแผนการสอนที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการสอนที่หลากหลาย ประกอบด้วย 1) การสอนตรง 2) การสอนแบบสาธิต 3) การสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลอง 4) การสอนโดยการใช้สถานการณ์จริง และ 5) การสอนโดยการใช้เกม และการประเมินผลในแต่ละครั้ง เป็นต้น และระยะที่ 3 สิ้นสุดการรับโปรแกรม หมายถึง ระยะที่ยุติให้เด็กได้รับโปรแกรม ได้แก่ การประเมินทักษะสังคมของเด็กแต่ละคนหลังได้รับโปรแกรม (Posttest) การรายงานผลการสอนทักษะสังคมของเด็กกับผู้ปกครอง เป็นต้น

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

สุจิตพร สีผืน (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการให้บริการในระยะเชื่อมต่อเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จากระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเข้าสู่โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีสภาพปัญหาและความต้องการในระยะอยู่ใน Early Intervention ระดับมาก โดยปัญหาและความต้องการด้านบุคลการมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ และสูงสุดของผู้ปกครองในทุกกรณีศึกษา

อำพร ราชติกา (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่องานบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ ได้ดังนี้ จริยธรรมของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ศักยภาพของผู้บริหาร บรรยากาศและสภาพแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน การบริหารงานบุคคล และเทคโนโลยีที่ใช้ในการบริหารจัดการ

กิงสร เกาะประเสริฐ (2561) ได้ศึกษาผลของโปรแกรม SAVE ที่มีผลต่อการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กออทิสติกวัยเด็กเล็ก ผลการวิจัยพบว่า 1. หลังได้รับโปรแกรม SAVE เด็กออทิสติกมีความสามารถด้านภาษา สังคม และพฤติกรรมสูงขึ้น 2. ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อโปรแกรม SAVE ระดับมากที่สุด

สุธัญญา อภัยยานุกร (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบบริการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติกในโรงพยาบาลศูนย์ ผลการวิจัย พบว่า มีองค์ประกอบ ของรูปแบบที่สำคัญ 9 ประการ คือ 1.การส่งเสริม พัฒนาการเด็กออทิสติกตั้งแต่แรกเริ่มหรือเร็ว ที่สุด 2. การบริการช่วยเหลือรายบุคคลและราย ครอบครัว 3. การสอนที่เป็นระบบ 4. ใช้หลักสูตรและ วิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับเด็กออทิสติก 5. การให้การช่วยเหลือหรือสอนที่เข้มข้น 6. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมใน

การพัฒนาเด็ก 7. การทำงานร่วมกัน ระหว่างกลุ่มสหวิชาชีพ 8. มีเครือข่ายในระบบบริการ ที่ดี และ 9. มีนโยบายที่ชัดเจนในการให้บริการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติก

จันธิมา เตจ๊ะจักร (2552) ได้ศึกษาการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กออทิสติกของสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ระยะก่อนเข้าสู่โปรแกรม ผู้ปกครองเป็นผู้ส่งต่อเด็กเข้ารับบริการ ต่อเนื่องด้วยกลุ่มพยาบาลทำการคัดกรองและคัดแยกภาวะเสี่ยงออทิสติก เพื่อส่งผลในขั้นตอนของการเข้าสู่โปรแกรมต่อไป 2. ระยะเข้าสู่โปรแกรมของทีมสหวิชาชีพโดยส่งผลของการคัดกรองให้แพทย์ทำการวินิจฉัย ส่งต่อกลุ่มพยาบาลเพื่อประเมินพัฒนาการ ตรวจสอบแผนการรักษาเข้ารับโปรแกรมของสหวิชาชีพคือด้านการศึกษา พิเศษ การรักษาด้านอรรถบำบัด ด้านกิจกรรมบำบัด

Isabel M. Smith (2015) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (early intensive behavioral intervention (EIBI)) ผลการวิจัยพบว่า 1. เด็กมีการใช้ภาษาสูงขึ้นหลังได้รับโปรแกรม 2. เด็กมีการเข้าใจภาษาสูงขึ้นหลังได้รับโปรแกรม 3. เด็กมีความคิดความเข้าใจสูงขึ้นหลังได้รับโปรแกรม

Pamela Rosenthal Rollins (2016) ได้ศึกษาศึกษา Early Autism Intervention, a community-based, parent-mediated, intensive behavioral and developmental intervention program สำหรับเด็กออทิสติกโดยใช้ a model for state-funded early intervention programs ผลการวิจัยพบว่า 1. เด็กมีทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้น และพูดด้วยภาษาที่ไม่ใช่ภาษาท่าทาง 2. ผู้ปกครองเห็นว่าการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มนี้เป็นประโยชน์และง่ายต่อการเรียนรู้และเข้ากับชีวิตประจำวันได้

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)

ทฤษฎีพัฒนาการหลายทฤษฎีที่อธิบายการเรียนรู้ของเด็กและการช่วยเหลือให้เด็กมีการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับกันนี้ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) มีรายละเอียดดังนี้ (พัชร สอนแก้ว, 2545; กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2547; สิริมาภิญญอนันตพงษ์, 2550; กิ่งสร เกาะประเสริฐ, 2554)

ทฤษฎีของเพียเจต์ เป็นทฤษฎีว่าด้วยพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กตั้งแต่แรกเกิด จนกระทั่งถึงวัยที่พัฒนาการทางสติปัญญาที่สมบูรณ์เพียเจต์เน้นถึงกระบวนการพัฒนาการของสติปัญญา และวิธีการคิดมากกว่าผลการตอบสนองจากความคิด เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวโดยอาศัยกระบวนการทำงานของโครงสร้างสติปัญญา โดยจะพัฒนาไปตามลำดับขั้นจะ

ข้ามขั้นไม่ได้แต่ อัตราของพัฒนาการจะมีความแตกต่างกันแล้วแต่บุคคลซึ่งเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน

เพียเจต์ ได้แบ่งทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาเป็น 4 ขั้น ตามลำดับอายุคือ

1. ขั้น (Sensorimotor Stage) เริ่มตั้งแต่แรกเกิดถึง 2 ปี เป็นขั้นที่เด็กยังไม่สามารถใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ เด็กจะเรียนรู้จากการใช้การเคลื่อนไหวและสัมผัสทางกาย ทางตา ทางปาก ทางหู เด็กจะเรียนรู้จากวัตถุ สิ่งของ หรือสิ่งที่มีตัวตน ซึ่งตอนช่วงท้ายของขั้นนี้จะนำไปสู่การพัฒนาทางภาษา

2. ขั้นก่อนการปฏิบัติการ (Pre-operational Stage) อายุระหว่าง 2 – 7 ปี เป็นช่วงที่เด็กสามารถพัฒนาการคิดสัญลักษณ์หรือการกำหนดตัวแทนได้ เด็กสามารถคิดเกี่ยวกับคน เหตุการณ์และสิ่งต่างๆได้ เด็กจะถ่ายทอดความคิดจินตนาการของตนออกมาทางการเล่นและคำพูดแต่เด็กยังไม่สามารถบอกเหตุผลได้

3. ขั้นปฏิบัติการแบบรูปธรรม (Concrete - operational Stage) เด็กในช่วงอายุระหว่าง 7 – 11 ปี เป็นช่วงที่เด็กคิดอย่างเป็นระบบและเหตุผลมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆได้ ใส่ใจต่อสิ่งที่ป็นรูปธรรมและแนวคิดที่เป็นจริง

4. ขั้นปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ (Formal - operational Stage) เป็นระยะที่เด็กอยู่ในช่วงอายุ 11 – 15 ปี เด็กในช่วงนี้สามารถเข้าถึงสิ่งที่ เป็นนามธรรม การคิดอย่างมีเหตุผล และเรียนรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้สามารถตั้งสมมติฐานและแก้ปัญหาได้

2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

Albert Bandura (1962 - 1986) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เป็นผู้พัฒนาทฤษฎีนี้ขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าของตนเอง เดิมใช้ชื่อว่า "ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม" (Social Learning Theory) ต่อมาเขาได้เปลี่ยนชื่อทฤษฎีเพื่อความเหมาะสมเป็น "ทฤษฎีปัญญาสังคม"

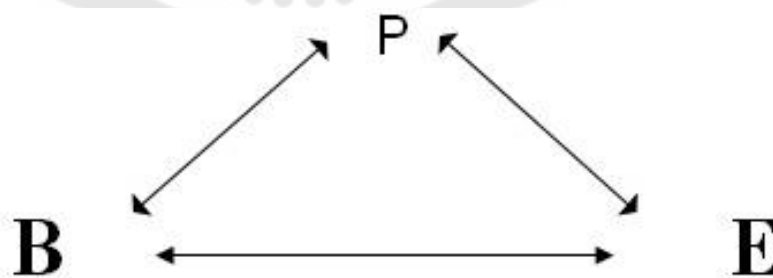
ทฤษฎีปัญญาสังคมเน้นหลักการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) เกิดจากการที่บุคคลสังเกตการกระทำของผู้อื่นแล้วพยายามเลียนแบบพฤติกรรมนั้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมทางสังคมเราสามารถพบได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การออกเสียง การขบรอยนต์ การเล่นเกมกีฬาประเภทต่างๆ เป็นต้น (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2556)

ขั้นตอนของการเรียนรู้โดยการสังเกต ของ Bandura, A. (1997) มีดังนี้

1. ขั้นให้ความสนใจ (Attention Phase) ถ้าไม่มีขั้นตอนนี้ การเรียนรู้ว่าจะไม่เกิดขึ้น เป็นขั้นตอน ที่ผู้เรียนให้ความสนใจต่อตัวแบบ (Modeling) ความสามารถ ความมีชื่อเสียง และคุณลักษณะเด่นของตัวแบบจะเป็นสิ่งดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจ
2. ขั้นจำ (Retention Phase) เมื่อผู้เรียนสนใจพฤติกรรมของตัวแบบ จะบันทึกสิ่ง ที่สังเกตได้ไว้ในระบบความจำของตนเอง ซึ่งมักจะจดจำไว้เป็นจินตภาพเกี่ยวกับขั้นตอนการแสดง พฤติกรรม
3. ขั้นปฏิบัติ (Reproduction Phase) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนลองแสดงพฤติกรรม ตามตัวแบบ ซึ่งจะส่งผลให้มีการตรวจสอบการเรียนรู้ที่ได้จดจำไว้
4. ขั้นจูงใจ (Motivation Phase) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นแสดงผลของการกระทำ (Consequence) จากการแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ ถ้าผลที่ตัวแบบเคยได้รับ (Vicarious Consequence) เป็นไปในทางบวก (Vicarious Reinforcement) ก็จะจูงใจให้ผู้เรียนอยากแสดง พฤติกรรมตามแบบ ถ้าเป็นไปในทางลบ (Vicarious Punishment) ผู้เรียนก็มักจะงดเว้นการแสดง พฤติกรรมนั้นๆ

หลักพื้นฐานของการเรียนรู้ทางสังคม มี 3 ประการ คือ

1. กระบวนการเรียนรู้ต้องอาศัยทั้งกระบวนการทางปัญญา และทักษะการ ตัดสินใจของผู้เรียน
2. การเรียนรู้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ ระหว่าง ตัว บุคคล (Person) สิ่งแวดล้อม (Environment) และพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งมีอิทธิพลต่อกัน และกัน

ภาพประกอบ 2 การเรียนรู้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ ระหว่าง ตัวบุคคล (Person) สิ่งแวดล้อม (Environment) และพฤติกรรม (Behavior)

3. ผลของการเรียนรู้กับการแสดงออกอาจจะแตกต่างกัน สิ่งที่เราเรียนรู้แล้วอาจไม่มีการแสดงออกก็ได้ เช่น ผลของการกระทำ (Consequence) ด้านบวก เมื่อเรียนรู้แล้วจะเกิดการแสดงพฤติกรรมเลียนแบบ แต่ผลการกระทำด้านลบ อาจมีการเรียนรู้แต่ไม่มีการเลียนแบบ

การนำหลักการมาประยุกต์ใช้

1. ในห้องเรียนครูจะเป็นตัวแบบที่มีอิทธิพลมากที่สุด ครูควรคำนึงอยู่เสมอว่า การเรียนรู้โดยการสังเกตและเลียนแบบจะเกิดขึ้นได้เสมอ แม้ว่าครูจะไม่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ก็ตาม
2. การสอนแบบสาธิตปฏิบัติเป็นการสอนโดยใช้หลักการและขั้นตอนของทฤษฎี ปัญหาสังคมทั้งสิ้น ครูต้องแสดงตัวอย่างพฤติกรรมที่ถูกต้องที่สุดเท่านั้น จึงจะมีประสิทธิภาพในการแสดงพฤติกรรมเลียนแบบ ความผิดพลาดของครูแม้ไม่ตั้งใจ ไม่ว่าครูจะพร่ำบอกผู้เรียนว่าไม่ต้องสนใจจดจำ แต่ก็ผ่านการสังเกตและการรับรู้ของผู้เรียนไปแล้ว
3. ตัวแบบในชั้นเรียนไม่ควรจำกัดไว้ที่ครูเท่านั้น ควรใช้ผู้เรียนด้วยกันเป็นตัวอย่างได้ในบางกรณี โดยธรรมชาติเพื่อนในชั้นเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อการเลียนแบบสูงอยู่แล้ว ครูควรพยายามใช้ทักษะจูงใจให้ผู้เรียนสนใจและเลียนแบบเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่ดี มากกว่าผู้ที่มีพฤติกรรมไม่ดี

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

3.1 ความหมายของทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคมนั้นแตกต่างจากทักษะการอ่าน การเขียน การสะกดคำ หรือทักษะทางอื่นๆ โดยทั่วไปทักษะทางสังคมนั้นหมายถึงทักษะที่จำเป็นในการปรับตัวให้สอดคล้องกับต้องการหรือความคาดหวังของสังคม และช่วยให้บุคคลนั้นยังคงรักษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ได้ อย่างไรก็ตาม นักการศึกษาได้นิยามคำว่า ทักษะทางสังคม ไว้แตกต่างกันดังนี้

ฮอลลิงเจอร์ (Hollinger, 2015) อธิบายว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ทักษะทั้งหลาย ที่จำเป็นในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและทำให้บุคคลนั้นเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนและสังคม ทั่วไป

แม็คอินไทร์ (McIntyre, 2013) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมว่า หมายถึง ความสามารถในการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ๆ ด้วยท่าทีที่ยังคงสร้าง รักษาและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ ส่วนความสามารถทางสังคมหมายถึงภาพรวมของการทำหน้าที่ทางสังคม ซึ่งเป็นทักษะทางสังคมหลายๆ อย่างรวมกัน ความสามารถทางสังคมนี้สามารถพัฒนาได้โดยการสอนทักษะ และพฤติกรรมทางสังคม

นอกจากนี้ ทักษะทางสังคมยังหมายถึง ทักษะที่ส่งเสริมให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารกับผู้อื่น ซึ่งต้องมีกฎ กติกา ทางสังคมที่เป็นทั้งใช้ภาษาและไม่ใช้ภาษา ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ทักษะทางสังคมนี้เรียกว่าการขัดเกลาทางสังคม (กุลยา ก่อสุวรรณ, 2553)

สเวนสันและวัตสัน (Swanson & Watson, 2012) ระบุวิธีการให้คำนิยาม ทักษะทางสังคม ไว้ 3 วิธีดังนี้

1. การยอมรับจากเพื่อน ถ้าเพื่อนยอมรับ พูดคุย และเล่นด้วย แสดงว่าบุคคลนั้นมี ทักษะทางสังคม
2. การรับรู้ทางพฤติกรรม การที่บุคคลนั้นรับรู้ว่าเขาควรจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร ให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ให้ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น
3. การแปลความทางสังคม หมายถึง การตีความจากกฎเกณฑ์ทางสังคมหรือสิ่งที่สังคมทั่วไปคาดหวัง

ดังนั้น ทักษะทางสังคม เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และช่วยให้บุคคลสามารถรักษาสัมพันธภาพนั้นไว้ได้ ก่อให้เกิดการยอมรับจาก บุคคลอื่น สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับความคาดหวังของสังคม ซึ่งจะช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในงานและกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมได้เป็นอย่างดี

3.2 ความสำคัญของทักษะสังคม

ทักษะสังคมเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นและสำคัญอันจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จดังนี้ (Vanderbilt Kennedy Center, 2010; Sprafkin, Gershaw & Goldstein, 1993)

1. ทักษะการปรับตัวต่อสถานการณ์
 - 1.1 สามารถบอกหรือแสดงความโกรธโดยไม่ก้าวร้าวทางกาย วาจา (เช่น การเอะอะ โวยวาย เป็นต้น) หรือทำลายข้าวของได้
 - 1.2 เมื่อคนอื่นเอาของของตนไป เด็กสามารถจัดการกับเหตุการณ์นั้นในแนวทางที่สังคมยอมรับได้
 - 1.3 เมื่อมีคนพูดจาว่ำวาย เด็กสามารถจัดการอย่างเหมาะสมได้
 - 1.4 เมื่อมีคนเจ้ากี้เจ้าการ สั่งให้ทำโน่นทำนี่ เด็กสามารถจัดการในแนวทางที่เหมาะสมได้
 - 1.5 หลีกเลี่ยงการโต้เถียงกับผู้อื่นเมื่อถูกยั่วเย้าได้
 - 1.6 สามารถจัดการด้วยวิธีที่เหมาะสมเมื่อรู้ว่าคนอื่นพูดโกหก
 - 1.7 เมื่อถูกต่อว่าหรือตำหนิแต่ตนเองไม่ได้ทำเช่นที่ถูกต่อว่า เด็กสามารถ

จัดการกับสถานการณ์นั้นได้อย่างเหมาะสม

1.8 ถ้ามีผู้อื่นไม่พอใจตัวเอง เด็กสามารถจัดการได้อย่างเหมาะสม

1.9 เมื่อผู้อื่นแสดงความก้าวร้าว เด็กสามารถรับมือได้อย่างเหมาะสม เช่น

เดินหนี มองหาความช่วยเหลือ ปกป้องตนเอง ฯลฯ

1.10 สามารถจัดการกับเพื่อนที่เรียกชื่อล้อเลียนตนเองได้

2. ลักษณะนิสัยในการทำงาน

2.1 เด็กทำการบ้านหรือทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันเวลา

2.2 จัดจ่ออยู่กับงานที่ทำเกือบตลอดเวลา

2.3 ให้ความสนใจพูดคุยหรืออภิปรายในชั้นเรียน

2.4 ใช้เวลาในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ฟังครูขณะที่ครูสอนและทำตามคำสั่งอย่างตั้งใจ

2.6 ทำงานเองโดยไม่ต้องมีผู้ควบคุมดูแล

2.7 ปฏิบัติตามที่ครูขอโดยทันที

3. สัมพันธภาพกับเพื่อน

3.1 รู้จักการขอเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่เพื่อนกำลังทำกันอยู่

3.2 รู้จักสร้างและรักษามิตรภาพได้ยาวนาน

3.3 สามารถสร้างมิตรภาพได้ง่าย

3.4 มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ในชั้นเรียน

3.5 เล่าและฟังเรื่องตลกขำขันกับเพื่อนๆ ได้

3.6 รู้จักริเริ่มการสนทนากับผู้อื่นและเพื่อนๆ ได้

3.7 สามารถแสดงความรู้สึก เช่น ความรักและผูกพันกับเพื่อนๆ ได้อย่าง

เหมาะสม

3.8 มักพูดชื่นชมคนอื่น

กุลยา ก่อสุวรรณ (2553) ได้กล่าวว่าทักษะทางสังคม เป็นทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตในสังคมสำหรับทุกคน เนื่องจากทักษะทางสังคมนี้เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้อื่นในสังคมนั้นๆ ยอมรับบุคคลนั้นหรือไม่ เช่น คนรอบข้างจะชอบหรือพอใจคบหาสมาคมกับบุคคลนั้นหรือไม่ นายจะจ้างงานหรือไม่ ขึ้นอยู่กับทักษะของบุคคลนั้นๆ ด้วย ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นต้องมีทักษะทางสังคมที่เหมาะสม เพื่อที่จะสามารถสร้างสัมพันธภาพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการ (2554) ได้กล่าวว่า ผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่และครู ควรปลูกฝังทักษะทางสังคมให้เกิดขึ้นกับเด็ก ร่วมกับทักษะด้านอื่นๆ อย่างเหมาะสม เพื่อเป็นใบเบิกทางสำคัญสู่ความสุขความสำเร็จของเด็กต่อไปในอนาคต รวมทั้งเพื่อการปฏิบัติต่อกันในสังคมอย่างถูกต้องเหมาะสมอันเป็นเหตุที่นำมาซึ่งความสงบสุขของสังคมในภาพรวม

สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคมมีความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ก่อให้เกิดการยอมรับจากบุคคลอื่น ส่งผลให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.3 ทักษะทางสังคมเบื้องต้น

ทักษะทางสังคมเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญของบุคคล ซึ่งควรได้รับการฝึกฝนและปลูกฝังเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม

สปราฟคิน เกอร์เซอร์ และโกลด์สไตน์ (Sprafkin, Gershaw & Goldstein, 1993) ได้แบ่งทักษะทางสังคมไว้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

1. การเริ่มต้นทักษะทางสังคม ได้แก่ การเริ่มต้นสนทนา การฟัง การจบการสนทนา การขอความช่วยเหลือ การปฏิบัติตามคำสั่ง การชมเชย การขอบคุณ การขอโทษ
2. ทักษะเพื่อการจัดการกับความรู้สึก ได้แก่ การแสดงความรู้สึก การเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น การเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับการสนทนาที่เคร่งเครียด การตอบสนองต่อความล้มเหลว
3. ทักษะในการกล้าแสดงออก ได้แก่ การยืนหยัดในสิทธิของตน การช่วยผู้อื่น การให้ข้อเสนอแนะ การแสดงความไม่พอใจ การตอบสนองต่อสิ่งที่ทำให้ไม่พอใจ การเจรจา การควบคุมตนเอง การจูงใจ การตอบสนองต่อการจูงใจ การจัดการกับความกดดันภายในกลุ่ม
4. ทักษะการแก้ปัญหา ได้แก่ การลำดับความสำคัญก่อนหลัง การตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมาย การมีสมาธิในการทำงาน การให้รางวัลตนเอง

แกรนดิน (Grandin 2000, อ้างถึงใน พวงเพชร พวงศลิทธิ, 2546) อธิบายว่า ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ได้แก่

1. การคอย (Waiting)
2. การผลัดกัน (Taking Turns)
3. การเปลี่ยนแปลง (Transitions)
4. การเปลี่ยนหัวข้อสนทนา (Changing the topic in conversation)
5. การสิ้นสุด (Finishing)
6. การเริ่มต้น (Initiating)

7. ความยืดหยุ่น (Being flexible)

8. ความเงียบ (Being Quiet)

Swanson & Watson (2012) ได้แบ่งทักษะทางสังคมพื้นฐาน ดังนี้

1. การสบตากับคู่สนทนาอย่างเหมาะสม
2. การรับรู้ การแสดงออกทางสีหน้าอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์
3. การใช้ระดับเสียงการพูด ไม่ควรดังหรือค่อยจนเกินไป
4. การรู้จักแสดงความยินดีกับผู้อื่น
5. การรู้จักสนทนากับผู้อื่น แสดงความรู้สึก ถาม ฟัง แสดงความสนใจ และมีการตอบสนองต่อคำถาม
6. การยืนในระยะเหมาะสมกับคู่สนทนา และไม่ควรสัมผัสกับคู่สนทนาแบบไม่เหมาะสม
7. การเล่นและการทำงานกับผู้อื่น เช่น เล่นตามกติกา แบ่งปัน ช่วยเหลือกัน การประนีประนอม การแสดงความยินดีกับผู้อื่น รู้จักขอโทษและขอบคุณ
8. การมีความตั้งใจที่จะฟัง
9. สามารถควบคุมความโกรธ ความก้าวร้าว ความขัดแย้งในใจ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา
10. แต่งกายสะอาด มีสุขภาพอนามัยดี

3.4 ความบกพร่องทักษะทางสังคมของเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม

มีนักการศึกษาหรือนักวิชาการได้กล่าวถึงความบกพร่องทักษะทางสังคมของเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม ไว้ดังนี้

นาถลดา ตะวันกาญจน์โชติ (2559) ได้กล่าวถึง ความบกพร่องทักษะทางสังคมของเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม ไว้ดังนี้

1. ความบกพร่องในการสร้างปฏิสัมพันธ์ ทางสังคมและการแสดงออกทางอารมณ์ (poor social interaction and emotional reciprocity) ในช่วง 8-10 เดือน เด็กจะไม่สามารถ หันตามเสียงเรียกได้ เมื่อโตขึ้นเด็กจะไม่สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น ไม่สามารถพูดคุยโต้ตอบ ตีความสีหน้า ท่าทาง อารมณ์ของคู่สนทนาได้ รวมถึงบางคนจะ ไม่สามารถแสดงออกอารมณ์ของตนได้ เมื่อโกรธ ดีใจ หรือเสียใจ

2. ความบกพร่องด้านการสร้างและรักษา สัมพันธภาพกับเพื่อน (difficulty in making and keeping friends) เนื่องจากไม่รู้วิธีสร้าง สัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม

3. ความบกพร่องด้านการแสดงความรู้สึกร่วมกับผู้อื่น (joint attention) ในเด็กปกติเมื่ออายุ 9-12 เดือน เด็กจะให้ความสนใจผู้อื่นโดยการมองตาม และเริ่มเชื่อมโยง คำพูดกับสิ่งของ หรือเหตุการณ์นั้น ซึ่งเด็กจะมีข้อจำกัดในการแสดงออกถึงความ สนใจคู่สนทนาทั้งท่าทางและคำพูด รวมไปถึง การสามารถตอบสนองอย่างเหมาะสม

4. ความบกพร่องเกี่ยวกับ Theory of mind อันเป็นความสามารถที่จะเข้าใจและคาดเดา ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของผู้อื่นได้ ความสามารถด้านนี้จะพัฒนาในขวบปีแรกของเด็กทั่วไป เด็กจะมีความบกพร่องในการพัฒนา Theory of mind จึงทำให้ ไม่สามารถเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อและพฤติกรรม ที่ผู้อื่นแสดงได้

อัญชลี สารรัตน์ (2553) ได้กล่าวว่า เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม จะมีความผิดปกติด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยเป็นความผิดปกติที่เกี่ยวข้องความยากลำบากในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทั้งในการเป็นผู้เริ่มต้นและเป็นผู้ตอบสนอง เช่น เริ่มต้นคุย ถามและตอบ เริ่มการเล่น ตอบสนองต่อท่าทางต่างๆ ไม่สบตาเวลาคุยกับบุคคลอื่น ไม่เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งส่งผลต่อการหาเพื่อนและคงความสัมพันธ์กับเพื่อน ไม่เข้าใจว่าต้องทำอะไรหรือพูดอย่างไรในสถานการณ์ที่อยู่กับผู้อื่นในสังคม (Social Situations) เช่น ไม่ยิ้มทักทาย ไม่มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ไม่ตอบสนองเสียงเรียก ไม่แสดงออกทางสีหน้า กิริยาท่าทางที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ไม่เข้าใจระเบียบ กติกาต่างๆ เอาแต่ใจตนเอง

กุลยา ก่อสุวรรณ (2553) ได้กล่าวว่า คนรอบข้างจึงมักมองว่า เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม ไม่มีมารยาท ไม่รู้จักกาลเทศะ หรืออาจถูกมองว่าทำอะไรเคร่งครัดมากเกินไปหรือบางคนเรียกว่า “เวอร์” เกินไปก็ได้ แต่เป็นการไม่รู้จักกาลเทศะ ขาดมารยาท ที่เกิดจากความบกพร่องของระบบประสาทที่ส่งผลต่อการรู้คิด ไม่ใช่จากการขาดการอบรมสั่งสอน

ผดุง อารยะวิญญู (2546) ได้กล่าวว่า ความบกพร่องทางทักษะทางสังคมของเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม แสดงออกมาให้เห็นในด้านต่อไปนี้

1. ไม่เข้าใจการสนทนาหรือภาษาท่าทาง (Nonverbal Interactions) เช่น สีหน้า ท่าทางการสบตาผู้ที่กำลังพูดด้วย

2. การสร้างและคง ความ สัม พันธ์ (Reciprocal Interactions) อันเนื่องมาจากขาดความสามารถในการเข้าใจภาษา โดยเฉพาะภาษาที่เป็นนามธรรม การพูดในระดับเสียงที่ผิดปกติจากคนทั่วไป การพูดทวนคำ การพูดไม่เข้ากับบริบท และขาดความสามารถในการเข้าใจความรู้สึก ความคิด ความต้องการของผู้อื่น

3. มีความยากลำบากหรือไม่สามารถเข้าใจความคิด ความรู้สึกของผู้อื่น
ไม่เข้าใจว่าการกระทำของตนเองมีผลกระทบต่อผู้อื่นอย่างไร

3.5 พัฒนาการทางสังคมในเด็กปกติ

กรมสุขภาพจิต (2554) การประเมินพัฒนาการทางสังคมและการเล่นของเด็กตั้งแต่
แรกเกิด-5 ปี ดังนี้

ตาราง 1 พัฒนาการทางสังคมของเด็กตั้งแต่แรกเกิด-5 ปี

อายุ	พัฒนาการทางสังคมและการเล่น
แรกเกิด-3 เดือน	- มองสบตาได้นาน 1-2 วินาที
3-6 เดือน	- ยิ้มทักทายและโต้ตอบอย่างมีความหมาย (Social smile)
6-9 เดือน	- จ้องมองหรือร้องไห้เมื่อเห็นคนแปลกหน้า
9-12 เดือน	- เล่นจ๊ะเอ๋
1-2 ปี	- รู้จักการให้และการขอ - รู้จักการเลียนแบบท่าทางของผู้ใหญ่ - เล่นของเล่นและใช้อุปกรณ์ต่างๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ - ให้ความสนใจและเข้าไปเล่นใกล้เด็กคนอื่น แต่ต่างคนต่างเล่น - รู้จักปกป้องสิ่งของเมื่อถูกแย่ง
2-3 ปี	- รู้จักเล่นบทบาทสมมติที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่นการทำงานบ้าน - สามารถเล่นตามลำพังกับเด็กคนอื่นได้ และสามารถใช้ท่าทางหรือคำพูดใน การสื่อสารกับเด็กคนอื่นได้ประมาณร้อยละ 20 ของเวลาในการเล่น - มีส่วนร่วมในการช่วยงานตามคำขอร้องง่ายๆ ได้ - ปฏิบัติตามคำบอกง่ายๆ ได้โดยไม่ต้องช่วยเหลือ เช่น ใส่หมวก เป็นต้น - ร้องเพลงได้บางคำหรือร้องเพลงตามทำนอง - ไม่ร้องไห้เมื่อแยกจากผู้ดูแล

ตาราง 1 (ต่อ)

อายุ	พัฒนาการทางสังคมและการเล่น
3-4 ปี	- สามารถเล่นแบบผัดกันเล่นกับคนอื่นในกลุ่มได้ - สามารถเล่นและพูดโต้ตอบกับเด็กคนอื่นได้อย่างน้อยครั้งหนึ่งของเวลาในการเล่น - ช่วยทำงานง่ายๆได้ เช่น เก็บของใส่เข้าตู้ จัดโต๊ะอาหาร - สามารถหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นอันตรายต่อตนเองได้
4-5 ปี	- สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จได้ด้วยตนเอง - สามารถเริ่มต้นบทสนทนากับเพื่อนได้ - สามารถบอกชื่อ ที่อยู่ ของตนเองได้อย่างถูกต้อง - สามารถรวมเล่นกับเพื่อน 2-3 คน ในเกมที่ต้องช่วยกันทำ ได้นาน 20 นาที - เล่นบทบาทสมมติได้ - เล่นของเล่นอย่างมีจินตนาการ ประกอบกันเป็นเรื่องราว โดยคิดสถานการณ์คิดเองได้

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะพึงประสงค์ พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย และมาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
6.1 ช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจวัตร ประจำวัน	6.1.1 แต่งตัวโดยมีผู้ ช่วยเหลือ	6.1.1 แต่งตัวด้วย ตนเอง	6.1.1 แต่งตัวด้วย ตนเองได้อย่าง คล่องแคล่ว
	6.1.2 รับประทาน อาหารด้วยตนเอง	6.1.2 รับประทาน อาหารด้วยตนเอง	6.1.2 รับประทาน อาหารด้วยตนเอง อย่างถูกต้อง
	6.1.3 ใช้ห้องน้ำห้อง ส้วมโดยมีผู้ช่วยเหลือ	6.1.3 ใช้ห้องน้ำห้อง ส้วม ด้วยตนเอง	6.1.3 ใช้และทำความ สะอาดหลังใช้ห้องน้ำ ห้องน้ำห้องส้วม ด้วย ตนเอง
6.2 มีวินัยในตนเอง	6.2.1 เก็บของเล่นของ ใช้เข้าที่ เมื่อมีผู้ชี้แนะ	6.2.1 เก็บของเล่นของ ใช้เข้าที่ ด้วยตนเอง	6.2.1 เก็บของเล่นของ ใช้เข้าที่ อย่าง เรียบร้อยด้วยตนเอง
	6.2.2 เข้าแถว ตามลำดับก่อนหลังได้ เมื่อมีผู้ชี้แนะ	6.2.2 เข้าแถว ตามลำดับก่อนหลังได้ ด้วยตนเอง	6.2.2 เข้าแถว ตามลำดับก่อนหลังได้ ด้วยตนเอง
6.3 ประหยัดและ พอเพียง	6.3.1 ใช้สิ่งของ เครื่องใช้อย่าง ประหยัดและพอเพียง เมื่อมีผู้ชี้แนะ	6.3.1 ใช้สิ่งของ เครื่องใช้อย่าง ประหยัดและพอเพียง เมื่อมีผู้ชี้แนะ	6.3.1 ใช้สิ่งของ เครื่องใช้อย่าง ประหยัดและพอเพียง ด้วยตนเอง

ตาราง 3 มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
7.1 ดูแลรักษา ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	7.1.1 มีส่วนร่วมดูแล ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เมื่อมีผู้ ชี้แนะ	7.1.1 มีส่วนร่วมดูแล ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เมื่อมีผู้ ชี้แนะ	7.1.1 มีส่วนร่วมดูแล ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ด้วย ตนเอง
	7.1.2 พึงขยะได้ถูกที่	7.1.2 พึงขยะได้ถูกที่	7.1.2 พึงขยะได้ถูกที่
7.2 มีวินัยในตนเอง	7.2.1 ปฏิบัติตาม มารยาทไทยได้เมื่อมีผู้ ชี้แนะ	7.2.1 ปฏิบัติตาม มารยาทไทยได้ด้วย ตนเอง	7.2.1 ปฏิบัติตาม มารยาทไทยได้ตาม กาลเทศะ
	7.2.2 กล่าวคำ ขอบคุณและขอโทษ เมื่อมีผู้ชี้แนะ	7.2.2 กล่าวคำ ขอบคุณและขอโทษ ด้วยตนเอง	7.2.2 กล่าวคำ ขอบคุณและขอโทษ ด้วยตนเอง
	7.2.3 หยุดยืนเมื่อได้ ยินเพลงชาติไทยและ เพลงสรรเสริญพระ บารมี	7.2.3 ยืนตรงเมื่อได้ ยินเพลงชาติไทยและ เพลงสรรเสริญพระ บารมี	7.2.3 ยืนตรงและร่วม ร้องเพลงชาติไทยและ เพลงสรรเสริญพระ บารมี

ตาราง 4 มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
8.1 ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	8.1.1 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	8.1.1 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	8.1.1 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน
8.2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	8.2.1 เล่นร่วมกับเพื่อน	8.2.1 เล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม	8.2.1 เล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนอย่างมีเป้าหมาย
	8.2.2 ยืมหรือทักทายผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยเมื่อมีผู้ชี้แนะ	8.2.2 ยืม ทักทายหรือพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคย	8.2.2 ยืม ทักทายและพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้เหมาะสมกับสถานการณ์
8.3 ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	8.3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	8.3.1 มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	8.3.1 มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลง ด้วยตนเอง
	8.3.2 ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตาม เมื่อมีผู้ชี้แนะ	8.3.2 ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตาม ได้ด้วยตนเอง	8.3.2 ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตาม ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
	8.3.3 ยอมรับการประนีประนอมแก้ไข ปัญหา เมื่อมีผู้ชี้แนะ	8.3.3 ประนีประนอมแก้ไข ปัญหา โดยปราศจากการใช้ความรุนแรงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	8.3.3 ประนีประนอมแก้ไข ปัญหา โดยปราศจากการใช้ความรุนแรง ด้วยตนเอง

ชาญยุทธ์ ศุภคุณภิญโญ (2554) กล่าวว่า เด็กที่มีพัฒนาการทางสังคมปกติจะมีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น มีทักษะการปรับตัวในสังคม คือ สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตนร่วมมือกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีความเป็นตัวของตัวเอง และรู้กาลเทศะความสามารถในการช่วยตัวเองในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยัง เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านจิตวิญญาณ คุณธรรม และเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญาทำให้ รู้จักแยกแยะความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และความสามารถในการเลือกดำรงชีวิตในทางสร้างสรรค์เป็น ประโยชน์แก่สังคม

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า พัฒนาการทางสังคมในเด็กปกติจะดำเนินไปอย่างมี แบบแผนและมีความต่อเนื่องของพัฒนาการตามช่วงวัย ซึ่งเด็กที่มีพัฒนาการทางสังคมอยู่ในเกณฑ์ ปกติจะมีความสนใจที่จะสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น อาทิเช่น การเล่น การแสดงบทบาทสมมติ หรือการทำกิจกรรมร่วมกับเด็กคนอื่น เป็นต้น เด็กสามารถปฏิบัติตามกฎ-กติกาของสังคมหรือ กิจกรรมที่ร่วมปฏิบัติอยู่ได้ สามารถแสดงบทบาทสมมติและเข้าใจในบทบาทของบุคคลต่างๆ ใน สังคมได้ มีทักษะการปรับตัวที่ดีสมวัย มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนและสังคม รวมถึงสามารถ ดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของตนในแต่ละช่วงวัย

3.6 การประเมินทักษะทางสังคม

การประเมินเป็นกระบวนการในการรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจเลือกแนวทางการปรับปรุงหรือแก้ปัญหาใดๆ อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินทักษะทางสังคมสำหรับเด็กเป็นการรวบรวมข้อมูลว่าเด็กมีทักษะหรือ ความสามารถทางสังคมมากน้อยเพียงใดอย่างไร โดยมีนักวิชาการและสถาบันต่าง ๆ นำเสนอแนวทางการประเมินไว้ดังนี้

New York State Department of Health (2013) ได้กล่าวว่า การประเมินทักษะด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและด้านความสัมพันธ์ (Assessing Social Skills) ทำให้เกิดประโยชน์ในด้านการให้ความช่วยเหลือและการวินิจฉัย ด้านความสามารถและศักยภาพของเด็ก ด้านสิทธิประโยชน์ที่เด็กจะได้รับ และการวางแผนเพื่อรับ ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม โดยการประเมินจะเป็นการให้คะแนนจากลักษณะที่ปรากฏของเด็ก ในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความสามารถสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น
2. การสื่อสารที่ไม่ใช้คำพูดหรือย่นวัตถุให้ผู้อื่น โดยมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร กับสังคม
3. ความสามารถในการเลียนแบบการกระทำของผู้อื่น
4. ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์หรือการเล่นสมวัย
5. ลักษณะอาการที่แสดงต่อเหตุการณ์ที่ผู้ดูแลปรากฏตัวหรือแยกไป

6. การแยกตัว

7. การบอกความต้องการผ่านการสื่อสารที่ใช้คำพูดและไม่ใช้คำพูด

8. ลักษณะอาการที่แสดงต่อผู้ใหญ่ที่คุ้นเคย ผู้ใหญ่ที่ไม่คุ้นเคย และเพื่อน

Vanderbilt Kennedy Center (2010) ประเมินทักษะทางสังคมของเด็กจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่สำคัญ 4 แหล่ง คือ

1. รายงานจากผู้ปกครอง ประกอบด้วย แบบประเมินปัญหาด้านพฤติกรรม แบบฟอร์มการสำรวจทักษะทางสังคม และแบบฟอร์มการให้คะแนนทักษะทางสังคม

2 รายงานจากครูผู้สอน ประกอบด้วย แบบประเมินปัญหาด้านพฤติกรรม แบบฟอร์มการสำรวจทักษะทางสังคม และแบบฟอร์มการให้คะแนนทักษะทางสังคม

3. การสังเกต

4. ข้อมูลโดยตรงจากตัวเด็ก โดยเก็บข้อมูลในด้านดังต่อไปนี้

4.1 การสนทนา

4.2 ความเข้าใจสังคม

4.3 การแสดงบทบาทสมมติ

4.4 แรงจูงใจทางสังคม

Spencer & Simpson (2009) กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการสามารถทำได้หลายวิธี แต่วิธีที่นำมาใช้บ่อยๆ คือ การประเมินแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการประเมินแบบเป็นทางการจะเป็นการประเมินโดยใช้แบบประเมินมาตรฐาน ที่เมื่อประเมินแล้วจะให้ค่าคะแนนพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ทำให้สามารถกำหนดแผนและโครงสร้าง ในการช่วยเหลือได้ ตัวอย่างแบบประเมินทักษะด้านสังคมของเด็กออทิสติกที่นิยมใช้ ได้แก่

- The Autism Diagnosis Observation Schedule (ADOS)
- Autism Diagnostic Interview-Revised (ADI-R)
- Childhood Autism Rating Scale (CARS)
- The AAMD Adaptive Behavior Scales-School Edition (ABS-SE)
- The Vineland Adaptive Behavior Scales (VABS)

รวมถึงแบบประเมินที่มักใช้ร่วมในการประเมินทักษะด้านสังคมของเด็กออทิสติก

- The Social and Communication Questionnaire (SCQ)
- The Diagnostic Interview for Social and Communication Disorders

(DISCO)

สำหรับการประเมินแบบไม่เป็นทางการจะให้ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการสร้างแผน และ โครงสร้างการช่วยเหลือ ดังนั้นการประเมินแบบไม่เป็นทางการจะให้ประโยชน์มากกว่า ซึ่ง มักจะเก็บ ข้อมูลจากสภาพและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก และโดยตรงจากตัวเด็ก ได้แก่ ความสามารถของเด็ก ข้อมูลจากผู้ปกครองและครู ลักษณะการร่วมทำกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมิน ความสามารถในทักษะทางสังคม เป็นต้น (Scheuerman & Webber, 2002)

สรุปได้ว่า การประเมินทักษะทางสังคมของเด็ก สามารถทำได้ สองวิธีที่นิยมใช้ ค่อนข้างแพร่หลายคือ การประเมินแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งการประเมินแบบ เป็นทางการจะประเมินโดยใช้แบบประเมินมาตรฐาน สำหรับการประเมินแบบไม่เป็นทางการ จะ ทำโดยการเก็บข้อมูลจากผู้ปกครอง ครูผู้สอน การสังเกตจากลักษณะการร่วมทำกิจกรรม และการ เก็บข้อมูลโดยตรงจากตัวเด็กในด้านสัมพันธภาพและการสื่อสาร ความเข้าใจสังคมบทบาท สมมติ และแรงจูงใจทางสังคม ซึ่งการประเมินจะช่วยให้เกิดประโยชน์ในด้านการให้ความช่วยเหลือ แผนการพัฒนา และกำหนดสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่เด็กควรได้รับ

3.7 วิธีการสอนทักษะทางสังคม

การสอนทักษะทางสังคมในเด็กที่นิยมใช้ในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งยังไม่มี วิธีใดที่สามารถใช้ได้กับเด็กได้ทุกคน (Holloway, Healy, Dwyer, & Lydon, 2014) จากการ ทบทวนวรรณกรรม พบว่า มีวิธีการสอนทักษะสังคมดังนี้

3.7.1 การสอนตรง (Direct Instruction)

ความหมายของการสอนตรง (Direct Instruction)

มีนักการศึกษาและสถาบันการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของ การสอน ตรง (Direct Instruction) ไว้หลายท่าน เช่น ผดุง อารยะวิญญู (2546) ได้ให้ความหมายของการ สอนตรงไว้ว่า เป็น กระบวนการแบบหนึ่งที่มีขั้นตอนการสอนที่ครูจะต้องปฏิบัติตามแต่ละขั้น เมื่อ เด็กมีทักษะ แต่ละขั้น แล้ว จึงจะให้เด็กเรียนรู้ในขั้นที่สูงขึ้น มีการกำหนดจุดประสงค์ในการสอนที่ ชัดเจน เน้นการนำวิธีการ สอนแบบวิเคราะห์งานมาใช้ มีการบันทึกความก้าวหน้าของเด็กอย่างมี ระบบและ วิธีการปรับปรุงพฤติกรรม เด็กมาร่วมใช้ด้วย ส่วน National Institute Direct Instruction (2014) ได้ให้ความหมายของการสอนตรงไว้ว่า เป็นรูปแบบของการสอนที่เน้นการจัดกิจกรรมที่มี ความชัดเจนมีการวางแผนอย่างรอบคอบในการออกแบบการเรียนรู้ มีการกำหนดขอบเขตของ เนื้อหา และหน้าที่ของครูในการสอนที่แน่นอน นอกจากนี้รูปแบบการสอนตรง ได้พัฒนามาจาก การบูรณาการ ทฤษฎีพื้นฐานทางการเรียนรู้ต่างๆ ที่สามารถพัฒนาประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของ เด็กได้ดี โดย การสอนตรงมีความเชื่อบนพื้นฐานที่ 5 ประการ ได้แก่ 1) เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ 2) เด็ก ทุกคนสามารถพัฒนาตนเองในเรียนรู้ทางวิชาการและพัฒนาภาพลักษณ์ของตนเอง

3) ครูทุกคนสามารถประสบผลสำเร็จในการสอน ถ้าให้ได้รับการฝึกฝน และให้สื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอ 4) นักเรียนที่มีปัญหาทางด้านการเรียนรู้ หรือด้อยโอกาสควรมีโอกาสได้รับการสอนอย่างอย่างเข้มข้น เพื่อให้เรียนรู้ได้ทันกับเพื่อนๆ ในชั้นเรียน และ 5) ต้องมีการควบคุมประสิทธิภาพ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอนตรง

การสอนตรงเป็นรูปแบบการสอนที่มีพื้นฐานและแนวคิดมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ กลุ่ม พฤติกรรมนิยม (The Behavioral Learning Theory) โดยอินทรีย์จะต้องสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) และการตอบสนอง (Response) อันนำไปสู่ความสามารถในการแสดง พฤติกรรม คือการเรียนรู้ นั่นเอง โดยการกระทำต่างๆ ของมนุษย์เกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ภายนอก พฤติกรรมของมนุษย์ เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยง ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยมให้ความสนใจกับพฤติกรรมมาก เพราะพฤติกรรมเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัด สามารถวัดได้และทดสอบได้ซึ่งสอดคล้องกับสจวร์ต คุก (2556) ที่กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีพื้นฐานทางความคิด (Assumption) ของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม คือ พฤติกรรมทุกอย่างเกิดขึ้น โดยการเรียนรู้ และสามารถสังเกตได้ พฤติกรรมแต่ละชนิดเป็นผลรวมของการเรียนรู้ที่เป็นอิสระหลายอย่าง รวมกับการเสริมแรงช่วยให้พฤติกรรม ดังนั้นแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม ประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่ 1) พฤติกรรมทุกอย่างที่เกิดโดยการเรียนรู้และสามารถ สังเกตได้ 2) พฤติกรรมแต่ละชนิดเป็นผลรวมของการเรียนรู้ที่เป็นอิสระหลายอย่าง 3) แรงเสริม ช่วยให้พฤติกรรมเกิดขึ้นได้โดยทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่เกี่ยวข้องกับการสอนตรง ประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ 2 แนวคิด (ทิสนา แคมมณี, 2556) ดังต่อไปนี้

1) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการฝึกของธอร์นไดค์ คือ การสอนตรงที่เน้นกระบวนการ ฝึกหัดเป็นสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงมาจากทฤษฎีการเรียนรู้จากการฝึกของธอร์นไดค์ (Edward L. Thorndike. 1875-1949) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้เกิด จากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ซึ่งมีหลายรูปแบบ บุคคลจะมีการลองผิดลองถูก Trial and Error) ปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ จนกว่าจะพบรูปแบบการตอบสนองที่สามารถให้ผลที่พึงพอใจมากที่สุด เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้วบุคคลจะใช้รูปแบบการตอบสนองที่เหมาะสมเพียงรูปแบบเดียว และจะพยายามใช้รูปแบบนั้นเชื่อมโยงกับสิ่งเร้าในการเรียนรู้ต่อไปเรื่อยๆ นอกจากนี้หลักการ ทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไดค์ ที่ใช้ในการเรียนการสอน ธอร์นไดค์มักเน้นอยู่เสมอว่าการสอน ในชั้นเรียนต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน การตั้งจุดมุ่งหมายให้

ชัดเจนก็หมายถึงการตั้ง จุดมุ่งหมายที่สังเกตการตอบสนองได้ และครูจะต้องจัดแบ่งเนื้อหา ออกเป็นหน่วยๆ ให้ผู้เรียนเรียนทีละหน่วย เพื่อที่ผู้เรียนจะได้เกิดความรู้สึกลึกพอใจในผลที่เรียนในแต่ละหน่วยนั้น ธอร์นไคด์ ย้ำว่า การสอนแต่ละหน่วยก็ ต้องเริ่มจากสิ่งที่ยากไปหาสิ่งที่ง่าย (ทศนา เขมมณี, 2556)

2) ทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์ คือ บีเอฟสกินเนอร์ (B.E.Skinner. 1904-1997) เป็นศาสตราจารย์ทางจิตวิทยา ผู้ตั้งทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบกระทำ (Operant Conditioning หรือ Instrumental Conditioning) ที่เน้นการเสริมแรงว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ โดยกล่าวว่า “พฤติกรรมใดก็ตามถ้าได้รับการเสริมแรงพฤติกรรมนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นซ้ำ ๆ อีก ส่วนพฤติกรรมใดที่ไม่ได้รับการเสริมแรงพฤติกรรมนั้นก็ค่อยๆ ลดลงหรือเลือนหายไปมากที่สุด” การเรียนรู้จากการวางเงื่อนไขโดยอาศัยการเสริมแรง ไม่ว่าจะเป็นการให้รางวัลหรือการลงโทษ ก็ตามควบคู่กันไป สกินเนอร์ได้สรุปผลการทดลองเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ว่าสิ่งมีชีวิตไม่ว่ามนุษย์หรือสัตว์ เมื่อทำพฤติกรรมใดก็ตามและได้ผลตอบสนองเป็นที่น่าพอใจ สิ่งมีชีวิตนั้นก็เกิดกำลังใจที่จะทำพฤติกรรมนั้นต่อไปอีก ซึ่งทฤษฎีนี้ สกินเนอร์ได้เน้นถึงความสำคัญของการเสริมแรงในทางบวกเป็นหลัก ดังนั้นรูปแบบการสอนตรงได้มีแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์ซึ่งเน้นที่การเสนอสิ่งเร้าในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการเสริมแรงหรือให้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจที่จะเรียนรู้ นอกจากนี้การนำทฤษฎีนี้ไปประยุกต์ใช้ในการสอน มีแนวคิดที่สำคัญคือ การตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม จะต้องตั้งจุดมุ่งหมายในรูปของพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน และในการเรียนการสอนผู้สอนจะต้องให้ตัวเสริมแรง เหมาะสมการจัดสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียน ได้ผลตอบแทนที่พึงประสงค์ (ทศนา เขมมณี, 2556)

หลักการการสอนตรง

ทศนา เขมมณี (2556) ได้กล่าวถึงหลักการสอนตรงที่สำคัญไว้ทั้งหมด 6 ประการ ดังนี้

1) การจัดเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม เป็นไปตามลำดับขั้นตอน หรือ ลำดับของมโนทัศน์จากขั้นที่เป็นพื้นฐานไปสู่ขั้นที่สูงซับซ้อนขึ้น จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระได้ดี

2) การตรวจสอบพื้นฐานความรู้เดิมที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ในการทำความเข้าใจ ความรู้ใหม่ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ จะช่วยให้เรียนรู้สิ่งใหม่ได้ดีและรวดเร็วขึ้น

3) การนำเสนอเนื้อหาสาระอย่างกระชับ ชัดเจน โดยมีตัวอย่างประกอบ รวมทั้ง การให้ผู้เรียนซักถาม จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เร็ว

4) การฝึกปฏิบัติ ใช้ความรู้หรือทักษะที่เรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็น การฝึกปฏิบัติช่วยให้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ข้อมูล หรือทักษะ สู่การกระทำ และช่วยให้เกิดความเข้าใจในข้อความรู้นั้น ลึกซึ้งขึ้น

5) การได้รับข้อมูลป้อนกลับ หรือทราบผลของการปฏิบัติของตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถปรับปรุงการปฏิบัติของตนให้อยู่ในระดับที่ต้องการ

ขั้นตอนการสอนตรง

การสอนตรงเป็นรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับอย่างมาก วิธีหนึ่ง การสอนตรงเน้นกระบวนการสอนที่เร็ว (Fast-Paced) ที่มีขั้นตอนและความต่อเนื่องตามลำดับ ที่ชัดเจน (Well Sequenced) และทำให้นักเรียนจดจ่อกับสิ่งที่เรียน (Highly-Focused) (ทมลลา บุญกาญจน์, 2559 อ้างอิงจาก Gersten. 1986) นอกจากนี้ ยังเป็นการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ ในด้านทักษะต่างๆ ภายในเวลาที่จำกัด จึง มีนักการศึกษากล่าวถึงขั้นตอนการสอนตรง ไว้ดังต่อไปนี้

กัสเตอร์ และคนอื่นๆ (ทมลลา บุญกาญจน์, 2559 อ้างอิงจาก Gunter, et al. 2003) กล่าวว่า ลำดับขั้นตอนในการสอนตรง มีขั้นตอนที่สำคัญ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทบทวนเนื้อหาเดิม (Introduction Review) เป็นการทบทวนเนื้อหา ความรู้ หรือทักษะเดิมที่ผู้เรียนได้เรียนผ่านมาแล้ว ซึ่งความรู้และทักษะนี้ถือเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ที่จะใช้ในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน นอกจากนี้ยังเป็นขั้นตอนที่ผู้สอน สามารถ บอกให้ผู้เรียนทราบว่าสิ่งที่คาดหวังให้ผู้เรียนปฏิบัติ หรือได้เรียนรู้มีอะไรบ้าง

ขั้นที่ 2 แจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (State the Objectives) ขั้นตอนนี้เป็น การ บอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบ วัตถุประสงค์ที่ผู้สอนบอกผู้เรียนควรชัดเจน และใช้ภาษา ง่ายๆ นอกจากนี้ในขั้นตอนที่ 2 เป็นการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการฝึก

ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (Present New Material) เป็นการนำเสนอเนื้อหาหรือ ทักษะซึ่งผู้สอนอาจต้องจัดเตรียมและวิเคราะห์เนื้อหาให้เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน โดยการใช้หลักวิเคราะห์งาน (Task Analysis) ในการแยกย่อยทักษะเป้าหมายออกเป็นทักษะ ย่อยๆ การเสนอเนื้อหาใหม่ ผู้สอนควรอธิบายและยกตัวอย่างประกอบให้ผู้เรียน

เข้าใจ นอกจากนี้ควรจะมี การเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์ประกอบการสอนให้เหมาะสมด้วย และให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ในขั้นนี้ถือได้ว่า มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะในส่วนของ การจัดเรียงเนื้อหา ซึ่งเป็นการนำความรู้จากผู้สอนไปสู่เด็กโดยตรง

ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (Guide Practice) เป็นการให้ผู้เรียนได้ฝึก โดยผู้สอน ปฏิบัติให้ผู้เรียนดูเป็นตัวอย่าง ผู้เรียนปฏิบัติตาม ผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับให้การเสริมแรง หรือแก้ไข ข้อผิดพลาดของผู้เรียน ซึ่งผู้สอนจะควบคุมกระบวนการและตรวจสอบการทำงานของผู้เรียน อย่างใกล้ชิดทั้งรายบุคคลและกลุ่มอิสระ โดยผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนฝึกอิสระ พร้อมทั้งแก้ไข ข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ (Independent Practice) เป็นการมอบหมายให้ผู้เรียน ศึกษารายละเอียด ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยผู้สอนคอยดูแลอยู่ห่างๆ ผู้สอนจะสามารถเป็นการเรียนรู้และความสามารถของผู้เรียนได้จากความสำเร็จและความผิดพลาดของการ ปฏิบัติ ของผู้เรียนและคอยให้การช่วยเหลือ

ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล (Evaluation) เป็นการทบทวนเนื้อหา ที่ผู้เรียน ได้เรียนไปแล้วทั้งหมด หลังจากที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามขั้นที่ 4 ได้ถูกต้องประมาณ 85-90% แล้ว ผู้สอนควรปล่อยให้ผู้เรียนปฏิบัติต่อไปอย่างอิสระในขั้นที่ 5 เพื่อช่วยให้เกิดความชำนาญ และการเรียนรู้ยังคงทน ผู้สอนไม่จำเป็นต้องให้ข้อมูลป้อนกลับในทันที สามารถให้ภายหลังได้ การฝึก ในขั้นนี้ไม่ควรทำ ติดต่อกันในครั้งเดียว ควรมีการฝึกเป็นระยะ ๆ เพื่อช่วย ให้การเรียนรู้ยังคงทนขึ้น ขั้นทบทวนนี้จัดเป็น ขั้นตอนที่สำคัญมากโดยเฉพาะเนื้อหาใหม่ที่ผู้เรียนไม่เคยเรียนรู้มาก่อน รวมทั้ง ทักษะที่จำเป็นที่ผู้เรียน จะต้องมีความรู้เพื่อนำไปใช้ในการเรียนในทักษะ ครั้งต่อไป

สรุปได้ว่า การสอนตรงเป็นรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ และได้รับการยอมรับอย่าง มากวิธีหนึ่ง ที่มีขั้นตอนและความต่อเนื่องตามลำดับที่ชัดเจน และทำให้นักเรียน จดจ่อกับสิ่งที่เรียน นอกจากนี้ยังเป็นการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญในทักษะ ด้านต่าง ๆ ภายในเวลาที่จำกัด ดังนั้นทำให้ขั้นตอนในการสอนตรงนี้เป็นขั้นตอน ที่มี ความชัดเจน และมีความเหมาะสมในการนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนทักษะการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.7.2 การสอนโดยการสาธิต

ความหมายของการสอนโดยการสาธิต

สำหรับความหมายของการสอนโดยใช้การสาธิต ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ดังนี้

ทิตินา แชมมณี (2550) กล่าวว่า วิธีสอนโดยใช้การสาธิต คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ให้ผู้เรียนสังเกตดูแล้วให้ผู้เรียนซักถาม อภิปราย และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตการสาธิต

สิริวรรณ ศรีพหล และพันทิพา อุทัยสุข (2540) กล่าวว่า การสอนแบบสาธิต คือ การแสดงหรือกระทำพร้อม ๆ กับการบอกหรืออธิบายเพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรมซึ่งจะทำให้สามารถเข้าใจแนวคิดและหลักการได้ดีขึ้น

อินทิรา บุญยาทร (2542) ได้อธิบายว่า การสาธิต คือ วิธีสอนที่ผู้สอนหรือวิทยากรแสดงหรือกระทำให้ดูเป็นตัวอย่างพร้อม ๆ กับการบอกอธิบายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรม ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตกระบวนการ ขั้นตอนการสาธิตนั้น ๆ

อาภรณ์ ใจเพียง (2550) ได้กล่าวว่า วิธีสอนแบบสาธิต หมายถึง วิธีการสอนที่ผู้สอนหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง (อาจเป็นวิทยากรที่ผู้สอนเชิญมา) แสดงหรือกระทำให้ดูเป็นตัวอย่างพร้อม ๆ กับการบอก อธิบาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรม ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตกระบวนการขั้นตอนการสาธิตนั้น ๆ

สรุปได้ว่า การสอนโดยวิธีการสาธิต หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการแสดงหรือการกระทำให้ดูเป็นตัวอย่าง พร้อม ๆ กับการบอก อธิบาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการสังเกต แล้วให้ผู้เรียนได้ซักถาม อภิปรายและสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตดังกล่าว

จุดมุ่งหมายของการสอนโดยใช้การสาธิต

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนโดยใช้การสาธิตไว้ดังนี้

อินทิรา บุญยาทร (2542) อธิบายจุดมุ่งหมายของการสอนโดยการสาธิต ดังนี้

1. เพื่อกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนมีความสนใจในบทเรียนยิ่งขึ้น

2. เพื่อช่วยอธิบายเนื้อหาวิชาที่ยาก ซึ่งต้องใช้เวลามาก ให้เข้าใจง่ายขึ้นและประหยัดเวลา

3. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามได้

อาภรณ์ ใจเพียง (2550) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการสอนโดยการสาธิตนั้นก็เพื่อแสดงให้เห็นขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้อย่างแจ่มแจ้ง และสามารถปฏิบัติตามได้

สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการสอนโดยใช้การสาธิต มีดังนี้

1. เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียนของนักเรียน
2. เพื่อมุ่งช่วยให้ผู้เรียนทั้งชั้นได้เห็นการปฏิบัติจริงด้วยตาตนเอง ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหรือการปฏิบัตินั้นชัดเจนขึ้น
3. เพื่อช่วยอธิบายเนื้อหาวิชาที่ยาก ซึ่งต้องใช้เวลามาก ให้เข้าใจง่ายขึ้นและประหยัดเวลา
4. เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นผลการทดลองที่ผู้เรียนไม่สามารถทดลองเองได้อันเนื่องจากเครื่องมือ อุปกรณ์ไม่พอที่จะให้ผู้เรียนทดลองทุกคนหรือเป็นการทดลองที่มีอันตราย

องค์ประกอบสำคัญของวิธีการสอนโดยใช้การสาธิต

ในการสอนโดยใช้การสาธิตนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2550) กล่าวไว้ดังนี้

1. มีผู้สอนและผู้เรียน
2. มีเรื่องหรือสิ่งที่จะสาธิต
3. มีการแสดง/การทำให้ผู้เรียนสังเกตดู
4. มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากการสาธิต

องค์ประกอบแรกนั่นคือ ผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนต้องเตรียมสิ่งที่จะสาธิตให้พร้อมโดยคำนึงถึงการรับรู้โดยการมองเห็นของผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งต้องคำนึงถึงความปลอดภัยด้วย โดยเฉพาะในการสาธิตเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ส่วนผู้เรียนก็ต้องมีทักษะในการสังเกต คิดวิเคราะห์ตามการสาธิตนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเรียนรู้ได้ชัดเจนขึ้น ส่วนองค์ประกอบที่สองคือ เรื่องหรือสิ่งที่จะสาธิต ผู้สอนอาจเชิญบุคคลภายนอกหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญหรือนักเรียนในชั้นเรียนเข้าร่วมในการสาธิตด้วยก็ได้ตามความเหมาะสม สำหรับองค์ประกอบที่สาม มีการแสดงหรือลงมือปฏิบัติให้นักเรียนดูนั้น ครูหรือวิทยากรต้องอธิบายประกอบไปตามขั้นตอนโดย

ไม่รีบเร่งจนเกินไป และสุดท้ายองค์ประกอบที่สี่ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดคือผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากการสาธิต

ขั้นตอนของการสอนโดยใช้การสาธิต

ขั้นตอนของการสอนโดยใช้การสาธิตนั้น นักวิชาการกำหนดไว้โดยมีรายละเอียดแตกต่างกันดังนี้

ทิตินา แคมมณี (2550) ได้เสนอขั้นตอนของการสอนไว้ดังนี้

1. ผู้สอนแสดงการสาธิต ผู้เรียนสังเกตการสาธิต
2. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายและสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสาธิต
3. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548) ได้เสนอขั้นตอนการสอนโดยใช้การสาธิตไว้ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน
2. ขั้นการสาธิต
3. ขั้นสรุปและประเมินผล

สิริวรรณ ศรีพหล และพันทิพา อุทัยสุข (2540) ได้เสนอแนะรายละเอียดการสอนโดยใช้การสาธิตในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน
 - เตรียมบทเรียน
 - เตรียมอุปกรณ์
 - เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน
 - เตรียมผู้ฟัง
2. ขั้นการสาธิต
 - บอกวัตถุประสงค์ของการสาธิต
 - ทำการสาธิตตามขั้นตอน
3. ขั้นสรุปและการประเมินผล
 - สรุปเนื้อหา
 - ถามคำถามเพื่อสอบถามความเข้าใจผู้เรียน
 - เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามถ้าสงสัย

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่าขั้นตอนการสอนโดยใช้การสาธิตอาจแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือขั้นเตรียมการสอน ขั้นการสาธิต ขั้นอภิปราย สรุปและประเมินผล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียมการสอนโดยใช้การสาธิต

ขั้นเตรียมการสอนโดยใช้การสาธิตนั้นมีลักษณะเฉพาะที่ครูผู้สอนต้องเตรียมสิ่งที่จะสาธิตให้พร้อมโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของบทเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งนักวิชาการได้ให้คำแนะนำไว้ดังนี้

สิริวรรณ ศรีพหล และ พันทิพา อุทัยสุข (2540) ได้เสนอแนะการเตรียมการสอนได้อย่างน่าสนใจว่าต้องเรียบเรียงและลำดับขั้นตอนของการสาธิตให้เหมาะสม โดยพิจารณาว่าสิ่งใดที่จะต้องแสดงก่อน สิ่งใดจะต้องแสดงหลัง และให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ด้วย ตอนใดควรเน้นหรือแสดงให้ดูอีกครั้งเพื่อให้การเรียนรู้การสอนกระจ่างชัดขึ้น นอกจากนั้นควรพิจารณาเรื่องระยะเวลาและอาจลองสาธิตดูก่อนเพื่อระยะเวลาให้ตามกำหนด นอกจากนี้ ต้องเตรียมอุปกรณ์ (ถ้ามี) ให้พร้อม สิ่งใดขาดหายไปต้องหาให้ครบ รวมทั้งตรวจสอบความปลอดภัยของอุปกรณ์นั้นๆ ด้วยและเมื่อเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนพร้อมแล้ว ผู้สอนควรลองปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ ก่อนเพื่อหาข้อบกพร่องจะได้แก้ไขก่อนนำไปสอนจริง

สุพิน บุญชูวงศ์ (2544) ได้เสนอขั้นตอนการเตรียมการสอนโดยใช้การสาธิต ไว้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการสาธิตให้ชัดเจน และต้องสาธิตให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
2. เตรียมอุปกรณ์ในการสาธิตให้พร้อม และตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์
3. เตรียมกระบวนการสาธิต เช่น กำหนดเวลาและขั้นตอน จะเริ่มต้นดำเนินการและจบลงอย่างไร ผู้สาธิตต้องเข้าใจในขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้อย่างละเอียดแจ่มแจ้ง
4. ทดลองสาธิตก่อนสอน ควรทดลองสาธิตเพื่อตรวจสอบความพร้อมตลอดจนผลที่จะเกิดขึ้น เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดในเวลาสอน
5. ต้องจัดทำคู่มือคำแนะนำหรือข้อสังเกตในการสาธิต เพื่อที่นักเรียนจะใช้ประกอบในขณะที่มีการสาธิต

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548) ได้อธิบายถึงขั้นตอนการเตรียมการสอน โดยใช้วิธีการสาธิตมี อย่างสรุปไว้ดังนี้

1. เตรียมจุดประสงค์การเรียนรู้
2. ลำดับเนื้อหา
3. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. กำหนดสื่อและอุปกรณ์การเรียน
5. กำหนดเวลาและสภาพห้องเรียน
6. ชักซ้อมการสาธิต

ทศนา แหมมณี (2560) กล่าวถึงการเตรียมการสอนโดยใช้การสาธิต ไว้ว่า การเตรียมการ ผู้สอนจำเป็นต้องมีการเตรียมการพอสมควร เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่าง สะดวกและราบรื่น การเตรียมตัวที่สำคัญคือ ผู้สอนควรมีการซ้อมการสาธิตก่อนเพื่อจะได้เห็น ปัญหาและเตรียมแก้ไข/ป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น ต่อไปจึงจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และ จัดวางไว้อย่างเหมาะสมสะดวกแก่การใช้ นอกจากนั้นควรจัดเตรียมแบบสังเกตการณ์สาธิต และ เตรียมคำถามหรือประเด็นที่จะให้ผู้เรียนได้ร่วมคิดและอภิปรายด้วย

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการเตรียมการสอนโดยใช้การสาธิต ผู้สอนควรได้ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการสาธิตให้ชัดเจน และต้องสาธิตให้ เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
2. เตรียมอุปกรณ์ในการสาธิตให้พร้อม และตรวจสอบความ สมบูรณ์ของอุปกรณ์
3. เตรียมกระบวนการสาธิต เช่น กำหนดเวลาและขั้นตอน จะ เริ่มต้นดำเนินการและจบลงอย่างไร ผู้สาธิตต้องเข้าใจในขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้อย่างละเอียดแจ่ม แฉง
4. ทดลองสาธิตก่อนสอน ควรทดลองสาธิตเพื่อตรวจสอบความ พร้อมตลอดจนผลที่จะเกิดขึ้น เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดในเวลาสอน
5. ควรจัดเตรียมแบบสังเกตการณ์สาธิต และเตรียมคำถามหรือ ประเด็นที่จะให้ผู้เรียนได้ร่วมคิดและอภิปรายด้วย

2. ขั้นการสาธิต

ขั้นการสาธิตเป็นขั้นที่ผู้สอนได้สาธิต ได้แสดงให้ผู้เรียนได้เห็นการปฏิบัติ ซึ่งมีสิ่งคำนึงถึงอยู่หลายประการ ดังที่นักวิชาการได้แนะนำไว้ ดังนี้

ทศนา แคมมณี (2560) กล่าวว่าไว้ว่า ก่อนการสาธิต ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สาธิตแก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจสิ่งที่สาธิตได้ดี โดยอาจใช้วิธีบรรยาย หรือเตรียมเอกสารที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนให้ผู้เรียน หรือใช้สื่อ เช่น วีดิทัศน์ หรือผู้สอนอาจมอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาเนื้อหาสาระที่จะสาธิตมาล่วงหน้า นอกจากนั้นควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต หรือจัดทำแบบสังเกตการณ์สาธิตให้ผู้เรียนใช้ในการสังเกตและผู้สอนอาจใช้เทคนิคการมอบหมายให้ผู้เรียนรายบุคคลสังเกตเป็นพิเศษเฉพาะจุดเฉพาะประเด็น เพื่อช่วยให้ผู้เรียนตั้งใจสังเกต และมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

สิริวรรณ ศรีพหล และ พันทิพา อุทัยสุข (2540) กล่าวว่าไว้ว่า ผู้สอนต้องบอกวัตถุประสงค์ของการสาธิตให้แก่ผู้เรียน เพื่อผู้เรียนจะได้เข้าใจว่าการเรียนการสอนนั้นตนจะได้อะไรจากบทเรียนก่อนก็ได้ เพื่อช่วยให้ความเข้าใจกระจ่างชัดยิ่งขึ้น

ขั้นต่อไป ผู้สอนควรบอกกิจกรรมการเรียนให้แก่ผู้เรียนด้วย กล่าวคือ ระหว่างการสาธิตจะให้ผู้เรียนทำอะไร เช่น การจดบันทึก การสังเกตกระบวนการ เป็นต้น ผู้สอนควรบอกกิจกรรมให้ชัดเจน อาจเขียนเป็นคำสั่งบนกระดานก็ได้

ผู้สอนทำการสาธิตไปตามลำดับขั้น สิ่งใดควรเน้น ควรอธิบายเพิ่มเติมก็ควรทำ และต้องมั่นใจว่าผู้เรียนในชั้นจะได้เห็นการสาธิตอย่างทั่วถึง ถ้านักเรียนสงสัยหรือมองไม่เห็นอาจแสดงให้ดูอีกครั้งถ้าไม่เสียเวลาจนเกินไปนัก

สรุปว่า ในขั้นตอนการสาธิต ผู้สอนควรเริ่มด้วยการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสาธิต ซึ่งสามารถทำได้โดย การบรรยายใช้เอกสารประกอบ หรือใช้สื่อ วีดิทัศน์ เป็นต้น จากนั้นจึงให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนถึงวิธีการในการสังเกต และการบันทึก โดยมีแบบสังเกตการณ์สาธิตประกอบ แล้วจึงเริ่มการสาธิต ในขณะที่กำลังสาธิตผู้สอนอาจใช้การบรรยายประกอบการสาธิต และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามข้อสงสัย หรือซักถามผู้เรียนเป็นระยะๆ เพื่อกระตุ้นความคิดและความสนใจของผู้เรียน อย่างไรก็ตามการสาธิตเงียบในบางครั้งก็อาจทำให้นักเรียนมีใจจดจ่ออยู่กับการสาธิตนั้นๆ ได้

3. ขั้นตอนการสรุปและประเมินผล

สิริวรรณ ศรีพหล และ พันทิพา อุทัยสุข (2540) กล่าวว่า เมื่อการสาธิตสิ้นสุดลง ผู้สอนควรสรุปความสำคัญของสิ่งที่สาธิตไปนั้น อาจใช้การอธิบายสั้น ๆ ประกอบ หรืออาจให้ผู้เรียนเป็นผู้สรุปเอง เพื่อประเมินว่าผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด

ผู้สอนอาจใช้วิธีการสรุปโดยการถามปัญหาหรือคำถามกับผู้เรียนเกี่ยวกับสาระสำคัญของ การสาธิต เพื่อประเมินว่าผู้เรียนเข้าใจการสาธิตนั้น ๆ อย่างไร หรือในบางครั้ง ผู้เรียนอาจยังไม่เข้าใจหรือเข้าใจคลุมเครือในสิ่งที่ตนได้ดูไปในการสาธิต ผู้สอนก็ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามหรือแสดงความคิดเห็นภายหลังการสาธิตสิ้นสุดลงแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนนั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนั้น ผู้สอนอาจใช้วิธีการสรุปและประเมินผลผู้เรียนในวิธีต่าง ๆ กัน เช่น ให้ผู้เรียนบางคนออกมาสาธิตสิ่งที่ได้ดูไปแล้ว เพื่อทดสอบความสามารถและความเข้าใจ หรืออาจให้ไปเขียนรายงานเกี่ยวกับกระบวนการและสิ่งที่ได้จากการสาธิตนั้น ๆ ก็ได้ เป็นการประเมินผลผู้เรียนว่าได้เรียนรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับบทเรียนนั้น ๆ

สรุปได้ว่าหลังจากการสาธิตแล้ว ผู้สอนควรให้ผู้เรียนรายงานสิ่งที่สังเกตเห็นพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถาม อภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดที่แต่ละคนได้รับ และนักเรียนสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ โดยมีครูผู้สอนให้คำแนะนำในการสรุป ส่วนการประเมินผลการเรียนรู้ อาจทำได้โดยใช้คำถาม และให้นักเรียนบางคนออกมาสาธิตสิ่งที่ดูไปแล้ว หรือการเขียนรายงานเกี่ยวกับกระบวนการหรือสิ่งที่ได้จากการสาธิตนั้น ๆ

จุดเด่นของการสอนโดยใช้การสาธิต

นักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงจุดเด่นของการสอนโดยใช้การสาธิต ไว้ดังนี้

ทศนา เขมมณี (2550) ได้เสนอแนะถึงข้อดีของการสอนแบบสาธิต คือ

1. เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเห็นสิ่งที่เรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้เกิดความเข้าใจและจะจำในเรื่องที่สาธิตได้ดีและนาน
2. เป็นวิธีการสอนที่ช่วยประหยัดเวลา อุปกรณ์และค่าใช้จ่าย หากใช้ทดแทนการทดลอง
3. เป็นวิธีที่สามารถสอนผู้เรียนได้จำนวนมาก

ข้อจำกัดของวิธีสอนโดยใช้การสาธิต

การสอนโดยใช้การสาธิตเป็นการสอนที่เหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการให้ผู้เรียนได้สังเกต ผึกคิด วิเคราะห์หาเหตุผล ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี อย่างไรก็ตามก็ยังมีข้อจำกัดบางประการที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึงก่อนนำวิธีการสอนนี้ไปใช้ ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2561) ได้เสนอแนะถึงข้อจำกัดของการสอนโดยใช้การสาธิต ดังนี้

1. หากกลุ่มใหญ่ผู้เรียนอาจสังเกตเห็นการสาธิตไม่ชัดเจน และทั่วถึง

2. เป็นวิธีที่ผู้สอนเป็นผู้สาธิต จึงอาจไม่เห็นพฤติกรรมของผู้เรียน

3. เป็นวิธีที่ผู้เรียนอาจมีส่วนร่วมไม่ทั่วถึง และมากพอ

4. เป็นวิธีที่ผู้เรียนไม่ได้ลงมือทำเอง จึงอาจไม่เกิดความรู้ที่ลึกซึ้งเพียงพอ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าข้อจำกัดของการสอนโดยใช้การสาธิตที่ควรคำนึง ได้แก่ หากเป็นการสอนกลุ่มใหญ่ ผู้เรียนอาจสังเกตเห็นการสาธิตไม่ได้ชัดเจนทั่วถึง และในขณะที่ผู้สอนกำลังสาธิตอาจไม่เห็นพฤติกรรมของผู้เรียน หากผู้เรียนมีส่วนร่วมไม่ทั่วถึงและมากพอ นอกจากนี้ การสอนโดยใช้การสาธิตนี้เป็นวิธีที่ผู้เรียนไม่ได้ลงมือทำเอง จึงอาจไม่เกิดความรู้ที่ลึกซึ้งเพียงพอ

3.7.3 การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

ความหมายของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

เสริมศรี ลักษณะศิริ (2540) อธิบายว่า การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์ที่เป็นปัญหา เพื่อฝึกให้ผู้เรียนตัดสินใจแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดอย่างอิสระ และมีส่วนร่วมหรือบทบาทในสถานการณ์นั้นๆ ราวกับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเขาเอง ซึ่งนับว่าเป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก

ไสว พักขาว (2544) กล่าวว่า วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นการจัดการเรียนการสอนที่พยายามให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์ที่มีความใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด โดยการสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นในห้องเรียนแล้วให้ผู้เรียนแสดงบทบาทของตนเองตามสถานการณ์นั้นๆ

จากความหมายของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองทั้งหมดที่นักวิชาการได้กล่าวมา สรุปได้ว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ช่วยให้

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอนจัดสถานการณ์ขึ้นเลียนแบบของจริง โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการแก้ปัญหา ได้ใช้ทักษะกระบวนการคิดและการตัดสินใจจากสถานการณ์นั้นๆ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทบาทหรือในสถานการณ์นั้นๆ ให้มากที่สุด

ความมุ่งหมายของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

สถานการณ์จำลองเป็นเหตุการณ์ที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเลียนแบบสถานการณ์จริง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนให้เกิดความรู้และทักษะที่เกิดจากการได้ปฏิบัติหรือเผชิญในสถานการณ์จำลองนั้นๆ ดังรายละเอียดที่นักการศึกษาท่านให้ข้อคิดเห็นไว้ ดังนี้

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการใช้วิธีสอนนี้ คือ มุ่งฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการใช้ทักษะต่างๆ ที่ได้เรียนภาคทฤษฎีไปแล้วก่อนเข้าสู่สถานการณ์จริง เพราะในสถานการณ์จริงอาจมีปัญหาด้านผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินในกรณีที่เกิดผิดพลาด นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากสถานการณ์ การกล้าแสดงออกอันจะเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับการเข้าสู่สถานการณ์จริงต่อไป

ทิตินา แคมมณี (2550) กล่าวว่า วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริงและเกิดความเข้าใจในสถานการณ์หรือเรื่องที่มีตัวแปรจำนวนมากที่มีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน

เสริมศรี ลักษณะศิริ (2540) กล่าวว่า การสอนแบบสถานการณ์จำลอง มีจุดมุ่งหมาย คือ

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้พบและรู้จักกับปัญหาในปัจจุบันและที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักหัดคิดสามารถนำเหตุผลมาอภิปราย เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหา
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาในการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ อดทนต่อการถูกวิจารณ์ มีวินัยในตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สำนึกในสิทธิของตนเอง และผู้อื่น
4. เพื่อเป็นการเปลี่ยนกิจกรรมการสอนจากการสอนจากการยัดผู้สอนเป็นศูนย์กลางมาเป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

อินทรี นุญยาทร (2542) อธิบายว่า ความมุ่งหมายของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย

1. เพื่อฝึกการคิดวินิจฉัยแก้ปัญหา การควบคุมสถานการณ์ การตัดสินใจในสถานการณ์ที่ผู้เรียนอาจต้องพบในชีวิตจริง
2. เพื่อฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม สร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่ม การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การมีวินัยในตนเอง
3. เพื่อฝึกความกล้าของผู้เรียน ให้กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่ดีในการแก้ปัญหาต่อไปในอนาคต

สรุปได้ว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพคล้ายความเป็นจริง มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญดังนี้ คือ

1. ให้ผู้เรียนรู้จักการใช้ทักษะต่างๆ ที่ได้เรียนภาคทฤษฎีไปแล้วก่อนเข้าสู่สถานการณ์จริง
2. มุ่งฝึกการคิดวินิจฉัยแก้ปัญหา การควบคุมสถานการณ์ การตัดสินใจในสถานการณ์ที่ผู้เรียนอาจต้องพบในชีวิตจริง
3. มุ่งฝึกการใช้ทักษะด้านต่างๆ ที่สำคัญ เช่น กระบวนการคิด การมีส่วนร่วมในการเรียน เป็นต้น
4. มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้จากสถานการณ์คล้ายความเป็นจริง
5. มุ่งให้ผู้เรียนได้พบและรู้จักแก้ปัญหาในปัจจุบันและที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. มุ่งให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ กล้าคิดกล้าทำมากยิ่งขึ้น และเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่สถานการณ์จริง
7. มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักทำงานเป็นกลุ่ม ยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ และฝึกความอดทน

องค์ประกอบสำคัญของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

ทิตินา แหมมณี (2550) กล่าวถึงการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. มีผู้สอนและผู้เรียน
2. มีสถานการณ์ ข้อมูล บทบาทและกติกา ที่สะท้อนความเป็นจริง

3. ผู้เล่นในสถานการณ์มีปฏิสัมพันธ์กันหรือมีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ
ในสถานการณ์นั้น
4. ผู้เล่นหรือผู้สวมบทบาทมีการใช้ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ
5. การตัดสินใจส่งผลต่อผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นใน
สถานการณ์จริง
6. มีการอธิบายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูล และกติกาของสถานการณ์
วิธีการเล่น พฤติกรรมการเล่น และผลการเล่น เพื่อการเรียนรู้
7. มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

กระบวนการในการสร้างสถานการณ์จำลอง

ไสว พักขาว (2544) กล่าวถึงกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลอง จะต้อง
ประกอบไปด้วย

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้
2. คัดเลือกสถานการณ์ที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้
3. กำหนดโครงสร้างของสถานการณ์ซึ่งประกอบด้วย
 - 3.1 การจัดสถานการณ์ให้เหมือนจริง
 - 3.2 บทบาทของผู้ร่วมกิจกรรม
 - 3.3 ลำดับขั้นตอนของสถานการณ์และปัญหาจากสถานการณ์
 - 3.4 การอธิบายและสรุปหลังการใช้สถานการณ์จำลอง

ขั้นตอนของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

ทิตินา แคมมณี (2560) ได้แนะนำไว้ว่า ขั้นตอนของวิธีสอนโดยใช้
สถานการณ์จำลอง มี 1) การเตรียมการ 2) การนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3) การเลือก
บทบาท 4) การเล่นในสถานการณ์จำลอง และ 5) การอธิบาย

ไสว พักขาว (2544) ได้เสนอขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
ไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ ขั้นที่ 1 : ขั้นปฐมนิเทศ ขั้นที่ 2 : ขั้นแสดงบทบาทตามสถานการณ์ ขั้นที่ 3
: ขั้นอธิบาย และขั้นที่ 4 : ขั้นสรุปและประเมินผล

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548) กล่าวว่า ขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
มี 3 ขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นเตรียม 2. ขั้นสอน 3. ขั้นสรุปอธิบายผล

อินทิรา บุญยาทร (2542) กล่าวว่า ขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์
จำลอง ต้องประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน

1.1 กำหนดจุดประสงค์

1.2 กำหนดสถานการณ์จำลอง

2. ขั้นตอนดำเนินการสอน

2.1 ผู้สอนเสนอสถานการณ์จำลองโดยอาจใช้วิธีต่อไปนี้

2.2 ผู้เรียนศึกษาปัญหาและหาแนวทางที่จะแก้ปัญหา อาจแบ่งเป็น

กลุ่มย่อยร่วมกันแสดงความคิดเห็น

2.3 ผู้เรียนเสนอแนวทางแก้ปัญหา

3. ขั้นตอนอภิปรายและสรุปผล

เสริมศรี ลักษณะศิริ (2540) อธิบายขั้นตอนของการสอนแบบใช้สถานการณ์จำลอง จะต้องประกอบไปด้วย 1. ขั้นนำ 2. ขั้นการเข้าร่วม 3. ขั้นแสดง 4. ขั้นอภิปราย 5. ขั้นสรุปและประเมินผล

นอกจากนี้ วิธีการเสนอสถานการณ์จำลอง การเสนอสถานการณ์จำลองอาจทำได้ดังต่อไปนี้ (เสริมศรี ลักษณะศิริ, 2540)

1. เล่าให้ฟังถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

2. ให้ดูวิดีโอหรือภาพยนตร์เกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

3. ให้ดูภาพซึ่งลำดับตามเหตุการณ์หรือรูปภาพแล้วเล่าประกอบ

4. ให้ดูจากสถานที่ที่ตกแต่งให้เหมือนสถานที่จริงและมีผู้แสดงบทบาท

ด้วย

5. ให้ดูจากเกมจำลองสถานการณ์ หรือให้ดูจากการแสดงบทบาทสมมติ

จากที่นักวิชาการได้กำหนดขั้นตอนของวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง สรุปได้ว่ามีขั้นตอนที่สำคัญ คือ ขั้นเตรียมการสอน โดยผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดสถานการณ์ เตรียมอุปกรณ์สำหรับผู้เรียน รวมถึงกำหนดกฎเกณฑ์และกติกาให้พร้อม ขั้นดำเนินการสอน เป็นขั้นที่ผู้สอนเริ่มเสนอสถานการณ์ให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนให้เข้าใจถึงสถานการณ์ต่างๆ ได้มากที่สุดและขั้นอภิปรายและสรุปผล ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปและอภิปรายบทเรียน หลังจากจบการจำลองสถานการณ์

1. ขั้นเตรียมการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

มีนักวิชาการได้กล่าวถึง ขั้นเตรียมการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

ทิตินา แชมมณี (2560) กล่าวว่า การเตรียมการ ผู้สอนเตรียมสถานการณ์จำลองที่จะใช้สอน โดยอาจสร้างขึ้นเองเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยตรง ซึ่งถ้าจะสร้างขึ้นเอง ผู้สร้างจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการสร้าง รวมทั้งมีประสบการณ์ในสถานการณ์นั้นในความเป็นจริงหรือผู้สอนอาจเลือกสถานการณ์จำลองที่มีผู้สร้างไว้แล้ว หากตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการสถานการณ์จำลองที่วางจำหน่ายมีจำนวนไม่น้อย ผู้สอนสามารถศึกษาได้จากรายการและคำอธิบายซึ่งจะบอกวัตถุประสงค์และลักษณะของสถานการณ์จำลองไว้ สถานการณ์จำลองโดยทั่วไปมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ เป็นสถานการณ์จำลองแท้ กับสถานการณ์จำลองแบบเกม หรือที่เรียกว่า เกมจำลองสถานการณ์ สถานการณ์จำลองแท้ จะเป็นสถานการณ์การเล่นที่ให้ผู้เรียนได้เล่น เพื่อเรียนรู้ความจริง เช่น ผู้สอนอาจจำลองสถานการณ์นั้นในการตัดสินใจในเหตุการณ์ต่างๆ

เมื่อมีสถานการณ์จำลองแล้ว ผู้สอนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในสถานการณ์จำลองนั้น และควรลงเล่นด้วยตนเอง เพื่อจะได้ทราบถึงอุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆ ในการเล่น จะได้จัดเตรียมการป้องกันหรือแก้ไขไว้ให้พร้อม เพื่อช่วยให้การเล่นเป็นไปอย่างสะดวกและราบรื่น ต่อจากนั้นจึงจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการเล่นไว้ให้พร้อม รวมทั้งการจัดสถานที่เล่นให้เอื้ออำนวยต่อการเล่น

อินทิรา บุญยาทร (2542) กล่าวว่า ขั้นตอนเตรียมการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีรายละเอียด ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ ผู้สอนต้องกำหนดให้ชัดเจนว่า มุ่งหมายให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรม หรือเกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง การกำหนดจุดประสงค์ที่ชัดเจนจะช่วยให้การสร้างสถานการณ์จำลองง่ายขึ้น

2. กำหนดสถานการณ์จำลอง ผู้สอนต้องพิจารณาเลือกสถานการณ์ที่เป็นจริงในสังคมมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน และต้องเป็นสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ วินิจฉัย ตัดสินใจที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่เป็นการก่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะที่ต้องการ

3. กำหนดโครงสร้างของสถานการณ์จำลอง ซึ่งประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

- 3.1 กำหนดจุดประสงค์ของสถานการณ์จำลอง
- 3.2 กำหนดบทบาทของผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคน
- 3.3 เตรียมข้อมูล เนื้อหา

3.4 กำหนดสถานการณ์ต่างๆ ให้เหมือนจริงในสังคม

3.5 ลำดับขั้นของเหตุการณ์ เวลา และปัญหาจากสถานการณ์

4. กำหนดและจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะใช้ให้พร้อม

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการเตรียมการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองนั้น ผู้สอนควรเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดสถานการณ์ เตรียมอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน รวมถึงกำหนดบทบาท กฎเกณฑ์และกติกาให้พร้อม เพื่อให้ผู้ที่เข้าร่วมในกิจกรรมได้ทราบและบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้

2. ขั้นตอนการสอน

ทิตินา แคมมณี (2560) ได้กล่าวว่าในขณะที่ผู้เรียนกำลังเล่นในสถานการณ์จำลองนั้น ผู้สอนควรติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อสังเกตพฤติกรรมการเล่นของผู้เรียน และจดบันทึกข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ นอกจากนั้นต้องคอยดูแลให้การ เล่นดำเนินไปอย่างไม่ติดขัด ให้คำปรึกษาตามความจำเป็น รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

3. ขั้นตอนอภิปรายและสรุปผล

อินทิรา บุญยาทร (2542) กล่าวถึง ขั้นตอนอภิปรายและสรุปผลของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองไว้ว่า ขั้นตอนอภิปรายและสรุปผลเป็นขั้นตอนจะต้องร่วมกันอภิปราย โดยพยายามค้นหาว่าอะไรเกิดขึ้น หรือทำไมจึงเกิดสภาพนั้น การอภิปรายจะช่วยผู้สอนในการ ประเมินผลว่า การจัดกิจกรรมครั้งนี้สำเร็จผลตามวัตถุประสงค์หรือล้มเหลว หรือมีจุดบกพร่องที่ ต้องแก้ไขปรับปรุง เพื่อจะใช้สถานการณ์จำลองนั้นซ้ำอีกที่สำคัญที่สุดในการสอน เพราะทุกฝ่าย

จุดเด่นของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนะถึงจุดเด่นของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ไว้ดังนี้

อินทิรา บุญยาทร (2542) กล่าวว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองมีจุดเด่น ดังนี้

1. เป็นวิธีที่ดึงดูดความสนใจ จูงใจให้เกิดความพยายาม และเกิดความสนุกสนานในการเรียน
2. ฝึกผู้เรียนให้เคารพในกฎ กติกา การมีน้ำใจเป็นนักกีฬา การทำงานเป็นกลุ่ม
3. ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ เรียนรู้การตัดสินใจ เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา นับเป็นวิธีเรียนที่ได้ความรู้แบบคงทน

4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างจริงจัง

5. เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากสำหรับผู้เรียนที่มีแรงจูงใจต่ำ

ทิสนา แคมมณี (2560) กล่าวว่า จุดเด่นของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีดังนี้

1. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนได้อย่างเข้าใจ เกิดความเข้าใจ เนื่องจากได้มีประสบการณ์ที่เห็นประจักษ์ชัดด้วยตนเอง

2. เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงมาก ผู้เรียนได้เรียนอย่างสนุกสนาน การเรียนรู้มีความหมายต่อตัวผู้เรียน

3. เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ จำนวนมาก เช่น กระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการคิด เป็นต้น

ข้อจำกัดของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

ทิสนา แคมมณี (2560) กล่าวถึง ข้อจำกัดของวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ไว้ ดังนี้

1. เป็นวิธีสอนที่ต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง เพราะต้องมีวัสดุอุปกรณ์ และข้อมูลสำหรับผู้เล่นทุกคน และสถานการณ์จำลองบางเรื่องมีราคาแพง

2. เป็นวิธีสอนที่ใช้เวลามาก เพราะต้องใช้เวลาแก่ผู้เล่นในการเล่นและการอภิปราย

3.7.4 การสอนโดยใช้สถานการณ์จริง

ความหมายของการสอนโดยใช้สถานการณ์จริงหรือการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ได้มีนักการศึกษาของไทยได้แก่

ทิสนา แคมมณี (2561) ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง การดำเนินการช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปเผชิญกับปัญหาจริง ในบริบทจริง และร่วมกันศึกษาเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ข้อมูล และวิธีการต่าง ๆ เพื่อที่จะแก้ไขปัญหานั้น และได้รับผลการประเมินตาม มาตรฐานคุณภาพในชีวิตจริง สอดคล้อง กับข้อมูลของต่างประเทศ เช่น Marilyn M. Lombardi 80 (2007 อ้างถึงใน อิทธิณัฐ ตันติวิทพงศ์, 2558); Herrington; et al. (2013 อ้างถึงใน อิทธิณัฐ ตันติวิทพงศ์, 2558) ที่ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ตามสภาพจริง ใช้วิธีฝึกปฏิบัติการจำลองบทบาท การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กรณีศึกษา และการมีส่วนร่วมในการฝึกแบบเสมือนจริง

สรุปได้ว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จริง หมายถึง การให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงผ่านการสร้างขึ้นโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การใช้สถานการณ์จำลอง ในสถานที่กับสภาพแวดล้อมจริง ขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหา ความพร้อมแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้

หลักการของการสอนโดยใช้สถานการณ์จริง คือ

เนื้อหาการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับบริบทสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา แก้ปัญหาในสถานการณ์จริงเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็น (อิทธิณัฐ ตันติวิทพงศ์, 2558)

องค์ประกอบของการสอนโดยใช้สถานการณ์จริง มีประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) การเรียนรู้ เหมือนสถานการณ์จริง
- 2) กำหนดภารกิจให้เกิดการตัดสินใจไปสู่การลงมือกระทำ
- 3) จัดแหล่ง สารสนเทศ ทรัพยากรการเรียนรู้ และความช่วยเหลือ
- 4) ส่งเสริมให้เห็นมุมมองที่แตกต่างเพื่อ นำไปใช้ในบริบทอื่น ๆ
- 5) เรียนรู้ที่มีความหมายและ สร้างองค์ความรู้ร่วมกัน
- 6) การแสดงออก แนวความคิด สะท้อนการเรียนรู้และข้อมูล

ย้อนกลับ

- 7) การประเมินตามสภาพจริง (อิทธิณัฐ ตันติวิทพงศ์, 2558)

บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในการสอนโดยใช้สถานการณ์จริง

1. ผู้สอนมีการนำผู้เรียนเข้าไปเผชิญสถานการณ์จริง ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันคิด แก้ปัญหา หรือเข้าไปสวมบทบาทในสถานการณ์นั้น
2. ผู้เรียนมีการร่วมกันคิดวิเคราะห์ปัญหา ศึกษาทำความเข้าใจ ความรู้ และข้อมูล และนำข้อมูลความรู้มาใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา
3. ผู้เรียนมีการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน
4. ผู้เรียนได้รับผลการตัดสินใจและการกระทำของตนจากสังคม
5. ผู้เรียนมีการอธิบาย แลกเปลี่ยน สะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตน
6. ผู้สอนมีการวัดและประเมินผล ทางด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ

สรุปได้ว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จริง เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเผชิญ การแก้ปัญหาจริง ร่วมกันคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ตัดสินใจ แก้ปัญหาร่วมกัน อภิปราย แลกเปลี่ยน ความรู้ สู่การสะท้อนความคิด การวัดประเมินผล

3.7.5 การสอนโดยใช้เกม

ความหมายของการสอนโดยใช้เกม

ทิสนา แชมมณี (2550) อธิบายว่า การสอนโดยใช้เกม คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกา และนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น และผลการเล่นเกมของผู้เรียนมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการสอนโดยใช้เกม

การสอนโดยใช้เกมเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องต่างๆ อย่างสนุกสนานและท้าทายความสามารถ โดยผู้เรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง (ทิสนา แชมมณี, 2550)

องค์ประกอบของการสอนโดยใช้เกม

ทิสนา แชมมณี (2550) อธิบายองค์ประกอบของวิธีการสอนโดยใช้เกม ดังนี้

1. มีผู้สอนและผู้เรียน
2. มีเกม และกติกาการเล่น
3. มีการเล่นเกมตามกติกา
4. มีการอภิปรายเกี่ยวกับผลการเล่น วิธีการเล่น และพฤติกรรมการเล่นของผู้เล่นหลังการเล่น
5. มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ขั้นตอนสำคัญของการสอนโดยใช้เกม

ทิสนา แชมมณี (2550) กล่าวถึงขั้นตอนสำคัญของการสอนไว้ว่า มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้สอนนำเสนอเกม ชี้แจงวิธีการเล่น และกติกาการเล่น
2. ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกา
3. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับผลการเล่นและวิธีการหรือพฤติกรรมการเล่นของผู้เรียน
4. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

เทคนิคและข้อเสนอแนะต่างๆ ในการใช้วิธีสอนโดยใช้เกมให้มีประสิทธิภาพ (ทิตสนา แชมมณี, 2550)

1. การเลือกและนำเสนอเกม เกมที่นำมาใช้ในการสอนส่วนใหญ่จะเป็นเกมที่เรียกว่า “เกมการศึกษา” คือเป็นเกมที่มีวัตถุประสงค์ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ มิใช่เล่นเพียงเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้สอนอาจมีการนำเกมที่เล่นกันเพื่อความบันเทิงเป็นสำคัญ มาใช้ในการสอน โดยนำมาเพิ่มขั้นตอนสำคัญคือการวิเคราะห์อภิปรายเพื่อการเรียนรู้ เกมที่ได้รับการออกแบบให้เป็นเกมการศึกษาโดยตรงมีอยู่ด้วยกัน 3 ประเภทคือ 1) เกมแบบไม่มีการแข่งขัน เช่น เกมการสื่อสาร เกมการตอบคำถาม เป็นต้น 2) เกมแบบแข่งขัน มีผู้แพ้ ผู้ชนะ เกมส่วนใหญ่จะเป็นเกมแบบนี้ เพราะการแข่งขันช่วยให้การเล่นเพิ่มความสนุกสนานมากขึ้น และ 3) เกมจำลองสถานการณ์ เป็นเกมที่จำลองความเป็นจริงสถานการณ์จริง ซึ่งผู้เล่นจะต้องตัดสินใจจากข้อมูลที่มี และได้รับผลของการตัดสินใจเหมือนกับที่ควรจะได้รับในความเป็นจริงเกมแบบนี้มีอยู่ 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกเป็นการจำลองความเป็นจริง ลงมาเล่นในกระดานหรือบอร์ด เรียกว่าบอร์ดเกม (board game) เช่น เกมเศรษฐี เกมมลภาวะเป็นพิษ (pollution) เกมแก้ปัญหาความขัดแย้ง (conflict resolution) อีกลักษณะหนึ่งเป็นเกมสถานการณ์ที่จำลองสถานการณ์และบทบาทขึ้นให้เหมือนความเป็นจริง และผู้เล่นจะต้องลงไปเล่นจริงๆ โดยสวมบทบาทเป็นคนใดคนหนึ่งสถานการณ์นั้น เกมแบบนี้อาจใช้เวลาเล่นเพียง 2-3 ชั่วโมง หรือใช้เวลาเป็นวันหรือหลายๆ วันติดต่อกัน หรือแม้กระทั่งเล่นกันตลอดภาคเรียน เป็นการเรียนรู้ทั้งรายวิชาเลยก็มี ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีขั้นสูงได้พัฒนาก้าวหน้าไปมากจึงเกิดเกมจำลองสถานการณ์ในรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นคือ คอมพิวเตอร์เกม (computer game) ซึ่งเป็นเกมจำลองสถานการณ์ที่ผู้เล่นสามารถควบคุมการเล่นผ่านทางจอคอมพิวเตอร์ได้ ปัจจุบันเกมแบบนี้ได้รับความนิยมสูงมาก

การเลือกเกมเพื่อนำมาใช้สอนทำได้หลายวิธี ผู้สอนอาจเป็นผู้สร้างเกมขึ้นให้เหมาะกับวัตถุประสงค์ของการสอนของตนก็ได้หรืออาจนำเกมที่มีผู้สร้างขึ้นแล้วมาปรับดัดแปลงให้เหมาะกับวัตถุประสงค์ตรงกับความต้องการของตน หากผู้สอนต้องการสร้างเกมขึ้นใช้เอง ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีสร้างและจะต้องทดลองใช้เกมที่สร้างหลายๆ ครั้ง จนกระทั่งแน่ใจว่า สามารถใช้ได้ผลดีตามวัตถุประสงค์ หากเป็นการดัดแปลง ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาเกมนั้นให้เข้าใจก่อน แล้วจึงดัดแปลงและทดลองใช้ก่อนเช่นกัน สำหรับการนำเกมการศึกษามาใช้เช่นนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาเกมนั้นให้เข้าใจและลองเล่นเกมเหล่านั้นก่อน เพื่อจะได้เห็นประเด็นและข้อขัดข้องต่างๆ อันจะช่วยให้ผู้สอนมีการเตรียมการป้องกันหรือแก้ไขไว้ล่วงหน้า ช่วยให้การเล่นจริงของผู้เรียนเป็นไปอย่างราบรื่นส่วนคอมพิวเตอร์เกมนั้น ผู้สอน

จำเป็นต้องมีทั้งซอฟต์แวร์ (software) และฮาร์ดแวร์ (hardware) คือตัวเกมและเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับผู้เรียน จึงจะสามารถเล่นได้

ในกรณีที่ผู้สอนต้องการเลือกเกมที่มีผู้จัดทำและเผยแพร่แล้ว (published game) มาใช้ ผู้สอนจำเป็นต้องแสวงหาแหล่งข้อมูลว่า มีใครทำอะไรไว้บ้างแล้ว ซึ่งในปัจจุบันเกมประเภทนี้มีเผยแพร่และวางจำหน่ายในท้องตลาดจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว เป็นผลงานที่จัดทำขึ้นในต่างประเทศ สิ่งสำคัญซึ่งผู้สอนถึงตระหนักในการเลือกเล่นเกมจำลองสถานการณ์ก็คือ เกมจำลองสถานการณ์ที่จัดทำขึ้นในต่างประเทศ ย่อมจำลองความเป็นจริงของสถานการณ์ในประเทศนั้น ซึ่งจะมีความแตกต่างไปจากสถานการณ์ในประเทศไทย ดังนั้นผู้สอนจึงควรชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจ หรือไม่ก็จำเป็นต้องดัดแปลงหรือตัดทอนส่วนที่แตกต่างออกไป หากสามารถทำได้

2. การชี้แจงวิธีการเล่น และกติกาการเล่น เนื่องจากเกมแต่ละเกมมีวิธีการเล่น และกติกาการเล่นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนมากน้อยแตกต่างกัน ในกรณีที่เกมนั้นเป็นเกมง่ายๆ มีวิธีเล่นและกติกาไม่ซับซ้อน การชี้แจงก็ย่อมทำได้ง่าย แต่ถ้าเกมนั้นมีความซับซ้อนมาก การชี้แจงก็จะทำได้ยากขึ้นผู้สอนควรจัดลำดับขั้นตอนและให้รายละเอียดที่ชัดเจนโดยอาจต้องใช้สื่อเข้าช่วย หรืออาจให้ผู้เรียนซ้อมเล่นก่อนการเล่นจริง

กติกาการเล่น เป็นสิ่งที่สำคัญมากในการเล่นเกมนั้น เพราะกติกานี้จะตั้งขึ้นเพื่อควบคุมให้การเล่นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้สอนควรศึกษากติกาการเล่น และวิเคราะห์ (หากเกมไม่ได้ให้รายละเอียดไว้) กติกาว่า กติกาแต่ละข้อมีขึ้นด้วยวัตถุประสงค์อะไร และควรดูแลให้ผู้เล่นปฏิบัติตามกติกาของการเล่นอย่างเคร่งครัด

3. การเล่นเกม ก่อนการเล่น ผู้สอนควรจัดสถานที่ของการเล่นให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการเล่น ไม่เช่นนั้น อาจจะทำให้การเล่นเป็นไปอย่างติดขัดและเสียเวลา เสียอารมณ์ของผู้เล่นด้วย การเล่นเกมควรเป็นไปตามลำดับขั้นตอน และในบางกรณีต้องควบคุมเวลาในการเล่นด้วย ในขณะที่ผู้เรียนกำลังเล่นเกม ผู้สอนควรติดตามสังเกตพฤติกรรมการเล่นของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด และควรบันทึกข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ เพื่อนำไปใช้ในการอภิปรายหลังการเล่น หากเป็นไปได้ผู้สอนควรมอบหมายผู้เรียนบางคนให้ทำหน้าที่สังเกตการณ์การเล่น และควบคุมกติกาการเล่นด้วย

4. การอภิปรายหลังการเล่น ขั้นตอนนี้เป็นขั้นที่สำคัญมาก หากขาดขั้นตอนนี้ การเล่นเกมก็คงไม่ใช่วิธีสอน แต่เป็นเพียงการเล่นเกมธรรมดาๆ จุดเน้นของเกมอยู่ที่การเรียนรู้ยุทธวิธีต่างๆ ที่จะเอาชนะอุปสรรค เพื่อจะไปให้ถึงเป้าหมาย ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจว่า

จุดเน้นของการใช้เกมในการสอนนั้น ก็เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ การใช้เกมในการสอนโดยทั่วไป มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ฝึกฝนเทคนิคหรือทักษะต่างๆ ที่ต้องการ(ใช้ยุทธวิธีการเล่นที่สนุก และการแข่งขันมาเป็นเครื่องมือในการให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะต่างๆ) 2) เรียนรู้เนื้อหาสาระจากเกมนั้น (ในกรณีที่เกมนั้นเป็นเกมการศึกษา) และ 3) เรียนรู้ความเป็นจริงของสถานการณ์ต่างๆ (ในกรณีที่เกมนั้นเป็นเกมการศึกษา) ดังนั้นการอภิปราย จึงควรมุ่งประเด็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสอนนั้นๆ กล่าวคือ ถ้าการใช้เกมนั้นมุ่งเพียงเป็นเครื่องมือฝึกทักษะให้ผู้เรียน การอภิปรายก็ควรมุ่งไปที่ทักษะนั้นๆ ว่าผู้เรียนได้พัฒนาทักษะนั้นเพียงใด ประสบความสำเร็จตามต้องการหรือไม่ และจะมีวิธีใดที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จมากขึ้น แต่ถ้ามุ่งเนื้อหาสาระจากเกม ก็ควรอภิปรายในประเด็นที่ว่าผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระอะไรจากเกมบ้าง รู้ได้อย่างไร ด้วยวิธีใด มีความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นอย่างไร ได้ความเข้าใจนั้นมาจากการเล่นเกมตรงส่วนใด เป็นต้น ถ้ามุ่งการเรียนรู้ความเป็นจริงของสถานการณ์ ก็ควรอภิปรายในประเด็นที่ว่าผู้เรียนได้เรียนรู้ความจริงอะไรบ้าง การเรียนรู้นั้นได้มาจากไหน และอย่างไร ผู้เรียนได้มาจากไหน และอย่างไร ผู้เรียนได้ตัดสินใจอะไรบ้าง ทำไมจึงตัดสินใจเช่นนั้น และการตัดสินใจให้ผลอย่างไร ผลนั้นบอกความจริงอะไร ผู้เรียนมีข้อสรุปอย่างไร เพราะอะไรจึงสรุปอย่างนั้น เป็นต้น

ข้อดีและข้อจำกัดของการสอนโดยใช้เกม

ทศนา แคมมณี (2550) กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของวิธีสอนโดยใช้เกม ดังนี้

ข้อดี

- 1) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง ผู้เรียนได้รับความสนุกสนาน และเกิดการเรียนรู้จากการเล่น
- 2) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการเห็นประจักษ์แจ้งด้วยตนเองทำให้การเรียนรู้มีความหมายและอยู่คงทน
- 3) เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนไม่เหนื่อยแรงมากขณะสอนและผู้เรียนชอบ

ข้อจำกัด

- 1) เป็นวิธีสอนที่ใช้เวลามาก
- 2) เป็นวิธีสอนที่มีค่าใช้จ่าย เนื่องจากเกมบางเกมต้องซื้อหา มาโดยเฉพาะเกมจำลองสถานการณ์บางเกมมีราคาสูงมาก เนื่องจากการเล่นเกมส่วนใหญ่ ผู้เรียนทุกคนต้องมีวัสดุอุปกรณ์ในการเล่นเฉพาะตน
- 3) เป็นวิธีสอนที่ขึ้นกับความสามารถของผู้สอน ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างเกม จึงจะสามารถสร้างได้

4) เป็นวิธีสอนที่ต้องอาศัยการเตรียมการมาก เกมเพื่อการฝึกทักษะ แม้จะไม่ยุ่งยากซับซ้อนนัก แต่ผู้สอนจำเป็นต้องจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการเล่นให้ผู้เรียนจำนวนมาก เกมการศึกษา และเกมจำลองสถานการณ์ ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาและทดลองใช้จนเข้าใจ ซึ่งต้องอาศัยเวลามาก โดยเฉพาะเกมที่มีความซับซ้อนมาก และผู้เล่นจำนวนมากยังต้องใช้เวลามากขึ้นอีก

5) เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนต้องมีทักษะในการนำการอภิปรายที่มีประสิทธิภาพจึงจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนประมวลและสรุปการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์

3.8 ขั้นตอนการฝึกทักษะทางสังคม

Kaser, D. (2007) ได้นำเสนอขั้นตอนการสอนทักษะทางสังคมไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การนำเสนอทักษะทางสังคม โดยอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างชัดเจน (Definition)
2. การแสดงทักษะทางสังคมเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียน โดยลำดับขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน (Modeling)
3. การให้ผู้เรียนได้ฝึกแสดงออกทางพฤติกรรมหรือการแสดงบทบาทสมมติเป็นกลุ่มหรือเป็นคู่ เพื่อฝึกฝนการใช้ทักษะ (Rehearse or Role Play)
4. การทบทวนทักษะที่ได้เรียนรู้ผ่านสถานการณ์ที่ครูกำหนดขึ้นหรือสถานการณ์จริงในขณะอยู่ที่โรงเรียน เพื่อให้นักเรียนจะสามารถนำทักษะที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้ (Reviewing)
5. การให้ข้อมูลย้อนกลับหรือสะท้อนความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนนำทักษะทางสังคมไปใช้ (Feedback)
6. การชี้แนะผู้เรียนถึงการใช้ทักษะทางสังคมในเวลาที่เหมาะสมหรือย้ำเตือนผู้เรียนถึงขั้นตอนในการปฏิบัติ (Prompting)
7. การเสริมแรงเมื่อผู้เรียนมีการใช้ทักษะทางสังคมอย่างเหมาะสมเพื่อจูงใจให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมอยู่เสมอ (Reinforcing)

ขั้นตอนในการฝึกทักษะทางสังคมที่กล่าวมาพอสรุปได้ดังนี้ เลือกทักษะที่สำคัญที่จะสอน ทำให้ดู แล้วให้เด็กทำเลียนแบบ ฝึกซ้อม ทำการประเมินผลว่าดีขึ้นหรือต้องปรับปรุงแก้ไข ให้แรงเสริมเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กสามารถรักษาทักษะนั้นไว้จนเป็นพฤติกรรมได้

3.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

กัลยาณี อินตะสิน (2550) ได้ศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกในระดับปฐมวัย จากการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบการเล่น เกม ผลการวิจัยพบว่า 1. ด้านการเล่นร่วมกับเพื่อน เด็กมีพฤติกรรมทักษะทางสังคมอยู่ในระดับดี 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เด็กมีพฤติกรรมทักษะทางสังคมอยู่ในระดับดี 3. ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม เด็กมีพฤติกรรมทักษะทางสังคมอยู่ในระดับดี 4. ด้านการเล่นร่วมกับเพื่อน เด็กมีพฤติกรรมทักษะทางสังคมสูงขึ้น 5. ด้านการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เด็กมีพฤติกรรมทักษะทางสังคมสูงขึ้น 6. ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม เด็กมีพฤติกรรมทักษะทางสังคมสูง

ปัทมา บรรเทงจิต (2548) ได้ศึกษาทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อนของเด็กออทิสติก โดยการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทยประกอบกับการสื่อด้วยภาพ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อน โดยการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านของไทยประกอบกับการสื่อด้วยภาพ มีทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อนสูงขึ้น

วรรณภา บุญลาโก (2556) ได้ศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง ผลการวิจัย พบว่า 1. ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะ ออทิสซึม จากการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง อยู่ในระดับดี 2. ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลองสูงขึ้น

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง (Reinforcement)

4.1 ความหมายของการเสริมแรง

จากการศึกษาเอกสารพบว่ามี การให้ข้อมูลการเสริมแรงไว้หลายความหมาย ซึ่งสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า

การเสริมแรงมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบโอเปอเรนต์ (Operant Conditioning) ของสกินเนอร์ (Skinner) ได้อธิบายถึงการเสริมแรงและการลงโทษที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์ และการเรียนรู้ว่าถูกควบคุมโดยเงื่อนไขของการเสริมแรง โดยการกระทำใด ๆ ถ้าได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำที่ไม่มีการเสริมแรง แนวโน้มที่ความถี่ของการกระทำนั้นจะลดลงและหายไปไปในที่สุด โดยเฉพาะการเสริมแรงเป็นการทำให้พฤติกรรมหนึ่งของอินทรีย์เพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากอินทรีย์ได้รับผลกระทบที่พึงพอใจหลังจาก

ที่การกระทำนั้นเสร็จสิ้นลง หรือเป็นผลมาจากความสำเร็จในการหลีกเลี่ยงหรือหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พึงพอใจ โดยการใช้แรงเสริมทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น แตกต่างจากการลงโทษ ทำให้เรียนรู้ได้เร็วและลืมเร็ว (วรรณิ ลิ้มอักษร, 2554, ทิศนา แคมณี, 2560, สมเกตุ อุทธโยธา, 2560 และยุวดี วิริยางกูร ภทรา นานพ้ง และวนิดา สีนเบญจพงศ์, 2561) โดยตัวเสริมแรง (Reinforcer) มีอยู่ 2 ชนิด ได้แก่ ตัวเสริมแรงปฐมภูมิ (Primary Reinforcer) เป็นตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข และสามารถนำมาสนองความต้องการทางร่างกายโดยตรง เช่น บั๊จจย 4 และตัวเสริมแรงทุติยภูมิ (Secondary Reinforcer) ซึ่งเป็นตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข ไม่สามารถนำมาสนองความต้องการทางร่างกายได้โดยตรง เช่น เงิน วุฒิบัตร คุปอง ตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม เป็นต้น (วรรณิ ลิ้มอักษร, 2554)

สรุปได้ว่า การเสริมแรง หมายถึง การกระทำของผู้สอนกับพฤติกรรมของผู้เรียน ที่ผู้สอนต้องการให้เกิดพฤติกรรมเพิ่มขึ้น โดยผู้สอนใช้การเสริมแรงกับพฤติกรรมเป้าหมายแล้ว ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับการเสริมแรงที่ได้รับทำให้เกิดพฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น

4.2 ชนิดของการเสริมแรง

จากการศึกษาชนิดของการเสริมแรงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้พบหลายความหมาย ซึ่งสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่ามีอยู่ 2 ชนิด คือ (วรรณิ ลิ้มอักษร, 2554, สมเกตุ อุทธโยธา, 2560 และ ยุวดี วิริยางกูร ภทรา นานพ้ง และวนิดา สีนเบญจพงศ์, 2561)

1. **การเสริมแรงบวก (Positive Reinforcement)** เป็นการกระทำที่ทำให้ผู้เรียนได้รับสิ่งที่พึงพอใจภายหลังการกระทำพฤติกรรมเสร็จสิ้นลง ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมนั้น ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งควรเลือกตัวเสริมแรงมาให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละบุคคล ตัวเสริมแรงบวกที่นำมาใช้ ได้แก่ อาหาร เงิน วุฒิบัตร คำชม หรือกิจกรรมบางอย่างที่ทำให้บุคคลพึงพอใจ เช่น พาไปเที่ยว เป็นต้น เช่น ผู้เรียนส่งงานตรงเวลาได้รับคำชมและคะแนนเพิ่มจากครูทำให้เด็กส่งงานตรงเวลาเสมอ

2. **การเสริมแรงลบ (Negative Reinforcement)** เป็นการกระทำที่ทำให้ผู้เรียนได้รับสิ่งที่ไม่พึงพอใจภายหลังการกระทำพฤติกรรมเสร็จสิ้นลง แต่ทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมนั้น ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ผู้เรียนที่ไม่ทำงานส่งตรงเวลาจะถูกหักคะแนน เป็นการเสริมแรงลบต่อมาผู้เรียนจึงรีบทำงานและส่งตรงเวลา เนื่องจากการถูกหักคะแนนเป็นสิ่งที่ผู้เรียนไม่ชอบและผู้เรียนไม่ยอมได้เกรดน้อยกว่าเพื่อน ทั้งนี้ วรรณิ ลิ้มอักษร (2554) กล่าวเพิ่มเติมว่าการเสริมแรงลบมักใช้ควบคู่กับการลงโทษ โดยการลงโทษจะให้บุคคลลดหรือเลิกแสดงพฤติกรรมที่ไม่ต้องการเพื่อหลีกเลี่ยง

การถูกลงโทษ เช่น ผู้เรียนที่ไม่ทำงานส่งตรงเวลาจะถูกหักคะแนน ทำให้ได้เกรดน้อยกว่าเพื่อนเป็น การลงโทษในพฤติกรรมไม่ทำงานส่งตรงเวลา

สรุปได้ว่า ชนิดของการเสริมแรง แบ่งเป็น 2 ชนิด ได้แก่ การเสริมแรงบวก หมายถึง การทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้น จากการวางเงื่อนไขที่ผู้เรียนจะได้รับสิ่งที่พึงพอใจ หรือสิ่งที่ชอบภายหลังการกระทำพฤติกรรมเสร็จสิ้นลง และการเสริมแรงลบ หมายถึง การทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้น จากการวางเงื่อนไขที่ผู้เรียนจะได้รับสิ่งที่ไม่พึงพอใจหรือสิ่งที่ไม่ชอบภายหลังการกระทำพฤติกรรมเสร็จสิ้นลง

4.3 หลักการในการเสริมแรง

จากการศึกษาเอกสารพบว่ามี การให้ข้อมูลหลักการในการเสริมแรงไว้หลายวิธี ซึ่งสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า (วรรณิ ลิ้มอักษร, 2554, ทิศนา แหมณี, 2560 และ ยุวดี วิริยางกูร ภาทรา นานพ้ง และวนิดา สีนเบญจพงศ์, 2561)

1.การเสริมแรงแบบต่อเนื่อง (Continuous Reinforcement) หมายถึง เมื่อผู้เรียน เรียนรู้การกระทำหรือพฤติกรรมใหม่จะให้การเสริมแรงทุกครั้งที่มีพฤติกรรมเป้าหมาย จนกระทั่ง เด็กสามารถทำพฤติกรรมนั้นได้

2.การเสริมแรงแบบเป็นระยะ (Intermittent Reinforcement หรือ Partial Reinforcement) หมายถึง เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้การกระทำหรือพฤติกรรมนั้นแล้ว ผู้สอนต้องการให้ การกระทำนั้นยังคงอยู่ต่อไป อาจลดการเสริมแรงลงให้ โดยจะให้แรงเสริมเพียงบางครั้งหรือบาง เวลาที่มีพฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ วรรณิ ลิ้มอักษร (2554) และ ยุวดี วิริยางกูร ภาทรา นานพ้ง และวนิดา สีนเบญจพงศ์ (2561) กล่าวว่า การเสริมแรงแบบเป็นระยะมี 4 รูปแบบ ดังนี้

2.1 การเสริมแรงแบบอัตราของการกระทำที่คงที่หรือแน่นอน (Fixed ratio) เช่น เมื่อแมว น้ำกระโดดลอดห่วงได้ครบทุก 3 ครั้งผู้ฝึกจะให้ปลา 1 ตัวเป็นรางวัล

2.2 การเสริมแรงแบบอัตราของการกระทำที่ไม่คงที่หรือไม่แน่นอน (Variable ratio) เช่น การซื้อลอตเตอรี่ซึ่งไม่สามารถคาดได้ว่า จะถูกรางวัลเมื่อใด

2.3 การเสริมแรงของแบบการกระทำที่คงที่ตามช่วงเวลา (Fixed interval) เช่น การได้รับเงินเดือน

2.4 การเสริมแรงแบบการกระทำที่ไม่คงที่หรือไม่แน่นอนตามช่วงเวลา (Variable interval) เช่น การพิจารณาขึ้นเงินเดือนทุก ๆ ปี ซึ่งไม่สามารถคาดได้ว่าสักครั้งจะได้ขึ้น เงินเดือนกี่เปอร์เซ็นต์

ทั้งนี้ วรณิ ลิ้มอักษร (2554) จัดให้ 1) การเสริมแรงแบบอัตราของการกระทำที่คงที่ หรือแน่นอน (Fixed ratio) และ 2) การเสริมแรงแบบอัตราของการกระทำที่ไม่คงที่หรือไม่แน่นอน (Variable ratio) อยู่ในกลุ่มการเสริมแรงเป็นบางครั้งตามจำนวนครั้ง หรืออัตราของการกระทำ (Ratio - Schedule) และจัดให้ 3) การเสริมแรงของแบบการกระทำที่คงที่ตามช่วงเวลา (Fixed interval) และ 4) การเสริมแรงแบบการกระทำที่ไม่คงที่หรือไม่แน่นอนตามช่วงเวลา (Variable interval) อยู่ในกลุ่มการเสริมแรงเป็นบางครั้งตามช่วงเวลาของการกระทำ (Interval Schedule)

สรุปหลักการในการเสริมแรง ประกอบด้วย 2 วิธี คือ การเสริมแรงแบบต่อเนื่อง โดยเสริมแรงทุกครั้งที่มีพฤติกรรมเป้าหมาย ซึ่งจะใช้เมื่อผู้เรียนเรียนรู้พฤติกรรมใหม่จนผู้เรียนเกิดพฤติกรรมเป้าหมาย และการเสริมแรงแบบเป็นระยะ โดยเสริมแรงเป็นบางครั้งหรือบางเวลาที่มีพฤติกรรมเป้าหมาย ซึ่งจะใช้เมื่อผู้เรียนเกิดพฤติกรรมเป้าหมายแล้ว ผู้สอนจึงจะค่อย ๆ ลดการเสริมแรงลง โดยสามารถแบ่งได้เป็น 4 วิธีย่อย ๆ ได้แก่ การเสริมแรงแบบอัตราของการกระทำคงที่ เช่น เมื่อนักเรียนตอบคำถามถูกต้องในข้อเลขคู่ครูจึงจะให้คำชม การเสริมแรงแบบช่วงเวลาคงที่ เช่น ครูจะชมนักเรียนที่ตั้งใจฟังครูสอนทุก ๆ 10 นาที เป็นต้น การเสริมแรงแบบอัตราของการกระทำไม่คงที่ เช่น ครูให้คำชมเมื่อนักเรียนตอบคำถามถูกต้องในข้อ 1, 4, 6, 9 เป็นต้น และการเสริมแรงแบบช่วงเวลาไม่คงที่ เช่น ครูให้คำชมเมื่อนักเรียนตั้งใจฟังครูจาก 2 นาที เป็น 3 นาที เป็น 10 นาที แล้วลดลงเป็น 5 นาที

4.4 หลักการจัดการสอนโดยใช้การเสริมแรง

จากการศึกษาเอกสารพบว่าการให้ข้อมูลหลักการจัดการสอนโดยใช้การเสริมแรงไว้หลายวิธี ซึ่งสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า (ทิตนา เขมณี, 2560 และสมเกตุ อุทธโยธา, 2560)

- 1) ในการสอนการให้การเสริมแรงหลังการตอบสนองที่เหมาะสมของผู้เรียนจะช่วยให้เพิ่มอัตราการเกิดพฤติกรรมเป้าหมาย
- 2) เมื่อเกิดพฤติกรรมเป้าหมายแล้ว ควรเว้นระยะการเสริมแรงแบบไม่คงที่หรือเปลี่ยนตัวเสริมแรงเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่คงทน
- 3) การลงโทษที่รุนแรงจะเกิดผลเสีย เนื่องจากผู้เรียนอาจไม่ได้เรียนรู้ ดังนั้นควรใช้วิธีการงดการเสริมแรงเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์แทน ซึ่งเมื่อไม่มีใครตอบสนองต่อพฤติกรรมนั้น ผู้เรียนจะหยุดพฤติกรรมนั้นไปเอง
- 4) นอกจากผู้สอนจะเสริมแรงผู้เรียนแล้ว หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องช่วยเสริมแรงด้วย
- 5) หากเสริมแรงในห้องเรียนต้องเสริมแรงให้ทั่วถึงเด็กทุกคนในห้อง

- 6) ผู้สอนต้องเป็นต้นแบบที่ดีของผู้เรียน
 - 7) ผู้สอนควรเปลี่ยนตัวเสริมแรงเรื่อย ๆ ไม่ใช้วิธีการเดียวตลอด
 - 8) หากต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือปลูกฝังนิสัยให้แก่ผู้เรียน ควรแยกพฤติกรรมเป็นขั้นตอนย่อย ๆ แล้วค่อย ๆ เสริมแรงในทีละพฤติกรรมย่อย
- สรุปหลักการจัดการสอนโดยใช้การเสริมแรง ได้ดังนี้

หลักการจัดการสอนโดยใช้การเสริมแรงผู้สอนควรให้การเสริมแรงหลังการตอบสนองที่เหมาะสมของผู้เรียนจะช่วยเพิ่มอัตราการเกิดพฤติกรรมเป้าหมาย ต่อมาเมื่อเกิดพฤติกรรมเป้าหมายแล้วให้ผู้สอนเสริมแรงแบบไม่คงที่หรือเปลี่ยนตัวเสริมแรงเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่คงทน เมื่อเด็กมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ควรใช้วิธีการงดการเสริมแรงเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์แทน ซึ่งเมื่อไม่มีใครตอบสนองต่อพฤติกรรมนั้น ผู้เรียนจะหยุดพฤติกรรมนั้นไปเอง

หากผู้สอนต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในการเสริมแรง ผู้สอนต้องเป็นต้นแบบที่ดีของผู้เรียนและควรร่วมมือกับเพื่อน บุคคลคนในครอบครัว หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องช่วยเสริมแรงพฤติกรรมเป้าหมายด้วยความจริงใจ การเปลี่ยนตัวเสริมแรงไปเรื่อย ๆ และไม่ใช้วิธีการเดียวตลอด นอกจากนี้ผู้สอนสามารถเสริมแรงในพฤติกรรมเป้าหมายโดยแบ่งเป็นขั้นตอนย่อย ๆ แล้วค่อย ๆ เสริมแรงในทีละขั้นตอนย่อยเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง

ทวีพร วรรณา (2552) ได้การศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กกลุ่มอาการดาวน์ในระดับอนุบาล โดยการใช้กิจกรรมการเล่นแบบบูรณาการและการเสริมแรงทางบวก โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กดาวน์ซินโดรมชั้นอนุบาล จำนวน 5 คน โดยใช้แผนการสอนการใช้กิจกรรมการเล่นแบบบูรณาการและการเสริมแรงทางบวกและแบบประเมินกล้ามเนื้อใหญ่ ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กอยู่ในระดับดีขึ้นและสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 .01

สุชาดา กลางสอน และสุวรี ศิวะแพทย์ (2558) ได้ศึกษาผลของการเสริมแรงทางบวกต่อพฤติกรรมก่อนนอนในชั้นเรียนของเด็กสมาธิสั้นในนักเรียนที่ได้รับการคัดกรองภาวะสมาธิสั้นเพศชาย 4 คน ชั้นป.4 ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจตัวเสริมแรงและแบบบันทึกพฤติกรรมก่อนนอนในชั้นเรียนแบบช่วงเวลา เสริมแรงทางบวกด้วย เทคนิคการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร และเทคนิคการเสริมแรงทางสังคม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ความถี่ของพฤติกรรม และ

เปรียบเทียบกับกราฟ ผลการศึกษาพบว่า การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร และการเสริมแรงทางสังคม สามารถเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์และลดพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนของเด็กสมาธิสั้นได้

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรม

5.1 ความหมายของการพัฒนาโปรแกรม

โปรแกรมเป็นกระบวนการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบตามขั้นตอนซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของโปรแกรมไว้ดังนี้

วลัยภรณ์ จันทรสาขา (2558) ได้เสนอว่า โปรแกรมการสอน หมายถึง รายละเอียดของแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การสอน เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนโดยทั่วไป หรือผู้เรียนที่มีคุณลักษณะพิเศษ เช่น เด็ก ที่มีความสามารถพิเศษ เด็กพิการ เด็กที่มีผลการเรียนต่ำ ให้ผู้เรียนนั้นได้รับการพัฒนาไป ตามจุดมุ่งหมายหรือลักษณะของโปรแกรมที่วางไว้ เช่น การพัฒนาโปรแกรมการศึกษา โปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ โปรแกรมการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถ ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (พสวท.) โปรแกรมการพัฒนาการศึกษาทางอาชีพ โปรแกรมการเตรียมความพร้อมทางอาชีพ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่รายละเอียดของโปรแกรม จะประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย ลักษณะของโปรแกรม การคัดเลือกนักเรียนเข้าร่วม เบรก วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน และการประเมินโปรแกรม

หรรษา สุขกาล (2543) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมไว้ คือ แผนที่วางไว้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามเป้าหมาย ภายใต้บริบทของสถาบัน

ยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์ (2553) ได้สรุปไว้ว่า โปรแกรม คือ แผนหรือกิจกรรมอันเป็นมวลประสบการณ์ที่วางไว้ อย่างเป็นระบบระเบียบ มีขั้นตอนในการพัฒนาที่สร้างขึ้นโดยการประยุกต์จากองค์ประกอบที่ เชื่อมโยงสัมพันธ์กันของหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาโปรแกรมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตาม วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กร

Bar and Keating (1990) ได้กล่าวว่า โปรแกรมมีความหมายได้ หลายอย่าง ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล โดยทั่วไปคำว่าโปรแกรมใช้ใน 3 ความหมาย คือ

1. โปรแกรม หมายถึง หน่วย (Units) ที่จัดขึ้นเพื่อทำกิจกรรมพิเศษ หรือให้บริการตามความต้องการของสถาบันหรือบุคคล
2. โปรแกรม หมายถึง ลำดับการปฏิบัติตามที่วางแผนไว้ (Series of Planned Intervention) เพื่อวัตถุประสงค์โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ

3. โปรแกรม หมายถึง กิจกรรมที่วางแผนไว้ (Planned Activity) เพื่อเป้าหมายโดยเฉพาะ

จากการศึกษาความหมายของโปรแกรมสรุปได้ว่าโปรแกรม หมายถึง รายละเอียดของแผนหรือกิจกรรมที่เป็นแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนที่วางไว้ อย่างเป็นระบบระเบียบมีขั้นตอนในการพัฒนาโดยการประยุกต์จากองค์ประกอบที่ เชื่อมโยงสัมพันธ์กันของหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาโปรแกรมเพื่อ มุ่งเน้นพัฒนา ผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายหรือตามลำดับการปฏิบัติตามที่ลักษณะของ โปรแกรมวางไว้

5.2 องค์ประกอบของโปรแกรม

สารีพันธุ์ ศุภวรรณ (2545) กล่าวถึงโปรแกรมการสอน มีส่วนประกอบดังนี้

1. จุดประสงค์ หรือวัตถุประสงค์ของโปรแกรม
2. ความต้องการของผู้เรียน ลักษณะของผู้เรียน ความสามารถของนักเรียนที่จะสอนหรือกลุ่มเป้าหมาย
3. คุณสมบัติของผู้สอน
4. กระบวนการเรียนการสอน หรือรูปแบบการเรียนรู้
5. เนื้อหาสาระ
6. กิจกรรมการเรียนรู้
7. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ หนังสือ เกม และสิ่งที่ต้องการใช้
8. การวัดและประเมินผล
9. สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน

5.3 หลักการและแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรม

วลัยภรณ์ จันทรสชา (2558) ได้กล่าวว่า การพัฒนาโปรแกรม หมายถึง การปฏิบัติการและการตัดสินใจอย่างมีจุดมุ่งหมาย มีการกำหนดอย่างชัดเจนว่าอะไรคือต้องการและ ปัญหา หรือสถานการณ์ที่ต้องเปลี่ยนแปลง และสามารถเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่สุดเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงที่จะตอบสนองต่อความต้องการ ต่อความ ต้องการและปัญหา อาจเป็นเรื่องความรู้ เจตคติ หรือด้านทักษะชีวิตและอาชีพ และ ผู้วิจัยควรมี ความเข้าใจพื้นฐานหรือยอมรับข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม 5 ข้อ ดังนี้

- 1) การพัฒนาโปรแกรมเป็นความมุ่งหวังที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัว ผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนรายบุคคล เป็นกลุ่มบุคคลหรือชุมชน

2) การพัฒนาโปรแกรมเป็นเรื่องของการตัดสินใจ ดังนั้น นักพัฒนาโปรแกรมจะต้อง ยอมรับข้อตกลงเบื้องต้นว่าการวางแผนโปรแกรมจะต้องให้บุคคลหรือตัวแทนของบุคคลเข้ามามีส่วน ร่วมในการพัฒนาโปรแกรม ซึ่งอาจจะเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน หรือบางขั้นตอนของ โปรแกรม ตั้งแต่การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการของบุคคลและปัญหาของชุมชน ตลอด จนถึงขั้นตอนการประเมินผลและเสนอรายงาน

3) การพัฒนาโปรแกรมมีหลักการสำคัญในเรื่องขอความร่วมมือ หรือการมีส่วนร่วมของผู้เข้ามารับบริการกับนักพัฒนาโปรแกรม ในการวิเคราะห์และกำหนดว่าอะไรคือความต้องการ หรือปัญหาที่ต้องการจะแก้ ตลอดจนวิธีการประเมินผลที่เหมาะสมที่สุด

4) การพัฒนาโปรแกรมเป็นเรื่องของระบบและแนวคิด คือ การพัฒนาโปรแกรมเป็น ระบบใหญ่ที่ประกอบด้วยระบบย่อยอีก 3 ระบบ คือ ระบบการวางแผน ระบบการสร้างและการนำ โปรแกรมไปปฏิบัติ และระบบการประเมินผลและความรับผิดชอบในการรายงานผล เป็นต้น

5) การพัฒนาโปรแกรมเป็นวิธีการสำคัญ วิธีการหนึ่งที่องค์กร จะได้ข้อมูลย้อนกลับ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ทำให้องค์กรมีความตื่นตัว ทันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และสามารถปรับปรุง องค์กรให้ปฏิบัติงานดีขึ้นในอนาคต

5.4 กระบวนการพัฒนาโปรแกรม

วลัยภรณ์ จันทรสาขา (2558) และถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิพงษ์ (2540) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาโปรแกรมเชิงพัฒนาไว้ว่ามีลักษณะสำคัญที่การกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรมโดยเริ่มต้นจากสภาพความต้องการและปัญหาในชุมชนที่อาจจะไม่ชัดเจนในระยะเริ่มต้น และได้เสนอ กระบวนการพัฒนาโปรแกรมไว้ดังนี้

1) การกำหนดพื้นฐานสำหรับการพัฒนาโปรแกรม โดยกำหนดพื้นฐานทางปรัชญา ที่จะนำมาใช้วางแผนโปรแกรม พิจารณานโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ และทำความเข้าใจกับ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรม

2) การวิเคราะห์สถานการณ์ของชุมชนและกลุ่มผู้รับบริการ โดยรวบรวมข้อมูล และ วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและอดีตเกี่ยวกับสถานการณ์ในชุมชน

3) การพิจารณาผลที่พึงประสงค์จากการพัฒนาโปรแกรม

4) การกำหนดแหล่งทรัพยากรและการสนับสนุน โดยพิจารณาทรัพยากรที่ต้องนำมาใช้ เช่น คน เวลา เงิน และวัสดุอุปกรณ์

5) การสร้างแผนการสอน โดยกำหนดวิธีการเรียนการสอนและกิจกรรมเฉพาะ เพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ของโปรแกรม

6) โปรแกรมการปฏิบัติงาน โดยเลือกเนื้อหาวิชา กิจกรรม และสภาพการณ์เพื่อ สร้าง ประสบการณ์การเรียนรู้ และสร้างความสนใจ

7) ความน่าเชื่อถือของการใช้ทรัพยากร มีการวางแผนให้มีการวางแผนให้มีการ ประเมินผลในทุกขั้นตอน และระบุเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินโปรแกรม

วิโรจน์ สารรัตนะ (2551) กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมไว้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรายละเอียดโปรแกรมจากหลักการและเหตุผลที่สัมพันธ์กัน ประกอบเป็นกรอบแนวคิดเพื่อนำไปสู่การนำเสนอเนื้อหาที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย กรณีศึกษา และกิจกรรม เพื่อการฝึกทักษะและการเรียนรู้ที่เป็นวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการปรับปรุงโปรแกรม โดยการประยุกต์ใช้การปรับปรุงแก้ไขสื่อการเรียนการสอนทั่ว ๆ ไปในกระบวนการวิจัยและ พัฒนา 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การทดสอบภาคสนามเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข (preliminary field testing and revisions) ระยะที่ 2 การทดสอบภาคสนามครั้งสำคัญและการปรับปรุงแก้ไข (main field testing and revisions) และระยะที่ 3 การตรวจสอบเพื่อยืนยันและปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างเครื่องมือ เพื่อใช้ในขั้นตอนการทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนาม ซึ่งหากพิจารณาจากแนวคิดของ Guskey (1994) ได้อธิบายว่า ควรมีแบบประเมินผล 5 ประเภท คือ 1) แบบประเมินปฏิกิริยาของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อโปรแกรมเพื่อการปรับปรุงแก้ไข 2) แบบประเมินผลการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ในความรู้และทักษะใหม่ที่ได้รับ ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการศึกษา 3) แบบประเมินการสนับสนุนและการเปลี่ยนแปลงขององค์กร 4) แบบประเมินการใช้ความรู้และทักษะใหม่ของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และ 5) แบบประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในระดับโปรแกรม

ขั้นตอนที่ 5 การทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนาม โดยใช้ระเบียบวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experiment) รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น The nonrandomized control group pretest-posttest design เป็นต้น

ชาญชัย อาจิณสมมาตร (2557) ได้กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาโปรแกรม เป็นการ พัฒนาโปรแกรมเป็นวงจรต่อเนื่องและ ผ่าซ้ำของขั้นตอนหรือกระบวนการที่มักจะซ้ำซ้อนกัน ไม่มี

ทางลัดใดที่จะนำไปสู่กระบวนการ แต่ละขั้นตอนจะต้องทำให้เสร็จ ขั้นตอนสำคัญของแนวทางกระบวนการมีดังนี้

- 1) การวิเคราะห์สถานการณ์ เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมและปัจจัยพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรม
- 2) การรวบรวมจุดมุ่งหมายของโปรแกรม โดยอาจแยกออกเป็นจุดมุ่งหมาย ระยะยาว ระยะกลาง ๆ ระยะสั้น
- 3) การเตรียมวางแผนงาน จัดเตรียมกลุ่มเป้าหมาย กิจกรรม ผู้ปฏิบัติงาน วันที่ และระยะเวลา และการประเมินผล
- 4) การนำแผนการปฏิบัติออกใช้
- 5) ประเมินผลสำเร็จ โดยพิจารณาจากหลักฐานของความสำเร็จต่าง ๆ เพื่อประเมิน ว่าบรรลุตรงตามจุดมุ่งหมายของโปรแกรมหรือไม่

5.5 การพัฒนาโปรแกรม

คัทนีย์ แก้วมณี (2544) กล่าวถึง การ พัฒนาโปรแกรมการสอน สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

1. โปรแกรมการสอนต้องมีทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ เป็นต้น
2. เมื่อพัฒนาโปรแกรมการสอนแล้วก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลาย ต้องมีการวิจัยเพื่อ ทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในเชิงการใช้อย่างแพร่หลาย ต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในเชิงการใช้ในสถานการณ์จริงและนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข
3. การพัฒนาโปรแกรมการสอน จะมีจุดมุ่งหมายหลักที่ถือเป็นตัวตั้งในการพิจารณา เลือกรูปแบบไปใช้ กล่าวคือ ถ้าผู้ใช้นำโปรแกรมการสอนไปใช้ตรงกับจุดมุ่งหมายหลัก จะทำให้เกิดผลสูงสุด แต่ก็สามารถนำรูปแบบนั้นไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นได้ ถ้าเห็นว่าเหมาะสม

5.6 การประเมินผลโปรแกรม

Nancy (2015) ได้กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง เป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของโปรแกรม การตัดสินเกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบข้อมูลว่า โปรแกรมเป็นอย่างไรเมื่อเทียบเกณฑ์ และโปรแกรมควรเป็นอย่างไร การประเมินผลจะเกิดขึ้น ต่อเมื่อมีการตัดสิน

วโร เฟ็งสวัสด์ (2553) ได้กล่าวถึงการประเมินโปรแกรมตามมาตรฐานที่พัฒนาโดย The Joint Committee on Standards of Educational Evaluation ภายใต้การดำเนินงานของ Stufflebeam และคณะ ประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน ดังนี้

1) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมิน ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

2) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมินการสนองตอบต่อความต้องการของผู้ใช้โปรแกรม

3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบของโปรแกรม

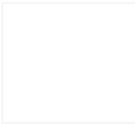
4) มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือและได้สำระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

5.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรม

อรสา สาคร และบัณฑิตา อินสมบัติ (2556) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์ การเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล

สุธัญญา อภัยยานุกร (2556) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบบริการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติกในโรงพยาบาลศูนย์ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบบริการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติกที่ได้จากผลการวิจัย มีองค์ประกอบที่สำคัญ 9 ประการ คือ 1) การส่งเสริมพัฒนาการ ตั้งแต่แรกเริ่มหรือเร็วที่สุด 2) การบริการช่วยเหลือแบบรายบุคคลและรายครอบครัว 3) การสอนที่เป็นระบบ 4) ใช้หลักสูตรและวิธีการสอน ที่เฉพาะสำหรับเด็กออทิสติก 5) การช่วยเหลือหรือการสอนที่เข้มข้น 6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 7) การทำงานระหว่างกลุ่มสหวิชาชีพ 8) มีเครือข่ายการบริการที่ดี และ 9) มีนโยบายที่ชัดเจนในการให้บริการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติก

อัญชลีพร ลพประเสริฐ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เน้นครอบครัวและความหวังและความสุข ตามแนวทางรูปแบบพัฒนาการเรียนรู้ FLASH Model สำหรับเด็กปฐมวัยที่มีภาวะออทิสซึม ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณภาพของโปรแกรมเสริมสร้างทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคมฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก 2. ประสิทธิภาพของโปรแกรมเสริมสร้างทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคมฯ อยู่ในระดับดีมาก 3. ความเหมาะสมของโปรแกรมเสริมสร้างทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคมฯ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

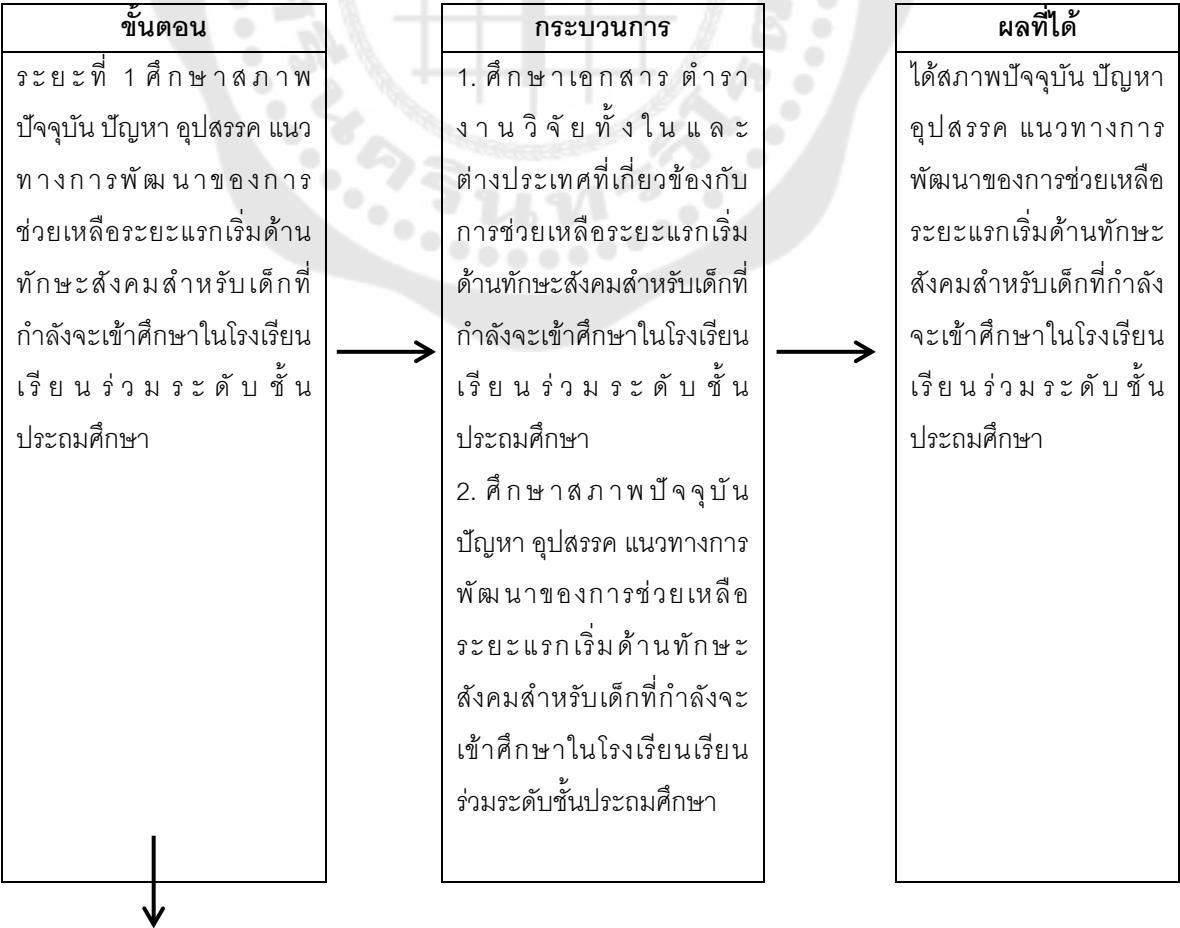
การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา เป็นงานวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ได้แก่

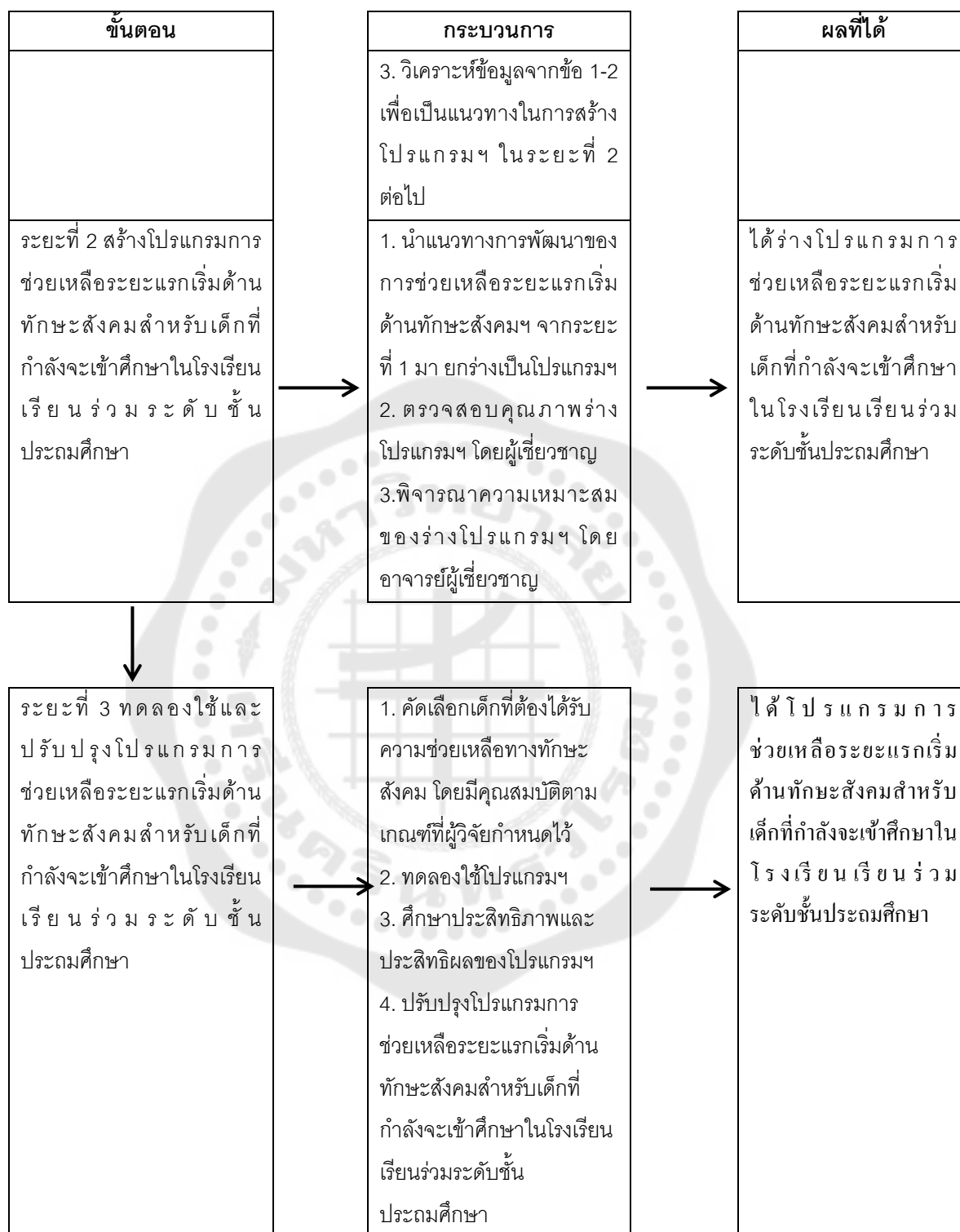
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ระยะที่ 2 สร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ระยะที่ 3 ทดลองใช้และปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

โดยในแต่ละระยะ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

**ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของการช่วยเหลือ
ระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม
ระดับชั้นประถมศึกษา**

ระยะนี้ผู้วิจัยจะดำเนินการ 3 ขั้นตอนย่อย คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

1.1) แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร ตำรา บทความวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ (Document Research) ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

1.2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล

1.3) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลที่ได้จากระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 1 คือ นำประเด็นที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ไปใช้ในการกำหนดประเด็นคำถามในขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

2.1) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวนทั้งหมด 15 คน ประกอบด้วย

1) ครูผู้สอนในระดับชั้นอนุบาล 2 หรืออนุบาล 3 จำนวน 3 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด คือ 1) เป็นครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ด้านการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคม อย่างน้อย 5 ปี 2) เป็นครูผู้สอนที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปด้านการศึกษา และ 3) เป็นครูผู้สอนในตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป

2) ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวนทั้งสิ้น 9 คน ประกอบด้วย

1) ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 3 คน 2) ครูผู้สอนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คน และ 3) ครูผู้สอนสังกัดเอกชน จำนวน 3 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด คือ 1) เป็นครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ด้านการสอนนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อย่างน้อย 5 ปี 2) มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ต้องการความช่วยเหลือทางสังคม

และ 3) เป็นครูผู้สอนที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปด้านการศึกษา และ 4) เป็นครูผู้สอนในตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป

3) ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม จำนวนทั้งสิ้น 3 คน ประกอบด้วย

1) ครูการศึกษาพิเศษสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 1 คน 2) ครูการศึกษาพิเศษสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน และ 3) ครูการศึกษาพิเศษสังกัดเอกชน จำนวน 1 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด คือ 1) เป็นครูการศึกษาพิเศษที่มีประสบการณ์ด้านการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ต้องการความช่วยเหลือทางสังคมอย่างน้อย 5 ปี 2) เป็นครูการศึกษาพิเศษที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปด้านการศึกษาพิเศษ และ 3) เป็นครูผู้สอนในตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป (ภาคผนวก ข)

2.2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการสร้างประเด็นคำถาม และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ สำหรับใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสังเคราะห์ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ภายใต้กรอบการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2. นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อตรวจสอบข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

3. นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคม จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 1 ท่าน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฐมวัย จำนวน 1 ท่าน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านประถมศึกษา จำนวน 1 ท่าน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ประเด็นและเนื้อหาที่ต้องการจะวัด ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยเกณฑ์ที่ใช้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2561: 203)

ให้ +1 ถ้าแน่ใจว่า ข้อคำถามในการสัมภาษณ์นั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามในการสัมภาษณ์นั้นสอดคล้องกับ
เนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้ -1 ถ้าแน่ใจว่า ข้อคำถามในการสัมภาษณ์นั้นไม่สอดคล้องกับ
เนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ทุกข้อคำถามในการสัมภาษณ์ได้ค่าดัชนีความ
สอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 และมีข้อเสนอแนะ
ให้ปรับการใช้ภาษาให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจคำถามได้ง่ายขึ้น

4. ผู้วิจัยนำประเด็นข้อคำถามไปแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา
อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะ
เข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2.3) การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยส่งเค้าโครงปฏิญญานิพนธ์เข้ารับการพิจารณาจริยธรรม โครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์จาก คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เลขที่โครงการวิจัย SWUEC-G-092/2563E เมื่อผ่านการอนุมัติผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มเป้าหมาย โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการ และประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมการวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงว่าการตอบรับ หรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย ครั้งนี้ จะไม่มีผลกระทบใด ๆ เมื่อกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเข้าใจในวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัย และตอบรับเข้าร่วมการวิจัย จะมีเอกสาร หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัยให้ลงนามต่อการเข้าร่วมการวิจัย ซึ่งข้อมูลทุกอย่างจะถือเป็นความลับและนำมาใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เท่านั้น รวมทั้งมีการใช้รหัสแทนชื่อจริงของกลุ่มเป้าหมาย ผลการวิจัยจะนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ในภาพรวม และหากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการทำวิจัย สามารถสอบถามผู้วิจัยได้ตลอดเวลา (ภาคผนวก ง)

2.4) การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้ให้ข้อมูลจำนวน 15 ท่าน โดยเลือกแบบเจาะจงจากประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา และตำแหน่งงาน ตามคุณสมบัติเฉพาะด้าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์เชิงลึก
2. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อผู้ให้ข้อมูล เพื่อกำหนดวันเวลาสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และจัดส่งประเด็นข้อคำถามการสัมภาษณ์ให้กับผู้ให้ข้อมูลล่วงหน้า
3. ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 คน ด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2564 ถึงวันที่ 7 เมษายน 2564 และนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ก่อนนำไปวิเคราะห์ สรุป เรียบเรียง และจัดหมวดหมู่ข้อมูล

2.5) การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลที่ได้จากกระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 คือ นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในขั้นตอนที่ 2 มากำหนดประเด็นคำถามในแบบสอบถามแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา ในขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาตั้งเป็นประเด็นคำถามในแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

3.1) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด คือ 1) เป็นครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ด้านการสอนนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อย่างน้อย 5 ปี 2) มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 3) เป็นครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ และ 4) มีความยินดีตอบแบบสอบถามผ่าน Google Form จำนวนทั้งหมด 353 คน ประกอบด้วย

- 1) ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (สพป.กทม.) จำนวน 104 คน
- 2) ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 170 คน
- 3) ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดเอกชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 79 คน

3.2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสังเคราะห์ข้อคำถามในแบบสอบถาม ภายใต้กรอบการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

2. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม จากการศึกษาวិเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบสอบถามตามโครงสร้างที่กำหนด แบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 3 ตอน รวมทั้งหมด 20 ข้อ ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นที่สอน หน่วยงานที่สังกัด ประสบการณ์ในการสอน (ระยะเวลา) และประสบการณ์ในสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา เป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย ข้อคำถามดังต่อไปนี้

1. โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรมีลักษณะอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2. โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรมีลักษณะอย่างไรเพื่อให้ผู้ใช้โปรแกรมจะสามารถนำโปรแกรมมาใช้อย่างสะดวก มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ

3. ท่านคิดว่าอุปสรรคใดที่อาจทำให้ผู้ใช้โปรแกรมใช้โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมไม่สำเร็จ

4. หากท่านเป็นผู้ใช้โปรแกรมพัฒนาทักษะสังคม ท่านคิดว่าบุคคลใดควรมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะสังคมบ้าง และมีส่วนร่วมอย่างไร

ตอนที่ 3 มุมมองของครูในเรื่องทักษะสังคมที่สำคัญที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรมีเพื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในห้องการศึกษาปกติได้ประสบความสำเร็จ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นว่า ทักษะสังคมใดที่จำเป็นเมื่อนักเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะสังคมที่จำเป็น ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 จำนวน 10 ทักษะ ประกอบด้วย 1) ทักษะการร่วมมือในการทำกิจกรรมกับผู้อื่น 2) การใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ 3) การรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น 4) การปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา และข้อตกลง 5) การรอคอย 6) การแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่นได้ 7) การร้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น 8) การยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงสถานการณ์/กิจกรรมได้ 9) การจัดการอารมณ์ของตนเอง และ 10) การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง มาสร้างเป็น

แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งในแต่ละระดับมีความหมายดังต่อไปนี้

1 หมายถึง ทักษะสังคมนี้มีความจำเป็นน้อยที่สุดในระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1

2 หมายถึง ทักษะสังคมนี้มีความจำเป็นน้อยในระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1

3 หมายถึง ทักษะสังคมนี้มีความจำเป็นปานกลางในระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1

4 หมายถึง ทักษะสังคมนี้มีความจำเป็นมากในระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1

5 หมายถึง ทักษะสังคมนี้มีความจำเป็นมากที่สุดในระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1

การแปลความหมาย

ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อทักษะทางสังคม จาก
ค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำปรึกษา
และนำมาจัดเป็นแบบสอบถาม

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ให้
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 1 ท่าน 2)
ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฐมวัย จำนวน 1 ท่าน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านประถมศึกษา จำนวน 1 ท่าน
(ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ประเด็น
และเนื้อหาที่ต้องการจะวัด ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย
โดยเกณฑ์ที่ใช้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ดังนี้
(พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2561)

ให้ +1 ถ้าแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตาม
วัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตาม
วัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้ -1 ถ้าแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตาม
วัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ทุกข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 และมีข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญให้
ปรับการใช้ภาษาให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจคำถามได้ง่ายขึ้น

6. ผู้วิจัยนำประเด็นข้อคำถามไปแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของ
ผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง

7. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพของ
แบบสอบถามทั้งฉบับ ก่อนนำไปใช้จริง โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับครูผู้สอนใน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่ผู้ให้ข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อตรวจสอบ
คุณภาพในด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) แบบความสอดคล้องภายในแบบสอบถามทั้งฉบับ
โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2560) ได้ค่าความ
เชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

3.3) การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยส่งเค้าโครงปฏิญญานิพนธ์เข้ารับการพิจารณาจริยธรรม โครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์จาก คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เลขที่โครงการวิจัย SWUEC-G-092/2563E เมื่อผ่านการอนุมัติผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มเป้าหมาย โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการ และประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมการวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงว่าการตอบรับ หรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย ครั้งนี้ จะไม่มีผลกระทบใด ๆ เมื่อกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเข้าใจในวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัย และตอบรับเข้าร่วมการวิจัย จะมีเอกสาร หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัยให้ลงนามต่อการเข้าร่วมการวิจัย ซึ่งข้อมูลทุกอย่างจะถือเป็นความลับและนำมาใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เท่านั้น รวมทั้งมีการใช้รหัสแทนชื่อจริงของกลุ่มเป้าหมาย ผลการวิจัยจะนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ในภาพรวม และหากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการทำวิจัย สามารถสอบถามผู้วิจัยได้ตลอดเวลา (ภาคผนวก ง)

3.4) การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามใน Google Form แล้วสร้างลิ้งค์ (link) ส่งไปยังทาง ไลน์ (Line) ของผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้กับครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 370 คน ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ตอบแบบสอบถาม โดยมีระยะเวลาให้ผู้ตอบแบบถามระหว่างวันที่ 3 มิถุนายน 2564 ถึง 10 มิถุนายน 2564 ผู้วิจัยได้แบบสอบถามที่ตอบกลับมาทั้งหมด 201 ฉบับ

2. ผู้วิจัยได้ติดตามการตอบแบบสอบถามครั้งที่ 2 โดยส่งข้อความประชาสัมพันธ์ทางไลน์ (Line) ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์อีกครั้ง โดยมีระยะเวลาให้ผู้ตอบแบบถามระหว่างวันที่ 12 มิถุนายน 2564 ถึง 18 มิถุนายน 2564 ผู้วิจัยได้แบบสอบถามที่ตอบกลับมาเพิ่มขึ้นอีก 152 ฉบับ รวมแบบสอบถามตอบกลับมาทั้งหมด 353 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.41

3.5) การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา มาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน โดยดำเนินการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลที่ได้จากระยะที่ 1 คือ นำสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มาสร้างเป็นร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ในระยะที่ 2

ระยะที่ 2 สร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ผู้วิจัยวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมจากระยะที่ 1 แล้วนำมายกร่างสร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ในระยะที่ 2 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ยกร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ในขั้นนี้ผู้วิจัยยกร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาดำเนินการสร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมเพื่อสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของโปรแกรม
2. คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม
3. ลักษณะของโปรแกรม
4. ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม
5. รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม
6. แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม 15 แผน
7. สื่อ วัสดุอุปกรณ์
8. การวัดและประเมินผล
9. แบบประเมินทักษะสังคม
10. คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของขั้นตอนที่ 1 ได้แก่

ร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมายของโปรแกรม 2) คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม 3) ลักษณะของโปรแกรม 4) ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม 5) รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม 6) แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม 15 แผน 7) สื่อ วัสดุอุปกรณ์ 8) การวัดและประเมินผล 9) แบบประเมินทักษะสังคม และ 10) คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ขั้นตอนการจัดทำร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) นำข้อมูลในระยที่ 1 มายกร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2) กำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3) จัดทำร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยองค์ประกอบภายในโปรแกรมประกอบด้วย

- 2.1) จุดมุ่งหมายของโปรแกรม
- 2.2) คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม
- 2.3) ลักษณะของโปรแกรม
- 2.4) ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม
- 2.5) รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม
- 2.6) แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม 15 แผน
- 2.7) สื่อ วัสดุอุปกรณ์
- 2.8) การวัดและประเมินผล
- 2.9) แบบประเมินทักษะสังคม

2.10) คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

4) ศึกษาแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวางแผนในการดำเนินกิจกรรมทั้ง 15 แผน ซึ่งประกอบด้วย 1) ทักษะการรอคอย 2) ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และ 3) ทักษะการแบ่งปัน

5) นำร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

6) นำร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพโดยการประเมินร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนทักษะสังคม จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับปฐมวัย จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินและวัดผล จำนวน 1 ท่าน (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก) โดยใช้แบบประเมินคุณภาพของนวัตกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2561) ซึ่งในแต่ละระดับมีความหมายดังต่อไปนี้

5 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมาย

ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จากค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.51 - 5.00 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับร่างโปรแกรมฯ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างโปรแกรมฯ
อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างโปรแกรมฯ
อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างโปรแกรมฯ
อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างโปรแกรมฯ
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ทุกองค์ประกอบได้ค่าความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) อยู่ระหว่าง 4.80-5.00 และมีข้อเสนอแนะให้ปรับเรื่องการใช้ภาษาในการเขียนแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคมในขั้นตอนการจัดกิจกรรม ได้มีความชัดเจนมากขึ้น เพื่อต่อการเข้าใจในการนำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคมไปใช้

7) ผู้วิจัยแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมฯ

ภาพประกอบ 6 ขั้นตอนการสร้างร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบคุณภาพโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยพิจารณาความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ มีรายละเอียด ดังนี้

1. **ผู้ให้ข้อมูล** ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของโปรแกรมเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ จำนวน 8 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติที่ผู้วิจัยกำหนดเฉพาะด้าน ดังนี้

1.1) อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยจบวุฒิการศึกษาด้านปฐมวัยหรือการศึกษาพิเศษ ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 คน

1.2) อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนทักษะสังคมให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยจบวุฒิการศึกษาด้านการศึกษาพิเศษระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 คน

1.3) อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับปฐมวัย โดยจบวุฒิการศึกษาด้านปฐมวัยระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 คน

1.4) อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนทักษะทางสังคมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยจบวุฒิการศึกษาด้านการประถมศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 1 คน

1.5) อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินและวัดผล โดยจบวุฒิการศึกษาด้านการวิจัย ประเมินและวัดผลระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 1 คน (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ค)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของขั้นตอนที่ 2 ได้แก่

แบบประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยมีข้อคำถามประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในโปรแกรมฯ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของโปรแกรม 2) คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม 3) ลักษณะของโปรแกรม 4) ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม 5) รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม 6) แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม 15 แผน 7) สื่อ วัสดุอุปกรณ์ 8) การวัดและประเมินผล 9) แบบประเมินทักษะสังคม และ 10)

คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสังเคราะห์ข้อคำถามในแบบประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2. กำหนดโครงสร้างของแบบประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ตามโครงสร้างที่กำหนด ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ในประเด็น ดังนี้ 1) ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติจริง 2) ด้านความเป็นประโยชน์ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้โปรแกรมฯ 3) ด้านความเหมาะสมขององค์ประกอบในโปรแกรมฯ และ 4) ด้านความถูกต้อง ครอบคลุมครบถ้วน และความน่าเชื่อถือ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2561) ซึ่งในแต่ละระดับมีความหมายดังต่อไปนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมาย

ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จากค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.51 - 5.00 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างโปรแกรมฯ ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างโปรแกรมฯ ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างโปรแกรมฯ ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างโปรแกรมฯ ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างโปรแกรมฯ ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของร่างโปรแกรมฯ ดังนี้

- 1) จุดมุ่งหมายของโปรแกรม
- 2) คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม
- 3) ลักษณะของโปรแกรม
- 4) ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม
- 5) รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม
- 6) แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม 15 แผน
- 7) สื่อ วัสดุอุปกรณ์
- 8) การวัดและประเมินผล
- 9) แบบประเมินทักษะสังคม และ
- 10) คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยข้อคำถามมีลักษณะให้เลือกตอบ ได้แก่ เหมาะสม ไม่แน่ใจ ไม่เหมาะสม

4. นำแบบประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำปรึกษาและนำมาจัดเป็นแบบประเมิน

5. นำแบบประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญ

ด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 1 ท่าน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฐมวัย จำนวน 1 ท่าน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านประถมศึกษา จำนวน 1 ท่าน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ประเด็นและเนื้อหาที่ต้องการจะวัด ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยเกณฑ์ที่ใช้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2561)

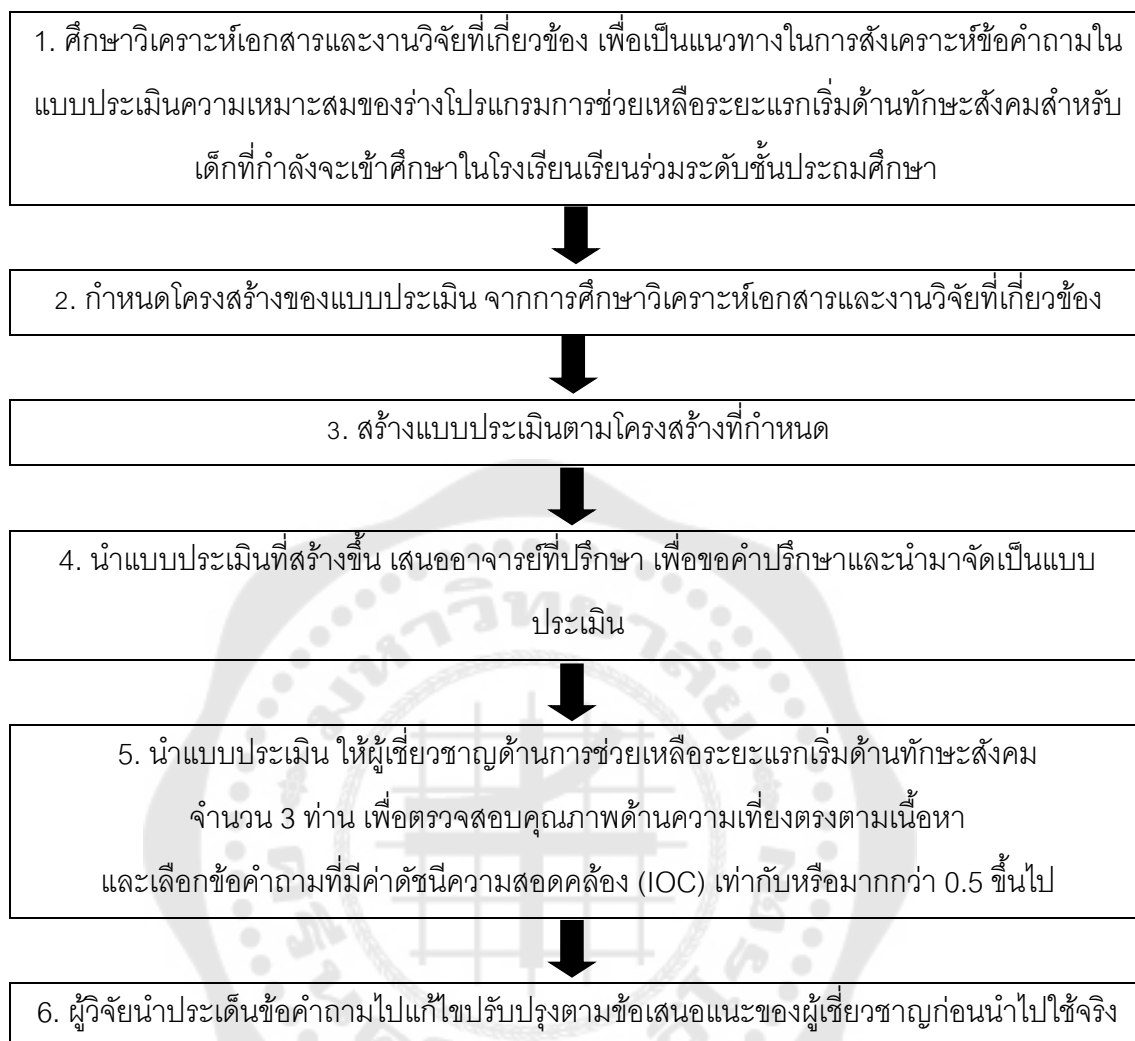
ให้ +1 ถ้าแน่ใจว่า ข้อคำถามในการสัมภาษณ์นั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามในการสัมภาษณ์นั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้ -1 ถ้าแน่ใจว่า ข้อคำถามในการสัมภาษณ์นั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ทุกข้อคำถามในการสัมภาษณ์ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 และมีข้อเสนอแนะให้ปรับการใช้ภาษาให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้ตอบแบบประเมินเข้าใจคำถามได้ง่ายขึ้น

6. ผู้วิจัยนำประเด็นข้อคำถามไปแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง

ภาพประกอบ 7 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้ให้ข้อมูลจำนวน 8 ท่าน โดยเลือกแบบเจาะจง จากประสบการณ์การเรียนและการทำงานตามคุณสมบัติเฉพาะด้าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการพิจารณาประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

3.2 ก่อนการประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัยแก่ผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ โดยจัดส่งเอกสารหนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยให้ลงนามก่อนการเข้าร่วมการวิจัย

3.3 ผู้วิจัยส่งร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา พร้อมแบบประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ให้แก่ผู้ให้ข้อมูลทางอีเมล

3.4 เมื่อผู้ให้ข้อมูลประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงนัดหมายผู้ให้ข้อมูล เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ให้ข้อเสนอแนะตามวันเวลาที่นัดหมายไว้ ผ่านโปรแกรม Zoom Cloud Meetings

3.5 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา และถอดคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล จำนวน 8 ท่าน แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ สรุป เรียบเรียง และจัดหมวดหมู่ข้อมูล

3.6 ผู้วิจัยนำผลที่ได้มาจัดทำเป็นร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาที่สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้ให้ข้อมูล ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

- 1) จุดมุ่งหมายของโปรแกรม
- 2) คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม
- 3) ลักษณะของโปรแกรม
- 4) ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม
- 5) รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม
- 6) แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม 15 แผน
- 7) สื่อ วัสดุอุปกรณ์

8) การวัดและประเมินผล

9) แบบประเมินทักษะสังคม

10) คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคม
สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1) ค่าเฉลี่ย (μ) โดยใช้สูตร

$$\mu = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ μ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน คะแนนเต็ม

2) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยใช้สูตร

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum (X - \mu)^2}{N}}$$

เมื่อ σ แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละคน

N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

μ แทน ค่าเฉลี่ย

4.2) วิเคราะห์ร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคม
สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จากผู้ให้ข้อมูล โดยการ
วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.3) ผู้วิจัยนำคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูล มาปรับปรุงร่าง
โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียน
เรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ก่อนนำไปใช้จริง

ระยะที่ 3 ทดลองใช้และปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคม สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

โดยผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ทดลองใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2. ปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา หลังจากนำไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 1 ทดลองใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคม สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม จำนวน 4 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ดังนี้

- 1.1) เด็กมีอายุระหว่าง 5-6 ปี
- 1.2) เด็กมีปัญหาทักษะสังคม ได้แก่ 1) ทักษะการรอคอย 2) ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และ 3) ทักษะการแบ่งปัน
- 1.3) เด็กมีระดับสติปัญญาปกติ (ไม่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา)
- 1.4) เด็กมีภาษาพูดสื่อสารได้
- 1.5) เด็กได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองให้เข้าร่วมวิจัยได้ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ต่อเนื่องจนสิ้นสุดการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1) คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2.2) แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ประกอบด้วย 1) ทักษะการรอคอย 2) ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และ 3) ทักษะการแบ่งปัน ที่อยู่ในโปรแกรม ฯ จำนวน 15 แผน

2.3) สื่อการสอนสำหรับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ที่อยู่ในโปรแกรม ฯ จำนวน 15 ชุด

2.4) แบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.1) คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ขั้นตอนการสร้างคู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีดังนี้

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำคู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2) จัดทำคู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 1 เล่ม ประกอบด้วย

2.1) ความหมายของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2.2) นิยามศัพท์ของทักษะทางสังคมในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2.3) คำแนะนำสำหรับครูผู้สอนในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2.4) องค์ประกอบของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคม สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย

- จุดมุ่งหมายของโปรแกรม
- คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม
- ลักษณะของโปรแกรม
- รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม
- แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม
- แบบประเมินทักษะทางสังคม

2.5) ภาคผนวก ในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย

- ความหมายและขั้นตอนการสอนตรง
- ความหมายและขั้นตอนการสอนโดยการสาธิต

- ความหมายและขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
- ความหมายและขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จริง
- ความหมายและขั้นตอนการสอนการสอนโดยใช้ เกม

3) นำคู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพโดยการประเมินร่างคู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนทักษะสังคม จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับปฐมวัย จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินและวัดผล จำนวน 1 ท่าน (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก) โดยใช้แบบประเมินคุณภาพของนวัตกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2561) ซึ่งในแต่ละระดับมีความหมายดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมาย

ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อร่างคู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จากค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.51 - 5.00 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคู่มือการใช้โปรแกรมฯ ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคู่มือการใช้โปรแกรมฯ ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคู่มือการใช้โปรแกรมฯ ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

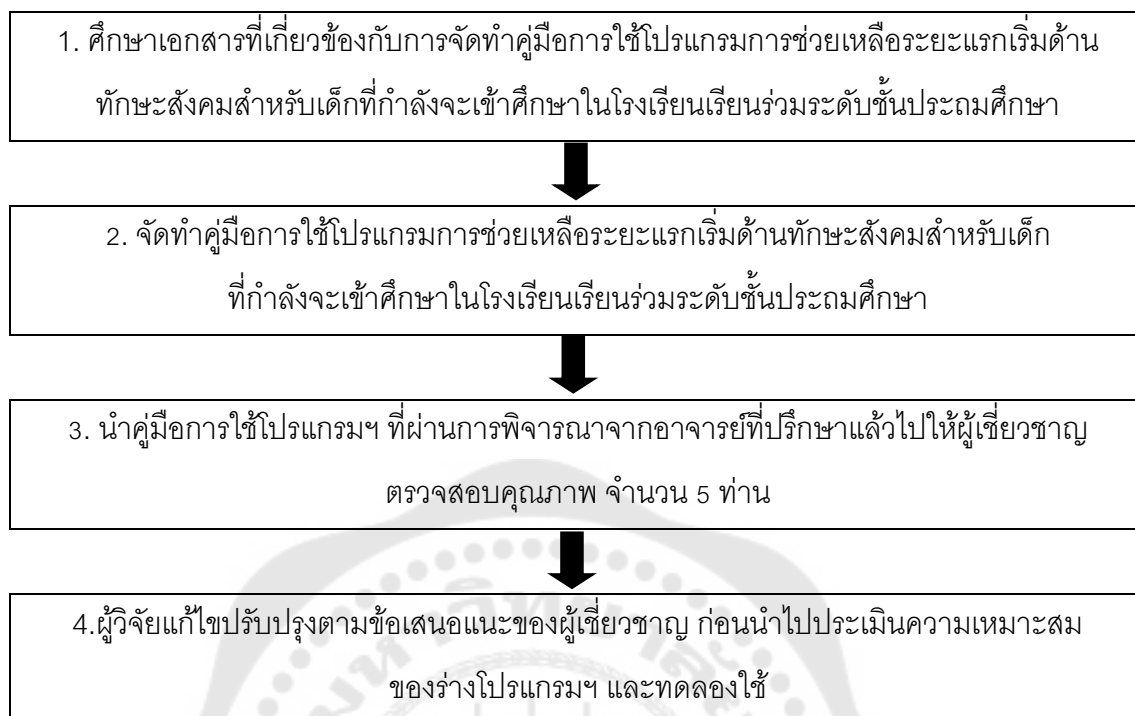
1.51 - 2.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคู่มือการใช้โปรแกรมฯ ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคู่มือการใช้โปรแกรมฯ ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า คู่มือการใช้โปรแกรมฯ ได้ค่าความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกด้าน มีค่าเฉลี่ย (μ) อยู่ระหว่าง 4.80-5.00

4) ผู้วิจัยแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมฯ และทดลองใช้

ภาพประกอบ 8 ขั้นตอนการสร้างคู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2.2) แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ประกอบด้วย 1) ทักษะการรอคอย 2) ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และ 3) ทักษะการแบ่งปัน ที่อยู่ในโปรแกรม ฯ จำนวน 15 แผน

ขั้นตอนการสร้างแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีดังนี้

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2) จัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 15 แผน ประกอบด้วย

1) ชื่อกิจกรรม

2.2) ระยะเวลา

2.3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม

2.4) วัตถุประสงค์

2.5) พฤติกรรมเป้าหมาย

2.6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย

- ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ทบทวนเนื้อหาเดิม
- ขั้นที่ 2 แจงวัตถุประสงค์
- ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยการใช้เกม)
- ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จำลองและการสาธิต)
- ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ
- ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล

2.7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

2.8) การวัดและประเมินผล

3) นำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพโดยการประเมินแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนทักษะสังคม จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับปฐมวัย จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินและวัดผล จำนวน 1 ท่าน (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก) โดยใช้แบบประเมินคุณภาพของนวัตกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2561) ซึ่งในแต่ละระดับมีความหมายดังต่อไปนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมาย

ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จากค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด , 2560)

4.51 - 5.00 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

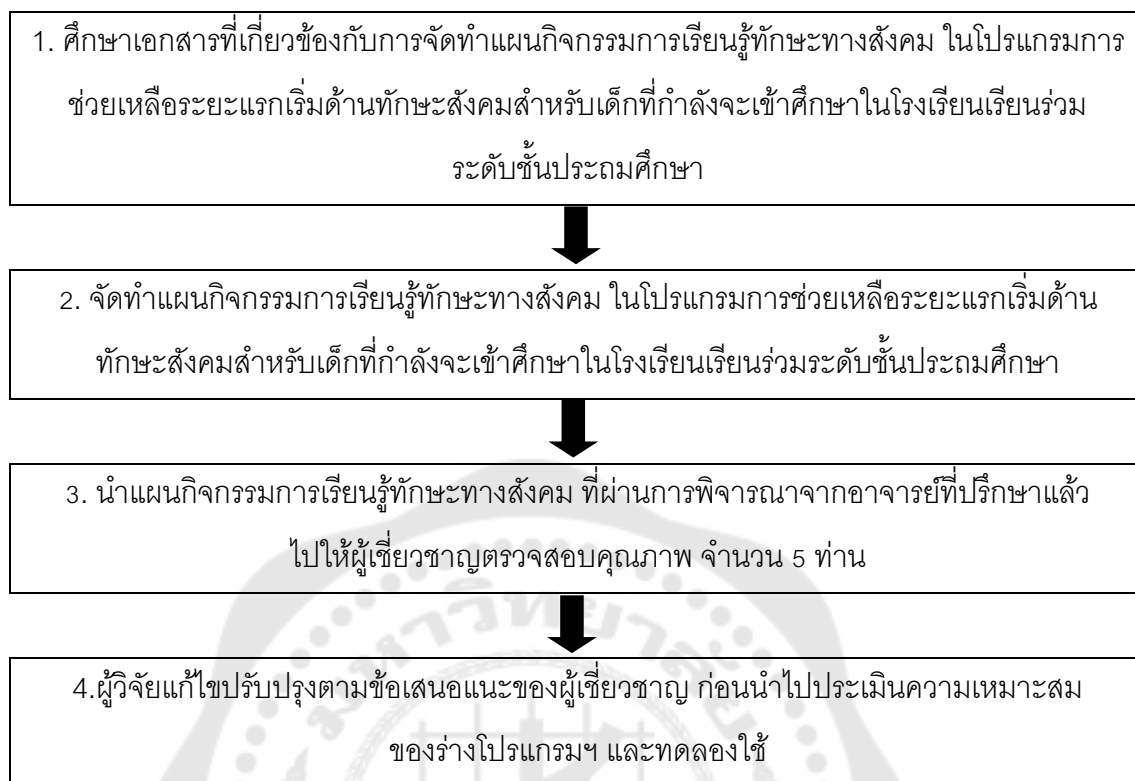
2.51 - 3.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ได้ค่าความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) อยู่ระหว่าง 4.80-5.00

4) ผู้วิจัยแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมฯ และทดลองใช้

ภาพประกอบ 9 ขั้นตอนการสร้างแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2.3 สื่อการสอนสำหรับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ที่อยู่ในโปรแกรม ฯ จำนวน 15 ชุด

ขั้นตอนการสร้างสื่อการสอนสำหรับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีดังนี้

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำสื่อการสอนสำหรับการใช้ในการสอนเด็กระดับปฐมวัย อายุ 5-6 ปี

2) จัดทำสื่อการสอนในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีลักษณะเป็นสื่อการสอนสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง โดยมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนกลุ่มเด็ก สื่อการสอนของจริง ภาพสถานการณ์ที่เป็นภาพของจริง จำนวน 15 ชุด ประกอบด้วย

2.1) สื่อการสอน ทักษะการรอคอย จำนวน 3 ชุด

2.2) สื่อการสอน ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง

จำนวน 3 ชุด

2.3) สื่อการสอน ทักษะการแบ่งปัน จำนวน 3 ชุด

2.4) สื่อการสอนบูรณาการทักษะ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน จำนวน 6 ชุด

3) นำสื่อการสอนในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพโดยการประเมินแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนทักษะสังคม จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับปฐมวัย จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินและวัดผล จำนวน 1 ท่าน (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก) โดยใช้แบบประเมินคุณภาพของนวัตกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2561) ซึ่งในแต่ละระดับมีความหมายดังต่อไปนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมาย

ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสื่อการสอนในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จากค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.51 - 5.00 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอน
ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

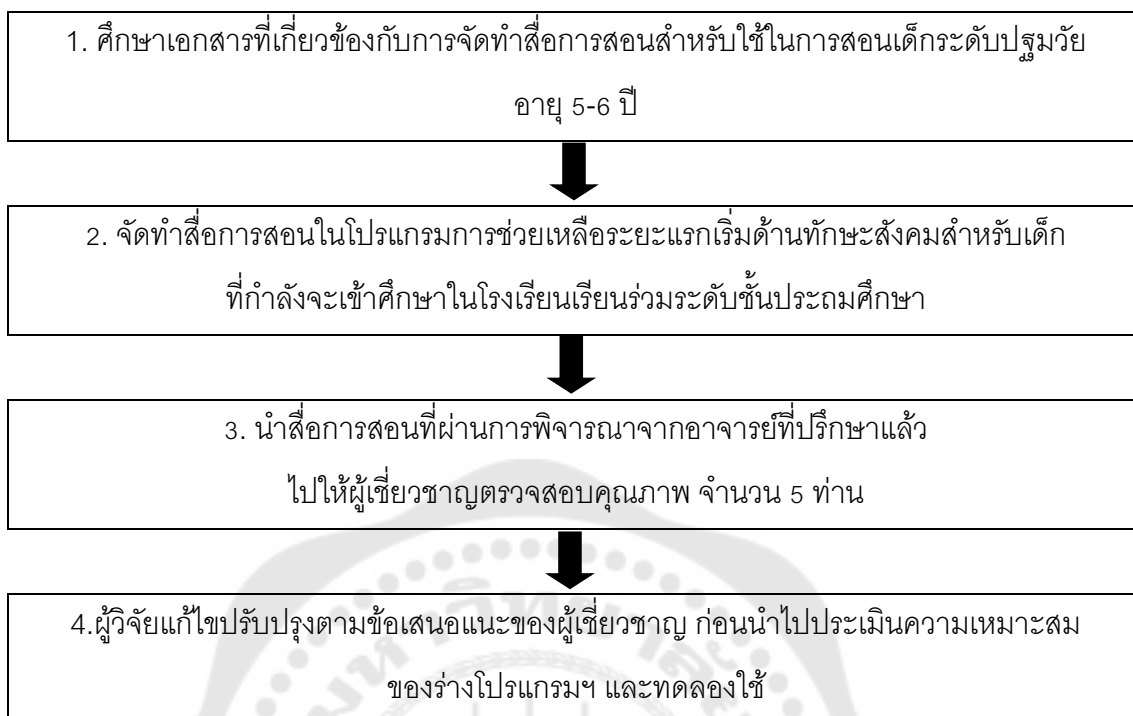
2.51 - 3.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอน
ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอน
ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอน
ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สื่อการสอนทุกชุดได้ค่าความเหมาะสมใน
ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.80

4) ผู้วิจัยแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปประเมิน
ความเหมาะสมของร่างโปรแกรมฯ และทดลองใช้

ภาพประกอบ 10 ขั้นตอนการสร้างสื่อการสอนในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2.4 แบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี สำหรับการสร้างแบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2) จัดทำแบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อ ขอคำปรึกษาและนำมาจัดทำเป็นแบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยแบบประเมินนี้ มีทั้งหมด 11 ข้อ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็น

การประเมินทักษะทางสังคมเป็นรายบุคคล โดยมีสถานการณ์มาให้เด็กตอบคำถาม (ข้อ 1 ถึง ข้อ 8) และส่วนที่ 2 เป็นการประเมินทักษะทางสังคมเป็นกลุ่ม โดยมีสถานการณ์หรือกิจกรรมมาให้เด็กปฏิบัติร่วมกัน (ข้อ 9 ถึง ข้อ 11) (ภาคผนวก จ) ทั้งนี้ผู้ประเมินใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงจาก การสังเกต การตอบคำถาม การลงมือปฏิบัติของเด็ก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน ของส่วนที่ 1 เป็นการประเมินทักษะทางสังคมเป็นรายบุคคล โดยมีสถานการณ์มาให้เด็กตอบคำถาม มีดังนี้

ทักษะการรอคอย

- 3 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องด้วยตนเอง
- 2 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องผ่านการชี้แนะด้วยวาจา
- 1 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องผ่านการชี้แนะด้วยวาจาและ

ท่าทาง

- 0 คะแนน หมายถึง เด็กตอบไม่ถูกต้องหรือไม่ตอบคำถาม

ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง

- 3 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องครบทั้ง 3 ข้อด้วยตนเอง
- 2 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องครบทั้ง 3 ข้อผ่านการชี้แนะ
- 1 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องครบทั้ง 3 ข้อผ่านการชี้แนะ

ด้วยวาจา

ด้วยวาจาและรูปภาพ

- 0 คะแนน หมายถึง เด็กตอบไม่ครบทั้ง 3 ข้อหรือไม่ตอบเลย

ทักษะการแบ่งปัน

- 3 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องด้วยตนเอง
- 2 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องผ่านการชี้แนะด้วยวาจา
- 1 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องผ่านการชี้แนะด้วยวาจาและ

ท่าทาง

- 0 คะแนน หมายถึง เด็กตอบไม่ถูกต้องหรือไม่ตอบคำถาม

เกณฑ์การให้คะแนน ของส่วนที่ 2 เป็นการประเมินทักษะทางสังคมเป็นกลุ่ม โดยมีสถานการณ์หรือกิจกรรมมาให้เด็กปฏิบัติร่วมกัน มีดังนี้

ทักษะการรอยคอย

- 4 คะแนน หมายถึง เด็กรอย (สถานการณ) ด้วยตนเอง
- 3 คะแนน หมายถึง เด็กรอย (สถานการณ) ผ่านการชี้แนะด้วยวาจา
- 2 คะแนน หมายถึง เด็กรอย (สถานการณ) ผ่านการชี้แนะด้วยท่าทาง
- 1 คะแนน หมายถึง เด็กรอย (สถานการณ) ผ่านการชี้แนะด้วยวาจา

และท่าทาง

- 0 คะแนน หมายถึง เด็กไม่รอย (สถานการณ)

ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา ข้อตกลง

- 4 คะแนน หมายถึง เด็กทำตามทีครูบอกทุกขั้นตอนด้วยตนเอง
- 3 คะแนน หมายถึง เด็กทำตามทีครูบอกทุกขั้นตอนผ่านการชี้แนะด้วยวาจา
- 2 คะแนน หมายถึง เด็กทำตามทีครูบอกทุกขั้นตอนผ่านการชี้แนะด้วยท่าทาง
- 1 คะแนน หมายถึง เด็กทำตามทีครูบอกทุกขั้นตอนผ่านการชี้แนะด้วยวาจาและท่าทาง

ด้วยวาจา

ด้วยท่าทาง

ด้วยวาจาและท่าทาง

- 0 คะแนน หมายถึง เด็กไม่ทำตามทีครูบอกทุกขั้นตอน

ทักษะการแบ่งปัน

- 4 คะแนน หมายถึง เด็กแบ่งปัน (วัตถุ สิ่งของ) ให้เพื่อนได้ด้วยตนเอง
- 3 คะแนน หมายถึง เด็กแบ่งปัน (วัตถุ สิ่งของ) ให้เพื่อนผ่านการชี้แนะด้วยวาจา
- 2 คะแนน หมายถึง เด็กแบ่งปัน (วัตถุ สิ่งของ) ให้เพื่อนผ่านการชี้แนะด้วยท่าทาง
- 1 คะแนน หมายถึง เด็กแบ่งปัน (วัตถุ สิ่งของ) ให้เพื่อนผ่านการชี้แนะด้วยวาจาและท่าทาง

ตนเอง

ชี้แนะด้วยวาจา

ชี้แนะด้วยท่าทาง

ชี้แนะด้วยวาจาและท่าทาง

- 0 คะแนน หมายถึง เด็กไม่แบ่งปัน (วัตถุ สิ่งของ) ให้เพื่อน

3) นำแบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนทักษะสังคม จำนวน 1 ท่าน

ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับปฐมวัย จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินและวัดผล จำนวน 1 ท่าน (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก) ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ประเด็นและเนื้อหาที่ต้องการจะวัด ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยเกณฑ์ที่ใช้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2561)

ให้ +1 ถ้าแน่ใจว่า ข้อที่ประเมินนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่า ข้อที่ประเมินนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้ -1 ถ้าแน่ใจว่า ข้อที่ประเมินนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ข้อที่ประเมินทุกข้อได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 และมีข้อเสนอแนะให้ปรับการใช้ภาษาให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้ประเมินเข้าใจคำถามได้ง่ายขึ้น

4) ผู้วิจัยแก้ไขปรับปรุงแบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปประเมินความเหมาะสมของร่างโปรแกรมฯ และทดลองใช้

5) ผู้วิจัยตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา แบบความสอดคล้องระหว่างผู้ให้คะแนน (Raters, agreement) โดยใช้สูตรแคปปาของ โคเฮน (Cohen's Kappa) (Cohen, 1960 อ้างถึงใน ญัฐสุภรณ์ หลาวทอง, 2559) ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ ได้จากผู้ประเมินจำนวนมากกว่า 2 คนขึ้นไป ในขณะลงพื้นที่จริง โดยการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย จำนวน 1 คน เป็นผู้สังเกตและประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา พร้อมกัน ซึ่งได้ผลของการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคม

สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.87 ซึ่งเป็นค่าความสัมพันธ์ระดับสูง ก่อนนำไปทดลองใช้

สูตรแคลปของ โคเฮน (Cohen's Kappa)

$$K = \frac{\Sigma f_o - \Sigma f_c}{N - \Sigma f_c}$$

เมื่อ Σf_o แทน ความถี่ที่สังเกตได้

Σf_c แทน ความถี่ที่สังเกตที่คาดหวัง

ภาพประกอบ 11 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

วิธีดำเนินการทดลอง

แบบแผนการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองที่ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One - Group Pretest - Posttest Design (วรวิณี แกมเกตุ, 2555: 141) แสดงดังตาราง 5

ตาราง 5 แผนการทดลองแบบ One-Group Pretest – Posttest Design

Pretest	Treatment	Posttest
O_1	X	O_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

O_1 แทน คะแนนการประเมินก่อนเข้ารับโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา (Pretest)

X แทน การทดลองโดยใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

O_2 แทน คะแนนการประเมินหลังเข้ารับโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา (Posttest)

ขั้นตอนการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยมีขั้นตอนการทดลอง แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง มีการดำเนินการดังนี้

1) ผู้วิจัยประชาสัมพันธ์เปิดรับสมัครเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคมที่ประสงค์เข้าร่วมโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ระหว่างเดือนสิงหาคม 2564

2) ผู้วิจัยทำการคัดเลือกเด็กเข้าร่วมโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ดังนี้

1) เด็กมีอายุระหว่าง 5-6 ปี

2) เด็กมีปัญหาทักษะสังคม ได้แก่

2.1) ทักษะการรอคอย

2.2) ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกาและข้อตกลง

2.3) ทักษะการแบ่งปัน

3) เด็กมีระดับสติปัญญาปกติ (ไม่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา)

4) เด็กมีภาษาพูดสื่อสารได้

5) เด็กได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองให้เข้าร่วมวิจัยได้ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ต่อเนื่องจนสิ้นสุดการวิจัย

3) ผู้วิจัยประเมินทักษะสังคมของเด็กโดยใช้แบบสำรวจพัฒนาการเด็ก (Pervasive Developmental Disorders Screening Questionnaire: PDDSQ) ช่วงอายุ 4-18 ปี โดยเด็กมีคะแนนรวมตั้งแต่ 13 คะแนนขึ้นไป ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับประวัติข้อมูลเด็กเกี่ยวกับทักษะสังคม ด้านการรอคอย ด้านการปฏิบัติตามกฎ กติกาและข้อตกลง และด้านการแบ่งปัน และสำรวจกิจกรรม ของรางวัลที่เด็กชอบ เพื่อใช้เป็นตัวเสริมแรงรายบุคคล เพื่อนำมาพิจารณาถึงความเหมาะสม และความต้องการจำเป็นในการเข้าร่วมโปรแกรม รวมทั้งให้ผู้ปกครองลงนามไปยินยอมเข้าร่วมวิจัยและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ต่อเนื่องจนสิ้นสุดการวิจัย

4) ผู้วิจัยได้คัดเลือกเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคมตามคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 กลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) ได้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 2 คน และกลุ่มที่ 2 กลุ่มทดลองจริง ได้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 4 คน

5) ผู้วิจัยนำโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา 2) แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ประกอบด้วย ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน ที่อยู่ในโปรแกรม ฯ จำนวน 5 แผน จากทั้งหมด 15 แผน 3) สื่อการสอนสำหรับการ

ช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ที่อยู่ในโปรแกรม ฯ จำนวน 5 ชุด จากทั้งหมด 15 ชุด และ 4) แบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา นำไปใช้กับกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) จำนวน 2 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของการใช้ภาษาในโปรแกรม ฯ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม สื่อการสอน และข้อควรระวังมัดระวังในการใช้โปรแกรม

6) ผู้วิจัยทำการทดลองใช้โปรแกรม ฯ กับกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) (Try out) โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการทดลองจริง ระหว่างวันที่ 20 กันยายน 2564 ถึง วันที่ 24 กันยายน 2564 เป็นเวลา 5 วัน วันละ 45 - 60 นาที ณ ศูนย์เด็กเล็กแห่งหนึ่ง

7) ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการทดลองใช้ (Try out) มาแก้ไขปรับปรุงในเรื่องของการใช้ภาษา ปรับคำให้มีความชัดเจนขึ้น ระยะเวลาที่ควรยืดหยุ่นในแต่ละกิจกรรม ความปลอดภัยและความเหมาะสมของสื่อการสอน และจัดทำเป็นโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาที่สมบูรณ์

8) ผู้วิจัยนัดประชุมกับผู้ช่วยผู้วิจัย เพื่อทำความเข้าใจวิธีการประเมินโดยผู้ประเมินใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงจาก การสังเกต การตอบคำถาม การลงมือปฏิบัติของเด็ก ตามแบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 11 ข้อ โดยใช้ผู้ประเมิน 2 คน คือ ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย และนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปร่วมกัน

9) ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ผูกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายก่อนลงมือเก็บข้อมูลจริง เพื่อดูความชัดเจนของพฤติกรรมเป้าหมายและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆที่เกิดขึ้น หาค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกต 2 คน แบบความสอดคล้องระหว่างผู้ให้คะแนน (Raters, agreement) โดยใช้ค่า IOR เท่ากับ 0.87

10) ผู้วิจัยประชุมผู้ปกครองชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเข้าร่วมโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

11) ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยร่วมประเมินทักษะสังคมก่อนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา (Pre-test) เป็นรายบุคคลและกลุ่มตามแบบประเมินทักษะสังคมในคู่มือการใช้โปรแกรมฯ

2. ระยะทำการทดลอง มีการดำเนินการดังนี้

1) ผู้วิจัยทำการทดลองใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา กับกลุ่มทดลอง โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม จำนวน 4 คน ระหว่างวันที่ 2 ตุลาคม 2564 ถึง วันที่ 16 ตุลาคม 2564 เป็นเวลา 15 วัน ณ ศูนย์เด็กเล็กแห่งหนึ่ง

2) ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการทดลอง โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม ได้แก่ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา ข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน จำนวน 15 แผน ใช้ระยะเวลาในแต่ละแผน 45-75 นาทีต่อวัน รวมทั้งหมด 15 วัน โดยใช้วิธีการสอนประกอบด้วย การสอนตรง การสอนแบบสาธิต การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง การสอนโดยใช้สถานการณ์จริง และการสอนโดยใช้เกม ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะ โดยแต่ละครั้งมีรายละเอียดดังตาราง 6

3) ผู้วิจัยได้ประเมินทักษะสังคมของเด็กแต่ละคน ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมในแต่ละแผน โดยการประเมินจากการตอบคำถามวัดความรู้ความเข้าใจ และการลงมือปฏิบัติของเด็กแต่ละคน เพื่อหาประสิทธิภาพของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคม สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา (E_1) จากการหาค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ตามเกณฑ์ 80/80 (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2561; ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)

โดยสถิติที่ใช้หาประสิทธิภาพของแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคมที่สร้างขึ้นในโปรแกรม ฯ ใช้สูตร $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum X}{\frac{N}{A}} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน

$\sum x$ แทน คะแนนรวมของแบบวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ระหว่างเรียน

A แทน คะแนนเต็มของแบบวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ระหว่างเรียน

N แทน จำนวนนักเรียน

$$E_2 = \frac{\Sigma F}{\frac{N}{B}} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ΣF แทน คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังเรียน

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

N แทน จำนวนนักเรียน

4) ผู้วิจัยพูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการสอนและความก้าวหน้าทางพัฒนาการทักษะสังคมของเด็ก หลังจากการจัดกิจกรรมเสร็จแล้วทุกครั้ง

ตาราง 6 รายละเอียดการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	ทักษะทางสังคม	เทคนิคการสอน	ระยะเวลา
1	รอต้อแถวกันนะ	ทักษะการรอคอย	การสอนตรง - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ ทบทวนเนื้อหาเดิม ขั้นที่ 2 แจ่งวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยใช้เกม) ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จำลองและ การสาธิต) ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล	45 - 60 นาที
2	มาเก็บของเล่นกันนะ	ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง	การสอนตรง - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ ทบทวนเนื้อหาเดิม ขั้นที่ 2 แจ่งวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยใช้เกม) ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จำลองและ	45 - 60 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	ทักษะทางสังคม	เทคนิคการสอน	ระยะเวลา
			การสาธิต) ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล	
3	แบ่งของให้เพื่อนกัน นะ	ทักษะการแบ่งปัน	การสอนตรง - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ ทบทวนเนื้อหาเดิม ขั้นที่ 2 แจ่งวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยการใช้เกม) ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จำลองและ การสาธิต) ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล	45 - 60 นาที
4	มีอันนี้เสนอร้อย ตอน เตรียมความพร้อม	- ทักษะการรอคอย - ทักษะการปฏิบัติตาม กฎ กติกา และข้อตกลง - ทักษะการแบ่งปัน	การสอนตรง - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ ทบทวนเนื้อหาเดิม ขั้นที่ 2 แจ่งวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยการใช้เกม) ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จำลองและ การสาธิต) ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล	45 - 60 นาที
5	มีอันนี้เสนอร้อย ตอน ปฏิบัติจริง	- ทักษะการรอคอย - ทักษะการปฏิบัติตาม กฎ กติกา และข้อตกลง - ทักษะการแบ่งปัน	การสอนตรง - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ ทบทวนเนื้อหาเดิม ขั้นที่ 2 แจ่งวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จริงและ	60 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	ทักษะทางสังคม	เทคนิคการสอน	ระยะเวลา
			การสาธิต) ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล	
6	รอเพื่อนน้อยนะ	ทักษะการรอคอย	การสอนตรง - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ ทบทวนเนื้อหาเดิม ขั้นที่ 2 แจ่งวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยการใช้เกม) ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จำลองและ การสาธิต) ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล	45 - 60 นาที
7	มาล้างมือกันนะ	ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง	การสอนตรง - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ ทบทวนเนื้อหาเดิม ขั้นที่ 2 แจ่งวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยการใช้เกม) ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จำลองและ การสาธิต) ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล	45 - 60 นาที
8	แบ่งให้เพื่อนเล่น น้อยนะ	ทักษะการแบ่งปัน	การสอนตรง - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ ทบทวนเนื้อหาเดิม ขั้นที่ 2 แจ่งวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยการใช้เกม) ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จำลองและ	45 - 60 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	ทักษะทางสังคม	เทคนิคการสอน	ระยะเวลา
			การสาธิต) ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล	
9	แซนวิชहरखा ตอน เตรียมความพร้อม	- ทักษะการรอคอย - ทักษะการปฏิบัติตาม กฎ กติกา และข้อตกลง - ทักษะการแบ่งปัน	การสอนตรง - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ ทบทวนเนื้อหาเดิม ขั้นที่ 2 แจ่งวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยการใช้เกม) ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จำลองและ การสาธิต) ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล	45 - 60 นาที
10	แซนวิชहरखा ตอน ปฏิบัติจริง	- ทักษะการรอคอย - ทักษะการปฏิบัติตาม กฎ กติกา และข้อตกลง - ทักษะการแบ่งปัน	การสอนตรง - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ ทบทวนเนื้อหาเดิม ขั้นที่ 2 แจ่งวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จริงและ การสาธิต) ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล	60 นาที
11	รอคิวหน่อยนะ	ทักษะการรอคอย	การสอนตรง - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ ทบทวนเนื้อหาเดิม ขั้นที่ 2 แจ่งวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยการใช้เกม) ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จำลองและ การสาธิต)	45 - 60 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	ทักษะทางสังคม	เทคนิคการสอน	ระยะเวลา
			ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล	
12	มาทดลองกันนะ	ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง	การสอนตรง - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ ทบทวนเนื้อหาเดิม ขั้นที่ 2 แจ่งวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยการ ใช้เกม) ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้ สถานการณ์จำลองและการสาธิต) ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล	45 - 60 นาที
13	แบ่งกันใช้กับเพื่อนนะ	ทักษะการแบ่งปัน	การสอนตรง - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ ทบทวนเนื้อหาเดิม ขั้นที่ 2 แจ่งวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยการ ใช้เกม) ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้ สถานการณ์จำลองและการสาธิต) ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล	45 - 60 นาที
14	สายคล้องแมสส์รักตอน เตรียมความพร้อม	- ทักษะการรอคอย - ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง - ทักษะการแบ่งปัน	การสอนตรง - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ ทบทวนเนื้อหาเดิม ขั้นที่ 2 แจ่งวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยการ ใช้เกม) ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้ สถานการณ์จำลองและการสาธิต)	45 - 60 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	ทักษะทางสังคม	เทคนิคการสอน	ระยะเวลา
			ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล	
15	สายคล้องแมสส์หรือรักตอน ปฏิบัติจริง	- ทักษะการรอคอย - ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง - ทักษะการแบ่งปัน	การสอนตรง - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ ทบทวนเนื้อหาเดิม ขั้นที่ 2 แจกวัสดุประสงค์ ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จำลองและ การสาธิต) ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล	60 นาที

1.3) ระยะเวลาหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้วมีการดำเนินการดังนี้

1) ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยร่วมประเมินทักษะสังคมของเด็กแต่ละคนหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา (Post-test) และค่า (E_2) เป็นรายบุคคลและกลุ่ม ตามคู่มือการใช้โปรแกรม ฯ

2) ผู้วิจัยพูดคุยกับผู้ปกครอง และสรุปผลการสอนและความก้าวหน้าทางพัฒนาการทักษะสังคมของเด็กแต่ละคน

3) ผู้วิจัยนำคะแนนจากแบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติการหาค่าดัชนีประสิทธิผล E.I (Goodman, Flecther and Schenider, 1980: 30-34 อ้างถึงใน เฟชัญ กิจระการ, 2546)

$$E.I. = \frac{\text{ผลรวมคะแนนหลังเรียนของทุกคน} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนของทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนของทุกคน}}$$

4) เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด - 19 ผู้วิจัยได้มีมาตรการควบคุมเพื่อป้องกันการระบาดของโรคโควิด - 19 ดังนี้

4.1) คัดกรองไข้ อาการไอ หอบเหนื่อย จาม หรือเป็นหวัด กับผู้วิจัย ผู้ช่วยผู้วิจัย และเด็กในกลุ่มทดลอง ก่อนทำกิจกรรมทุกครั้ง

4.2) มีจุดบริการล้างมือด้วยสบู่ หรือ แอลกอฮอล์เจล

4.3) ให้ผู้วิจัย ผู้ช่วยผู้วิจัย เด็กในกลุ่มทดลอง สวมหน้ากากอนามัย หรือหน้ากากผ้า ในระหว่างการทำกิจกรรม

4.4) ได้รับการยินยอมจากผู้ปกครองตามแบบตอบรับและยืนยันความสมัครใจ

ตาราง 7 สรุปการดำเนินการในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ครั้งที่	รายละเอียดกิจกรรม	สถานที่	ระยะเวลา
ระยะก่อนการทดลอง			
1	ประชาสัมพันธ์เปิดรับสมัครเด็กที่ประสงค์เข้าร่วมโปรแกรมฯ		ส.ค. 64
2	คัดเลือกเด็กเข้าร่วมโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	ศูนย์เด็กเล็กฯ	4 ก.ย. 64 - 5 ก.ย. 64
3	ประเมินทักษะสังคมของเด็ก และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เพื่อคัดเลือกเข้าร่วมโปรแกรมฯ	ศูนย์เด็กเล็กฯ	4 ก.ย. 64 - 5 ก.ย. 64

ครั้งที่	รายละเอียดกิจกรรม	สถานที่	ระยะเวลา
4	คัดเลือกเด็กแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 กลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) จำนวน 2 คน และกลุ่มที่ 2 กลุ่มทดลองจริงจำนวน 4 คน	ศูนย์เด็กเล็กฯ	11 ก.ย. 64 - 12 ก.ย. 64
5	Try out แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 1-5	ศูนย์เด็กเล็กฯ	20 ก.ย. 64 - 24 ก.ย. 64
6	นำผล Try out มาปรับปรุง		25 ก.ย. 64 -

ครั้งที่	รายละเอียดกิจกรรม	สถานที่	ระยะเวลา
			27 ก.ย. 64
7	ผู้วิจัยนัดประชุมกับผู้ช่วยผู้วิจัยเพื่อทำความเข้าใจวิธีการประเมินตามสภาพจริงจาก การสังเกต การตอบคำถาม การลงมือปฏิบัติของเด็ก ตามแบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ		28 ก.ย. 64
8	ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย ฝึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายก่อนลงมือเก็บข้อมูลจริง		28 ก.ย. 64
9	ประชุมผู้ปกครองชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเข้าร่วมโปรแกรมฯ	ศูนย์เด็กเล็กฯ	1 ต.ค. 64
10	ประเมินทักษะสังคมเด็กก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ (Pre-test)	ศูนย์เด็กเล็กฯ	1 ต.ค. 64

ระยะทำการทดลอง

สัปดาห์ที่ 1

9	ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้โปรแกรมฯ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 1 ไปใช้กิจกรรม “รอต่อแถวกันนะ” ทักษะการรอคอย	ศูนย์เด็กเล็กฯ	2 ต.ค. 64
10	ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้โปรแกรมฯ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 2 ไปใช้กิจกรรม “มาเก็บของเล่นกันนะ” ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง	ศูนย์เด็กเล็กฯ	3 ต.ค. 64

ครั้งที่	รายละเอียดกิจกรรม	สถานที่	ระยะเวลา
11	ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้โปรแกรมฯ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 3 ไปใช้กิจกรรม “แบ่งของให้เพื่อนกันนะ” ทักษะการแบ่งปัน	ศูนย์เด็กเล็กฯ	4 ต.ค. 64
12	ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้โปรแกรมฯ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 4 ไปใช้กิจกรรม “มาเล่นกันนะ” ทักษะการเล่นอย่างเหมาะสม	ศูนย์เด็กเล็กฯ	5 ต.ค. 64

ครั้งที่	รายละเอียดกิจกรรม	สถานที่	ระยะเวลา
	เรียนรู้ทักษะสังคมที่ 4 ไปใช้ กิจกรรม “มือนี่แสนอร่อย ตอน เตรียมความพร้อม” - ทักษะการรอคอย - ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง - ทักษะการแบ่งปัน		
13	ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้โปรแกรมฯ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 5 ไปใช้ กิจกรรม “มือนี่แสนอร่อย ตอน ปฏิบัติจริง” - ทักษะการรอคอย - ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง - ทักษะการแบ่งปัน	ศูนย์เด็กเล็กฯ	6 ต.ค. 64
สัปดาห์ที่ 2			
14	ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้โปรแกรมฯ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 6 ไปใช้ กิจกรรม “รอเพื่อนหน่อยนะ” ทักษะการรอคอย	ศูนย์เด็กเล็กฯ	7 ต.ค. 64
15	ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้โปรแกรมฯ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 7 ไปใช้ กิจกรรม “มาล้างมือกันนะ” ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง	ศูนย์เด็กเล็กฯ	8 ต.ค. 64
16	ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้โปรแกรมฯ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 8 ไปใช้ กิจกรรม “แบ่งให้เพื่อนเล่นหน่อยนะ” ทักษะการแบ่งปัน	ศูนย์เด็กเล็กฯ	9 ต.ค. 64

ครั้งที่	รายละเอียดกิจกรรม	สถานที่	ระยะเวลา
17	ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้โปรแกรมฯ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 9 ไปใช้ กิจกรรม “แซนวิชหรรษา ตอน เตรียมความพร้อม” - ทักษะการรอคอย	ศูนย์เด็กเล็กฯ	10 ต.ค. 64

ครั้งที่	รายละเอียดกิจกรรม	สถานที่	ระยะเวลา
	- ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง - ทักษะการแบ่งปัน		
18	ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้โปรแกรมฯ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 10 ไปใช้ กิจกรรม “แซนวิชหรรษา ตอน ปฏิบัติจริง” - ทักษะการรอคอย - ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง - ทักษะการแบ่งปัน	ศูนย์เด็กเล็กฯ	11 ต.ค. 64

สัปดาห์ที่ 3

19	ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้โปรแกรมฯ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 11 ไปใช้ กิจกรรม “รอคิวหน่อยนะ” ทักษะการรอคอย	ศูนย์เด็กเล็กฯ	12 ต.ค. 64
20	ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้โปรแกรมฯ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 12 ไปใช้ กิจกรรม “มาทดลองกันนะ” ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง	ศูนย์เด็กเล็กฯ	13 ต.ค. 64
21	ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้โปรแกรมฯ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 13 ไปใช้ กิจกรรม “แบ่งกันใช้กับเพื่อนนะ” ทักษะการแบ่งปัน	ศูนย์เด็กเล็กฯ	14 ต.ค. 64
22	ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้โปรแกรมฯ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 14 ไปใช้ กิจกรรม “สายคล้องแมสส์รัก ตอน เตรียมความพร้อม” - ทักษะการรอคอย - ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง - ทักษะการแบ่งปัน	ศูนย์เด็กเล็กฯ	15 ต.ค. 64

ครั้งที่	รายละเอียดกิจกรรม	สถานที่	ระยะเวลา
23	ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้โปรแกรมฯ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 15 ไปใช้	ศูนย์เด็กเล็กฯ	16 ต.ค. 64

ครั้งที่	รายละเอียดกิจกรรม	สถานที่	ระยะเวลา
	กิจกรรม “สายคล้องแมสส์รัก ตอน ปฏิบัติจริง” - ทักษะการรอคอย - ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง - ทักษะการแบ่งปัน		
ระยะหลังการทดลอง			
24	ประเมินทักษะสังคมเด็กก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ (Post-test)	ศูนย์เด็กเล็กฯ	17 ต.ค. 64
25	พูดคุยกับผู้ปกครอง และสรุปผลการสอนและความก้าวหน้าทางพัฒนาการทักษะสังคมของเด็กแต่ละคน	ศูนย์เด็กเล็กฯ	17 ต.ค. 64

ขั้นตอนที่ 2 ปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

การปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีจุดประสงค์เพื่อนำโปรแกรมที่ได้นำไปทดลองใช้และประเมินผลจากการทดลองใช้แล้ว มาปรับปรุงเป็นโปรแกรมฉบับสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้และเผยแพร่ต่อไป โดยผู้วิจัยได้นำผลการประเมินโปรแกรมจากผู้วิจัยเอง ในฐานะเป็นครูผู้สอนหลักในโปรแกรมนี้ มาวิเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงโปรแกรมที่พัฒนาแล้วให้สมบูรณ์

1. **ผู้ให้ข้อมูล** ได้แก่ ผู้วิจัย ในฐานะเป็นครูผู้สอนหลักในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ได้แก่ แบบบันทึกการประเมินโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 4 ส่วน

ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี สำหรับการสร้างแบบประเมินโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2) จัดทำประเมินโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำปรึกษาและนำมาจัดทำเป็นแบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยแบบประเมินนี้มีทั้งหมด 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ประเมินคู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ส่วนที่ 2 ประเมินแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ประกอบด้วย 1) ทักษะการรอคอย 2) ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และ 3) ทักษะการแบ่งปัน ที่อยู่ในโปรแกรม ฯ จำนวน 15 แผน ส่วนที่ 3 สื่อการสอนสำหรับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ที่อยู่ในโปรแกรม ฯ จำนวน 15 ชุด และส่วนที่ 4 แบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

3) นำแบบประเมินโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนทักษะสังคม จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับปฐมวัย จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินและวัดผล จำนวน 1 ท่าน (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก) ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ประเด็นและเนื้อหาที่ต้องการจะวัด ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยเกณฑ์ที่ใช้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2561)

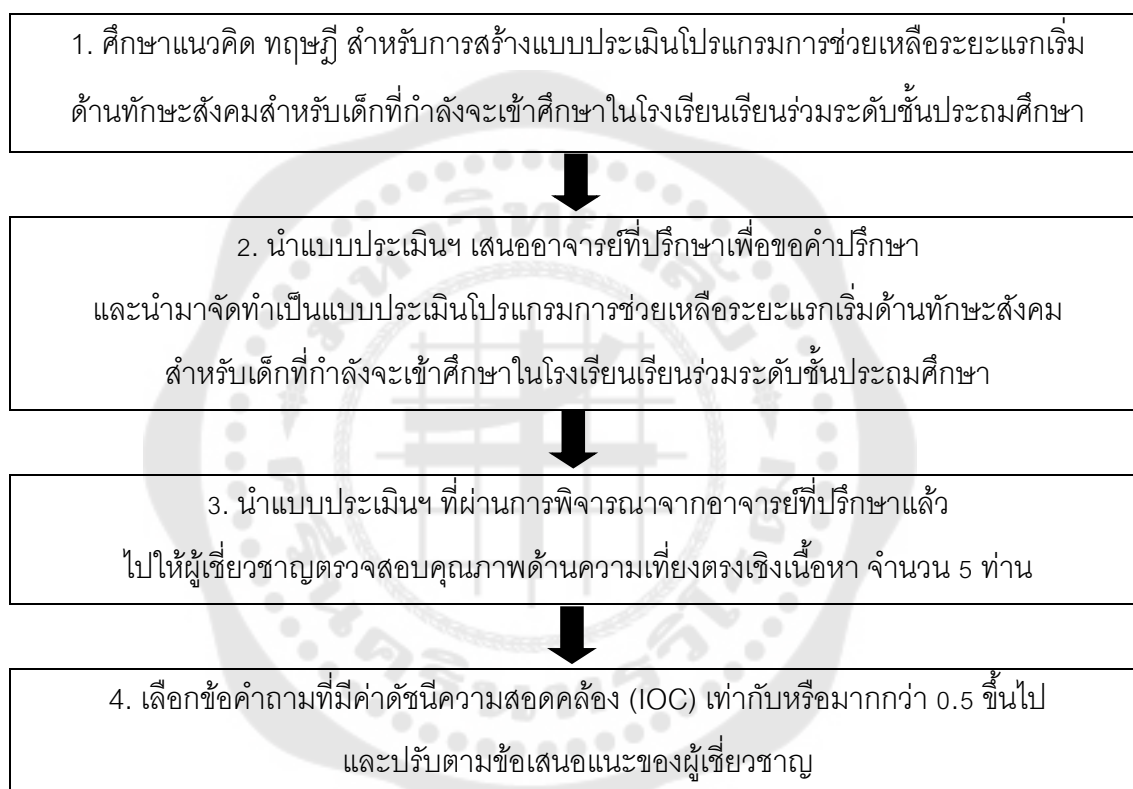
ให้ +1 ถ้าแน่ใจว่า ข้อที่ประเมินนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่า ข้อที่ประเมินนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้ -1 ถ้าแน่ใจว่า ข้อที่ประเมินนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ข้อที่ประเมินทุกข้อได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00

4) ผู้วิจัยแก้ไขปรับปรุงแบบประเมินโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ก่อนนำไปใช้จริง

ภาพประกอบ 12 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 2

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา หลังทดลองใช้แล้ว ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 วิเคราะห์คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ส่วนที่ 2 วิเคราะห์แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ประกอบด้วย 1)

ทักษะการรอย 2) ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และ 3) ทักษะการแบ่งปัน ที่อยู่ในโปรแกรม ฯ จำนวน 15 แผน ส่วนที่ 3 วิเคราะห์สื่อการสอนสำหรับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ที่อยู่ในโปรแกรม ฯ จำนวน 15 ชุด และส่วนที่ 4 วิเคราะห์แบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา เป็นงานวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ระยะที่ 2 สร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ระยะที่ 3 ทดลองใช้และปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 3 ระยะ ตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2. ผลการสร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

3. ผลการทดลองใช้และปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยศึกษาผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยศึกษาผ่านการใช้แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยศึกษาผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 15 คน มีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการดูแลและสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่ต่ำกว่า 5 ปี มีบทบาทดูแลช่วยเหลือ จัดการเรียนการสอนให้กับเด็กโดยตรง สามารถถ่ายทอดประสบการณ์การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาได้ การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ ออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย

1.1 สภาพปัจจุบันของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

1.2 สภาพปัญหา อุปสรรคของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

1.3 แนวทางการสนับสนุนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย

2.1 โปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบัน

2.2 ข้อจำกัดของการใช้โปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบัน

2.3 แนวคิดและรูปแบบในการสร้างและพัฒนาโปรแกรมโปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2.4 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนาโปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2.5 ทักษะทางสังคมที่สำคัญสำหรับสร้างโปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย

1.1 สภาพปัจจุบันของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าปัจจุบันการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะทางสังคมในโรงเรียนเรียนร่วม ส่วนใหญ่ใช้วิธีการปรับไปตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน สามารถแบ่งเป็นการช่วยเหลือได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 คือ เด็กสามารถเรียนรวมกับเพื่อนปกติได้ โดยจัดให้มีการเรียนการสอนด้านทักษะสังคมตามปกติแต่ลดระดับของเกณฑ์การประเมินลง มาใช้แนวทางการประเมินตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ส่วนกลุ่มที่ 2 คือ เด็กสามารถเรียนรวมกับเพื่อนปกติได้บางรายวิชา เด็กกลุ่มนี้จะแยกมาฝึกทักษะสังคมเป็นรายบุคคลได้ และส่งเสริมกิจกรรมบำบัดอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือและเตรียมความพร้อมต่อการเลื่อนระดับชั้นถัดไป และกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มเด็กที่มีปัญหาทักษะสังคมระดับรุนแรง ไม่สามารถเรียนรวมกับเพื่อนได้ กลุ่มเหล่านี้มุ่งเน้นการใช้กิจกรรมบำบัดอื่น ๆ เข้าช่วยกระตุ้นเพื่อให้ลดระดับอารมณ์ลง มีความพร้อมต่อการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะทางสังคมในโรงเรียนเรียนร่วม ประกอบด้วย การประเมินเด็กเพื่อสร้างเสริมตามศักยภาพของกลุ่มเด็ก การเสริมทักษะที่สำคัญเพื่อเตรียมความพร้อมต่อ

ระดับถัดไป เช่น การเสริมทักษะด้านการรอคอย ทักษะการรู้จักกฎ กติกา การสื่อสาร การช่วยเหลือตนเอง เป็นต้น การเสริมทักษะเพื่อลดปัญหาและแก้ไขปัญหาด้านอารมณ์ของเด็กดังเช่น การทำกิจกรรมดนตรีบำบัด สุนัขบำบัด เป็นต้น ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...เด็กอนุบาล 1 เราจะเอามาสอนแยกเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเด็กก่อนแล้วเมื่อขึ้นชั้นอนุบาล 2 อนุบาล 3 จึงมีการเรียนร่วมอย่างเต็มรูปแบบเต็มเวลา ในอนุบาล 1 จะเป็นการเรียนร่วมบางเวลา ส่วนใหญ่ก็จะฝึกเด็กในเรื่องของทักษะสังคม ทักษะด้านการรอคอย ทักษะการรู้จักกฎ กติกา ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ทักษะการสื่อสาร...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...หากเด็กคนไหนมีปัญหา ก็จะแยกมาฝึกเดี่ยว หรือหากครูประจำชั้นสังเกตเห็นเด็กมีปัญหา ทักษะทางสังคมทางเรื่องอะไร ก็จะจัดโปรแกรมเฉพาะของเด็กคนนั้น พัฒนาเป็นคน ๆ ไป ขึ้นอยู่กับความแตกต่าง ความต้องการเด็กแต่ละคน...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3 “...ศูนย์ฯจะมีสุนัขบำบัด สำหรับเด็กออทิสติกที่มีปัญหาไม่ค่อยเล่น ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์ จะใช้สุนัขบำบัดเข้ามาช่วย โดยสุนัขได้รับการฝึกฝนมาแล้วเพื่อสำหรับบำบัดโดยเฉพาะ...”

นอกจากนี้ยังพบว่า ระบบการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะทางสังคมในโรงเรียน ครูได้ใช้ชุดรูปภาพ สิ่งเสริมแรง หรือการกระตุ้นเตือนมาใช้กับเด็ก และรายงานไปยังผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองได้นำไปฝึกและนำผลการฝึกกลับมาวางแผนร่วมกัน หากเด็กมีพัฒนาการที่ดีครูจะปรับลดระดับหรือเลือกทักษะที่สำคัญต่อไป แต่หากยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ครูอาจแนะนำเทคนิควิธีการอื่น ๆ เข้าช่วยในการดำเนินการ แต่ยังไม่ระบบที่ชัดเจน เป็นการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันปกติ มีแต่แผนการจัดสอนเฉพาะบุคคล (IEP) ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 4 “...พัฒนาทักษะสังคมของเด็ก โดยมีครูในกลุ่มแนะนำให้ใช้เป็นชุดภาพ สิ่งเสริมแรง หรือการกระตุ้นเตือน เมื่อครูได้นำไปทดลองทำสักสัปดาห์หนึ่ง ค่อยกลับมาสะท้อนผลให้ครูในกลุ่มฟัง ถ้าไม่ได้ผลก็จะมาระดมความคิดใหม่ หรือหากได้ผลก็จะทำเป็นชุดโปรแกรม มีขั้นตอนออกมา

เป็นภาพ แล้วรายงานผู้ปกครองว่าต้องทำอะไรบ้าง ให้ผู้ปกครองนำไปฝึกที่บ้านตามขั้นตอน หรือหากมีเด็กที่มีปัญหาในเรื่องที่เคยทำ แล้วก็สามารถหยิบโปรแกรมเดิมขึ้นมาทำได้ เพราะครูก็จะมีการแลกเปลี่ยนกัน ทำเป็นชุด ๆ ไว้...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 5 “...อย่างเด็กอนุบาลตอนนี้ก็จะมี EI ที่เป็นในเรื่องของการสื่อสารเป็นส่วนใหญ่ การเข้าหาเพื่อน การเล่น การบอกความต้องการ ระดับประถมศึกษาจะไม่มีโปรแกรมตัวนี้ เพราะว่าเราจะทำเป็น IEP...”

1.2 สภาพปัญหา อุปสรรคของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปัญหา อุปสรรคของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีดังนี้

1) ครอบครัวปล่อยปละละเลย ตามใจมากเกินไป รวมถึงไม่ปฏิบัติตามแนวทางเดียวกับโรงเรียน ถือเป็นปัจจัยที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้กล่าวถึง ซึ่งพบว่าปัจจัยด้านครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กเป็นอย่างสูง โดยพบว่าผู้ปกครองบางคนปล่อยปละละเลยไม่ฝึกเด็กอย่างต่อเนื่อง ยึดหยุ่นให้เด็กเมื่ออยู่บ้านเพราะสงสาร ผู้ปกครองบางรายไม่สามารถจัดการพฤติกรรมของเด็กเมื่ออยู่บ้านได้จึงให้เด็กอยู่กับอุปกรณ์การสื่อสาร และครอบครัวบางคนไม่ปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกับที่โรงเรียน ทำให้เด็กเกิดความสับสน จนนำมาสู่การไม่ปฏิบัติตามกติกาของโรงเรียน ในขณะที่ผู้ปกครองบางกลุ่มเลือกใช้วิธีหลีกเลี่ยงและตีตัวออกห่างจากครูเพราะครูตั้งข้อสังเกตว่าลูกมีภาวะสมาธิสั้น มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นต้น โดยผู้ให้ข้อมูลยืนยันว่าการที่ผู้ปกครองตีตัวออกห่างจากครูและโรงเรียนส่งผลเสียอย่างมากต่อการพัฒนาทักษะทางสังคม บางรายยังมีความถดถอยมากขึ้น แม้จะใช้เทคนิคกระตุ้นต่าง ๆ แต่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...ส่วนใหญ่ที่บ้านไม่เคยฝึกใด ๆ ให้กับเด็กเลย บางบ้านมีลูกคนเดียว เด็กก็จะได้เรียนรู้พฤติกรรมจากเด็กด้วยกัน บางบ้านก็ตามใจเด็ก เพราะฉะนั้นเด็กที่มาในกลุ่มอนุบาล 1 จะค่อนข้างเป็นเด็กเอาแต่ใจตนเองหรือไม่รู้จักการรอคอย อยากได้อะไรก็จะเอาเดี๋ยวนั้น หรือภายในห้องเรียนมีกฎระเบียบ เขาก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติตามได้ และเขาก็จะแสดงอารมณ์ไม่พอใจออกมา หรือกล่าวคือ หนึ่งเขาไม่สามารถปฏิบัติตามกฎได้ สองไม่สามารถ

จัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ สามไม่สามารถสื่อสารได้ ปัญหาส่วนใหญ่ก็ต้องคุยกับผู้ปกครองให้เข้าใจด้วยกัน โดยเฉพาะบ้านที่มีคุณปู่คุณย่าจะเป็นปัญหามาก ๆ...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...ปัญหามาจากทางครอบครัวการเลี้ยงดูจากที่บ้าน สองปัญหาที่มาจากสภาวะตัวเด็กเอง ที่เกิดขึ้นภายใน แต่ตัวพ่อแม่ไม่รู้...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3 “...ผู้ปกครองบางคนยอมรับด้วยความจำนน พอเราบอกอะไรเขาไปให้ไปฝึก แนะนำเขาไป ก็จะไม่ค่อยไปฝึกมา การที่เด็กจะพัฒนาก็เป็นไปค่อนข้างช้า ผู้ปกครองบางคนเหมือนจะเปิดใจแต่ไม่เปิด ถ้าผู้ปกครองที่จำนนไม่ยอมรับเขาก็จะแค่อยอมพาไปหาหมอ ยอมเข้าโครงการ แต่ไม่ช่วยเราพัฒนาตอนอยู่ที่บ้านไม่ฝึก ให้เราทำแต่ที่โรงเรียน การพัฒนาก็เป็นไปได้ช้า แต่ผู้ปกครองที่ไม่ยอมรับเลย จะยากมากไม่สนใจอะไรเลยที่เราแนะนำเขาคิดว่าลูกเขาดีแล้วอยู่สามารถในระบบปกติได้...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 4 “...บุคคลที่อยู่รอบตัวเด็กไม่ปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน ผู้ปกครองบางคนยึดหยุ่นกับเด็กมากเกินไป พ่อแม่บางคนไม่ชอบเวลาลูกร้องไห้ พอร้องไห้ก็จะตามใจ แล้วก็ยืนหยุ่นมากเกินไป พอไปอยู่บ้านก็ขาดการฝึกฝนต่อเนื่อง เวลาเด็กอยู่ที่โรงเรียนเราจะสอนว่า เวลาจะหยิบอะไร ไม่ว่าจะเป็นอย่างของใคร เด็กต้องถามหรือขออนุญาตก่อน พอกลับไปบ้าน เวลาเขาจะกินอะไรก็ต้องขออนุญาตก่อนด้วย บางทีเด็กอยากได้อะไรก็จะหยิบเลย ผู้ปกครองเมื่ออยู่บ้านก็ลืมกติกาตรงนี้ พอบุคคลรอบตัวเด็กไม่ได้ไปในแนวทางเดียวกัน เด็กก็สับสน ไม่พัฒนาด้วย...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 5 “...ผู้ปกครองไม่ยอมรับว่าลูกของเขาผิดปกติ อย่างกรณีที่ครูเคยเจอ คือ สงสัยว่าเด็กเป็นสมาธิสั้นหรือไม่ เด็กมักมีอาการเหม่อลอยหรืออยู่ ๆ ก็พูดขึ้นมากลางวงสนทนา ในมุมมองของครูเองคิดว่าอาจจะเกิดจากการเลี้ยงดู จึงได้ทำการปรึกษากับผู้ปกครอง ผู้ปกครองบอกว่าเด็กไม่ได้เป็นสมาธิสั้นแล้วก็ไม่ได้พาไปปรึกษาแพทย์ แต่บางคนผู้ปกครองให้ความร่วมมือดีนะ พอเห็นผลการเรียนลูกก็กระตือรือร้นที่จะให้ความร่วมมือ พาเด็กไปพบแพทย์ แต่

ยังมีบางห้องที่ผู้ปกครองไม่ยอมรับเลย เมื่อครูรายงานพฤติกรรมลูกไป และให้คำแนะนำให้พาเด็กไปพบแพทย์ ซึ่งครูก็บอกว่าหากพาไปแล้วเด็กไม่ได้เป็นตามที่สงสัย ครูก็จะปรับวิธีการสอนใหม่ให้ดีขึ้นเพื่อส่งเสริมเด็ก ผลปรากฏว่าผู้ปกครองพาเด็กออกจากครู แม้ว่าเวลาอยู่ที่โรงเรียนเด็กคนนี้จะได้รับแรงเสริมทางบวกจากครู เวลามอบหมายงานก็ได้ลดลงกว่าเด็กคนอื่น แต่พฤติกรรมเด็กก็ไม่ได้เป็นไปตามที่ควรจะเป็น...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 6 “...จากความเห็นส่วนตัวของครูคิดว่าเกิดจาก พ่อแม่ คือ ถ้าพ่อแม่ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย หรือไม่ได้มีความรู้สึกที่อยากช่วยไปในทางที่ดีเท่ากับครู การช่วยเหลือเด็กจะเป็นไปได้ยากเพราะถ้าฝึกจากที่โรงเรียนอย่างเดียวมันไม่ได้ผล ทักษะทางสังคมนี้ต้องเริ่มต้นที่บ้านด้วย...”

2) ด้านบุคลากรในโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนขาดความเข้าใจและขาดความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ไม่สามารถจัดการพฤติกรรมของเด็กได้ ทำให้เด็กขาดโอกาสฝึกทักษะทางสังคม ที่ควรจะต้องฝึกปฏิบัติตามสถานการณ์นั้นๆ อย่างเป็นประจำและสม่ำเสมอ

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...สำหรับด้านบุคลากรความเข้าใจในตัวเด็กบางคน ยังไม่ได้เข้าใจเต็มร้อย บางคนก็ไม่ใส่ใจที่จะช่วยเหลือหรือปล่อยปละละเลย...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...อย่างแรกเลยคือครูอนุบาลขาดความรู้ทางด้านการศึกษาพิเศษ ไม่เข้าใจ บางคนสอนโดยใช้อารมณ์กับเด็ก อีกหนึ่งปัญหาคือ พ่อแม่ผู้ปกครองไม่ยอมรับ ว่าลูกเป็นเด็กการศึกษาพิเศษ บางครั้งครูก็ไม่สามารถจะบอกอาการของเด็กได้อย่างเจาะจง เพราะไม่ได้มีความรู้ทางด้านนี้เฉพาะ ทำได้เพียงแนะนำหรือรายงานว่าพฤติกรรมตอนอยู่โรงเรียนเป็นอย่างไร ตอนอยู่ที่บ้านเป็นเช่นเดียวกันกับที่โรงเรียนหรือไม่ หรือแนะนำให้พาไปปรึกษาแพทย์ พ่อแม่ที่ไม่ยอมรับก็มักจะบอกว่าไม่มีเวลา...”

3) ข้อจำกัดเรื่องระบบของโรงเรียน จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าบางโรงเรียนขาดระบบการดูแลและช่วยเหลือเด็กที่รองรับการพัฒนาทักษะทางสังคม ดังเช่น โรงเรียนไม่เปิดหลักสูตรการเรียนร่วมส่งผลให้ครูการศึกษาพิเศษไม่สามารถแบ่งหรือตัดรายวิชาออกมาให้เด็กได้

ฝึกทักษะทางสังคมได้ ในขณะที่บางโรงเรียนมุ่งเน้นการส่งเสริมด้านวิชาการให้กับเด็ก ส่งผลให้การทำงานของครูการศึกษาพิเศษเป็นไปได้ยากรวมถึงขาดพลังการขับเคลื่อนหรือได้รับความร่วมมือจากครูประจำชั้น ส่งผลให้เด็กกลุ่มนี้มีพฤติกรรมด้านสังคมลดถอยลง ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...ที่นี่เป็นโรงเรียนเรียนร่วม แต่ไม่ได้เปิดตัวแบบชัดเจน จึงเป็นช่วงเวลาที่ค่อนข้างยากที่จะดึงเด็กลงมา ซึ่งเป็นได้แค่ช่วงเช้า ช่วงเย็นเพราะที่นี่ไม่มีเวลาแน่นอน ต้องจัดสรรเวลาเอง...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...โรงเรียนยังไม่มีหลักสูตรที่จะส่งเสริมทักษะสังคมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพราะจะเน้นเกี่ยวกับด้านวิชาการมากกว่าทำให้ไม่มีเวลาส่งเสริมทักษะทางสังคม เด็กบางคนอาจมีพฤติกรรมด้านสังคมที่ถดถอยลง...”

4) การเปลี่ยนแปลงของสังคมและสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด 19 พบว่าการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคมปัจจุบันทำให้เกิดครอบครัวเดี่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยครอบครัวเดี่ยวเหล่านี้มีลักษณะที่แยกตัวออกจากครอบครัวใหญ่ ออกมาอยู่กันลำพัง พ่อแม่ลูก โดยผู้ปกครองทั้งสองท่านต้องออกจากบ้านเพื่อไปทำงานหาเลี้ยงชีพ มีเวลาพบหรือเล่นกับลูกน้อยลง ทำให้เด็กขาดทักษะการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เล่นคนเดียว จึงนำมาสู่ปัญหาด้านการปรับตัวเมื่อเข้าเรียนหนังสือที่โรงเรียน ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...ในสภาพสังคมปัจจุบันแตกต่างจากเมื่อก่อน ที่ เป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น พ่อแม่ก็ต้องทำงานเลี้ยงลูกเอง บางครั้งข้างบ้านเพื่อนบ้านก็ไม่ได้รู้จักกัน เด็กก็ไม่ได้เล่น เด็กก็ได้เล่นแค่กับพ่อแม่หรือเล่นคนเดียว บางครั้งผู้ใหญ่ไม่เหมือนการที่เด็กเล่นกันเอง...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...พอมีการแพร่ระบาดโควิด 19 นักเรียนไม่ได้ไปโรงเรียน ทำให้อยู่แต่บ้าน ไม่ได้เจอเพื่อน เล่นกับเพื่อน ผู้ปกครองเริ่มเป็นห่วงกลัวลูกมีพัฒนาการทักษะสังคมลดลง เพราะไม่ได้ฝึกกับครูด้วยที่โรงเรียนด้วย ถ้าโรงเรียนเปิดนักเรียนกลุ่มนี้คงต้องใช้เวลาในการปรับตัวมาโรงเรียนพอสมควร ...”

5) อุปสรรคจากตัวเด็ก คือการที่เด็กมีพฤติกรรมเชิงลบและส่งผลกระทบต่อเพื่อนร่วมชั้นเรียน ครูในโรงเรียน รวมถึงลักษณะทางกายภาพของเด็กที่เป็นอุปสรรคต่อการทำกิจกรรมกับเพื่อน ในบางรายมีปัญหารุนแรงโดยการทำร้ายร่างกายเพื่อน และอาละวาดทุกวันส่งผลกระทบต่อครูประจำชั้นในการดูแลเด็กปกติ ทำให้เด็กปกติไม่ได้รับการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ รวมถึงได้รับความเดือดร้อนจากการถูกทำร้าย และเนื่องจากกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษนี้ไม่สามารถระงับอารมณ์ของตนเองได้ ทำให้เพื่อนที่ตัวออกห่าง ไม่ต้องการเล่นด้วย ครูยังต้องคอยระแวดระวังเพื่อป้องกันอันตราย จึงกลายเป็นอุปสรรคปิดกั้นให้เด็กไม่สามารถมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนได้ ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...บางครั้งเด็กเราก็ไปเกรเดเด็กปกติ จำเป็นต้องมีการควบคุมอย่างใกล้ชิด ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือเด็กที่อยู่ในห้องเรียนเสียโอกาสทางการเรียนด้วย เพราะครูจะต้องไปประกบเด็กพิเศษ ซึ่งหากปล่อยเขาลงไปข้างล่างคนเดียว เขาอาจจะทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือไปก่อกวนเด็กคนอื่นหรือทำให้คนอื่นเดือดร้อน จึงจำเป็นต้องมีครูคอยประกบใกล้ชิด แม้บางครั้งผู้ปกครองก็พยายามช่วยลูก เช่น พาไปรับการฝึกอย่างถูกวิธี พาไปพบแพทย์ มีการใช้ยา มีการบำบัด แต่บางครั้งผู้ปกครองเองก็ละเลย แล้วปัญหาใหญ่เลยที่เราเจอ ส่วนใหญ่ คือ เด็กไปทำร้ายผู้อื่นในกรณีที่หนัก ๆ ขึ้นอยู่กับครอบครัวของเด็กด้วย แม้จะพาไปบำบัดแล้วดีขึ้นแต่ผู้ปกครองหยุด ไม่ฝึกต่อ จะเกิดวนเวียนซ้ำ ๆ แบบนี้ต้องพาไปฝึกใหม่อีก อารมณ์ของเด็กควบคุมไม่ได้ มันก็จะแรงขึ้น...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...เด็กเล่นกับเพื่อนไม่ได้ ไม่เข้าใจกฎกติกาที่กำหนดให้ เมื่อเล่นกับเพื่อนก็จะทะเลาะกัน บางครั้งเด็กไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ บางรายทำร้ายเพื่อน หรือถ้าอยู่ในชั้นเรียน ก็จะก่อกวนเพื่อน ครูต้องรายงานผู้ปกครองให้ไปพบแพทย์ และให้ทานยาตามที่แพทย์สั่ง ทำให้เป็นอุปสรรคในสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น...”

1.3 แนวทางการสนับสนุนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าแนวทางการสนับสนุนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมจากครอบครัว ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่าเมื่อสังเกตพบว่าเด็กมีความผิดปกติหรือเกิดข้อสงสัยแล้ว มักจะเชิญผู้ปกครองเพื่อพูดคุยทำความเข้าใจเบื้องต้น โดยกระบวนการนี้ต้องอาศัยครูการศึกษาพิเศษมาพูดคุยกับผู้ปกครองเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ โดยครูได้มีการจัดทำตารางกิจกรรมเสริมพัฒนาการ ระบุการวางแผน กำหนดเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวกับผู้ปกครอง โดยข้อค้นพบในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ระยะสั้นที่ ที่มุ่งเน้นสร้างการเปลี่ยนแปลงในระยะเวลาไม่นาน ทำให้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูมากกว่าการวางแผนเป้าหมายระยะยาวที่ระบุไว้ในแผน IEP ในขณะที่บางส่วนพบว่ายังมีผู้ปกครองบางส่วนไม่ยอมรับสภาพของเด็ก และไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำทั้งเรื่องการพาไปพบแพทย์และการใช้การฝึกที่บ้าน การแก้ไขปัญหabeื้องต้นของครูการศึกษาจึงใช้วิธีการแก้ปัญหาเฉพาะที่ทำได้ในโรงเรียน โดยครูการศึกษาพิเศษพูดคุยวางแผนร่วมกับครูประจำชั้นของเด็กเพื่อดำเนินการตามแผน จากนั้นนำผลการเปลี่ยนแปลงไปสะท้อนให้กับผู้ปกครอง เพื่อให้เห็นข้อดีของการทำ และยินยอมเข้ามามีส่วนร่วมในแผนต่อไป ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...ส่วนใหญ่จะขอคุยกับผู้ปกครองและทำเป็นตารางออกมาให้เขาดู ทำมาเป็นเป้าหมายระยะสั้นแล้วแจ้งผู้ปกครอง จากที่โรงเรียนเคยทำมา อย่างเช่น สัปดาห์นี้เดือนนี้จะทำเรื่องการรอคอยหรือเรื่องการสื่อสารก็จะรายงานผู้ปกครอง จากนั้นนำเป้าหมายระยะยาวออกมาทำเป็นตารางเล็ก ๆ ให้ผู้ปกครองได้มองเห็นว่ามีเป้าหมายระยะสั้นว่าเดือนนี้เราอยากให้ลูกเขาทำอะไรได้ ถ้าทำได้จึงจะดำเนินไปข้อต่อไป ถ้ายังไม่ได้ก็จะมาดูว่าเป็นเพราะอะไร.”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้ปกครองไม่ยอมรับไม่พาไปพบแพทย์ ทางเราก็จะศึกษาต่อไปโดยเป็นการช่วยเหลือร่วมกันระหว่างครูประจำชั้น ปูแนวทางในการช่วยเหลือไปก่อนระยะสัปดาห์ 1 เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถยอมรับได้แล้วค่อยรายงานพฤติกรรม เมื่อผู้ปกครองยอมเข้าโครงการเมื่อไหร่ก็เต็มรูปแบบในทันที ถ้าไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองสักที เด็กก็อาจจะไม่เกิดการพัฒนาเพราะว่าแม่ไม่ยอมรับ...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3 “...นำครูการศึกษาพิเศษมาร่วมพูดคุยกับผู้ปกครอง ซึ่งมีความน่าเชื่อถือมากกว่าครูปฐมวัย หากพูดพ่อแม่จะยอมรับและพาลูกไปหาหมอ ซึ่งต้องเริ่มต้นตั้งแต่อนุบาล 1 เพราะถ้าขึ้นอนุบาล 2 จะไม่ทันแล้ว...”

2. การจัดการเรียนการสอน จากข้อจำกัดที่พบว่าโรงเรียนไม่สามารถแบ่งรายวิชาปกติเพื่อมาสอนหรือทำกิจกรรมเพิ่มเติมได้ แนวทางการสนับสนุน คือ การสอดแทรกและบูรณาการกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมเข้าไปในกิจกรรมการเรียนปกติ เสริมกิจกรรมบำบัดตามสถานที่ต่าง ๆ และเพิ่มเติมกระบวนการเล่นให้กับเด็ก พร้อมใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนในการทำกิจกรรมทุกอย่าง เช่น การรอคอยกัน ไม่ทิ้งกัน จะไม่ไปไหนหากเพื่อนเราไม่ไปด้วย เป็นต้น เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมกันมากที่สุด โดยข้อค้นพบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ การมีกิจกรรมที่หลากหลายช่วยดึงดูดความสนใจของเด็กให้เข้ามามีปฏิสัมพันธ์กันดี นอกจากนี้ในระหว่างการทำกิจกรรมต่าง ๆ ครูมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสังเกต สอดแทรกรายละเอียด เช่น การวางกฎกติกา รักษาระเบียบวินัย การแบ่งปัน การรอคอย เป็นต้น และเก็บข้อมูลเพื่อนำมาปรับแผนการจัดหลักสูตรให้มีความเหมาะสมมากขึ้น ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...เราต้องมีกิจกรรมบำบัด อย่างดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัดเข้ามาช่วย ถ้าเป็นกิจกรรมดนตรี ครูก็ให้เด็กเข้ากลุ่ม แต่เด็กบางคนก็ยังไม่พร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ครูก็ต้องพยายามเพิ่มกิจกรรมเข้าไป เช่น ให้เด็กส่งของกัน ปรบมือตามจังหวะ...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...การวางระเบียบวินัยในทุก ๆ กิจกรรมต้องสอดแทรกเข้าไป แล้วครู พี่เลี้ยงต้องคอยสังเกตว่าเด็กบกพร่องตรงไหนและเข้าไปส่งเสริม โดยไม่มองว่าเป็นปัญหา ซึ่งเด็กมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เด็กบางคนอาจจะยังไม่พร้อม ใช่ว่าไม่เก่งหรือทำไม่ได้ โดยผมจะแนะนำครูให้เก็บข้อมูลระยะสั้นว่าเด็กมีพฤติกรรมอย่างไร แล้วค่อยไปดูข้อมูลเชิงลึกของเด็ก แล้วดูระยะยาวว่าเกิดจากอะไร บางครั้งลงลึกไปดู ถึงได้รู้ว่าที่บ้านให้ลูกนอนเวลานี้ เวลาเด็กอ่อนขออุตุคลิปก่อนนอนก็ปล่อยให้ลูกก็ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมตอนอยู่ที่โรงเรียน...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3 “...เราจะติดตามเด็กคนหนึ่งที่อารมณ์รุนแรงมากขึ้น วิธีการแก้ไขคือแนะนำให้เขาได้เข้าไปบำบัด ในจุดที่เราสามารถประสานงานทั้งผู้ปกครอง ให้ไปพบแพทย์ เด็กได้รับการบำบัดได้รับการควบคุมทางยา และมีที่หนึ่งที่ครูได้แนะนำไปแล้วได้ผล คือ ศูนย์เด็กออทิสติกแห่งหนึ่ง ที่นี้จะมีกิจกรรมบำบัด และมีอีกหลาย ๆ กิจกรรม เราก็ไปขอความอนุเคราะห์เขาให้เด็ก

ไปฝึกโดยดึงชั่วโมงเรียนจากที่โรงเรียนทำเรื่องขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อลดความก้าวร้าวของเขา...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 4 “...ครูไม่ประจักษ์ว่ามีเพื่อนคนนี้เป็นเด็กพิเศษเพราะเด็กสามารถสัมผัสกันได้อยู่แล้วว่าเพื่อนคนนี้ไม่เหมือนคนอื่น ตัวครูจะคอยพูดให้เด็กดูแลและช่วยเหลือกันเช่นเพื่อนร้องไห้ก็ไปปลอบ เข้าไปดูแล บางคนมีความต้องการพิเศษทางด้านร่างกาย เดินสะดุดง่าย ขึ้นลงบันไดไม่สะดวก ครูก็ช่วยพูดให้เด็ก ๆ ช่วยเหลือเพื่อน เช่น อย่าเดินเร็วนะ รอให้เพื่อนเดินไปด้วยกัน แล้วก็จะให้เพื่อนที่มีความต้องการพิเศษเดินข้างหน้า และเพื่อนทุกคนในห้องจะต้องรอไม่เดินเร็ว หรือวิ่งขึ้นลงบันได เวลาเพื่อนใส่รองเท้าช้าทุกคนก็ต้องรอ...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 5 “...ครูจะสร้างความเข้าใจให้แก่เด็ก ว่าเพื่อนที่อยู่ห้องเดียวกันนั้นแต่ละคนมีความแตกต่างกัน แต่ละคนมีความพร้อมไม่เท่ากัน เด็กแต่ละคนได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมือนกัน ดังนั้นเด็กจะต้องช่วยเหลือกันและกัน เวลาทำกิจกรรมครูก็จะให้ทำเป็นคู่กันหรือเป็นกลุ่ม...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 6 “...ที่ผ่านมาจะใช้วิธีการให้เพื่อนช่วยเพื่อน เด็กหลาย ๆ คนไม่เอาอะไรมาก มีอะไรมากระทบจิตใจนิดหน่อยก็จะร้องไห้อาละวาด เด็กเหล่านี้พออยู่ในวัยเดียวกันมักจะสื่อสารกันกับเพื่อนและฟังเพื่อน อย่างเช่นถ้าเขาร้องไห้เพื่อนก็จะวิ่งกอดเข้ามาดูแล และเข้ามากอดเพื่อน คนที่มีอารมณ์รุนแรงก็จะมีครูที่เข้าไปคุย เข้าไปสัมผัสโดยการกอด เขาก็จะลดอารมณ์เบาลง ส่วนด้านพ่อแม่มักจะมีครูแนะนำให้พาลูกไปทำกิจกรรมอื่น ๆ เรียนขี่ม้า ไปที่ห้องสมุด ช่วงเวลาที่ทำกิจกรรมสำหรับเด็ก...”

3. ความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรในโรงเรียน พบว่า แนวทางการสนับสนุนเบื้องต้น คือ การจัดทำคู่มือกิจกรรมทักษะทางสังคมโดยแบ่งเป็นหัวข้อย่อย ดังเช่น หัวข้อการรู้จักผู้อื่น การแนะนำตัวและมารยาท การรู้จักกฎกติกา การรอคอย การบอกความต้องการของตนเอง การแบ่งปัน การสื่อสารขอความช่วยเหลือ เป็นต้น ซึ่งคู่มือดังกล่าวสามารถเป็นตัวช่วยให้ทั้งครูในโรงเรียนและผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ต่อบ้านได้ ทั้งนี้คู่มือที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรเป็นคู่มือที่มีตารางเวลาระบุช่วงเวลาของการทำกิจกรรมให้สอดคล้องกันระหว่างที่โรงเรียนกับที่บ้านเพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคยและปรับตัวได้เร็วมากขึ้น รวมถึงคู่มือที่จัดทำขึ้นยังควรระบุใบงานโดยเน้น

แบ่งตามระดับความยากง่าย ให้ครูสามารถนำไปปรับใช้กับเด็กได้ แนวทางการประเมินขึ้นอยู่กับ ศักยภาพของเด็กแต่ละคนหากเด็กที่มีปัญหามาก อาจลดระดับการทำใบงานลง ลดระดับความ ยากลง ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...จัดทำเป็นคู่มือ มีระบุแยกเป็นหัวข้อของทักษะทาง สังคม เช่น การรู้จักคนอื่น การไหว้ทักทายผู้อื่น เวลาไปบ้านญาติ ก็ต้องรู้จักไหว้ ทักทายก่อน การสื่อสารการขอความช่วยเหลือ มีตัวอย่าง ให้เป็นแนวทางแก่ ผู้ปกครองนำไปใช้ได้ มีตารางเวลาให้ผู้ปกครอง สามารถรู้ได้ว่าเวลาอยู่ที่บ้านเด็ก จะต้องทำอะไร เพราะอย่างกิจกรรมบางอย่างสามารถทำเป็นกิจวัตรได้เวลาอยู่ที่ บ้าน เวลาอยู่ที่บ้านจะได้ไม่ยืดหยุ่นจนเกินไป แล้วเด็กก็ได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จากที่โรงเรียน เพราะเวลาอยู่ที่โรงเรียนมีตารางเวลาที่แน่นอนในการทำกิจกรรม ...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...ควรมีคู่มือแผนการสอนทักษะทางสังคม ให้เป็น รูปธรรม และครูสามารถนำไปใช้ได้เลย อาจแบ่งเป็นทักษะสังคมแต่ละด้าน แบ่ง ตามระดับความยากง่าย หรือตามศักยภาพของเด็กก็ได้...”

4. การเริ่มต้นฝึกและการฝึกอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากกลุ่มเด็กที่มีความยากลำบากในการ เข้าสังคมมักต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับตัวนานมากกว่าเด็กปกติ ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลได้แสดง ความเห็นว่ายิ่งมีการพัฒนาเด็กได้รวดเร็วมากเท่าใด ยิ่งส่งผลดีต่อการเรียนรู้ทักษะทางสังคมสูง มากขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะควรเริ่มฝึกทักษะทางสังคมตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล เป็นต้นไป รวมถึง ทักษะทางสังคมสามารถลดถอยลงได้หากขาดการกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการฝึกทักษะทาง สังคมให้กับเด็กนอกจากควรเริ่มต้นอย่างรวดเร็ว ยังควรกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...หากเริ่มฝึกตั้งแต่อนุบาล 1 เด็กจะมีความพร้อม มากขึ้นพอขึ้นอนุบาล 2 ก็จะสานต่อได้ง่าย เป็นการปูพื้นฐานก่อนที่เด็กจะขึ้นป.1 ได้ดีกว่า บางทีการเริ่มตั้งแต่อนุบาล 2 อาจจะช้าไปเพราะเด็กกลุ่มนี้ต้องใช้ ระยะเวลาในการให้เขามีความไว้วางใจ และอีกทั้งคำนึงการทำงานร่วมกัน ระหว่างครูปฐมวัยและครูการศึกษาพิเศษ...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...ใช้ฝึกต่อเนื่องหรือแก้ไขจนปัญหาพฤติกรรมตรงนี้หายไป แต่พฤติกรรมบางอย่างก็ต้องใช้เวลาต้องฝึกตลอด มีการสอดแทรกอยู่ทั้งวัน ขึ้นอยู่กับความสามารถของครูแต่ละคนด้วย...”

5. เทคนิคการฝึกทักษะทางสังคม พบว่าปัจจัยด้านเทคนิคที่ครูใช้ในการสอนและปรับทักษะทางสังคมให้กับเด็กที่มีความเหมาะสม ดังเช่น การใช้เทคนิคการเสริมแรงเชิงบวก การชื่นชม การใช้พลังกลุ่ม การสังเกตและเพิ่มกิจกรรมบำบัดเป็นรายบุคคล การสร้างกิจกรรมที่อาศัยการช่วยเหลือซึ่งกันและกันดังเช่น การปลูกผักเพื่อทำอาหาร การทำสิ่งประดิษฐ์ การทดลองวิทยาศาสตร์ร่วมกันโดยมีครูเป็นผู้กระตุ้นด้วยการบอกย้ำ ๆ ซ้ำ ๆ เป็นเทคนิคที่สามารถสร้างผลตอบรับที่ดีในการพัฒนาทักษะทางสังคม ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...การเล่นเครื่องเล่นหลาย ๆ อย่างทำให้เด็กเกิดทักษะการแบ่งปัน การช่วยเหลือกัน ถ้าครูสังเกตเห็นว่าเด็กเล่นไม่เป็น ก็จะช่วยพูดให้เพื่อนเข้ามาช่วย โดยพูดว่าถ้าเพื่อนเล่นเป็นทั้งห้อง เด็กก็จะสนุกด้วยกันทั้งหมด ถ้ามีเพื่อนเล่นไม่เป็น เห็นเพื่อนนั่งเฉย เพื่อนก็คงไม่สนุก หรือการเล่นเครื่องบางอย่างต้องช่วยกัน โดยครูต้องมีข้อตกลงชัดเจน ซึ่งการเล่นร่วมกันนี้ทำให้เด็กรู้จักการรอคอยและการแบ่งปันจากการเล่นร่วมกัน และการจัดกิจกรรมที่ครูจัดให้...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...สำหรับกิจกรรมครูจะใช้กิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้เล่นส่งเสริมทักษะทางสังคมให้เด็กได้พูดสื่อสารได้ รู้จักแสดงความต้องการ สำหรับเด็กที่โตขึ้นมา สามารถพูดสื่อสารและแสดงความคิดเห็นได้ ครูจะใช้กิจกรรมกลุ่มมากกว่ากิจกรรมเดี่ยว เช่น กิจกรรมปะ ติด ประดิษฐ์สิ่งของ การทดลองวิทยาศาสตร์ ปลูกผักทำอาหาร เพื่อให้เด็กได้ทำงานร่วมกัน สื่อสารกัน มีการแบ่งหน้าที่และช่วยเหลือกัน คนไหนทำไม่ได้ก็ให้เพื่อนช่วยก่อน เมื่อทำเสร็จแล้วก็ให้มีตัวแทนออกมาพูด ซึ่งครูจะความสำคัญเรื่องการเสริมแรง ผ่านการพูดชม ให้เพื่อนปรบมือเมื่อเด็กทำได้ดี ซึ่งวิธีนี้ครูสังเกตได้ว่าเด็กเกิดความภูมิใจ เด็กมีความสุขที่ตัวเองทำได้ ซึ่งเด็กเหล่านี้มักจะไม่นก้าแสดงออก เชนอาย ครูก็จะใช้วิธีให้มีเพื่อนออกมาแสดงเป็นตัวอย่างก่อน หรือเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมที่ตนสนใจแล้วปรับมาเป็นกิจกรรมที่ให้เด็กได้ทำร่วมกันทั้งห้อง...”

ส่วนที่ 2 แนวทางการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย

2.1 โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดโปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะทางสังคมไว้อย่างเฉพาะ มีเพียงการบูรณาการเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอนแบบปกติ และมีครูบางคนได้จัดหาเครื่องมือชุดกิจกรรมที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้สร้างขึ้นไว้นำมาใช้จัดกิจกรรมเสริมทักษะกับเด็ก นอกจากนี้ยังพบว่าครูในบางโรงเรียนใช้วิธีการประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนพัฒนาเด็กจากนั้นจึงแยกย้ายไปสร้างกิจกรรมหรือโปรแกรมตามเทคนิคและประสบการณ์ของครูแต่ละคน เช่น เริ่มจากการมีปฏิสัมพันธ์กับครู การจดจำชื่อเพื่อน เน้นด้านร่างกายและสอดแทรกกิจกรรมเล่นกับเพื่อน เป็นต้น จากนั้นจึงใช้ร่วมกันกับผู้ปกครองในการฝึกเด็กทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน โดยส่วนใหญ่พบว่ากิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ใช้วิธีการประเมินผลตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อนำไปสู่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นตอนต่อไปแต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยพบว่ายังขาดโปรแกรมด้านทักษะทางสังคม โดยเฉพาะโปรแกรมที่นำมาใช้เตรียมความพร้อมก่อนขึ้นระดับชั้นประถมศึกษา ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “....ในการประเมินแต่ละเด็กจะมีครูประจำชั้น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักกิจกรรม นักสหวิชาชีพมาร่วมประเมิน เมื่อได้ผลการประเมินมากก็จะมาร่วมกันพัฒนาเด็ก เด็กแต่ละคนก็จะมีโปรแกรมที่แตกต่างกัน ซึ่งในด้านทักษะทางสังคม จะมีครูไปฝึกผู้ปกครอง แล้วผู้ปกครองก็นำไปฝึกเด็กที่บ้านต่อ มีการทำงานเป็นสหวิชาการ ทำงานร่วมกันต่อการพัฒนาเด็กหนึ่งคน...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...ไม่เชิงเป็นโปรแกรม แต่มีตราฟไว้ว่าในเรื่องทักษะทางสังคมเราจะฝึกอะไรให้เด็กบ้าง เป็นข้อ ๆ ไป เป็นในรูปของ IEP เราจะทำไว้เลยว่าทักษะทางสังคมเด็กต้องได้อะไรบ้าง จะมีตัวยืนพื้นไว้เลยว่าด้านนี้ ๆ แล้วค่อยมาดูว่าพฤติกรรมเด็กที่เป็นแบบนี้ จะดึงไปให้สำเร็จในแต่ละด้านได้อย่างไร จะใช้กิจกรรมอะไรหรือวิธีอะไรเข้ามาส่งเสริม...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3 “...ไม่มีเป็นเล่มคู่มือ แต่มีทำเป็นหลักสูตรการศึกษาพิเศษ แต่เป็นเพียงการอิงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละวิชา ซึ่งเพิ่งทำเป็นปีแรก...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 4 “...ที่โรงเรียนยังไม่มีจะมีแต่การแก้ปัญหาแต่ที่รามาเคยทำเป็นเหมือนโปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยทำออกมาในรูปแบบเป็นเล่มคู่มือ เป็นชุด แต่ยังไม่เคยมีโปรแกรมส่งเสริมทักษะทางสังคมมาก่อน....”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 5 “...ปัจจุบันยังไม่มีในโรงเรียน แต่จะมีหน่วยงานภายนอกให้ครูไปอบรมชุดฝึกทักษะทางสังคม ซึ่งอยู่ในรูปแบบของชุดกิจกรรม มีคู่มือให้ครูสามารถหยิบไปใช้ได้เลย หากถ้าครูจะสอนลักษณะใด ๆ เช่น การยอมรับจากเพื่อน โดยตัวรูปแบบกิจกรรมให้เป็นเหมือนสารตั้งต้นให้ครูนำไปปรับใช้ในห้องมีกิจกรรมของตนเอง...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 6 “...ไม่ได้มีเป็นโปรแกรมชัดเจน แต่คุณครูจะดูทักษะในช่วงอายุของเด็กว่าควรจะทำอะไรได้ โดยเริ่มฝึกจากตัวเขาก่อน เด็กต้องรู้จักอยู่ร่วมกับเพื่อน อยู่ร่วมกับผู้ใหญ่ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้โดยไม่เกิดปัญหา ทั้งต่อตนเองหรือต่อผู้อื่น...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 7 “...หากในระดับชั้นเตรียมอนุบาลยังไม่มีโปรแกรมดังกล่าว แต่จะมีการดูแลเด็กตามสถานการณ์ตามอาการของเด็กแต่ละคนที่มา ซึ่งเด็กแต่ละคนมีอาการแตกต่างกัน แต่หากมีโปรแกรมตรงนี้ก็อยากได้ เพราะครูอนุบาลไม่ใช่ครูการศึกษาพิเศษ ยังขาดความรู้ในด้านนี้...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 8 “...ที่โรงเรียนยังไม่มีโปรแกรม ถ้าเป็นเด็กการศึกษาพิเศษเราจะรับระดับชั้น ป.1 ฉะนั้นการที่จะเตรียมความพร้อมในช่วงปฐมวัยจึงยังไม่มี แต่อยากให้มีเพื่อที่เด็กที่อยู่ในกลุ่มออทิสติกจะได้มีการพัฒนาที่ถูกต้องจะได้เข้าสังคมได้ดีมากขึ้น...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 9 “...ยังไม่มีโปรแกรมที่เฉพาะสำหรับเด็กกลุ่มนี้ แต่หากครูทราบว่าเด็กคนไหนมีความต้องการพิเศษก็จะมีครูคอยอยู่ข้าง ๆ ประกอบในกิจกรรมที่ต้องการความช่วยเหลือเยอะๆ...”

2.2 ข้อจำกัดของการใช้โปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น คือ ยังไม่มีโปรแกรมเฉพาะทางสำหรับพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับกลุ่มเด็กในวัยอนุบาลเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นระดับชั้นประถมศึกษา โดยมีข้อจำกัดดังนี้

1) ข้อจำกัดเรื่องการประยุกต์ใช้โปรแกรม เนื่องจากการสร้างโปรแกรมยังไม่ตอบโจทย์ต่อลักษณะเฉพาะอาการของเด็กแต่ละคน ทำให้มีการแยกออกไปเป็นแต่ละด้าน เช่น ด้านดนตรีบำบัด สุนัขบำบัด เป็นต้น รวมถึงการนำไปประยุกต์ใช้นั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมของครู เนื่องจากครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโปรแกรمدังกล่าว ทั้งนี้ยังต้องพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการนำไปใช้ บางโปรแกรมที่มีการใช้ระยะเวลาในการสอนนานเกินไปอาจทำให้เด็กไม่สนใจอย่างต่อเนื่องและส่งผลกระทบต่อความยากลำบากในการดึงเวลาของเด็กเพื่อมาฝึกสอนพิเศษ ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...ทางเราทำเป็นรวม ๆ แยกกิจกรรมศิลปะบำบัด กิจกรรมดนตรีบำบัด ซึ่งจะมีโปรแกรมแยกไปเลย ส่วนของเราเน้นในชีวิตประจำวัน สำหรับเด็กที่เป็นออทิสติกก็จะมีครูประกบตัว ครูก็จะมีโปรแกรมของเขาเอง ซึ่งทำให้ไม่มีโปรแกรมแบบรวม ๆ ทุกกิจกรรมร่วมกัน...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...มีเพียงการส่งเสริมแบบบูรณาการ ไม่ได้ลงเฉพาะเจาะจง เวลาพัฒนาจะพัฒนาเป็นโดยรวม ไม่ได้สร้างสื่อเป็นเฉพาะหรือมีระบบขึ้นมา...”

2) ข้อจำกัดจากปัจจัยภายนอกโรงเรียน พบว่าข้อจำกัดหนึ่งของการพัฒนาทักษะทางสังคม คือ หน่วยงานหรือสังคมให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมมากกว่า เช่น การลดพฤติกรรมเด็กติดเกม การแก้ปัญหาภาวะโภชนาการเกิน การส่งเสริมด้านการอ่านการเขียน เป็นต้น ทำให้กิจกรรมสำหรับการเสริมสร้างทักษะทางสังคมมีจำนวนน้อย มีเครื่องมือและสื่อจำนวนน้อย ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...ข้อจำกัดที่เกิดจากบุคคลภายนอกคือยังไม่มีหน่วยงานไหนที่เล็งเห็น หรือมีมุมมองเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของเด็ก มักจะไปมองที่พฤติกรรมเด็กติดเกมหรือเด็กมีภาวะอ้วนสุขภาพต่าง ๆ หรือข้อจำกัดที่เกิดจากบุคคลภายในโรงเรียน อย่างฝั่งประถมจะมีวิชาที่เรียนเยอะและตัวครูเองก็มีบทบาทหน้าที่หลากหลาย ตัวกิจกรรมที่โรงเรียนที่ต้องส่งเสริมเด็กก็มีเยอะ แล้วส่วนมากจะไปส่งเสริมด้านการอ่านการเขียนมากกว่า แต่คิดว่าการส่งเสริมทักษะทางสังคมนี้มีอยู่ในตัวของครูทุกคน เพราะครูจะคอยสังเกตพฤติกรรมเด็กแต่ละคนว่าควรส่งเสริมหรือแก้ไขอย่างไรอยู่แล้ว...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เนื่องจากให้ความสนใจกับทักษะด้านวิชาการ การอ่านการเขียน ทำให้ได้รับโอกาสจากหน่วยงานภายนอกในการจัดโครงการหรือกิจกรรมทักษะสังคมให้กับเด็กค่อนข้างน้อย...”

3) ข้อจำกัดด้านภาระงานของครูการศึกษาพิเศษ ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ปัญหาอุปสรรคหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาโปรแกรมด้านทักษะทางสังคมสำหรับเด็กอนุบาลยังไม่มีรูปแบบเฉพาะทางเกิดจากบางโรงเรียนไม่มีครูการศึกษาพิเศษที่ช่วยดูแลเด็กในระดับอนุบาล และครูการศึกษาพิเศษในปัจจุบันมีอัตราดูแลเด็กไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ทำให้ในปัจจุบันครูไม่มีเวลาสำหรับการสร้างคู่มือหรือสรุปองค์ความรู้เพื่อสร้างเป็นโปรแกรม จึงทำได้เพียงบูรณาการสอดแทรกเข้าไปในกิจกรรมต่างๆ ได้ทุกกิจกรรมเท่านั้น นอกจากนี้โปรแกรมยังขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญของผู้บริหารที่จะเปิดโอกาสให้ครูได้สรุปองค์ความรู้หรือพัฒนาตัวเองในโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงโปรแกรมที่มีอยู่ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองทำให้การขับเคลื่อนหรือสร้างโปรแกรมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...มองถึงในเรื่องของการส่งเสริมของผู้บริหาร บางครั้งโรงเรียนให้ครูไปอบรมแต่พอกลับมาไม่ได้รับการส่งเสริมไม่ได้ต่อยอดตรงนั้นก็หายไป ผู้บริหารต้องเห็นถึงประโยชน์ ก็จะช่วยกระตุ้นให้ครูสามารถนำไปต่อยอดต่อได้...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...โรงเรียนจะเริ่มดูแลเด็กตั้งแต่วัยชั้นป.1 จึงจะมี
ครูการศึกษาพิเศษเข้าไปดูแล แต่ในอนุบาลยังไม่มี...”

4) ข้อจำกัดเรื่องความเข้าใจของผู้ปกครอง แม้ในการพัฒนาทักษะทางสังคม
สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นต้องอาศัยการร่วมมือกันระหว่างครูการศึกษาพิเศษ ครู
ประจำชั้น ผู้บริหารโรงเรียน และครอบครัว แต่จากผลการวิจัยพบว่าข้อจำกัดเรื่องความเข้าใจของ
ผู้ปกครองยังมีน้อย ส่วนหนึ่งผู้ปกครองไม่เชื่อมั่นในครูปกติแต่จะมีความเชื่อมั่นมากขึ้นหากเป็นครู
การศึกษาพิเศษมาร่วมพูดคุยด้วย ดังนั้นครูปกติจึงยังไม่เกิดการสังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อสร้าง
โปรแกรมรองรับการดูแลช่วยเหลือเด็กด้านทักษะทางสังคมได้ เนื่องจากเมื่อสร้างมาแล้วกลับไม่ได้
ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง รวมถึงอาจถูกเข้าใจผิดและฟ้องร้องครูในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ได้
ทำให้ครูส่วนใหญ่ไม่เน้นการสร้างโปรแกรมหรือกิจกรรมเฉพาะขึ้นมาใช้ในโรงเรียน ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...ยังขาดบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทาง เรื่อง
นี้เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนถ้าครูพูดไปไม่ถูกต้องจะส่งผลต่อตัวครูหรือโรงเรียน
อาจจะโดนฟ้องร้องได้ หากเป็นไปได้ต้องการบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะ
ทางมีใบรับรองสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองได้อย่างน่าเชื่อถือ...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...ข้อจำกัดในการนำไปใช้มากกว่า บางที่ไม่ประสบ
ผลสำเร็จ แล้วก็อยู่ที่ความร่วมมือของครอบครัวเป็นหลักโดยเฉพาะเด็กเล็ก เขา
จะไม่ค่อยอยากไปบังคับลูก อย่างที่โรงเรียนมีกฎกติกาให้เด็กมีระเบียบ
ผู้ปกครองก็จะรู้สึกเหมือนว่าเขาจะต้องขจัดใจลูกเขา...”

2.3 แนวคิดและรูปแบบในการสร้างและพัฒนาโปรแกรมโปรแกรมช่วยเหลือระยะ
แรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1) ควรเป็นโปรแกรมที่ใช้ทำงานง่ายและใช้ระยะเวลาไม่นาน เนื่องจากนักเรียนมี
เวลาจำกัดในการเรียนรู้นอกห้องเรียน การใช้โปรแกรมในช่วงเวลาปกติต้องอาศัยการขอเวลาจาก
รายวิชาอื่นเพื่อมาเรียนเสริม ดังนั้นหากเป็นไปได้โปรแกรมควรใช้ระยะเวลาไม่เกิน 45 นาที ใน
กรณีที่เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน เนื่องจากเด็กมีความสนใจไม่นาน หากโปรแกรมต้องใช้เวลานาน
ควรแบ่งเป็นช่วงย่อย ๆ ช่วงละประมาณ 15 นาที แต่อย่างไรก็ตามผู้สร้างโปรแกรมต้องพิจารณา
ถึงความเหมาะสมในการมาฝึกต่อภายหลังจากพัก เนื่องจากหากกิจกรรมไม่มีความน่าดึงดูดเด็ก

จะไม่สนใจกิจกรรมที่ต้องทำต่อเนื่อง ในขณะที่การใช้งานต้องใช้งานได้ง่าย ครูสามารถใช้เวลานานในการทำความเข้าใจ ซึ่งอาจใช้ภาพในการสื่อสารเพื่อให้เข้าใจง่ายและมีรายละเอียดไม่ซับซ้อน ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...ข้อจำกัดของครูที่นี้คือเวลาคาบเรียนที่มีมันกระชั้นมากอยู่ที่ 45 นาทีถ้าไม่ใช่เด็กเล็กอย่างเด็กประถมก็จะมีคาบเรียน บางที่ 1 คาบได้เรียน 35 – 40 นาทีต่อคาบ แล้วก็ต้องเปลี่ยนคาบ แล้วอย่างสถานการณ์ช่วงนี้ ก็จะปล่อยกลับบ้านเร็ว ซึ่งถ้าเป็นเทคนิคอะไรที่ช่วยลดระยะเวลาหรือใช้เวลาน้อยก็จะดีมาก เทคนิคต่าง ๆ ให้ง่าย ๆ กระชับหรือสามารถแบ่งซอยย่อย ๆ เป็น 10 นาทีต่อครั้งแล้วใช้ดี ๆ เอาจะดีกว่า กิจกรรมที่ต้องใช้ระยะเวลานาน ๆ เป็นคาบ ให้เป็นใช้ระยะเวลานั้น ๆ จะดีกว่า เช่น แบบครูสามารถเรียกเด็กมาทำในช่วงพักกินข้าวได้...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...เนื่องจากคุณครูทุกคนมีภาระหน้าที่เยอะมาก ดังนั้นสื่อที่จะมาลงในโรงเรียนคือ หนังสือ จะต้องมีความพร้อมและความสะดวกในการใช้ สอง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนหรือจะต้องไปคิดอะไรเพิ่ม หากสมมติอาจมาในรูปแบบของหนังสือคู่มือสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้เอง หรือมีคลิปวิดีโอใน Youtube สัก 10 - 15 นาที ที่สอนเพิ่มเติม มีการแยกหัวข้อพฤติกรรมเป็นเรื่อง ๆ ไม่พูดเป็นรวม ๆ เวลาครูจะไปดูศึกษาเพิ่มเติมจะได้ง่าย ๆ เจาะเป็นพฤติกรรม ๆ หนึ่งไป...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3 “...ระยะเวลาที่เหมาะสมในการเล่นไม่ควรเกิน 15-20 นาทีเพราะสมาธิในการฟังกติกาของเด็กไม่เกิน 5 นาที ฉะนั้นควรเป็นกิจกรรมที่พาทำ ไม่อธิบายเยอะ สามารถมีการพักเบรกได้หากโปรแกรมต้องใช้เวลาเยอะ แต่ต้องดูด้วยว่าพักแล้วมาทำกิจกรรมใหม่หรือกิจกรรมเดิม...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 4 “...ง่ายต่อผู้ใช้ มีภาพประกอบ มีคำอธิบายที่ชัดเจน กำหนดอายุเด็ก มีคำอธิบายวิธีใช้เครื่องมือใช้ระยะเวลาเท่าไร และสามารถดึงดูดเด็กในช่วงวัยนั้น ๆ ได้ โดยใช้เวลาไม่เกิน 30 นาทีหรือหากเป็นกิจกรรมที่มีความสนุกสามารถเกินครึ่งชั่วโมงได้...”

2. จัดทำคู่มือการใช้โปรแกรม ในโปรแกรมควรมีการเขียนรายละเอียดที่ชัดเจน กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกและเกณฑ์การประเมิน กำหนดวัตถุประสงค์ ระบุหัวข้อที่ต้องฝึกพร้อม ขั้นตอนการฝึก ตัวอย่างสถานการณ์หรือเหตุการณ์เพื่อให้ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของตนเองได้ รวมถึงระบุช่วงเวลาหรือระยะเวลาในแต่ละกิจกรรม พร้อมทั้งกำหนดสิ่งที่ต้องใช้เพิ่มเติม เช่น อุปกรณ์สื่อ อุปกรณ์เครื่องครัว บรรยากาศ ตัวอย่างคำพูดหรือท่าทางประกอบ เป็นต้น ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...ให้มีการระบุหัวข้อไว้อย่างชัดเจน มีการเขียนขั้นตอนการฝึกอย่างละเอียด ยกตัวอย่างส่งเสริมด้านระเบียบวินัยก็ควรมีคู่มือย่อย ๆ มีตัวอย่างในการฝึกหรือตัวอย่างพฤติกรรมของเด็ก ให้ครูหรือผู้ปกครองสามารถอ่านพฤติกรรมท่าทางเด็กได้ เวลาเด็กทำท่าทางอย่างนี้จะต้องการสื่อสารอะไร เพราะบางคนภาษายังไม่คล่อง ผู้ใหญ่บางคนก็ตีความพฤติกรรมเด็กผิดไป และควรให้ทั้งครูกับผู้ปกครองฝึกเด็ก โดยมีมุมมองไปในแนวทางเดียวกันอย่างชัดเจน เพื่อให้ทักษะทางสังคมได้มีการส่งต่อทั้งบ้านและโรงเรียน ...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...มีตารางบอกว่าเราสามารถฝึกเด็กในเรื่องใดบ้าง มีสื่อเป็นชิ้น เพื่อใช้สำหรับช่วยสอน ในเด็กปฐมวัยจะเรียนรู้สิ่งที่เป็นรูปธรรม ทำให้เด็กเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น สำหรับเด็กอนุบาลไม่เกิน 20 นาที สำหรับเด็กพิเศษไม่ควรนาน แต่หากมีสื่อจะช่วยยืดระยะเวลาความสนใจได้นานขึ้น...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3 “...มีการระบุองค์ประกอบว่าในตัวโปรแกรมนี้ต้องการใครหรืออะไรที่จะมาส่งเสริมให้โปรแกรมนี้ประสบผลสำเร็จ แล้วในตัวโปรแกรมก็ควรจะมีหัวข้อหรือว่าทักษะที่เป็นด้านสังคม โดยแบ่งเป็นอะไรบ้าง เพื่อที่จะให้เด็กทำตาม อาจจะออกแบบเหมือน IEP ที่จะมีเป้าหมายระยะยาว มีเป้าหมายระยะสั้น มีการประเมินผล และเกณฑ์...”

3) ควรเป็นโปรแกรมที่เด็กสามารถเล่นร่วมกัน โดยในโปรแกรมควรเน้นเป็นลักษณะของเกม กิจกรรมที่ต้องเล่นร่วมกัน เป็นกิจกรรมอิสระที่ช่วยส่งเสริมทักษะ ไม่ควรเป็นกฎเกณฑ์บังคับให้เด็กต้องเล่น เพราะการเล่นด้วยความสมัครใจเป็นกระบวนการที่ดึงดูดความสนใจเด็กได้ดี เด็กมักให้ความร่วมมือ การรวมกลุ่มเล่นกันนั้นควรมีสัดส่วนของกลุ่มอยู่ที่ 5-10 คน และ

เน้นการสร้างการเคลื่อนไหว สามารถทำซ้ำได้เพื่อให้เด็กจดจำเป็นกิจวัตรของตนเองได้ นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่าในสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 นักเรียนต้องเรียนออนไลน์ ยิ่งทำให้ขาดการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ดังนั้นเสนอแนะให้จัดทำโปรแกรมที่มีรูปแบบการเรียนออนไลน์และยังสามารถสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันผ่านช่องทางออนไลน์ได้ ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...ถ้าตัวกิจกรรมเป็นไปในรูปแบบของบอร์ดเกมให้เด็กได้มาเล่นด้วยกันกลุ่ม 5 คน 10 คนหรือเล่นได้ทั้งห้องโดยที่ครูเป็นคนพาเล่น โดยบอร์ดเกมนี้ครูสามารถนำมาใช้เป็นสื่อการสอนได้หรือนำไปบูรณาการในวิชาการเรียนการสอนได้ด้วยก็จะดี ซึ่งหากเป็นไปได้ อยากเห็นโปรแกรมใหม่ที่เหมาะสมในสถานการณ์โควิดช่วงนี้ ตอบโจทย์เด็กสามารถเรียนรู้ที่บ้านได้เองเช่น สมมตินำเด็ก 2 คนเรียนออนไลน์ที่บ้านแต่ให้เขามีปฏิสัมพันธ์รวมกันได้...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...หากเป็นโปรแกรมส่งเสริมทักษะทางด้านสังคม จะมองถึงบริบทของการเล่น ให้ส่งเสริมทักษะทางด้านสังคมผ่านการเล่น ผ่านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น แต่จะต้องทำซ้ำจนเกิดเป็นประสบการณ์ แล้วสามารถดึงออกมาใช้ได้ การเล่นควรเล่นเป็นกลุ่มจะเหมาะที่สุด ถ้าเล่นข้างนอกก็จะเป็นกลุ่มการเล่นเคลื่อนไหว เช่น เล่นโยนบอลใส่ตระกร้า เล่นเก็บของ ถ้าในห้องเรียนก็เล่นบทบาทสมมติ หากไม่อยู่ในบริบทของการเล่นก็จะเป็นการทำงาน เช่น ลงแปลงปลูกผักด้วยกัน ช่วยเหลือกันทำอาหาร เป็นต้น...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3 “...โดยกิจกรรมมีลักษณะของกิจกรรมกลุ่มที่เด็กทุกคนได้ทำลงมือทำร่วมกันได้เห็นผลงานและเห็นจุดที่แต่ละคนได้ลงมือกระทำร่วมกัน เด็กในวัยนี้กำลังอยู่ในช่วงที่อยากจะชื่นชมผลงานตัวเองเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง โดยถ้าหากเป็นเทคนิคการสอนที่ผู้สอนไม่คุ้นเคยและได้นำมาใช้สอนครูรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่ท้าทาย ซึ่งหากลองใช้แล้วเด็กสนุก ผู้สอนก็ได้เรียนรู้และสนุกไปด้วย...”

4) เน้นการบูรณาการเข้ากับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนปกติ เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาการเรียนของนักเรียน ทำให้ยากต่อการดึงเวลาของเด็กมาฝึก ดังนั้นหากเป็นไปได้โปรแกรมควรสามารถบูรณาการเข้ากับหลักสูตรการเรียนรู้ปกติของเด็กได้ ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...หากโปรแกรมนี้สามารถบูรณาการเข้ากับทุกวิชาได้ ก็จะได้ดีมาก แล้วมีการดึงกฎกติกาทางสังคม กฎระเบียบของโรงเรียน และ มารยาททางสังคมเข้ามาช่วยด้วย...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...ควรนำการสอนทักษะสังคม มาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสอนในแต่ละวิชา เนื่องจากในแต่ละวิชา ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเด็กอยู่แล้ว ครูก็สามารถที่จะสอนทักษะสังคมเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแบ่งปันของให้กับเพื่อน ให้กับเด็กได้ด้วย...”

5) คุ่มค่าต่อการจัดเตรียม เนื่องจากครูมีภาระงานจำนวนมาก ดังนั้นโปรแกรมควรจัดขึ้นในช่วงเวลาที่เหมาะสม ใช้งบประมาณไม่มากแต่สามารถดึงดูดเด็กได้ มีความยุ่งยากในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่ำ ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “กิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย ช่วงเวลา ช่วงความสนใจ ระยะเวลา สถานที่ ผู้ดำเนินกิจกรรม สื่อที่ใช้ดึงดูดความสนใจของเด็ก มีความยุ่งยากน้อยในการจัดเตรียม คุ่มค่าในการจัดเตรียม”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “การสร้างกิจกรรมทักษะสังคมให้กับเด็ก ควรคำนึงถึงงบประมาณในการเตรียมอุปกรณ์ด้วย ไม่แพงจนเกินไป และสามารถนำมาใช้ได้ อย่างคุ้มค่า”

6) คำนึงถึงลักษณะที่หลากหลายของบริบทในแต่ละครอบครัวและความหลากหลายของเด็ก เช่น ครอบครัวที่มีลูกคนเดียว ครอบครัวที่มีพี่น้อง เป็นต้น ควรออกแบบโปรแกรมบนพื้นฐานความชื่นชอบในแต่ละช่วงวัย อายุและความสามารถของเด็กแต่ละคน เพื่อให้โปรแกรมสามารถประยุกต์ใช้งานได้จริงที่บ้าน นอกจากนี้ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง ดังนั้นเสนอแนะให้ออกแบบโปรแกรมโดยคำนึงถึงความหลากหลายของเด็ก ครอบครัว และการให้ความร่วมมือของผู้ปกครอง ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...คำนึงถึงตัวเด็กพัฒนาการของเด็ก เด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน ซึ่งแม้ตัวโปรแกรมนี้จะมีโครงสร้างหลักแล้วก็ต้องสามารถนำมาปรับสร้างให้เข้ากับตัวเด็กแต่ละคนได้ อีกหนึ่งสิ่งที่สำคัญที่อยากจะให้ยึดถือคือ

ความสามารถเด็ก พัฒนาการด้านต่าง ๆ และอายุของเด็ก หากต้องประเมินความจำเป็นของเด็กคนนี้จะต้องนำทักษะใดขึ้นมาก่อน แล้วด้านใดมาทีหลัง และต้องคำนึงถึงความสามารถในการรับรู้ของเด็กด้วย ว่าเด็กสามารถรับได้แค่ไหนและสามารถนำออกมาใช้ได้ตามที่เรต้องการได้หรือไม่ หรือเด็กสามารถนำไปใช้ได้ในระดับไหน เพราะหากเราสอนมากเกินไปแต่เด็กไม่สามารถสะท้อนออกมาได้ ก็ไม่เกิดผลสำเร็จ เราควรจะทำให้เหมาะกับตัวของเด็กมากกว่า...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...คำนึงถึงความสามารถและศักยภาพของเด็ก ในกรณีที่ครูเคยเจอ คือ จะทราบมาก่อนว่าเด็กทำได้ในระดับไหน เด็กอยู่ในกลุ่มไหน ความบกพร่องหนักแค่ไหน มีภาษาใหม่หรือไม่มีมาก่อนเลย เราจะได้เริ่มต้นถูกและผู้ปกครองซึ่งสำคัญ ถ้าโดยตัวเด็กเราสามารถช่วยได้ในช่วงที่อยู่กับเราแต่พอกลับไปที่บ้าน เช่น ช่วงปิดเทอมผู้ปกครองไม่สนใจ ไม่ทำอะไร พอเปิดเทอมมาก็เหมือนเริ่มใหม่จากศูนย์...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3 “...พ่อแม่ ควรให้พ่อแม่ยอมรับก่อน สื่อสารให้พ่อแม่รับรู้ว่าคุณไม่ปกติ เด็กหลาย ๆ คนพลาดโอกาสเพราะพ่อแม่ไม่ยอมรับ เด็กจึงไม่ได้ที่จะไปพบแพทย์หรือหาผู้ที่มีความรู้ รวมไปถึงคนในครอบครัว หากพี่น้องที่เข้าใจ เขาก็จะสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้นเพราะอยู่ในวัยเดียวกัน สามารถสื่อสารกันง่ายขึ้น ถ้าพี่น้องไม่เข้าใจอาจจะเกิดความรุนแรงต่อกัน เกิดความไม่ใส่ใจต่อกัน เด็กที่นี้มาจากครอบครัวเดียวหรือพ่อแม่ทิ้งไว้ให้ยายเลี้ยง...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 4 “...ยึดพัฒนาการของเด็กในช่วงวัยนั้น ๆ และธรรมชาติของเด็ก ก็จะสามารถออกแบบได้เหมาะสมกับตัวเด็กได้ ซึ่งจำนวนเด็กควรเป็นครู 1 คน ต่อเด็ก 5 คน...”

7. ผู้ใช้โปรแกรมต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานโปรแกรมเป็นอย่างดี รวมถึงมีความเข้าใจถึงระยะเวลาในการฝึกฝนเด็ก การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสามารถเกิดขึ้นได้เร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับพื้นฐานของเด็กแต่ละคน ดังจะเห็นได้ว่าหากเด็กมีพื้นฐานมาก่อน อาจเห็นการเปลี่ยนแปลงและไปถึงเป้าหมายที่วางไว้ได้ในระยะเวลาอันสั้นได้ ในทางตรงกันข้ามหากเด็กที่มีปัญหาในระดับสูงและไม่เคยผ่านการฝึกฝนทักษะทางสังคมมาก่อน อาจต้องใช้ระยะเวลานานเพิ่มมากขึ้น บางรายต้องใช้เวลานานถึง 1 ภาคการศึกษา ดังนั้นข้อควรคำนึงถึงเบื้องต้น คือ ผู้ใช้ควรมี

ความเข้าใจเป็นอย่างดีในการใช้โปรแกรม เข้าใจถึงธรรมชาติของผู้เรียน และผู้ใช้ควรมีความเข้าใจความแตกต่างของเด็กที่สัมพันธ์กับระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลง ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...หากเจอเด็กที่ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์ต้องดูระดับความปกติมากน้อยแค่ไหน ถ้าเป็นเด็กที่ไม่สามารถสื่อสารได้เลย ไม่มีภาษามาก่อน เช่น อยู่อนุบาล 3 แล้วยังไม่สามารถพูดว่าเอา ไม่เอาไม่ได้เลย กรณีนี้ก็ต้องใช้เวลาระยะเวลาเป็นปีเพื่อให้เขาสามารถตอบรับ บอกปฏิเสธ บอกชื่อ บอกความต้องการในพื้นฐานเบื้องต้น ครึ่งนี้ต้องมีการปรับพฤติกรรมอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น การรอคอย การรู้จักแบ่งปัน การยืดหยุ่นต้องอาศัยระยะเวลานานเป็นปี แต่หากวางแผนเดือนนี้ช่วงนี้จะฝึกเรื่องนี้ ก็จะฝึกซ้ำ ๆ ซักเดือนหนึ่ง เช่นแนะนำตัว ก็แนะนำตัวเรื่อย ๆ เจอกันก็แนะนำตัวฉันชื่อ เธอชื่ออะไร จนเด็กจดจำชื่อได้...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...คำนึงถึงผู้ที่จะต้องใช้โปรแกรม ต้องมีความรู้เหมือนกัน ครูที่จะนำไปใช้ก็ต้องมีความรู้ในเรื่องนี้บ้าง...”

8. คำนึงถึงความคุ้มค่าซึ่งพิจารณาจากผลงานวิจัย โดยผู้สร้างโปรแกรมควรทดลองใช้โปรแกรมกับเด็กแต่ละกลุ่มก่อนนำไปเผยแพร่ในวงกว้าง เพื่อทดสอบและเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของเด็กแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้ควรพิจารณาการนำโปรแกรมไปใช้กับเด็กในกลุ่มเดียวกันแต่แบ่งเป็นระดับความรุนแรง เพื่อนำผลการวิจัยยืนยันประสิทธิภาพในเรื่องการใช้งานและช่วยสร้างความมั่นใจให้กับครูและผู้ปกครองในเรื่องความคุ้มค่าในการใช้โปรแกรม ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...หากจะเน้นที่เด็กมีความรุนแรงมาก ต้องไปศึกษาเด็กก่อน ควรไปเจอเด็กตัวเป็น ๆ เพื่อให้เข้าใจในตัวเด็ก ต้องไปดูกลุ่มตัวอย่างในการทดลองก่อน ก่อนที่จะทดลองใช้โปรแกรมจริง มีการทดสอบเด็กก่อนเพื่อประเมินแล้วค่อยกลับมาสร้างโปรแกรม...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...ควรทดลองใช้โปรแกรมกับเด็กก่อน หรือจะทำงานวิจัยก็ได้ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ และสามารถขยายการเรียนรู้ไปสู่ครูผู้สอนในโรงเรียนได้...”

9. เนื้อหาของโปรแกรมไม่ควรเน้นหลักการทางวิชาการมากเกินไป เนื่องจากเด็กในกลุ่มนี้ชื่นชอบการลงมือปฏิบัติ ดังนั้นโปรแกรมควรเน้นเรื่องการสร้างความสุขในการอยู่ร่วมกับคนอื่น ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...ในเรื่องการเรียนรู้ยังไม่จำเป็นมากแต่การอยู่ร่วมกับคนอื่นในโรงเรียนอย่างมีความสุขจะต้องทำอย่างไรถึงจะทำได้ และการสามารถปฏิบัติตามกฎในโรงเรียนได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...เด็กชอบลงมือปฏิบัติ และควรสถิติให้เด็กเห็นเป็นตัวอย่าง ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น หากมีกิจกรรมที่หลากหลายไม่เน้นวิชาการจนเกินไป เด็กน่าจะชอบ และอยากที่จะเรียน...”

2.4 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีดังนี้

1) การมีส่วนร่วมจากครอบครัว ผู้ปกครอง จากผลการวิจัยพบว่าการสร้างโปรแกรมนี้นี้ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองเพื่อให้เด็กได้ใช้โปรแกรม โดยผู้ปกครองต้องยอมรับต่อสภาพของเด็กก่อน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทางสังคมไม่น้อยไปกว่าด้านวิชาการ ดังนั้นหากผู้ปกครองไม่ยอมรับหรือไม่ให้ความร่วมมือ เด็กอาจไม่สามารถเข้าร่วมโครงการหรือใช้โปรแกรมและไม่มีการนำไปใช้ฝึกต่อในขณะที่อยู่บ้านได้ ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...ซึ่งสำคัญอันดับแรกที่เป็นปัญหาคือ ต้องให้ผู้ปกครองตระหนักก่อนว่าทักษะทางสังคมนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องฝึกเพราะส่วนใหญ่พ่อแม่เด็กอนุบาลจะกลัวมากกว่าจะเข้า ป. 1 ได้ไหม จึงไปให้ความสนใจในด้านวิชาการมากกว่าซึ่งบางทีไม่ได้จำเป็นกับเด็กขนาดนั้นเพราะเด็กยังเล็กอยู่แต่เกือบทุกครอบครัวจะเป็นเช่นนี้ ที่สำคัญคือผู้ปกครองและบุคคลรอบข้างตัวเด็กโดยเฉพาะเด็กเล็กทักษะทางสังคมนั้นไม่ได้อยู่แค่ในโรงเรียนหากเป็นวันหยุดที่เด็กอยู่บ้านพ่อแม่เขาต้องสามารถช่วยส่งเสริมได้...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...ถ้าเป็นผู้ปกครองยอมรับเราก็จะวางโปรแกรมกับผู้ปกครองเลยว่า สมมติว่าในอาทิตย์นี้เราฝึกเรื่องปฏิสัมพันธ์สนทนาประโยคสั้น ๆ ก็จะบอกคุณพ่อคุณแม่ไปว่าให้ฝึกคุย แล้วให้น้องได้ตอบ และถามว่าที่บ้านเป็นอย่างไรบ้าง วางขั้นตอนวางโปรแกรมการช่วยเหลือไป...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3 “...เน้นพ่อแม่ต้องเตรียมความพร้อมให้เด็กสามารถปรับตัวได้เวลาอยู่ในสถานการณ์ใหม่ ๆ เน้นครู ครูต้องอ่านพฤติกรรมของเด็กได้ มันสังเกตพฤติกรรมเวลาเด็กอยู่โรงเรียน...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 4 “...นอกจากครูที่มีส่วนร่วมในโปรแกรมนี้นี้แล้วบุคคลที่มีส่วนร่วมอื่น ๆ ก็คือพ่อแม่ที่มีส่วนสำคัญหรือบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กที่บ้านโดยเข้ามามีส่วนร่วมโดยเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกับเด็กเพราะบางครั้งครอบครัว พ่อแม่เล่นกับเด็กไม่เป็น ปัจจุบันพ่อแม่หยิบยื่น iPad ให้เด็ก ทำให้การสื่อสารระหว่างพ่อแม่และลูกน้อยลง...”

2) การมีส่วนร่วมจากครู จากผลการศึกษาพบว่าครูคือผู้ใช้งานหลักที่ใช้พัฒนาเด็กในระหว่างอยู่ที่โรงเรียน โดยข้อค้นพบของการศึกษานี้พบว่าคุณลักษณะของครูที่เป็นคนใช้โปรแกรม ควรมีบุคลิกเป็นมิตรกับเด็ก ช่างสังเกต เป็นนักสื่อสาร มีเทคนิคการพูดจูงใจ รวมถึงสามารถประสานงานกับผู้ปกครองและครูในโรงเรียนได้ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการฝึกเด็กในองค์กรวม ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...ลักษณะของครูที่ควรมี คือ มีบุคลิกภาพที่เป็นมิตรต่อเด็กเพื่อให้เด็กสามารถกล้าที่จะเข้ามาหาและไว้วางใจ ครูควรมีความสามารถที่จะให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองได้อย่างเหมาะสม...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...แต่ถ้าเป็นผู้ปกครองที่ไม่ยอมรับไม่สนใจ เราก็จะเน้นไปที่ครูประจำชั้นขอให้ความร่วมมือกับเรา ในช่วงที่เขายู่ในห้องให้ครูช่วยพูดกับเพื่อนในห้อง ให้ครูมีศิลปะในการพูดเช่นเพื่อนคนนี้ยังเข้ากับเพื่อนไม่เก่ง ช่วยไปเล่นกับเพื่อนหน่อย ชวนเพื่อนไปเล่นหน่อย หรือจับเข้ากลุ่ม...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3 “...หากอยู่ในระบบโรงเรียนบุคคลสำคัญ ก็คือครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ต่อมาคือ พ่อแม่ ซึ่งพ่อแม่กับครูจะต้องมีการพูดคุยปรึกษากัน...”

3) การมีส่วนร่วมจากหน่วยงานเพื่อจัดทำระบบที่เอื้ออำนวยต่อการใช้โปรแกรม ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารมีส่วนช่วยเหลือในการจัดทำระบบรองรับการพัฒนาทักษะทางสังคม โดยเฉพาะการเป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้ปกครองกับครูประจำชั้นเพื่อสร้างแนวทางพัฒนาร่วมกัน หากมีการจัดทำโปรแกรมแล้ว โปรแกรมนี้ควรถูกนำไปใช้ทั้งในโรงเรียนและนอกห้องเรียน โดยโรงเรียนเป็นผู้มีส่วนช่วยเหลือด้านงบประมาณในการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ร่วมกับโปรแกรม ในขณะที่ผู้บริหารควรมีส่วนอย่างมากในการจัดหาพื้นที่และสร้างบรรยากาศแห่งความปลอดภัยเกิดขึ้นในโรงเรียน โดยอาศัยความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้ควรมีการสนับสนุนนักจัดกิจกรรมเข้ามาให้ความรู้และร่วมออกแบบโปรแกรม ดังคำกล่าวดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 “...สำหรับด้านงบประมาณ อาจจะต้องมีส่วนของผู้บริหารเข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องของการจัดหาสื่ออุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับเด็กหรือหากต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม หรือนำ Application ต่าง ๆ ที่สามารถนำมาฝึกทักษะทางสังคมให้กับเด็กได้...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 “...กรณีที่พ่อแม่ไม่ยอมรับเลย ก็ต้องขอความช่วยเหลือให้ผู้บริหารเรียกผู้ปกครองมาคุย ซึ่งเป็นกรณีสุดท้ายและเด็กมีปัญหา มากจริง ๆ ที่เราไม่อยากปล่อยปะละเลย อยากได้ความร่วมมือจากผู้ปกครอง ด้วยก็จะบอกออกไปวิชาการไปให้ช่วยเชิญผู้ปกครองมาคุย โดยจะมีฝ่ายบริหาร ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษและคุุปรึกษาหาทางร่วมกันกับผู้ปกครอง อาจจะต้องกึ่งบังคับนิดนึง แล้วพอผู้ปกครองเห็นลูกเริ่มดีขึ้นก็เปิดใจเรา...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3 “...โรงเรียนมีพื้นที่ปลอดภัย ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็ก เข้าใจเด็ก ก็จะทำให้เด็กเปิดใจและสามารถที่จะเข้าใจและเรียนรู้ได้ ในช่วงวัยนี้ เด็กชอบเล่นมากเอากาการเล่นมาเป็นสื่อ ให้เด็กได้เล่นร่วมกันก็จะดี...”

ครูผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 4 “...ผู้ปกครองและคุณครู หรือหากมีนักกิจกรรมบำบัด เข้ามาร่วมออกแบบด้วยก็จะดี เพื่อให้สามารถออกแบบกิจกรรมได้เหมาะสมกับ ช่วงวัยของเด็ก ซึ่งตัวนักกิจกรรมก็จะมีกิจกรรมของเขาที่น่าสนใจ เราสามารถดึง ของเขามาใช้ได้...”

2.5 ทักษะทางสังคมที่สำคัญสำหรับสร้างโปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้น ทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ผลการ วิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ทักษะทางสังคมที่สำคัญสำหรับสร้างโปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้น ทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดย เรียงลำดับความสำคัญของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ ลำดับที่ 1 ทักษะการปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา ลำดับ ที่ 2 ทักษะการรอคอย ลำดับที่ 3 ทักษะการร่วมมือในการทำกิจกรรมกับผู้อื่น ลำดับที่ 4 ทักษะการ แบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น ลำดับที่ 5 ทักษะการจัดการอารมณ์ของตนเอง ลำดับที่ 6 ทักษะการแก้ไข ปัญหาด้วยตนเอง ลำดับที่ 7 ทักษะการร้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ลำดับที่ 8 ทักษะการรับรู้ อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ลำดับที่ 9 ทักษะการยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงสถานการณ์/กิจกรรมได้ และลำดับที่ 10 ทักษะการใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จาก ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้า ศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยศึกษาผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ทั้ง 2 ส่วน มาเป็นแนวทางกำหนดประเด็นคำถามในแบบสอบถาม ในตอนที่ 2

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะ แรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้น ประถมศึกษา โดยศึกษาการใช้แบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียน เรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมุมมองของครูในเรื่องทักษะสังคมที่สำคัญที่ เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรมีเพื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในห้องการศึกษาปกติได้ ประสบความสำเร็จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 8 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ระดับชั้นที่สอน		
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	353	100
รวม	353	100
2. เพศ		
ชาย	31	8.78
หญิง	322	91.22
รวม	353	100
3. หน่วยงานที่สังกัด		
กรุงเทพมหานคร	170	48.16
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (สพป. กทม.)	104	29.46
เอกชนในกรุงเทพมหานคร	79	22.38
รวม	353	100
4. ประสบการณ์ในการสอน		
5 - 10 ปี	190	53.82
11- 15 ปี	76	21.53
16 - 20 ปี	38	10.76
21 - 25 ปี	27	7.65
26 ปีขึ้นไป	22	6.24
รวม	353	100
5. ประสบการณ์สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ		
เคย 1 - 5 ปี	181	51.27
เคย 6 - 10 ปี	131	37.11
เคย 11 - 15 ปี	25	7.08
เคย มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	16	4.54
รวม	353	100

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 353 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 91.22 หน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 48.16 ประสบการณ์ในการสอนเท่ากับ 5 -10 ปี จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 53.82 และส่วนใหญ่มิ่ประสบการณ์โดยสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ระยะเวลา 1 - 5 ปี จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 51.27

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา ดังตาราง 9

ตาราง 9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา (N=353)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ลักษณะของโปรแกรมที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ		
1.1) โปรแกรมฯ ควรมีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียน	41	11.62
1.2) โปรแกรมฯ ควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย	56	15.87
1.3) โปรแกรมฯ ควรมีกิจกรรมสร้างขึ้นพัฒนามาจากสถานการณ์จริง	46	13.04
1.4) โปรแกรมฯ ควรมีระยะเวลาในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก	24	6.80
1.5) โปรแกรมฯ ควรมีเทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน	52	14.73
1.6) โปรแกรมฯ ควรมีกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติหรือการมีส่วนร่วม	76	21.53
1.7) โปรแกรมฯ ควรมีสื่อการสอน ที่เน้นวัตถุจริง หรือรูปภาพ	58	16.41

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
2. ลักษณะของโปรแกรมฯ ที่ผู้ใช้โปรแกรมฯ สามารถนำโปรแกรมฯมาใช้ได้อย่างสะดวก มี ประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ		
2.1) โปรแกรมฯ ควรใช้งานสะดวก ไม่ซับซ้อน เข้าใจ ง่าย	174	49.30
2.2) โปรแกรมฯ ควรมีคู่มือการใช้โปรแกรมฯ ที่อธิบาย ขั้นตอนได้ละเอียด	67	18.97
2.3) โปรแกรมฯ ควรมีเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ ชัดเจน	24	6.80
2.4) โปรแกรมฯ ควรมีระยะเวลาในการใช้ที่เหมาะสม	33	9.35
2.5) โปรแกรมฯ ควรตอบสนองความต้องการจำเป็น ของผู้เรียนได้	36	10.20
2.6) โปรแกรมฯ ควรมีการอบรมให้ความรู้การใช้ โปรแกรมฯ ก่อนใช้	19	5.38
3. อุปสรรคที่อาจทำให้ผู้ใช้โปรแกรมการ ช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะทางสังคมไม่ สำเร็จ		
3.1) ความร่วมมือจากผู้ปกครอง	122	34.55
3.2) ความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรมฯ	138	39.10
3.3) ลักษณะความแตกต่างของเด็กแต่ละคน	45	12.75
3.4) ภาระงานของครูผู้สอน	48	13.60
4. บุคคลที่มีส่วนร่วมในโปรแกรมการช่วยเหลือ ระยะแรกเริ่มต้นทักษะทางสังคม		
4.1) ครูผู้สอน	56	15.86
4.2) ผู้ปกครอง	86	24.36
4.3) ผู้บริหาร	9	2.55
4.4) ครูผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม	139	39.38
4.5) ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้บริหาร มีส่วนร่วม	63	17.85
รวม	353	100

จากตาราง 9 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีดังนี้

1) **ลักษณะของโปรแกรมที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ** สามอันดับแรก ได้แก่ 1) โปรแกรมฯ ควรมีกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติหรือมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 21.53 รองลงมา 2) โปรแกรมฯ ควรมีสื่อการสอน ที่เน้นวัตถุจริง หรือรูปภาพ คิดเป็นร้อยละ 16.41 และ 3) โปรแกรมฯ ควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 15.87 ตามลำดับ

2) **ลักษณะของโปรแกรมฯ ที่ผู้ใช้โปรแกรมฯ สามารถนำโปรแกรมฯ มาใช้ได้อย่างสะดวก มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ** สามอันดับแรก ได้แก่ 1) โปรแกรมฯ ควรใช้งานสะดวก ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย คิดเป็นร้อยละ 49.30 รองลงมา 2) โปรแกรมฯ ควรมีคู่มือการใช้โปรแกรมฯ ที่อธิบายขั้นตอนได้ละเอียด คิดเป็นร้อยละ 18.97 และ 3) โปรแกรมฯ ควรตอบสนองความต้องการจำเป็นของผู้เรียนได้ คิดเป็นร้อยละ 10.20 ตามลำดับ

3) **อุปสรรคที่อาจทำให้ผู้ใช้โปรแกรมในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะทางสังคมไม่สำเร็จ** สามอันดับแรก ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรมฯ คิดเป็นร้อยละ 39.10 รองลงมา 2) ความร่วมมือจากผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 34.55 และ 3) ภาระงานของครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 13.60 ตามลำดับ

4) **บุคคลที่มีส่วนร่วมในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะทางสังคม** สามอันดับแรก ได้แก่ 1) ครูผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 39.38 รองลงมา 2) ผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 24.36 และ 3) ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้บริหาร มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 17.85 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมุมมองของครูในเรื่องทักษะสังคมที่สำคัญที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรมีเพื่อการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในห้องการศึกษาปกติได้ประสบความสำเร็จ ดังตาราง 10

ตาราง 10 มุมมองของครูในเรื่องทักษะสังคมที่สำคัญที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรมีเพื่อการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในห้องการศึกษาปกติได้ประสบความสำเร็จ

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนสามารถร่วมมือในการทำกิจกรรมกับผู้อื่นได้	4.48	0.76	จำเป็นมาก
2. นักเรียนสามารถใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์	3.82	1.05	จำเป็นมาก
3. นักเรียนสามารถรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้	4.03	0.97	จำเป็นมาก
4. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลงได้	4.64	0.59	จำเป็นมากที่สุด
5. นักเรียนสามารถรอคอยได้	4.59	0.68	จำเป็นมากที่สุด
6. นักเรียนสามารถแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่นได้	4.51	0.77	จำเป็นมากที่สุด
7. นักเรียนสามารถร้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้	3.68	1.08	จำเป็นมาก
8. นักเรียนสามารถยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงสถานการณ์/กิจกรรมได้	3.84	0.94	จำเป็นมาก
9. นักเรียนสามารถจัดการอารมณ์ของตนเองได้	4.19	0.96	จำเป็นมาก
10. นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้	4.06	0.97	จำเป็นมาก

จากตาราง 10 พบว่า มุมมองของครูในเรื่องทักษะสังคมที่สำคัญที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรมีเพื่อการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในห้องการศึกษาปกติได้ประสบความสำเร็จ ทักษะสังคมสามอันดับแรกที่อยู่ในระดับมีความจำเป็นมากที่สุดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้แก่ อันดับที่ 1 นักเรียนสามารถปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลงได้ ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.59) อันดับสอง นักเรียนสามารถรอคอย ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.68) และอันดับสาม นักเรียนสามารถแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่นได้ ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.77)

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มาสร้างเป็นร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ในระยะที่ 2

2. ผลการสร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

การสร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ผลการยกร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จากข้อมูลระยะที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการหาคุณภาพโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มี 2 ตอนย่อย คือ

ตอนที่ 2.1 ประเมินร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตอนที่ 2.2 พิจารณาความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 1 ผลการยกร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จากข้อมูลระยะที่ 1

ผลการยกร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จากข้อมูลระยะที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีองค์ประกอบดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของโปรแกรม ประกอบด้วย

- 1) เพื่อช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
- 2) เพื่อให้ครูผู้สอน และผู้ปกครองมีแนวทางในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2. คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ประกอบด้วย

- 1) เด็กมีอายุระหว่าง 5-6 ปี
- 2) เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม ประกอบด้วย
 - 2.1) ทักษะการรอคอย
 - 2.2) ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง
 - 2.3) ทักษะการแบ่งปัน
- 3) เด็กมีระดับสติปัญญาปกติ (ไม่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา)
- 4) เด็กมีภาษาพูดสื่อสารได้
- 5) เด็กได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองให้เข้าร่วมโปรแกรมได้ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรม ได้ต่อเนื่องจนจบโปรแกรมฯ

3. ลักษณะของโปรแกรม

เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม ได้แก่ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา ข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน จำนวน 15 แผน ใช้ระยะเวลาในแต่ละแผน 30 - 45 นาที โดยใช้วิธีการสอน ประกอบด้วย การสอนตรง การสอนแบบสาธิต การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง การสอนโดยใช้สถานการณ์จริง และการสอนโดยใช้เกม

4. ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม ประกอบด้วย

- 1) ครูผู้สอนคัดเลือกเด็กโดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้
 - 2.1) เด็กมีอายุระหว่าง 5-6 ปี
 - 2.2) เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคมประกอบด้วย ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน
 - 2.3) เด็กมีระดับสติปัญญาปกติ (ไม่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา)
 - 2.4) เด็กมีภาษาพูดสื่อสารได้
 - 2.5) เด็กได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองให้เข้าร่วมโปรแกรมฯได้ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ต่อเนื่องจนจบโปรแกรมฯ

2) ครูผู้สอนประเมินทักษะสังคมเด็ก โดยใช้แบบสำรวจพัฒนาการเด็ก (Pervasive Developmental Disorders Screening Questionnaire: PDDSQ) ช่วงอายุ 4-18 ปี โดยเด็กมีคะแนนรวมตั้งแต่ 13 คะแนนขึ้นไป

3) ครูผู้สอนสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของเด็กแต่ละคน ด้านการรอยยิ้ม ด้านการปฏิบัติตามกฎ กติกาและข้อตกลง และด้านการแบ่งปัน และสำรวจกิจกรรม ของรางวัลที่เด็กชอบ เพื่อใช้เป็นตัวเสริมแรงรายบุคคล เพื่อนำมาพิจารณาถึงความเหมาะสม และความต้องการจำเป็นในการเข้าร่วมโปรแกรม

4) ครูผู้สอนประชุมผู้ปกครองชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

5) ครูผู้สอนประเมินทักษะสังคมด้านการรอยยิ้ม ด้านการปฏิบัติตามกฎ กติกาและข้อตกลง และด้านการแบ่งปันของเด็กแต่ละคนก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (Pre-test) โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม และบันทึกคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กแต่ละคน

6) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม ได้แก่ ทักษะการรอยยิ้ม ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกาและข้อตกลง และทักษะการแบ่งปันตามแผนฯ ทั้งหมด 15 แผน ใช้ระยะเวลาในแต่ละกิจกรรม 30 - 45 นาที และประเมินผลทักษะทางสังคมย่อยของนักเรียนในแต่ละกิจกรรม

7) ประเมินทักษะสังคมของเด็กแต่ละคนหลังเข้าร่วมโปรแกรม (Post-test) โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม บันทึกคะแนนทักษะทางสังคม

8) ครูผู้สอนรายงานผลพัฒนาการทักษะทางสังคมของเด็ก (Feedback) กับผู้ปกครอง

5. รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม ดังตาราง 11

ตาราง 11 รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม

กิจกรรมที่	ชื่อกิจกรรม	ทักษะทางสังคม
1	รอตอแถวกันนะ	ทักษะการรอคอย
2	มาเก็บของเล่นกันนะ	ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง
3	แบ่งของให้เพื่อนกันนะ	ทักษะการแบ่งปัน
4	มีอันนี้เล่นร่อย ตอน เตรียมความพร้อม	ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน
5	มีอันนี้เล่นร่อย ตอน ปฏิบัติจริง	ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน
6	รอเพื่อนหน่อยนะ	ทักษะการรอคอย
7	มาล้างมือกันนะ	ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง
8	แบ่งให้เพื่อนเล่นหน่อยนะ	ทักษะการแบ่งปัน
9	แซนวิชหรรษา ตอน เตรียมความพร้อม	ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน
10	แซนวิชหรรษา ตอน ปฏิบัติจริง	ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน

กิจกรรมที่	ชื่อกิจกรรม	ทักษะทางสังคม
11	รอคิวหน่อยนะ	ทักษะการรอคอย
12	มาทดลองกันนะ	ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง
13	แบ่งกันใช้กับเพื่อนนะ	ทักษะการแบ่งปัน
14	สายคล้องแมสส์รัก ตอน เตรียมความพร้อม	ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน
15	สายคล้องแมสส์รัก ตอน ปฏิบัติจริง	ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน

6. แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม จำนวน 15 แผน แต่ละแผนประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

- 1) ชื่อกิจกรรม
- 2) ระยะเวลา
- 3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม
- 4) วัตถุประสงค์
- 5) พฤติกรรมเป้าหมาย
- 6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย
 - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ทบทวนเนื้อหาเดิม
 - ขั้นที่ 2 แจกวัตถุประสงค์
 - ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยการใช้เกม)
 - ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จำลองหรือ สถานการณ์จริง และการสาธิต)
 - ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ
 - ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล

7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

8) การวัดและประเมินผล

7. สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทั้งหมด 15 ชุด เป็นสื่อการสอนสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง สื่อการสอนของจริง ประกอบด้วย

1) สื่อการสอน ทักษะการรอคอย จำนวน 3 ชุด

2) สื่อการสอน ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลงจำนวน

3 ชุด

3) สื่อการสอน ทักษะการแบ่งปัน จำนวน 3 ชุด

4) สื่อการสอนบูรณาการทักษะ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน จำนวน 6 ชุด

8. การวัดและประเมินผล

ในแต่ละแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม จำนวน 15 แผน มีการวัดและประเมินผลระหว่างการสอน ประกอบด้วย

1) สิ่งที่ประเมิน ได้แก่ ด้านความรู้และด้านปฏิบัติ

2) วิธีการวัด ได้แก่ การตอบคำถามและการสังเกตพฤติกรรม

3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ ได้แก่ ภาพสถานการณ์และประเด็นคำถาม 2) ด้านปฏิบัติ ได้แก่ การปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดให้

4) เกณฑ์การประเมิน มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

4 คะแนน เมื่อเด็กสามารถทำได้ด้วยตนเอง

3 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถทำได้ผ่านการชี้แนะด้วยวาจา

2 คะแนน เมื่อเด็กสามารถทำได้ผ่านการชี้แนะด้วยท่าทาง

1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถทำได้ผ่านการชี้แนะด้วยวาจาและท่าทาง

0 คะแนน เมื่อเด็กไม่สามารถทำได้

9. แบบประเมินทักษะสังคม

แบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา เป็นแบบประเมินนี้ มีทั้งหมด 11 ข้อ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นการประเมินทักษะทางสังคมเป็นรายบุคคล โดยมีสถานการณ์มาให้เด็กตอบคำถาม (ข้อ 1 ถึง ข้อ 8) และส่วนที่ 2 เป็นการประเมินทักษะทางสังคมเป็นกลุ่ม โดยมีสถานการณ์หรือกิจกรรมมาให้เด็กปฏิบัติร่วมกัน (ข้อ 9 ถึง ข้อ 11) โดยครูผู้สอนใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงจาก การสังเกต การตอบคำถาม การลงมือปฏิบัติของเด็ก

10. คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย

- 1) ความหมายของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
- 2) นิยามศัพท์ของทักษะทางสังคมในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
- 3) คำแนะนำสำหรับครูผู้สอนในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
- 4) องค์ประกอบของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย
 - จุดมุ่งหมายของโปรแกรม
 - คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม
 - ลักษณะของโปรแกรม
 - รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม
 - แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม
 - แบบประเมินทักษะทางสังคม
- 5) ภาคผนวก ในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย
 - ความหมายและขั้นตอนการสอนตรง
 - ความหมายและขั้นตอนการสอนโดยการสาธิต
 - ความหมายและขั้นตอนการสอนโดยการใช้สถานการณ์

จำลอง

- ความหมายและขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จริง
- ความหมายและขั้นตอนการสอนการสอนโดยใช้เกม

ตอนที่ 2 ผลการหาคุณภาพโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ตอนที่ 2.1 ประเมินร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังตาราง 12

ตาราง 12 ผลการประเมินร่างโปรแกรมโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 ท่าน

รายการ	μ	แปลผล
องค์ประกอบโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา		
1. จุดมุ่งหมายของโปรแกรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2. คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
3. ลักษณะของโปรแกรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4. ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5. รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6. แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม		
แผนที่ 1 “รอดต่อแถวกันนะ” (ทักษะการรอคอย)		
1) ชื่อกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) ระยะเวลา	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4) วัตถุประสงค์	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5) พฤติกรรมเป้าหมาย	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด

รายการ	μ	แปลผล
7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
8) การวัดและประเมินผล	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
แผนที่ 2 “มาเก็บของเล่นกันนะ” (ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง)		
1) ชื่อกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) ระยะเวลา	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4) วัตถุประสงค์	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5) พฤติกรรมเป้าหมาย	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
8) การวัดและประเมินผล	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
แผนที่ 3 “แบ่งของให้เพื่อนกันนะ” (ทักษะการแบ่งปัน)		
1) ชื่อกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) ระยะเวลา	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4) วัตถุประสงค์	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5) พฤติกรรมเป้าหมาย	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
8) การวัดและประเมินผล	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
แผนที่ 4 “มีอันนี้แสนอร่อย ตอน เตรียมความพร้อม” (ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน)		
1) ชื่อกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) ระยะเวลา	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด

รายการ	μ	แปลผล
4) วัตถุประสงค์	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5) พฤติกรรมเป้าหมาย	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
8) การวัดและประเมินผล	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
แผนที่ 5 “มือนี่แสนอ้อย ตอน ปฏิบัติจริง” (ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง ทักษะการ แบ่งปัน)		
1) ชื่อกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) ระยะเวลา	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4) วัตถุประสงค์	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5) พฤติกรรมเป้าหมาย	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
8) การวัดและประเมินผล	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
แผนที่ 6 “รอเพื่อนหน่อยนะ” (ทักษะการรอคอย)		
1) ชื่อกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) ระยะเวลา	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4) วัตถุประสงค์	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5) พฤติกรรมเป้าหมาย	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
8) การวัดและประเมินผล	5.00	เหมาะสมมากที่สุด

รายการ	μ	แปลผล
แผนที่ 7 “มาล้างมือกันนะ” (ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง)		
1) ชื่อกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) ระยะเวลา	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4) วัตถุประสงค์	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5) พฤติกรรมเป้าหมาย	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
8) การวัดและประเมินผล	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
แผนที่ 8 “แบ่งให้เพื่อนเล่นหน่อยนะ” (ทักษะการแบ่งปัน)		
1) ชื่อกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) ระยะเวลา	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4) วัตถุประสงค์	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5) พฤติกรรมเป้าหมาย	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
8) การวัดและประเมินผล	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
แผนที่ 9 “แซนวิชหรรษา ตอน เตรียมความพร้อม” (ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน)		
1) ชื่อกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) ระยะเวลา	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4) วัตถุประสงค์	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5) พฤติกรรมเป้าหมาย	5.00	เหมาะสมมากที่สุด

รายการ	μ	แปลผล
6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
8) การวัดและประเมินผล	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
แผนที่ 10 “แผนวิหรรษา ตอน ปฏิบัติจริง” (ทักษะการรอยคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง ทักษะการ แบ่งปัน)		
1) ชื่อกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) ระยะเวลา	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4) วัตถุประสงค์	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5) พฤติกรรมเป้าหมาย	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
8) การวัดและประเมินผล	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
แผนที่ 11 “รอยคองน้อยนง” (ทักษะการรอยคอง)		
1) ชื่อกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) ระยะเวลา	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4) วัตถุประสงค์	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5) พฤติกรรมเป้าหมาย	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
8) การวัดและประเมินผล	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
แผนที่ 12 “มาทดลองกันนะ” (ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง)		
1) ชื่อกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) ระยะเวลา	4.80	เหมาะสมมากที่สุด

รายการ	μ	แปลผล
3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4) วัตถุประสงค์	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5) พฤติกรรมเป้าหมาย	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
8) การวัดและประเมินผล	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
แผนที่ 13 “แบ่งกันใช้กับเพื่อนนะ” (ทักษะการแบ่งปัน)		
1) ชื่อกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) ระยะเวลา	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4) วัตถุประสงค์	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5) พฤติกรรมเป้าหมาย	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
8) การวัดและประเมินผล	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
แผนที่ 14 “สายคล้องแมสส์รัก ตอน เตรียมความพร้อม” (ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน)		
1) ชื่อกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) ระยะเวลา	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4) วัตถุประสงค์	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5) พฤติกรรมเป้าหมาย	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
8) การวัดและประเมินผล	5.00	เหมาะสมมากที่สุด

รายการ	μ	แปลผล
แผนที่ 15 “สายคล้องแมสส์รัก ตอน ปฏิบัติจริง” (ทักษะการรอยคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน)		
1) ชื่อกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) ระยะเวลา	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4) วัตถุประสงค์	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5) พฤติกรรมเป้าหมาย	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
8) การวัดและประเมินผล	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
7. แบบประเมินทักษะสังคม		
1) แบบประเมินทักษะทางสังคมเป็นรายบุคคล	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) แบบประเมินทักษะทางสังคมเป็นกลุ่ม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
8. คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะ สังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา		
1) องค์ประกอบของคู่มือการใช้โปรแกรมฯ	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2) ความเหมาะสมของคู่มือการใช้โปรแกรมฯ	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
-3) ภาษาที่ใช้ในคู่มือการใช้โปรแกรมฯ	4.80	เหมาะสมมากที่สุด

จากตาราง 12 ผลการประเมินร่างโปรแกรมโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา พบว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีความคิดเห็นว่า โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีความเหมาะสมมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของโปรแกรม ($\mu = 5.00$) 2. คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ($\mu = 5.00$) 3. ลักษณะของโปรแกรม ($\mu = 5.00$) 4. ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม ($\mu = 5.00$) 5. รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม ($\mu = 5.00$) 6. แผน

กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ($\mu = 4.80 - 5.00$) 7. แบบประเมินทักษะสังคม ($\mu = 5.00$) และ 8. คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ($\mu = 4.80 - 5.00$)

ตอนที่ 2.2 พิจารณาความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ

ผลการพิจารณาความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 ท่าน มีทั้งหมด 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

ส่วนที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา ดังตาราง 13

ตาราง 13 ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

รายการ	μ	σ	แปลผล
1. ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติจริง			
1.1) ออกแบบได้เหมาะสมกับการใช้งานในสถานการณ์จริง	4.86	0.38	เหมาะสมมากที่สุด
1.2) สามารถใช้งานได้จริงกับครูผู้สอนที่จะนำไปใช้ในโรงเรียนเรียนร่วม	4.71	0.49	เหมาะสมมากที่สุด
1.3) สามารถใช้งานได้จริงกับเด็กที่ต้องการได้ความช่วยเหลือด้านทักษะสังคม	4.86	0.38	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	4.81	0.42	เหมาะสมมากที่สุด

รายการ	μ	σ	แปลผล
2. ด้านความเป็นประโยชน์ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้โปรแกรมฯ			
2.1) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับนักเรียนที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	4.71	0.49	เหมาะสมมากที่สุด
2.2) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้ครูผู้สอน และผู้ปกครองมีแนวทางในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคม สำหรับนักเรียนที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	4.86	0.38	เหมาะสมมากที่สุด
2.3) เป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนที่ต้องการได้ความช่วยเหลือด้านทักษะสังคม	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	4.86	0.29	เหมาะสมมากที่สุด
3. ด้านความเหมาะสมขององค์ประกอบในโปรแกรมฯ			
3.1) คู่มือการใช้โปรแกรมฯ มีความเหมาะสมกับครูผู้สอน	4.86	0.38	เหมาะสมมากที่สุด
3.2) แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม มีความเหมาะสมกับนักเรียนที่ต้องการได้ความช่วยเหลือด้านทักษะสังคม	4.71	0.49	เหมาะสมมากที่สุด
3.3) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม มีความเหมาะสมกับนักเรียนที่ต้องการได้ความช่วยเหลือด้านทักษะสังคม	4.71	0.49	เหมาะสมมากที่สุด
3.4) แบบประเมินทักษะสังคม มีความเหมาะสมกับนักเรียนที่ต้องการได้ความช่วยเหลือด้านทักษะสังคม	4.71	0.49	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	4.75	0.47	เหมาะสมมากที่สุด

รายการ	μ	σ	แปลผล
4. ด้านความถูกต้อง ครอบคลุมครบถ้วน และ ความน่าเชื่อถือ			
4.1) เนื้อหาในโปรแกรมฯ ครอบคลุมทักษะการรอยคย	4.86	0.38	เหมาะสมมากที่สุด
4.2) เนื้อหาในโปรแกรมฯ ครอบคลุม ทักษะการปฏิบัติตามกฎหมาย กติกา และข้อตกลง	4.86	0.38	เหมาะสมมากที่สุด
4.3) เนื้อหาในโปรแกรมฯ ครอบคลุมทักษะการ แบ่งปัน	4.86	0.38	เหมาะสมมากที่สุด
4.4) โปรแกรมฯ ใช้หลักการ แนวคิด เทคนิคการสอน ได้เหมาะสม	4.86	0.38	เหมาะสมมากที่สุด
4.5) โปรแกรมฯ มีความน่าเชื่อถือระดับยอมรับได้	4.71	0.49	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	4.83	0.41	เหมาะสมมากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.82	0.40	เหมาะสมมากที่สุด

จากตาราง 13 ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา โดยภาพรวม พบว่า โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา มีผลประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.82$, $\sigma = 0.40$) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ผลประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเป็นประโยชน์ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้โปรแกรมฯ ($\mu = 4.86$, $\sigma = 0.40$) 2) ด้านความถูกต้อง ครอบคลุมครบถ้วน และความน่าเชื่อถือ ($\mu = 4.83$, $\sigma = 0.41$) 3) ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติจริง ($\mu = 4.83$, $\sigma = 0.41$) และ 4) ด้านความเหมาะสมขององค์ประกอบในโปรแกรมฯ ($\mu = 4.75$, $\sigma = 0.47$) ตามลำดับ

**ส่วนที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในโปรแกรม
การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียน
เรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา ดังตาราง 14**

ตาราง 14 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม
ด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา และ
ข้อเสนอแนะ

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
1. จุดมุ่งหมายของโปรแกรม 1) เพื่อช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา 2) เพื่อให้ครูผู้สอน และผู้ปกครองมีแนวทางในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	✓		
2. คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ประกอบด้วย 1) เด็กมีอายุระหว่าง 5-6 ปี 2) เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคมประกอบด้วย 2.1) ทักษะการรอคอย 2.2) ทักษะการปฏิบัติตามกฎกติกา และข้อตกลง		✓	พิจารณาเพิ่มข้อมูล 1) คุณสมบัติของเด็ก ควรเพิ่มคุณสมบัติของเด็กจาก เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคมเป็น เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคมอย่างเร่งด่วน 2) เพิ่มคุณสมบัติของ

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
2.3) ทักษะการแบ่งปัน 3) เด็กมีระดับสติปัญญาปกติ 4) เด็กมีภาษาพูดสื่อสารได้ 5) เด็กได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองให้เข้าร่วมโปรแกรมได้ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรม ได้ต่อเนื่องจนจบโปรแกรมฯ			ครูผู้สอน ได้แก่ ครูผู้สอนควรมีประสบการณ์ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือได้รับการอบรมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เนื่องจากในการสอนทักษะสังคมในโปรแกรมนี้นี้ ครูผู้สอนมีความจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งการจัดการสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การจัดการพฤติกรรมของเด็ก ขณะทำการสอน การให้การเสริมแรงเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นต้น
3. ลักษณะของโปรแกรม เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม ได้แก่ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา ข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน จำนวน 15 แผน ใช้ระยะเวลาในแต่ละแผน 30 - 45 นาที โดยใช้วิธีการสอน	✓		พิจารณาระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละแผน ขณะทดลองใช้

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
ประกอบด้วย การสอนตรง การสอนแบบสาธิต การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง การสอนโดยใช้สถานการณ์จริง และการสอนโดยใช้เกม			
4. ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรมฯ ประกอบด้วย 9 ขั้นตอนหลักในการดำเนินงาน	✓		
5. รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม (ทักษะการรอยยิ้ม ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน) ทั้งหมด 15 กิจกรรม	✓		
6. แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม จำนวน 15 แผน ประกอบด้วย			
แผนกิจกรรมที่ 1 (ทักษะการรอยยิ้ม)			
ชื่อกิจกรรม “รอยต่อแถวกันนะ”	✓		
ระยะเวลา	✓		พิจารณาระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ขณะทดลองใช้
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	✓		
วัตถุประสงค์	✓		
พฤติกรรมเป้าหมาย	✓		

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 1	✓		พิจารณาภาษาที่ใช้เพิ่มเติม ขณะทดลองใช้ ว่าสามารถทำ ให้ครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนการ จัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม หรือไม่
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 2	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 3	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 4	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 5	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 6	✓		
สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัด กิจกรรม	✓		พิจารณาสื่ออุปกรณ์ที่ใช้สอน 1) สื่อการสอนสนับสนุนการ เรียนรู้ผ่านการมอง ควรมี ขนาดที่เหมาะสมกับจำนวน เด็ก เพื่อสามารถดึงดูดความ สนใจของเด็กได้ 2) ภาพสถานการณ์ควรเป็น ภาพของจริง 3) พิจารณาการใช้สื่อ อุปกรณ์ ขณะทดลองใช้ ว่ามี ความเหมาะสม หรือมีข้อควร ระมัดระวังหรือไม่
การวัดและประเมินผล	✓		
แผนกิจกรรมที่ 2 (ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง)			
ชื่อกิจกรรม “มาเก็บของเล่นกันนะ”	✓		
ระยะเวลา	✓		พิจารณาระยะเวลาในการจัด กิจกรรม ขณะทดลองใช้
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	✓		
วัตถุประสงค์	✓		
พฤติกรรมเป้าหมาย	✓		

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 1	✓		พิจารณาภาษาที่ใช้เพิ่มเติม ขณะทดลองใช้ ว่าสามารถทำ ให้ครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนการ จัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม หรือไม่
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 2	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 3	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 4	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 5	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 6	✓		
สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัด กิจกรรม	✓		พิจารณาสื่ออุปกรณ์ที่ใช้สอน 1) สื่อการสอนสนับสนุนการ เรียนรู้ผ่านการมอง ควรมี ขนาดที่เหมาะสมกับจำนวน เด็ก เพื่อสามารถดึงดูดความ สนใจของเด็กได้ 2) ภาพสถานการณ์ควรเป็น ภาพของจริง 3) พิจารณาการใช้สื่อ อุปกรณ์ ขณะทดลองใช้ ว่ามี ความเหมาะสม หรือมีข้อควร ระมัดระวังหรือไม่
การวัดและประเมินผล	✓		
แผนกิจกรรมที่ 3 (ทักษะการแบ่งปัน)			
ชื่อกิจกรรม “แบ่งของให้เพื่อนกันนะ”	✓		
ระยะเวลา	✓		พิจารณาระยะเวลาในการจัด กิจกรรม ขณะทดลองใช้
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	✓		
วัตถุประสงค์	✓		

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
พฤติกรรมเป้าหมาย	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 1	✓		พิจารณาภาษาที่ใช้เพิ่มเติม ขณะทดลองใช้ ว่าสามารถทำ ให้ครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนการ จัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม หรือไม่
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 2	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 3	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 4	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 5	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 6	✓		
สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัด กิจกรรม	✓		พิจารณาสื่ออุปกรณ์ที่ใช้สอน 1) สื่อการสอนสนับสนุนการ เรียนรู้ผ่านการมอง ควรมี ขนาดที่เหมาะสมกับจำนวน เด็ก เพื่อสามารถดึงดูดความ สนใจของเด็กได้ 2) ภาพสถานการณ์ควรเป็น ภาพของจริง 3) พิจารณาการใช้สื่อ อุปกรณ์ ขณะทดลองใช้ ว่ามี ความเหมาะสม หรือมีข้อควร ระมัดระวังหรือไม่
การวัดและประเมินผล	✓		
แผนกิจกรรมที่ 4 (ทักษะการรอยค้อย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน)			
ชื่อกิจกรรม “มีอันนี้แสนอร่อย ตอน เตรียมความพร้อม”	✓		
ระยะเวลา	✓		พิจารณาระยะเวลาในการจัด กิจกรรม ขณะทดลองใช้

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	✓		
วัตถุประสงค์	✓		
พฤติกรรมเป้าหมาย	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 1	✓		พิจารณาภาษาที่ใช้เพิ่มเติม ขณะทดลองใช้ ว่าสามารถทำ ให้ครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนการ จัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม หรือไม่
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 2	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 3	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 4	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 5	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 6	✓		
สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัด กิจกรรม	✓		พิจารณาสื่ออุปกรณ์ที่ใช้สอน 1) สื่อการสอนสนับสนุนการ เรียนรู้ผ่านการมอง ควรมี ขนาดที่เหมาะสมกับจำนวน เด็ก เพื่อสามารถดึงดูดความ สนใจของเด็กได้ 2) ภาพสถานการณ์ควรเป็น ภาพของจริง 3) พิจารณาการใช้สื่อ อุปกรณ์ ขณะทดลองใช้ ว่ามี ความเหมาะสม หรือมีข้อควร ระมัดระวังหรือไม่
การวัดและประเมินผล	✓		
แผนกิจกรรมที่ 5 (ทักษะการรอยคย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน)			
ชื่อกิจกรรม “มือนี่แสนอ่วย ตอน ปฏิบัติจริง”	✓		
ระยะเวลา	✓		พิจารณาระยะเวลาในการจัด

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
			กิจกรรม ขณะทดลองใช้
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	✓		
วัตถุประสงค์	✓		
พฤติกรรมเป้าหมาย	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 1	✓		พิจารณาภาษาที่ใช้เพิ่มเติม
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 2	✓		ขณะทดลองใช้ ว่าสามารถทำ
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 3	✓		ให้ครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนการ
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 4	✓		จัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 5	✓		หรือไม่
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 6	✓		
สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	✓		
การวัดและประเมินผล	✓		
แผนกิจกรรมที่ 6 (ทักษะการรอย)			
ชื่อกิจกรรม “รอเพื่อนหน่อยนะ”	✓		
ระยะเวลา	✓		พิจารณาระยะเวลาในการจัดกิจกรรม หลังจากการทดลองใช้
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	✓		
วัตถุประสงค์	✓		
พฤติกรรมเป้าหมาย	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 1	✓		พิจารณาภาษาที่ใช้เพิ่มเติม
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 2	✓		ขณะทดลองใช้ ว่าสามารถทำ
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 3	✓		ให้ครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนการ
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 4	✓		จัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 5	✓		หรือไม่
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 6	✓		

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	✓		พิจารณาสื่ออุปกรณ์ที่ใช้สอน 1) สื่อการสอนสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก เพื่อสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ 2) ภาพสถานการณ์ควรเป็นภาพของจริง 3) พิจารณาการใช้สื่ออุปกรณ์ ขณะทดลองใช้ ว่ามีความเหมาะสม หรือมีข้อควรระวังหรือไม่
การวัดและประเมินผล	✓		
แผนกิจกรรมที่ 7 (ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง)			
ชื่อกิจกรรม “มาล้างมือกันนะ”	✓		
ระยะเวลา	✓		พิจารณาระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ขณะทดลองใช้
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	✓		
วัตถุประสงค์	✓		
พฤติกรรมเป้าหมาย	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 1	✓		พิจารณาภาษาที่ใช้เพิ่มเติม ขณะทดลองใช้ ว่าสามารถทำให้ครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนการจัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรมหรือไม่
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 2	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 3	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 4	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 5	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 6	✓		
สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัด	✓		พิจารณาสื่ออุปกรณ์ที่ใช้สอน

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
กิจกรรม			1) สื่อการสอนสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก เพื่อสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ 2) ภาพสถานการณ์ควรเป็นภาพของจริง 3) พิจารณาการใช้สื่ออุปกรณ์ ขณะทดลองใช้ ว่ามีความเหมาะสม หรือมีข้อควรระวังหรือไม่
การวัดและประเมินผล	✓		
แผนกิจกรรมที่ 8 (ทักษะการแบ่งปัน)			
ชื่อกิจกรรม	✓		
“แบ่งให้เพื่อนเล่นหน่อยนะ”			
ระยะเวลา	✓		พิจารณาระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ขณะทดลองใช้
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	✓		
วัตถุประสงค์	✓		
พฤติกรรมเป้าหมาย	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 1	✓		พิจารณาภาษาที่ใช้เพิ่มเติม ขณะทดลองใช้ ว่าสามารถทำให้ครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนการจัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรมหรือไม่
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 2	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 3	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 4	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 5	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 6	✓		
สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัด	✓		พิจารณาสื่ออุปกรณ์ที่ใช้สอน

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
กิจกรรม			1) สื่อการสอนสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก เพื่อสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ 2) ภาพสถานการณ์ควรเป็นภาพของจริง 3) พิจารณาการใช้สื่ออุปกรณ์ ขณะทดลองใช้ ว่ามีความเหมาะสม หรือมีข้อควรระวังหรือไม่
การวัดและประเมินผล	✓		
แผนกิจกรรมที่ 9 (ทักษะการรอยค้อย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน)			
ชื่อกิจกรรม “แซนวิชหรรษา ตอน เตรียมความพร้อม”	✓		
ระยะเวลา	✓		พิจารณาระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ขณะทดลองใช้
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	✓		
วัตถุประสงค์	✓		
พฤติกรรมเป้าหมาย	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 1	✓		พิจารณาภาษาที่ใช้เพิ่มเติม ขณะทดลองใช้ ว่าสามารถทำให้ครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนการจัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรมหรือไม่
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 2	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 3	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 4	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 5	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 6	✓		

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	✓		พิจารณาสื่ออุปกรณ์ที่ใช้สอน 1) สื่อการสอนสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก เพื่อสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ 2) ภาพสถานการณ์ควรเป็นภาพของจริง 3) พิจารณาการใช้สื่ออุปกรณ์ ขณะทดลองใช้ ว่ามีความเหมาะสม หรือมีข้อควรระวังหรือไม่
การวัดและประเมินผล	✓		
แผนกิจกรรมที่ 10 (ทักษะการรอยคย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน)			
ชื่อกิจกรรม “แซนวิชหรรษา ตอน ปฏิบัติจริง”	✓		
ระยะเวลา	✓		พิจารณาระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ขณะทดลองใช้
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	✓		
วัตถุประสงค์	✓		
พฤติกรรมเป้าหมาย	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 1	✓		พิจารณาภาษาที่ใช้เพิ่มเติม
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 2	✓		ขณะทดลองใช้ ว่าสามารถทำ
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 3	✓		ให้ครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนการจัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 4	✓		หรือไม่
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 5	✓		

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 6	✓		
สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	✓		พิจารณาสื่ออุปกรณ์ที่ใช้สอน 1. สื่อการสอนสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก เพื่อสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ 2. ภาพสถานการณ์ควรเป็นภาพของจริง -3) พิจารณาการใช้สื่ออุปกรณ์ ขณะทดลองใช้ ว่ามีความเหมาะสม หรือมีข้อควรระวังหรือไม่
การวัดและประเมินผล	✓		
แผนกิจกรรมที่ 11 (ทักษะการรอยคย)			
ชื่อกิจกรรม “รอคิวหน่อยนะ”	✓		
ระยะเวลา	✓		พิจารณาระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ขณะทดลองใช้
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	✓		
วัตถุประสงค์	✓		
พฤติกรรมเป้าหมาย	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 1	✓		พิจารณาภาษาที่ใช้เพิ่มเติม
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 2	✓		ขณะทดลองใช้ ว่าสามารถทำ
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 3	✓		ให้ครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนการจัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 4	✓		หรือไม่
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 5	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 6	✓		

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	✓		พิจารณาสื่ออุปกรณ์ที่ใช้สอน 1) สื่อการสอนสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก เพื่อสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ 2) ภาพสถานการณ์ควรเป็นภาพของจริง 3) พิจารณาการใช้สื่ออุปกรณ์ ขณะทดลองใช้ ว่ามีความเหมาะสม หรือมีข้อควรระวังหรือไม่
การวัดและประเมินผล	✓		
แผนกิจกรรมที่ 12 (ทักษะการปฏิบัติตามกฎหมาย กติกา และข้อตกลง)			
ชื่อกิจกรรม “มาทดลองกันนะ”	✓		
ระยะเวลา	✓		พิจารณาระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ขณะทดลองใช้
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	✓		
วัตถุประสงค์	✓		
พฤติกรรมเป้าหมาย	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 1	✓		พิจารณาภาษาที่ใช้เพิ่มเติม ขณะทดลองใช้ ว่าสามารถทำให้ครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนการจัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรมหรือไม่
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 2	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 3	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 4	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 5	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 6	✓		
สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัด	✓		พิจารณาสื่ออุปกรณ์ที่ใช้สอน

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
กิจกรรม			1) สื่อการสอนสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก เพื่อสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ 2) ภาพสถานการณ์ควรเป็นภาพของจริง 3) พิจารณาการใช้สื่ออุปกรณ์ ขณะทดลองใช้ ว่ามีความเหมาะสม หรือมีข้อควรระวังหรือไม่
การวัดและประเมินผล	✓		
แผนกิจกรรมที่ 13 (ทักษะการแบ่งปัน)			
ชื่อกิจกรรม	✓		
“แบ่งกันใช้กับเพื่อนนะ”			
ระยะเวลา	✓		พิจารณาระยะเวลาในการจัดกิจกรรม หลังจากการทดลองใช้
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	✓		
วัตถุประสงค์	✓		
พฤติกรรมเป้าหมาย	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 1	✓		พิจารณาภาษาที่ใช้เพิ่มเติม ขณะทดลองใช้ ว่าสามารถทำให้ครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนการจัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรมหรือไม่
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 2	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 3	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 4	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 5	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 6	✓		

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	✓		พิจารณาสื่ออุปกรณ์ที่ใช้สอน 1) สื่อการสอนสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก เพื่อสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ 2) ภาพสถานการณ์ควรเป็นภาพของจริง 3) พิจารณาการใช้สื่ออุปกรณ์ ขณะทดลองใช้ ว่ามีความเหมาะสม หรือมีข้อควรระวังหรือไม่
การวัดและประเมินผล	✓		
แผนกิจกรรมที่ 14 (ทักษะการรอยคย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน)			
ชื่อกิจกรรม “สายคล้องแมสส์รัก ตอน เตรียมความพร้อม”	✓		
ระยะเวลา	✓		พิจารณาระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ขณะทดลองใช้
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	✓		
วัตถุประสงค์	✓		
พฤติกรรมเป้าหมาย	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 1	✓		พิจารณาภาษาที่ใช้เพิ่มเติม
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 2	✓		ขณะทดลองใช้ ว่าสามารถทำ
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 3	✓		ให้ครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนการ
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 4	✓		จัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 5	✓		หรือไม่

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 6	✓		
สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	✓		พิจารณาสื่ออุปกรณ์ที่ใช้สอน 1) สื่อการสอนสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก เพื่อสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ 2) ภาพสถานการณ์ควรเป็นภาพของจริง 3) พิจารณาการใช้สื่ออุปกรณ์ ขณะทดลองใช้ ว่ามีความเหมาะสม หรือมีข้อควรระวังหรือไม่
การวัดและประเมินผล	✓		
แผนกิจกรรมที่ 15 (ทักษะการรอยคย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลงทักษะการแบ่งปัน)			
ชื่อกิจกรรม “สายคล้องแมสส์รัก ตอน ปฏิบัติจริง”	✓		
ระยะเวลา	✓		พิจารณาระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ขณะทดลองใช้
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	✓		
วัตถุประสงค์	✓		
พฤติกรรมเป้าหมาย	✓		
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 1	✓		พิจารณาภาษาที่ใช้เพิ่มเติม
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 2	✓		ขณะทดลองใช้ ว่าสามารถทำ
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 3	✓		ให้ครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนการ
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 4	✓		จัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม

องค์ประกอบในโปรแกรม	ผลการพิจารณา		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 5	✓		หรือไม่
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นที่ 6	✓		
สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	✓		พิจารณาสื่ออุปกรณ์ที่ใช้สอน 1) สื่อการสอนสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก เพื่อสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ 2) ภาพสถานการณ์ควรเป็นภาพของจริง 3) พิจารณาการใช้สื่ออุปกรณ์ ขณะทดลองใช้ ว่ามีความเหมาะสม หรือมีข้อควรระวังหรือไม่
การวัดและประเมินผล	✓		
7. แบบประเมินทักษะสังคม			
แบบประเมินทักษะทางสังคมเป็นรายบุคคล	✓		
แบบประเมินทักษะทางสังคมเป็นกลุ่ม	✓		
8. คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา			
ความหมายโปรแกรมฯ	✓		
นิยามศัพท์ทักษะทางสังคม	✓		
คำแนะนำสำหรับครูผู้สอน	✓		
องค์ประกอบของโปรแกรมฯ	✓		
ภาคผนวก: การสอน	✓		

จากตาราง 14 พบว่า ร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีความเหมาะสม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับข้อความในองค์ประกอบของโปรแกรมฯ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังตาราง 15

ตาราง 15 การปรับข้อความในองค์ประกอบของโปรแกรมฯ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับตามคำแนะนำ
คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ประกอบด้วย 1) เด็กมีอายุระหว่าง 5-6 ปี 2) เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม ประกอบด้วย 2.1) ทักษะการรอคอย 2.2) ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง 2.3) ทักษะการแบ่งปัน 3) เด็กมีระดับสติปัญญาปกติ 4) เด็กมีภาษาพูดสื่อสารได้ 5) เด็กได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองให้เข้าร่วมโปรแกรมได้ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ต่อเนื่องจนจบโปรแกรมฯ	คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม 1. คุณสมบัติของเด็ก ประกอบด้วย 1) เด็กมีอายุระหว่าง 5-6 ปี 2) เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคมอย่างเร่งด่วน ประกอบด้วย 2.1) ทักษะการรอคอย 2.2) ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง 2.3) ทักษะการแบ่งปัน 3) เด็กมีระดับสติปัญญาปกติ 4) เด็กมีภาษาพูดสื่อสารได้ 5) เด็กได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองให้เข้าร่วมโปรแกรมได้ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ต่อเนื่องจนจบโปรแกรมฯ 2. คุณสมบัติของครูผู้สอน* ได้แก่ ครูผู้สอนต้องมีประสบการณ์ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือได้รับการอบรมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ *เนื่องจากในการสอนทักษะสังคมในโปรแกรมฯนี้ ครูผู้สอนมีความจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสอนเด็กที่มีความ

ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับตามคำแนะนำ
	ต้องการพิเศษ รวมทั้งการจัดการสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การจัดการพฤติกรรมของเด็กขณะทำการสอน การให้การเสริมแรงเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ด้านระยะเวลา: ผู้วิจัยควรพิจารณาระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ขณะทดลองใช้ เนื่องจากอาจมีปัจจัยด้านอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับระยะเวลาระหว่างจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมบางกิจกรรมอาจต้องใช้เวลาให้เด็กได้ฝึกฝนและเรียนรู้ตามความพร้อมของเด็ก เป็นต้น

2. ด้านขั้นตอนการจัดกิจกรรม: ผู้วิจัยควรพิจารณาภาษาที่ใช้อธิบายรายละเอียดในขั้นตอนการสอน ขณะทดลองใช้ ว่าสามารถทำให้ครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนการจัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรมหรือไม่

3. ด้านสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม: ผู้วิจัยพิจารณาสื่ออุปกรณ์ที่ใช้สอน ดังนี้

1) สื่อการสอนสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนกลุ่มเด็ก เพื่อสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้

2) ภาพสถานการณ์ควรเป็นภาพของจริง จะทำให้เด็กเข้าใจสถานการณ์ได้ง่ายขึ้น

3) พิจารณาการใช้สื่อ อุปกรณ์ ขณะทดลองใช้ ว่ามีความเหมาะสม หรือมีข้อควรระวังหรือไม่ อย่างไร

จากการที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของร่างโปรแกรมฯ อย่างครบถ้วน ทำให้ได้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ที่จะนำไปทดลองใช้ ในระยะที่ 3 ต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของโปรแกรม ประกอบด้วย

- 1) เพื่อช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
- 2) เพื่อให้ครูผู้สอน และผู้ปกครองมีแนวทางในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2. คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม

1. คุณสมบัติของเด็ก ประกอบด้วย
 - 1) เด็กมีอายุระหว่าง 5-6 ปี
 - 2) เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม **อย่างเร่งด่วน**
- 2.1) ทักษะการรอคอย
- 2.2) ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง
- 2.3) ทักษะการแบ่งปัน
- 3) เด็กมีระดับสติปัญญาปกติ (ไม่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา)
- 4) เด็กมีภาษาพูดสื่อสารได้
- 5) เด็กได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองให้เข้าร่วมโปรแกรมได้ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรม ได้ต่อเนื่องจนจบโปรแกรมฯ

2. คุณสมบัติของครูผู้สอน* ได้แก่

ครูผู้สอนต้องมีประสบการณ์ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือได้รับการอบรมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

*เนื่องจากการสอนทักษะสังคมในโปรแกรมฯนี้ ครูผู้สอนมีความจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งการจัดการสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การจัดการพฤติกรรมของเด็กขณะทำการสอน การให้การเสริมแรงเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นต้น

3. ลักษณะของโปรแกรม

เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม ได้แก่ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา ข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน จำนวน 15 แผน ใช้ระยะเวลาในแต่ละแผน 30 - 45 นาที โดยใช้วิธีการสอน ประกอบด้วย การสอนตรง การสอนแบบสาธิต การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง การสอนโดยใช้สถานการณ์จริง และการสอนโดยใช้เกม

4. ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม ประกอบด้วย

- 1) ครูผู้สอนคัดเลือกเด็กโดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้
 - 2.1) เด็กมีอายุระหว่าง 5-6 ปี
 - 2.2) เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคมประกอบด้วย ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน
 - 2.3) เด็กมีระดับสติปัญญาปกติ (ไม่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา)
 - 2.4) เด็กมีภาษาพูดสื่อสารได้
 - 2.5) เด็กได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองให้เข้าร่วมโปรแกรมฯได้ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ต่อเนื่องจนจบโปรแกรมฯ
- 2) ครูผู้สอนประเมินทักษะสังคมเด็ก โดยใช้แบบสำรวจพัฒนาการเด็ก (Pervasive Developmental Disorders Screening Questionnaire: PDDSQ) ช่วงอายุ 4-18 ปี โดยเด็กมีคะแนนรวมตั้งแต่ 13 คะแนนขึ้นไป
- 3) ครูผู้สอนสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของเด็กแต่ละคน ด้านการรอคอย ด้านการปฏิบัติตามกฎ กติกาและข้อตกลง และด้านการแบ่งปัน และสำรวจกิจกรรม ของรางวัลที่เด็กชอบ เพื่อใช้เป็นตัวเสริมแรงรายบุคคล เพื่อนำมาพิจารณาถึงความเหมาะสม และความต้องการจำเป็นในการเข้าร่วมโปรแกรม
- 4) ครูผู้สอนประชุมผู้ปกครองชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา
- 5) ครูผู้สอนประเมินทักษะสังคมด้านการรอคอย ด้านการปฏิบัติตามกฎ กติกาและข้อตกลง และด้านการแบ่งปันของเด็กแต่ละคนก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (Pre-test) โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม และบันทึกคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กแต่ละคน
- 6) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม ได้แก่ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกาและข้อตกลง และทักษะการแบ่งปันตามแผนฯ ทั้งหมด 15 แผน ใช้ระยะเวลาในแต่ละกิจกรรม 30 - 45 นาที และประเมินผลทักษะทางสังคมย่อยของนักเรียนในแต่ละกิจกรรม
- 7) ประเมินทักษะสังคมของเด็กแต่ละคนหลังเข้าร่วมโปรแกรม (Post-test) โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม บันทึกคะแนนทักษะทางสังคม

8) ครูผู้สอนรายงานผลพัฒนาการทักษะทางสังคมของเด็ก (Feedback)

กับผู้ปกครอง

5. รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม ดังตาราง 16

ตาราง 16 รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ

กิจกรรม ที่	ชื่อกิจกรรม	ทักษะทางสังคม
1	รอต้อแถวกันนะ	ทักษะการรอคอย
2	มาเก็บของเล่นกันนะ	ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง
3	แบ่งของให้เพื่อนกันนะ	ทักษะการแบ่งปัน
4	มือนี่แสนอร่อย ตอน เตรียมความพร้อม	ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน
5	มือนี่แสนอร่อย ตอน ปฏิบัติจริง	ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน
6	รอเพื่อนหน่อยนะ	ทักษะการรอคอย
7	มาล้างมือกันนะ	ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง
8	แบ่งให้เพื่อนเล่นหน่อยนะ	ทักษะการแบ่งปัน
9	แซนวิชหรรษา ตอน เตรียมความพร้อม	ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน
10	แซนวิชหรรษา	ทักษะการรอคอย

กิจกรรม ที่	ชื่อกิจกรรม	ทักษะทางสังคม
	ตอน ปฏิบัติจริง	ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน
11	รอคิวหน่อยนะ	ทักษะการรอคอย
12	มาทดลองกันนะ	ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง
13	แบ่งกันใช้กับเพื่อนนะ	ทักษะการแบ่งปัน
14	สายคล้องแมสส์รัก ตอน เตรียมความพร้อม	ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน
15	สายคล้องแมสส์รัก ตอน ปฏิบัติจริง	ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และ ข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน

**6. แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม จำนวน 15 แผน แต่ละ
แผนประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้**

- 1) ชื่อกิจกรรม
- 2) ระยะเวลา
- 3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม
- 4) วัตถุประสงค์
- 5) พฤติกรรมเป้าหมาย
- 6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย
 - ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ทบทวนเนื้อหาเดิม
 - ขั้นที่ 2 แจกวัตถุประสงค์
 - ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยการใช้เกม)

ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จำลองหรือ
สถานการณ์จริง และการสาธิต)

ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ

ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล

7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

8) การวัดและประเมินผล

7. สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทั้งหมด 15 ชุด เป็นสื่อการสอน
สนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง โดยมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนกลุ่มเด็ก สื่อการสอนของ
จริง ภาพสถานการณ์ที่เป็นภาพของจริง

1) สื่อการสอน ทักษะการรอคอย จำนวน 3 ชุด

2) สื่อการสอน ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลงจำนวน

3 ชุด

3) สื่อการสอน ทักษะการแบ่งปัน จำนวน 3 ชุด

4) สื่อการสอนบูรณาการทักษะ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติ

ตามกฎ กติกา และข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน จำนวน 6 ชุด

***ข้อควรระมัดระวังในการใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน (ถ้ามี)**

8. การวัดและประเมินผล

ในแต่ละแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม จำนวน 15 แผน มีการ
วัดและประเมินผลระหว่างการสอน ประกอบด้วย

1) สิ่งที่ประเมิน ได้แก่ ด้านความรู้และด้านปฏิบัติ

2) วิธีการวัด ได้แก่ การตอบคำถามและการสังเกตพฤติกรรม

3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ ได้แก่

ภาพสถานการณ์และประเด็นคำถาม 2) ด้านปฏิบัติ ได้แก่ การปฏิบัติตามกิจกรรมตามที่กำหนดให้

4) เกณฑ์การประเมิน มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

4 คะแนน เมื่อเด็กสามารถทำได้ด้วยตนเอง

3 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถทำได้ผ่านการชี้แนะด้วยวาจา

2 คะแนน เมื่อเด็กสามารถทำได้ผ่านการชี้แนะด้วยท่าทาง

1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถทำได้ผ่านการชี้แนะด้วยวาจาและท่าทาง

0 คะแนน เมื่อเด็กไม่สามารถทำได้

9. แบบประเมินทักษะสังคม

แบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา เป็นแบบประเมินนี้ มีทั้งหมด 11 ข้อ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นการประเมินทักษะทางสังคมเป็นรายบุคคล โดยมีสถานการณ์มาให้เด็กตอบคำถาม (ข้อ 1 ถึง ข้อ 8) และส่วนที่ 2 เป็นการประเมินทักษะทางสังคมเป็นกลุ่ม โดยมีสถานการณ์หรือกิจกรรมมาให้เด็กปฏิบัติร่วมกัน (ข้อ 9 ถึง ข้อ 11) โดยครูผู้สอนใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงจาก การสังเกต การตอบคำถาม การลงมือปฏิบัติของเด็ก

10. คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย

- 1) ความหมายของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
- 2) นิยามศัพท์ของทักษะทางสังคมในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
- 3) คำแนะนำสำหรับครูผู้สอนในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
- 4) องค์ประกอบของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคม สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย
 - จุดมุ่งหมายของโปรแกรม
 - คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม
 - ลักษณะของโปรแกรม
 - รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม
 - แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม
 - แบบประเมินทักษะทางสังคม
- 5) ภาคผนวก ในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย
 - ความหมายและขั้นตอนการสอนตรง

- ความหมายและขั้นตอนการสอนโดยการสาธิต
- ความหมายและขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
- ความหมายและขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จริง
- ความหมายและขั้นตอนการสอนการสอนโดยใช้เกม

3. ผลการทดลองใช้และปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จากการหาค่า E_1/E_2 ตามเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ด้วยการหาดัชนีประสิทธิผล (E.I.)

ตอนที่ 3 ผลการประเมินโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยผู้วิจัย หลังจากการทดลองใช้ เพื่อปรับปรุงเป็นโปรแกรมที่สมบูรณ์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ดังตาราง 17

ตาราง 17 ประสิทธิภาพของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา (N=4)

คนที่	คะแนน ระหว่างเรียน (E_1)				คะแนน หลังเรียน (E_2)
	ทักษะ การ รอคอย (72)	ทักษะ การปฏิบัติ ตามกฎหมาย กติกา และ ข้อตกลง (72)	ทักษะ การ แบ่งปัน (72)	รวม คะแนน ระหว่าง เรียน (216)	แบบทดสอบ หลังเรียน (60)
1	58	56	59	173	50
2	57	61	60	178	51
3	57	60	61	178	49
4	60	61	59	180	49
รวม	232	238	239	709	199
เฉลี่ย	58	59.50	59.75	177.25	49.75
ค่าเฉลี่ย ร้อยละ	80.56	82.64	82.99	82.06	82.92
ค่า ประสิทธิภาพ E_1/E_2	82.06				82.92

จากตาราง 17 พบว่า โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 82.06 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือร้อยละ 80 และมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 82.92 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน กล่าวได้ว่า โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีประสิทธิภาพ 82.06/82.92 ผ่านตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ด้วยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ดังตาราง 18

ตาราง 18 ค่าดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา (N=4)

จำนวน คน	คะแนน เต็ม	คะแนน การประเมินก่อน เรียน (X_1)	คะแนน การประเมิน หลังเรียน (X_2)	ความ ก้าวหน้า (D)	ร้อยละของ ความก้าวหน้า ($X_2 - X_1$)	ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
4	240	77	199	122	+50.83	0.75

จากตาราง 18 พบว่า หลังจากที่ได้เด็กเข้าร่วมโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาแล้ว เด็กมีคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 77 คะแนน มีคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 199 คะแนน มีร้อยละของความก้าวหน้า +50.83 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา เท่ากับ 0.75

ตาราง 19 ร้อยละของความก้าวหน้าของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา (รายบุคคล)

คนที่	คะแนน เต็ม	คะแนน การประเมิน ก่อนเรียน (X_1)	คะแนน การประเมิน หลังเรียน (X_2)	ความ ก้าวหน้า (D)	ร้อยละของ ความก้าวหน้า ($X_2 - X_1$)
1	60	16	49	33	+55.00
2	60	20	50	30	+50.00
3	60	18	49	31	+51.67
4	60	23	51	28	+46.67

จากตาราง 19 พบว่า หลังจากที่ได้เด็กเข้าร่วมโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ในภาพรวมเด็กทั้ง 4 คน มีความก้าวหน้าในด้านทักษะสังคมทุกคน และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่า เด็กคนที่ 1 มีร้อยละของความก้าวหน้ามากที่สุด เท่ากับ +55.00 รองลงมา คือ เด็กคนที่ 3 มีร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ +51.67 เด็กคนที่ 2 มีร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ +50.00 และเด็กคนที่ 4 มีร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ +46.67

ตอนที่ 3 ผลการประเมินโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยผู้วิจัย หลังจากการทดลองใช้ เพื่อปรับปรุงเป็นโปรแกรมที่สมบูรณ์

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา หลังทดลองใช้แล้ว ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ประเมินคู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ส่วนที่ 2 ประเมินแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ประกอบด้วย 1) ทักษะการรอคอย 2) ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และ 3) ทักษะการแบ่งปัน ที่อยู่ในโปรแกรม ฯ จำนวน 15 แผน

ส่วนที่ 3 ประเมินสื่อการสอนสำหรับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ที่อยู่ในโปรแกรม ฯ

ส่วนที่ 4 ประเมินแบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ประเมินคู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ผลพบว่า มีข้อค้นพบที่ควรพัฒนา คือ ในส่วนของคำแนะนำสำหรับครูผู้สอน ควรเพิ่มการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เช่น การจัดที่นั่งของเด็ก การจัดมุมในห้องเรียนที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก วิธีการกระตุ้นความสนใจของเด็ก เป็นต้น เนื่องจากสภาพแวดล้อมในห้องเรียนอาจมีผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็ก ทั้งนี้ทำให้ครูผู้สอนสามารถเตรียมความพร้อมพร้อมกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการสอนได้

ส่วนที่ 2 ประเมินแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ประกอบด้วย 1) ทักษะการรอคอย 2) ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และ 3) ทักษะการแบ่งปัน ที่อยู่ในโปรแกรม ฯ จำนวน 15 แผน ผลพบว่า มีข้อค้นพบที่ควรพัฒนา คือ เด็กควรได้รับการฝึกปฏิบัติ และเรียนรู้ตามความพร้อมของเด็ก (ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ) ทำให้มีผลต่อระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยได้ปรับระยะเวลาในแต่ละแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ดังนี้

แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคมที่ 1-4, 6-9, 11-14 ใช้ระยะเวลา 45-60 นาที

แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคมที่ 5, 10, 15 ใช้ระยะเวลา 60-75 นาที

ส่วนที่ 3 ประเมินสื่อการสอนสำหรับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ที่อยู่ในโปรแกรม ฯ จำนวน 15 ชุด ผลพบว่า มีข้อค้นพบที่ควรพัฒนา คือ สื่อ อุปกรณ์การสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ควรระบุข้อควรระวังหรือสิ่งที่ครูผู้สอนควรตระหนักในการใช้สื่อการสอน ดังนี้

1. สื่อ อุปกรณ์การสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมในแผนที่ 9 กิจกรรมแซนวิชหรรษา ตอน เตรียมความพร้อม และแผนที่ 10 กิจกรรมแซนวิชหรรษา ตอน ปฏิบัติจริง ครูผู้สอนควรเตรียมผ้ากันเปื้อนให้เด็กใส่ และปูผ้าที่โต๊ะ ก่อนทำแซนวิช เพื่อความสะดวกและความปลอดภัย

2. สื่อ อุปกรณ์การสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมในแผนที่ 14 กิจกรรมสายคล้องแมสส์รัก ตอน เตรียมความพร้อม และแผนที่ 15 กิจกรรมสายคล้องแมสส์รัก ตอน ปฏิบัติจริง ครูผู้สอนควรตระหนักถึงความปลอดภัยของเด็กในการใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน เช่น 1) ขนาดของลูกปัดควรมีความเหมาะสมกับเด็กแต่ละคน ไม่ควรมีขนาดเล็กจนเกินไป และควรเตือนเด็กไม่ให้เอาลูกปัดหรือจุมูก 2) อาจใช้เชือกที่ไม่บางเกินไป หรือเชือกร้อยรองเท้าแทนเอ็นใส่ เพื่อให้เด็กหยิบถนัดมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 4 ประเมินแบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ผลพบว่า มีข้อค้นพบที่ควรพัฒนา คือ แบบบันทึกคะแนนทักษะสังคม ควรเพิ่มในส่วนของการบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพ บรรยายพฤติกรรมที่เกิดขึ้นขณะประเมิน เพื่อให้ผู้ประเมินสามารถนำข้อมูลเชิงคุณภาพนี้ มาเป็นข้อมูลเพิ่มเติมในสรุปผลการประเมินทักษะสังคมของเด็กได้

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความแตกต่างของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ทั้งก่อนและหลังการทดลองใช้ ดังตาราง 20

ตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ทั้งก่อนและหลังการทดลองใช้

รายการ	ก่อนการทดลองใช้	หลังการทดลองใช้
1. จุดมุ่งหมายของโปรแกรม	1) เพื่อช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา 2) เพื่อให้ครูผู้สอน และผู้ปกครอง มีแนวทางในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	ไม่มีการแก้ไข สามารถนำไปใช้ได้
2. คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม	ประกอบด้วยคุณสมบัติของเด็กและครูผู้สอน ตามที่กำหนดไว้	ไม่มีการแก้ไข สามารถนำไปใช้ได้
3. ลักษณะกิจกรรมของโปรแกรม	เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม ได้แก่ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน จำนวน 15 แผน ใช้ระยะเวลาในแต่ละแผน 30 - 45 นาที โดยใช้วิธีการสอนประกอบด้วย การสอนตรง การสอนแบบสาธิต การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง การสอนโดยใช้สถานการณ์จริง และการสอนโดยใช้เกม	ปรับระยะเวลาในแต่ละแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ดังนี้ - แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคมที่ 1-4, 6-9, 11-14 ใช้ระยะเวลา 45-60 นาที - แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคมที่ 5, 10, 15 ใช้ระยะเวลา 60-75 นาที

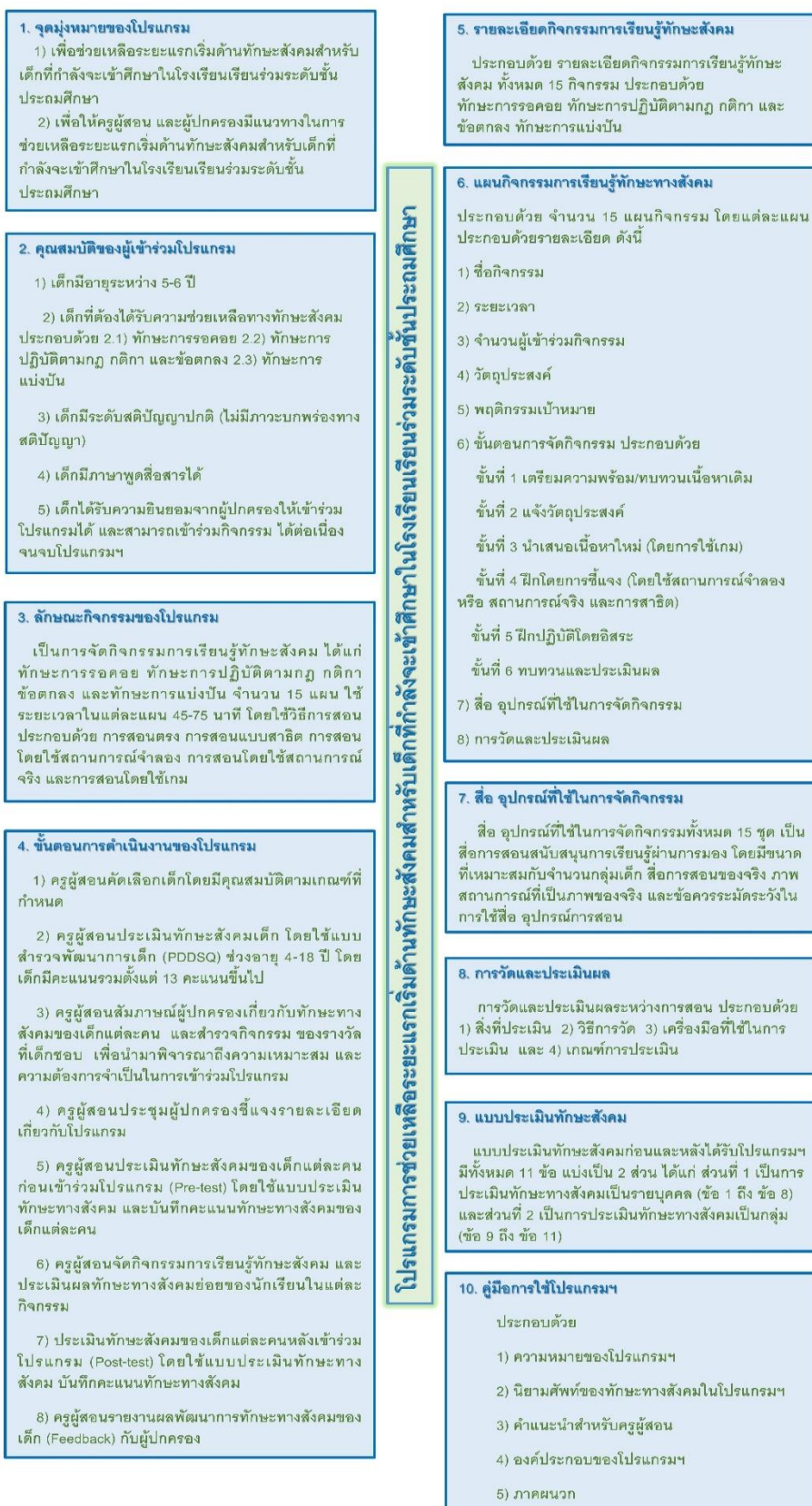
รายการ	ก่อนการทดลองใช้	หลังการทดลองใช้
4. ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม	ประกอบด้วย 8 ขั้นตอนหลัก	ไม่มีการแก้ไข สามารถนำไปใช้ได้
5. รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม	ประกอบด้วย รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมทั้งหมด 15 กิจกรรม ประกอบด้วยทักษะการรอยคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน	ไม่มีการแก้ไข สามารถนำไปใช้ได้
6. แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม	ประกอบด้วย จำนวน 15 แผน โดยแต่ละแผนประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้ 1) ชื่อกิจกรรม 2) ระยะเวลา 3) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม 4) วัตถุประสงค์ 5) พฤติกรรมเป้าหมาย 6) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ทบทวนเนื้อหาเดิม ขั้นที่ 2 แจงวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยการใช้เกม) ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริง และการสาธิต) ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล 7) สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 8) การวัดและประเมินผล	ปรับระยะเวลาในแต่ละแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ดังนี้ - แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคมที่ 1-4, 6-9, 11-14 ใช้ระยะเวลา 45-60 นาที - แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคมที่ 5, 10, 15 ใช้ระยะเวลา 60-75 นาที เพื่อให้เด็กมีโอกาสได้รับการฝึกปฏิบัติและเรียนรู้ตามความพร้อมของเด็ก (ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ) เพิ่มขึ้น

รายการ	ก่อนการทดลองใช้	หลังการทดลองใช้
7. สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทั้งหมด 15 ชุด เป็นสื่อการสอนสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง โดยมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนกลุ่มเด็ก สื่อการสอนของจริง ภาพสถานการณ์ที่เป็นภาพของจริง *ข้อควรระวังในการใช้สื่ออุปกรณ์การสอน (ถ้ามี)	เพิ่มการระบุข้อควรระวังหรือสิ่งที่ครูผู้สอนควรตระหนักในการใช้สื่อการสอน ดังนี้ 1. สื่อ อุปกรณ์การสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมในแผนที่ 9 กิจกรรม แขนวิหรรษา ตอน เตรียมความพร้อม และแผนที่ 10 กิจกรรม แขนวิหรรษา ตอน ปฏิบัติจริง ครูผู้สอนควรเตรียมผ้ากันเปื้อนให้เด็กใส่ และปูผ้าที่โต๊ะ ก่อนทำแขนวิห เพื่อความสะดวกและความปลอดภัย 2. สื่อ อุปกรณ์การสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมในแผนที่ 14 กิจกรรม สายคล้องแมสส์รัก ตอน เตรียมความพร้อม และแผนที่ 15 กิจกรรมสายคล้องแมสส์รัก ตอน ปฏิบัติจริง ครูผู้สอนควรตระหนักถึงความปลอดภัยของเด็กในการใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน เช่น 1) ขนาดของลูกบิดควรมีความเหมาะสมกับเด็กแต่ละคน ไม่ควรมีขนาดเล็กจนเกินไป และควรเตือนเด็กไม่ให้เอาลูกบิดหรือจุก 2) อาจใช้เชือกที่ไม่บางเกินไป หรือเชือกยอรองเท้าแทนเอ็นไส เพื่อให้เด็กหยิบถนัดมือยิ่งขึ้น

รายการ	ก่อนการทดลองใช้	หลังการทดลองใช้
8. การวัดและประเมินผล	การวัดและประเมินผลระหว่างการสอน ประกอบด้วย 1) สิ่งที่ประเมิน 2) วิธีการวัด 3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 4) เกณฑ์การประเมิน	ไม่มีการแก้ไข สามารถนำไปใช้ได้
9. แบบประเมินทักษะสังคม	แบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังได้รับโปรแกรมฯ มีทั้งหมด 11 ข้อ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นการประเมินทักษะทางสังคมเป็นรายบุคคล (ข้อ 1 ถึง ข้อ 8) และส่วนที่ 2 เป็นการประเมินทักษะทางสังคมเป็นกลุ่ม (ข้อ 9 ถึง ข้อ 11)	เพิ่มการบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพบรรยายพฤติกรรมที่เกิดขึ้นขณะประเมิน ในแบบบันทึกคะแนน เพื่อให้ผู้ประเมินสามารถนำข้อมูลเชิงคุณภาพนี้ มาเป็นข้อมูลเพิ่มเติมในสรุปผลการประเมินทักษะสังคมของเด็กได้
10. คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา	ประกอบด้วย 1) ความหมายของโปรแกรมฯ 2) นิยามศัพท์ของทักษะทางสังคมในโปรแกรมฯ 3) คำแนะนำสำหรับครูผู้สอน 4) องค์ประกอบของโปรแกรมฯ 5) ภาคผนวก	เพิ่มคำแนะนำสำหรับครูผู้สอนเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เช่น การจัดที่นั่งของเด็ก การจัดมุมในห้องเรียนที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก วิธีการกระตุ้นความสนใจของเด็ก เป็นต้น เนื่องจากสภาพแวดล้อมในห้องเรียนอาจมีผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็ก ทั้งนี้ทำให้ครูผู้สอนสามารถเตรียมความพร้อม กับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการสอนได้

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ในส่วนของคู่มือการใช้โปรแกรมฯ แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม สื่อการสอน แบบประเมินทักษะสังคมก่อนและหลังการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของเด็กและครูผู้สอน และสามารถนำไปเผยแพร่ขยายผลได้

โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ภาพประกอบ 13 โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีรายละเอียดเกี่ยวกับความมุ่งหมาย วิธีการดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายหลัก คือ เพื่อการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา และได้ตั้งความมุ่งหมายย่อย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
2. เพื่อสร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
3. เพื่อทดลองใช้และปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย การวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ได้มีการดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับ การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 - 3 เพื่อจัดทำร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา ในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 สร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 นำข้อมูลการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา ในระยะที่ 1 มาร่างเป็นโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา ในขั้นนี้ผู้วิจัยร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบคุณภาพโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มี 2 ตอนย่อย คือ

2.1 ตรวจสอบคุณภาพร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ

2.2 พิจารณาความเหมาะสมของร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 ทดลองใช้และปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลในระยะที่ 2 มาจัดทำเป็นโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จาก ค่า E_1/E_2 และ E.I.

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา หลังจากนำไปทดลองใช้

สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

1.1 สภาพปัจจุบันของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ส่วนใหญ่ใช้วิธีการปรับไปตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน สามารถแบ่งเป็นการช่วยเหลือได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 คือ เด็กสามารถเรียนรวมกับเพื่อนปกติได้ ส่วนกลุ่มที่ 2 คือ เด็กสามารถเรียนรวมกับเพื่อนปกติได้บางรายวิชา และกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มเด็กที่มีปัญหาทักษะสังคมระดับรุนแรง ไม่สามารถเรียนรวมกับเพื่อนได้

1.2 สภาพปัญหา อุปสรรคของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านครอบครัว 2) ด้านบุคลากรในโรงเรียน 3) ข้อจำกัดเรื่องระบบของโรงเรียน 4) การเปลี่ยนแปลงของสังคมและสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 และ 5) อุปสรรคจากตัวเด็ก

1.3 แนวทางการสนับสนุนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมจากครอบครัว 2) การจัดการเรียนการสอน 3) ความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรในโรงเรียน 4) การเริ่มต้นฝึกและการฝึกอย่างต่อเนื่อง และ 5) เทคนิคการฝึกทักษะทางสังคม

1.4 ทักษะสังคมที่ควรได้รับการส่งเสริมเพื่อความสำเร็จในการเรียนก่อนขึ้นประถมศึกษา ได้แก่ 1) ทักษะด้านระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิตประจำวัน 2) ทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และ 3) ทักษะการรอคอย

2. แนวทางการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2.1 โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดโปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะทางสังคมไว้อย่างเฉพาะ มีเพียงการบูรณาการเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอนแบบปกติ

2.2 ข้อจำกัดของการใช้โปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีดังนี้ 1) ข้อจำกัดเรื่องการประยุกต์ใช้โปรแกรม 2) ข้อจำกัดจากปัจจัยภายนอกโรงเรียน 3) ข้อจำกัดด้านภาระงานของครูการศึกษาพิเศษ และ 4) ข้อจำกัดเรื่องความเข้าใจของผู้ปกครอง

2.3 แนวคิดและรูปแบบในการสร้างและพัฒนาโปรแกรมโปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีดังนี้ 1) ควรเป็นโปรแกรมที่ใช้ทำงานง่ายและใช้ระยะเวลาไม่นาน 2) จัดทำคู่มือการใช้โปรแกรม 3) ควรเป็นโปรแกรมที่เด็กสามารถเล่นร่วมกัน 4) เน้นการบูรณาการเข้ากับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนปกติ 5) คำนึงถึงการเตรียม 6) คำนึงถึงลักษณะที่หลากหลายของบริบทในแต่ละครอบครัวและความหลากหลายของเด็ก 7) ผู้ใช้โปรแกรมต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานโปรแกรมเป็นอย่างดี 8) คำนึงถึงความคุ้มค่า 9) ควรมีกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติหรือมีส่วนร่วม 10) ควรมีสื่อการสอน ที่เน้นวัตถุจริง หรือรูปภาพ และ 11) ตอบสนองความต้องการจำเป็นของผู้เรียนได้

2.4 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมจากครอบครัว ผู้ปกครอง 2) การมีส่วนร่วมจากครู 3) ผู้บริหาร และ 4) การมีส่วนร่วมจากหน่วยงานเพื่อจัดทำระบบที่เอื้ออำนวยต่อการใช้โปรแกรม

2.5 ทักษะทางสังคมที่สำคัญสำหรับสร้างโปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา พบว่าทักษะทางสังคมที่สำคัญสำหรับสร้างโปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยเรียงลำดับความสำคัญ สามอันดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 ทักษะการปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา ลำดับที่ 2 ทักษะการรอคอย ลำดับที่ 3 ทักษะการแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น

ระยะที่ 2 สร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาที่สร้างขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมายของโปรแกรม 2) คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม 3) ลักษณะกิจกรรมของโปรแกรม 4) ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม 5) รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม 6) แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม 7) แบบประเมินทักษะสังคม และ 8) คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ผลตรวจสอบคุณภาพโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มี 3 ตอนย่อย คือ

1. ผลตรวจสอบคุณภาพร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสมมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของโปรแกรม ($\mu = 5.00$) 2. คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ($\mu = 5.00$) 3. ลักษณะกิจกรรมของโปรแกรม ($\mu = 5.00$) 4. ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม ($\mu = 5.00$) 5. รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม ($\mu = 5.00$) 6. แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ($\mu = 4.80 - 5.00$) 7. แบบประเมินทักษะสังคม ($\mu = 5.00$) และ 8. คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ($\mu = 4.80 - 5.00$)

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา โดยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวม มีผลประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.82, \sigma = 0.40$) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ผลประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเป็นประโยชน์ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้โปรแกรมฯ ($\mu = 4.86, \sigma = 0.40$) 2) ด้านความถูกต้อง ครบถ้วน และที่น่าเชื่อถือ ($\mu = 4.83, \sigma = 0.41$) 3) ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติจริง ($\mu = 4.83, \sigma = 0.41$) และ 4) ด้านความเหมาะสมขององค์ประกอบในโปรแกรมฯ ($\mu = 4.75, \sigma = 0.47$) ตามลำดับ

3. ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้น

ประถมศึกษา โดยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสม และผู้วิจัยได้ปรับข้อความในองค์ประกอบของโปรแกรมฯ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 ทดลองใช้และปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

1. โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยพิจารณาจาก

1.1 ค่าประสิทธิภาพของแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคมในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดย การหาค่า E_1/E_2 ตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคมในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีประสิทธิภาพของ กระบวนการ (E_1) เท่ากับ 82.06 สูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ คือร้อยละ 80 และมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 82.92 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน กล่าวได้ว่า แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคมในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีประสิทธิภาพ 82.06/82.92 ผ่านตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

1.2 ค่าดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา หลังจากที่เด็กเข้าร่วมโปรแกรมฯ แล้ว เด็กมีคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 77 คะแนน มีคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 199 คะแนน มีร้อยละของความก้าวหน้า +50.83 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมฯ เท่ากับ 0.75 และในภาพรวมเด็กทั้ง 4 คน มีความก้าวหน้าในด้านทักษะสังคมทุกคน และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่า เด็กคนที่ 1 มีร้อยละของความก้าวหน้ามากที่สุด เท่ากับ +55.00 รองลงมา คือ เด็กคนที่ 3 มีร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ +51.67 เด็กคนที่ 2 มีร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ +50.00 และเด็กคนที่ 4 มีร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ +46.67 ตามลำดับ

2. ผู้วิจัยได้ประเมินโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา หลังจากการทดลองใช้ โดยได้ปรับปรุงเรื่องระยะเวลาในแต่ละแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ให้มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก และยังได้เพิ่มการระบุข้อควรระวังหรือสิ่งที่ครูผู้สอนควรตระหนักในการใช้สื่อการสอน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กมากที่สุด จนเป็นโปรแกรมฯ ที่สมบูรณ์และสามารถนำไปเผยแพร่ขยายผลต่อไป

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ดังนั้นผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลตามขั้นตอนของงานวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ในระยะนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบัน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการจำเป็นของผู้ที่มีส่วนร่วมในการใช้โปรแกรมฯ ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการในการพัฒนาโปรแกรมตามแนวคิดของ Boyle (1981 อ้างถึงใน อัจฉรา ประเสริฐสิน, 2563) ที่กล่าวถึงหลักการในการพัฒนาโปรแกรม ว่านักพัฒนาโปรแกรมต้องทำการวิเคราะห์สำรวจสถานการณ์ ปัญหา ความต้องการ เพื่อจัดวางเป้าหมายสำหรับโปรแกรม และสามารถที่จะกำหนดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งเทคนิค วิธีการอุปกรณ์ที่เหมาะสมในองค์ประกอบของโปรแกรม และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Tyler (1986 อ้างถึงใน อัจฉรา ประเสริฐสิน, 2563) ที่ได้นำเสนอกระบวนการพัฒนาโปรแกรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์พิจารณาจากความต้องการ ปัญหา 2) การเลือกประสบการณ์เรียนรู้ 3) การจัดประสบการณ์เรียนรู้ และ 4) และการประเมินผลการเรียนรู้ ดังนั้นในการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ปัจจัยสนับสนุนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคม สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม มี 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านครูและโรงเรียน ปัจจัยด้านระยะการเริ่มต้นฝึกและการฝึกอย่างต่อเนื่อง และปัจจัยด้านเทคนิคการฝึกทักษะทางสังคม ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ตัวนี้ หากปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่เพื่อช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมกับเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือ

ทางทักษะสังคมแล้ว ปัจจัยเหล่านี้จะกลายเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดผลดีต่อเด็ก ทำให้เด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุขและเป็นปกติ ยกตัวอย่างผลการศึกษาที่พบว่า ครอบครัวที่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ดังเช่น การพาไปพบแพทย์ การวางแผนร่วมกับโรงเรียน และการพาไปทำกิจกรรมส่งเสริมหรือกิจกรรมบำบัด ทำกิจกรรมเป็นไปในแนวทางเดียวกับโรงเรียน ด้วยกระบวนการดังกล่าวจะกลายเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดระบบการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมในกลุ่มเด็กอายุไม่เกิน 6 ปี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ เด็กสามารถปฏิบัติตามกติกาได้ สามารถเล่นกับเพื่อนโดยไม่ทะเลาะเบาะแว้งได้ กลายเป็นที่รักและยอมรับของครูและเพื่อน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสรวดี เพ็งศรีโคตร และจันทร์ชลิ มาพุท (2554) ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการร่วมจัดการศึกษากับทางโรงเรียน มีประโยชน์ในด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก คือ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปในทางที่ดี เช่น เป็นคนกล้าคิดกล้าแสดงออก และสามารถสื่อสารได้เหมาะสมกับวัยเด็ก มีความสุขกับการเรียนรู้ที่มีผู้ปกครองมาร่วมเป็นอาสาสมัคร มีการทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครอง

2. ปัจจัยอุปสรรคการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคม สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า หากไม่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมหรือสนับสนุนระบบการให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมกับเด็กแล้ว ปัจจัยเหล่านี้จะกลายเป็นอุปสรรคสำหรับการพัฒนาเด็ก ยกตัวอย่างเช่น ด้านโรงเรียนและบุคลากร หากครูมีทักษะการสังเกต สามารถวางแผนการปรับพฤติกรรมและมีประสบการณ์ มักเลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสมกับความแตกต่างของเด็กแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้ามหากโรงเรียนไม่ให้ความสนใจกับการพัฒนากลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพราะถือว่าไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายของโรงเรียน จะทำให้โรงเรียนและบุคลากรกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านทักษะทางสังคมของเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินา นิลสุข (2558) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ผลการวิจัยพบว่า หากโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครู มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนการจัดการเรียนการสอนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ส่งผลให้ครูสามารถพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เต็มศักยภาพ

3. แนวทางการแก้ไขข้อจำกัดการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคม สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมจากครอบครัว การจัดการเรียนการสอน และความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรในโรงเรียน เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็ก โดยเฉพาะครู ผู้ปกครองที่เป็นตัว

แบบที่ดีในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมให้กับเด็ก สอดคล้องกับแนวคิดของ อัลเบิร์ต บันดูรา (Albert Bandura (1962-1986) เรียกว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) ซึ่งเป็นแนวคิดที่บุคคลใช้หลักการเรียนรู้โดยการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นและเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมตาม (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2556) โดยแบ่งการเรียนรู้ผ่านการสังเกตทั้งสิ้น 4 ขั้นตอน (Bandura, A., 1997) ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นให้ความสนใจ (Attention phase) สอดคล้องกับข้อค้นพบในงานวิจัยครั้งนี้ ที่ครูใช้เทคนิคการดึงความสนใจของเด็กที่ไม่ชอบสื่อสาร ไม่สบตา มาสู่การให้ความสนใจในตัวครู ทั้งนี้ผลการวิจัยยังพบว่าการสร้างความคุ้นชินกับครูจะช่วยให้เด็กเกิดความไว้วางใจต่อครู ดังนั้นเมื่อเกิดความไว้วางใจ สื่อสารกับครู สบตาครู จดจำครูได้แล้ว ครูจะใช้วิธีการขอหรือออกคำสั่ง เด็กจะยินยอมทำตาม ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ว่าครูจะยอมรับเมื่อตนเองสามารถปฏิบัติตามคำสั่งเป็นไปตามกติกาที่ตกลงกันได้ และมักจะได้รับรางวัลหรือการเสริมแรงทางบวก เป็นต้น ขั้นตอนที่ 2 ขั้นจำ (Retention phase) สอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัจจัยอุปสรรคจากครอบครัว ประกอบด้วย ความสงสาร ปล่อยให้เด็กอยู่กับมือถือ ไม่ทำตามแนวทางเดียวกับโรงเรียน และปลื้มตัวออกจากครู จะทำให้เด็กจดจำได้ว่าการอยู่บ้านไม่จำเป็นต้องใช้ความพยายามเพื่อปฏิบัติตามกฎกติกา ยอมส่งผลให้การแสดงออกเมื่ออยู่บ้านจึงฝึกได้ยากกว่าการอยู่ที่โรงเรียน ขั้นตอนที่ 3 ขั้นปฏิบัติ (Reproduction phase) สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าเป็นขั้นตอนที่ครูมักสอดแทรกกระบวนการให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติผ่านการบูรณาการเข้ากับรายวิชาต่าง ๆ เน้นการทำงานกลุ่มหรือเล่นร่วมกันกับเด็กปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะสามารถสะท้อนการปฏิบัติตามแนวทางที่ได้ฝึกฝนออกมา โดยมีครูและผู้ปกครองร่วมกันประเมิน หากพบว่าเด็กสามารถเล่นกับผู้อื่นได้ดี มีทักษะทางสังคม เช่นการสื่อสารที่ดี การควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี ครูจะพิจารณาเลื่อนระดับหรือเลื่อนการจัดกลุ่ม เพื่อปรับเกณฑ์การประเมินให้สูงขึ้น ขั้นตอนที่ 4 ขั้นจูงใจ (Motivation phase) เมื่อพบว่าเด็กสามารถปฏิบัติตามกฎกติกาได้ จะเข้าสู่ขั้นตอนการแสดงผลของการกระทำดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ดังนั้นหากเด็กที่ทำได้ดี ควรมีการจูงใจด้วยการเสริมแรงทางบวกเพื่อให้อยากแสดงพฤติกรรมตามแบบอย่างต่อเนื่อง แต่หากครูให้การจูงใจเป็นไปในทางลบ ผู้เรียนมักจะดเว้นการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

ระยะที่ 2 สร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มาจากข้อมูลของครูผู้สอนในระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (สพป. กทม.) สังกัดกรุงเทพมหานครและสังกัดเอกชนในกรุงเทพมหานคร ทำให้ได้โปรแกรมฯ ที่ตรงกับความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อให้ครูระดับปฐมวัยได้เตรียมพร้อมด้านทักษะสังคม ได้แก่ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และทักษะการแบ่งปันกับเด็กให้มีความรู้ความเข้าใจและฝึกลงมือปฏิบัติก่อนเข้าศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2) การหาคุณภาพร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าร่างฯโปรแกรม มีความเหมาะสมมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของโปรแกรม 2. คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม 3. ลักษณะของโปรแกรม 4. ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม 5. รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม 6. แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม 7. แบบประเมินทักษะสังคม และ 8. คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Tyler (1986 อ้างถึงใน อัจศรา ประเสริฐสิน, 2563) ที่กล่าวว่า การพัฒนาโปรแกรมการสอนต้องมีการประเมินผลโปรแกรม เพื่อทราบว่าโปรแกรมนั้นมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมเฉพาะอย่างกับจุดมุ่งหมายเชิง พฤติกรรมที่วางไว้ โดยมีความเชื่อว่า จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน รัดกุม และจำเพาะเจาะจง แล้วจะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้อย่างดีในภายหลัง และ 3) ประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา โดยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวม มีผลประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเป็นประโยชน์ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้โปรแกรมฯ 2) ด้านความถูกต้อง ครอบคลุมครบถ้วน และความน่าเชื่อถือ 3) ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติ และ 4) ด้านความเหมาะสมขององค์ประกอบในโปรแกรมฯ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินโปรแกรมตามมาตรฐานที่พัฒนาโดย The Joint Committee on Standards of Educational Evaluation ภายใต้การดำเนินงานของ Stufflebeam และคณะ ประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน ดังนี้ 1) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมิน ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง 2) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้โปรแกรม 3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสม องค์ประกอบของโปรแกรม 4) มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards)

เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2553)

ระยะที่ 3 ทดลองใช้และปรับปรุงโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา ในระยะทดลองนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาโปรแกรมที่ได้จัดทำขึ้นมาว่า ได้ผลเป็นอย่างไร เป็นการตรวจสอบโปรแกรมจากการทดสอบภาคสนาม ดังที่ วิโรจน์ สารรัตนะ (2551) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมไว้ว่า ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการปรับปรุงโปรแกรม โดยการประยุกต์ใช้ และแนวคิด Broge (1982 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2551) ที่กล่าวถึง การปรับปรุงแก้ไขสื่อการเรียนการสอนทั่ว ๆ ไปในกระบวนการวิจัยและพัฒนา โดยการทดสอบภาคสนามเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข (preliminary field testing and revisions) และในส่วนของการปรับปรุงโปรแกรมยังสอดคล้องกับ Stee (1970 อ้างถึงใน Boyle, 1981 อ้างถึงใน คัทนีย์ แก้วมณี, 2544) ได้กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง เป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของโปรแกรม การตัดสินเกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบข้อมูลว่าโปรแกรมเป็นอย่างไรเมื่อเทียบเกณฑ์ และโปรแกรมควรเป็นอย่างไร การประเมินผลจะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีการตัดสิน โดยองค์ประกอบของการประเมินโปรแกรม คือ โปรแกรมมีคุณภาพหรือไม่ เนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติของผู้สอนเป็น อย่างไร โปรแกรมตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้เข้าร่วมโปรแกรมหรือไม่ ระดับความยากง่ายเป็นอย่างไร ตอบสนองความต้องการของชุมชนหรือไม่ โปรแกรมอยู่ในขอบเขตงาน ขององค์กรพัฒนาโปรแกรมหรือไม่ ประสิทธิภาพ (Effectiveness) โปรแกรมประสบความสำเร็จใน เรื่องอะไรและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างไร ประสิทธิภาพ (Efficiency) ผลสำเร็จของโปรแกรม เหมาะสมกับทรัพยากร ที่องค์กรและผู้เข้าร่วมโปรแกรมลงทุนให้หรือไม่ วิธีการใช้ทรัพยากรดีที่สุดหรือไม่ ความสำคัญ (Importance) โปรแกรมมีคุณค่าสำหรับผู้เข้าร่วมโปรแกรมและมีคุณค่าต่อสังคมหรือไม่ คุณค่าเหมาะสมกับทรัพยากรต่าง ๆ ที่ถูกนำมาใช้หรือไม่

ผลการทดลองใช้พบว่าโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดย พิจารณาจาก 1) ค่าประสิทธิภาพของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา เท่ากับ 82.06/82.92 โดยสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และ 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา หลังจาก

เด็กเข้าร่วมโปรแกรมฯแล้ว เด็กมีคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 77 คะแนน มีคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 199 คะแนน มีร้อยละของความก้าวหน้า +50.83 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมฯ เท่ากับ 0.75 เนื่องจากแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคมได้ใช้เทคนิคการสอนที่มีหลากหลายและมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก ได้แก่ 1) การสอนตรง เป็นรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง ที่เน้นกระบวนการสอนที่เร็ว (Fast-Paced) ที่มีขั้นตอนและความต่อเนื่อง ตามลำดับ ที่ชัดเจน (Well Sequenced) และทำให้นักเรียนจดจ่อกับสิ่งที่เรียน (Highly-Focused) (ทมลดา บุญกาญจน์, 2559 อ้างอิงจาก Gersten, 1986) นอกจากนี้ ยังเป็นการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ ในด้านทักษะสังคม ภายในเวลาที่จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับ วริศรา จัยดอนกลอย (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 1 ที่มีภาวะสมาธิสั้น โดยใช้เทคนิคการสอนการสอนตรง ผลพบว่า เด็กที่มีภาวะสมาธิสั้นมีทักษะสังคมสูงขึ้น หลังเข้าร่วมโปรแกรม 2) การสอนแบบสาธิต เป็นวิธีการสอนเพื่อกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนมีความสนใจในบทเรียนยิ่งขึ้น ช่วยอธิบายเนื้อหาทักษะสังคมที่ค่อนข้างยาก เป็นนามธรรม ซึ่งต้องใช้เวลามาก ให้เข้าใจง่ายขึ้นและประหยัดเวลา และให้ผู้เรียนเห็นขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามได้ (อินทิรา บุญยาทร, 2542) 3) การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้พบและรู้จักแก้ปัญหาในปัจจุบันและที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักหัดคิดสามารถนำเหตุผลมาอภิปราย เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหา ได้พัฒนาในการทำงานเป็นกลุ่ม มีวินัยในตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (เสริมศรี ลักษณะศิริ, 2540) 4) การสอนโดยใช้สถานการณ์จริง เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเผชิญ การแก้ปัญหาจริง ร่วมกันคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาตัดสินใจ แก้ปัญหาร่วมกัน อภิปรายแลกเปลี่ยน ความรู้ สู่การสะท้อนความคิด ซึ่งในแผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคมนั้น ได้ให้เด็กมีโอกาสเผชิญ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคม และ 5) การสอนโดยใช้เกม เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องต่างๆ อย่างสนุกสนานและท้าทายความสามารถ โดยผู้เรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง (ทศนา แชนมณี, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับพัชรวิวรรณ คุณชื่น (2560) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกอายุ 6-12 ปี โดยใช้เทคนิคการสอนโดยใช้เกมการศึกษา ผลพบว่า เด็กออทิสติกมีทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้หลักการในการเสริมแรงในการสอนทักษะสังคม ประกอบด้วย 2 วิธี คือ 1) การเสริมแรงแบบต่อเนื่อง โดยเสริมแรงทุกครั้งที่มีพฤติกรรมเป้าหมาย ได้แก่ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน ซึ่งจะใช้เมื่อเด็กได้เรียนรู้พฤติกรรมใหม่จนเด็กเกิดพฤติกรรมเป้าหมาย และ 2) การเสริมแรงแบบเป็นระยะ โดยเสริมแรงเป็นบางครั้งหรือบางเวลาที่มีพฤติกรรมเป้าหมาย ซึ่งจะใช้เมื่อเด็กเกิดพฤติกรรมเป้าหมายแล้ว ครูผู้สอนจึงจะค่อย ๆ ลดการเสริมแรงลง ซึ่งสอดคล้องกับทวีพร วรณา (2552) ได้ศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กกลุ่มอาการดาวน์ในระดับอนุบาล โดยใช้กิจกรรมการเล่นแบบบูรณาการและการเสริมแรงทางบวก โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กดาวน์ซินโดรมชั้นอนุบาล จำนวน 5 คน โดยใช้แผนการสอนการใช้กิจกรรมการเล่นแบบบูรณาการและการเสริมแรงทางบวกและแบบประเมินกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กอยู่ในระดับดีขึ้นและสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 .01

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา มีความสมบูรณ์และเหมาะสมสามารถนำไปเผยแพร่ขยายผลต่อครูผู้สอนระดับปฐมวัย ในการสอนทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง ทักษะการแบ่งปัน เพื่อเตรียมความพร้อมเด็กที่จะเข้าศึกษาต่อระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนเรียนร่วมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนควรศึกษาจุดมุ่งหมายของโปรแกรมฯ ขั้นตอนการดำเนินงาน แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม และการวัดประเมินผลให้เข้าใจ เพื่อโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาไปใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสม

2. ครูผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การจัดที่นั่งของเด็ก การจัดมุมในห้องเรียนที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก วิธีการกระตุ้นความสนใจของเด็ก เป็นต้น เนื่องจากสภาพแวดล้อมในห้องเรียนอาจมีผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมทักษะสังคมของเด็ก

3. ครูผู้สอนควรตระหนักถึงความปลอดภัยของเด็กในการใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน เช่น ขนาดของลูกบิดควรมีความเหมาะสมกับเด็กแต่ละคน ไม่ควรมีขนาดเล็กจนเกินไป และควรเตือนเด็กไม่ให้เอาลูกบิดหรือจุก

4. ครูผู้สอนควรติดตามความก้าวหน้าทักษะสังคมของเด็กแต่ละคน และให้เด็กฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน

5. ครูผู้สอนสามารถปรับหรือประยุกต์การใช้สื่ออุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับบริบทของครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถเข้าถึงสื่ออุปกรณ์การสอนง่ายขึ้น

6. ครูผู้สอนควรประเมินผลการสอนตามสภาพจริงในขณะสอนพร้อมทั้งบันทึกผลหลังการสอนทันที เพื่อให้ผลการประเมินสอดคล้องกับศักยภาพจริงของเด็กที่วัดได้

7. ครูควรออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมในรูปแบบออนไลน์เพื่อรองรับสถานการณ์โรคระบาดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมด้านอื่นๆ จากผลการวิจัย พบว่า ยังมีทักษะสังคมที่จำเป็นสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระดับชั้นประถมศึกษา เช่น ทักษะการร่วมมือในการทำกิจกรรมกับผู้อื่น ทักษะการจัดการอารมณ์ของตนเอง ทักษะการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ทักษะการร้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ทักษะการรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ทักษะการยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงสถานการณ์/กิจกรรมได้ และทักษะการใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

2. ควรศึกษาการพัฒนาโปรแกรมช่วยเหลือทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความยากลำบากในการเข้าสังคมโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองเป็นบุคคลหลักที่มีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด และสามารถนำเทคนิควิธีการสอนกลับไปฝึกปฏิบัติที่บ้านอย่างถูกต้องและเหมาะสมได้

3. ควรศึกษาการพัฒนาโปรแกรมช่วยเหลือทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความยากลำบากในการเข้าสังคม โดยใช้วิธีการสอนแบบ online learning หรือ blended learning แบบผสมผสานเป็นการบูรณาการ online learning และ face-to-face meetings เข้าด้วยกัน เพื่อตอบสนองการเรียนการสอนในยุค New Normal

บรรณานุกรม

- American Academy of Pediatrics (AAP), Committee on Children with Disabilities. (2001). **Developmental Surveillance and Screening of Infants and Young Children**. Pediatrics July 2001, 108 (1) 192-195; DOI: <https://doi.org/10.1542/peds.108.1.192>
- Bandura, A. (1997). Social cognitive theory of self-regulation. **Organizational Behavior and Human Decision Processes**, 50(2), 248-287.
- Bar, M.J.and Keating,L.A. (1990). Introductoin: Elements of program development, in M.J.Barr, L.A.Keating and Associates. **Developing effective student services program**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Bender, William N. (2016). **Teaching Student with Mild Disabilities**. Massachusetts: Allyn & Bacon.
- Center for Parent Information and Resources. (2014). **Key terms to know in special education**. Retrived September 19, 2019. from <https://www.parentcenterhub.org/keyterms-specialled>.
- Committee on Children with Disabilities. (2001). **Developmental Surveillance and Screening of Infants and Young Children**. Pediatrics July 2001, 108 (1) 192-195; DOI: <https://doi.org/10.1542/peds.108.1.192>
- Early Intervention Foundation. (2015). **early intervention**. Retrived. September 19, 2019. from <https://www.eif.org.uk/>
- Education Counts. (2007). **State of Education in New Zealand: 2007**. Retrived. September 19, 2019. from https://www.educationcounts.govt.nz/publications/80898/state_of_education_in_new_zealand/17097
- Guskey, Thomas R. (1994). Educational, School, and Counseling Psychology Faculty Publications. **Educational Leadership**. 52, issue 2, p. 14-20.
- Hollinger, J.D. (2015). Social skills for behaviorally disordered children as preparation for mainstreaming. **Remedial and Special Education**, 8(1), 17-27.

- Holloway, J., Healy, O., Dwyer, M., & Lydon, S. (2014). Social Skills Deficits in Children with Autism Spectrum Disorders: Evidence Based Interventions. In B. V. Patel, R. V. Preedy, & R. C. Martin (Eds.), **Comprehensive Guide to Autism** (pp. 1133-1158). New York, NY: Springer New York.
- Isabel M. Smith. (2015). Effectiveness of community-based early intervention based on Pivotal Response Treatment. **Journal of Autism & Developmental Disorders**, doi:10.1007/s10803-014- 2345-9
- Kaser, D. (2007). Virtuality. **Information Today**. 24(3), 14.
- Lerner, Lowenthal, & Egan. (2003). Transition of young children into the elementary education mainstream. **Topics in Early Childhood Special Education**, 9(4).
- McIntyre, T. (2013). **Teaching social skills to kids who don't yet have them**. Retrieved May 23, 2019 from <http://www.idonline.org/article/14545>
- Messe, Ruth Lyn. (2011). **Teaching Learners with Mild Disabilities: Integrating Research and Practice**. 2nd ed. California: Wadsworth.
- Nancy K. Franz. (2015). The Cooperative Extension Program Development Model: Adapting to a Changing Context. **Journal of Human Sciences and Extension**. Volume 3, Number 2, 2015.
- National Disability Insurance Agency. (2019). **Governance**. Retrieved June 20, 2020, from <https://www.ndis.gov.au/about-us/governance>
- National Institute Direct Instruction. (2014). **The Science and Success of engelmann's direct instruction**. United States of America: NIFDI Press.
- National Mental Health and Education Center. (2002). **Social Skills: Promoting Positive Behavior. Academic Success, and School Safety**. Retrieved September 16, 2019. from <http://www.nasponline.org/resources>.
- New York State Department of Health. (2013). **Report of the Recommendations: Autism / Pervasive Developmental Disorders**. Retrieved November 20, 2018, from http://www.health.ny.gov/community/infants_children/early_intervention/disorders/autism/devtests.htm
- Pamela Rosenthal Rollins. (2016). A community-based early intervention program for

- toddlers with autism spectrum disorders. *Autism*. 20(2). April, 2015.
- Scheuermann, Brenda.; & Webber, Jo. (2002). *Autism: Teaching does make a difference*. Canada: Nelson Thomson Learning.
- Spencer, Vicky G.; & Simpson, Cynthia G. (2009). *Teaching Children with Autism in the General Classroom*. Texas: Prufrock Press Inc.
- Sprafkin, R. P., Gershaw, N. J., & Goldstein, A. P. (1993). *Psychology practitioner guidebooks. Social skills for mental health: A Structured Learning approach*. Allyn & Bacon.
- Stephen N. Elliott. (2010). *Social Skills Development in Early Childhood, Enabling Learning, Growing Friends*. Retrieved June 19, 2021. from www.psychcorp.com
- Swanson, H. C., & Watson, B. L. (2012). *Educational and psychological assessment of exceptional children (2 ed.)*. Columbus, OH: Merrill Publishing Company.
- Vanderbilt Kennedy Center. (2010). *TRAID Social Skill Assessment: Assessment Children with Autism Spectrum Disorders*. Tennessee: Vanderbilt Kennedy Center.
- Bordin, E. S. (1955). *Psychological Counseling*. New York: Appleton-Century Crofts.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กัลยาณี อิ่นตะสิน. (2550). **การศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกในระดับปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบการเล่นเกม**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กิงสร เกาะประเสริฐ. (2554). **สอนภาษาพัฒนาพฤติกรรม: สำหรับเด็กออทิสติกวัยเด็กเล็ก**. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- กิงสร เกาะประเสริฐ. (2561). ผลของโปรแกรม SAVE ที่มีต่อการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับเด็กออทิสติกวัยเด็กเล็ก. **วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ**. ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2561.
- กุลยา ก่อสุวรรณ. (2553). **การสอนเด็กที่มีความบกพร่องระดับเล็กน้อย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: บริษัท สหมิตรพรินติ้ง(Bordin, 1955)งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). **การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ:

เอ็ดิสันเพรสโปรดัก. คณะกรรมการกองทุนศาสตราจารย์.

กรมสุขภาพจิต. (2554). **คู่มือการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด-5ปี**. พิมพ์ครั้งที่

2. กรุงเทพฯ: ชุมชนการเกษตรแห่งประเทศไทย

กองการศึกษาพิเศษเพื่อคนพิการ. (2543). **คู่มือฝึกอบรมอาสาสมัครเพื่อคนพิการ**.

ขอนแก่นศิริภรณ์ออฟเซต.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). **ทักษะทางสังคมใครว่าไม่สำคัญ**. นิตยสารการศึกษาวันนี้ ฉบับวัน

พฤหัสบดีที่ 29 พฤษภาคม 2551.

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่ง**

ราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

คัทนีย์ แก้วมณี. (2544). **การพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์สำหรับเด็กวัย**

อนุบาลโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ที่มีสัญญาณการเรียน. กรุงเทพมหานคร:ฐานข้อมูล

วิทยานิพนธ์ไทย.

จันธิมา เตจ๊ะจักร. (2552). **การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กออทิ**

สติของสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). **การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน**. **วารสารศิลปการ**

ศึกษาศาสตร์วิจัย. ปีที่ 5. ฉบับที่ 1. มกราคม-มิถุนายน 2556.

ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). **เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย**. กรุงเทพมหานคร: หลักพิมพ์.

ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2557). **การออกแบบหลักสูตรและการเรียนการสอน**. ปัตตานี :

สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ.

ชาญยุทธ์ สุขคุณภิญโญ. (2554). **พัฒนาการปกติในการประเมินพัฒนาและแนวทางในการ**

ช่วยเหลือบุคคลออทิสติก โดยสหวิชาชีพ. ขอนแก่น: คลังน่านวิทยา.

ทมลลา บุญกาญจน์. (2559). **การช่วยเหลือโดยใช้กิจกรรมประจำวันเป็นฐาน ในการให้บริการ**

ช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม. วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ.

6(1). 91-99.

ณัฐกรรณ์ หลาวทอง. (2559). **การสร้างเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์

แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทวีพร วรธนา. (2552). **การศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กกลุ่ม**

อาการดาวน์ในระดับอนุบาลโดยใช้กิจกรรมการเล่นแบบบูรณาการและการ

เสริมแรงทางบวก. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒ.

ทศนา แหมมณี. (2550). **รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย**. กรุงเทพฯ:

ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทศนา แหมมณี. (2552). **14 วิธีการสอนสำหรับครูมืออาชีพ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ:

ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทศนา แหมมณี. (2556). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี**

ประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทศนา แหมมณี. (2560). **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทศนา แหมมณี. (2561). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี**

ประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิพัช. (2540). **การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ:**

ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โสภณธรรม.

นาถดา ตะวันกาญจน์โชติ. (2554). **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมฝึกทักษะทาง**

สังคมในเด็กออทิสติกสเปกตรัม. สารนิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ

พยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช, คณะแพทยศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.

นาถดา ตะวันกาญจน์โชติ. (2559). **ทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกวัยเรียน**. **วารสารการ**

พยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต. 30,(2),1-21.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10 (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: บริษัทสุวิริยาสัน จำกัด.

เบญจา ชลธารินทร์. (2546). **รวมบทความวิชาการทางการศึกษาพิเศษ**. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก.

ปัทมา บันเทิงจิต. (2548). **การศึกษาทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อนของเด็กออทิสติก**

โดยการจัดกิจกรรมที่บ้านของไทยประกอบกับสื่อสารด้วยภาพ.

ปริญญาานิพนธ์.กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒ.

ผดุง อารยะวิญญู. (2546). **วิธีสอนเด็กออทิสติก**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.

เมธิญ กิจระการ. (2546). **“ดัชนีประสิทธิผล” ในเอกสารประกอบการสอน**. หน้า 1 – 6

มหาสารคาม: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เผชิญ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2545). **การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อและ**

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (E1/E2). การวัดผลการศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พัชริดา นิลสุข. (2558). **การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม.** ปรินูญานิพนธ์ศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พัชรีย์ สอนแก้ว. (2545). **เอกสารประกอบการสอน วิชา 2173107 จิตวิทยาพัฒนาการและ**
การดูแลเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.

พัชรวิวรรณ คุณชื่น. (2560). **การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตาม**
กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกอายุ 6-12 ปี.
(ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาพิเศษ)), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

พิชิต ฤทธิ์จุฑ. (2561). **เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญแข ลิ้มศิลา. (2540). **การวินิจฉัยโรค-ออทิสซึม.** สมุทรปราการ: ช.แสงงา การพิมพ์.

พวงเพชร พ่วงศิริทธิ. (2546). **การศึกษาลักษณะทางสังคมของเด็กออทิสติกที่ได้รับ**
การสอนโดยวิธีเรื่องราวทางสังคม. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ยุวดี วิริยางกูร, ภทรา นานั่ง และวนิดา สีนเบญจพงศ์. (2561). **การจัดการพฤติกรรมสำหรับครู**
การศึกษาพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่: โรงพิมพ์โอมีเดียดีไซน์.

ยอดอนงค์ จอมหงษ์พัฒน์. (2553). **การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตาม**
แนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คุรุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.

วลัยภรณ์ จันทรสชา. (2558). **การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการรับมือภัย**
ธรรมชาติสำหรับเด็กอนุบาลตามแนวคิดแบบจินตนาการ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย/
กรุงเทพฯ.

วรรณนา บุญลาโก. (2556). **การศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่**
มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้ดีทซ์ส์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video
Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วรรณี แกมเกตุ. 2555. **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- วรรณิ ลิ้มอักษร. (2554). **จิตวิทยาการศึกษา**. สงขลา : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิธรา จัณฑ์กลาง. (2553). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนระดับ ช่วงชั้นที่ 1 ที่มีภาวะสมาธิสั้น**. (ปริญญาณิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาพิเศษ)), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**, 2(4), 2- 15.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2551). การประยุกต์ใช้ Log Frame เพื่อออกแบบโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษา สู่กรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยและพัฒนา. **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. ปีที่ 4 ฉบับที่ 1. หน้า 3-18.
- วุฒิชัย ไฉนเงา. (2556). **การฝึกทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกโดยใช้บัตรพลังร่วมกับสถานการณ์จำลอง**. วิทยานิพนธ์ (จิตวิทยาการศึกษาพิเศษ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ศศิพันธ์ สุขบุญพันธ์. (2549). **การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม**. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศรียา นิยมธรรม. (2541). **การเรียนรู้ร่วมสำหรับปฐมวัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : ต้นอ่อนแถมมี.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2556). **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์. (2546). **คู่มือการดูแลเด็กออทิสติกแบบบูรณาการ เล่ม 1 การวินิจฉัยการคัดกรองและการส่งต่อเด็กออทิสติก**. เชียงใหม่: มูลนิธิศูนย์ส่งเสริมพัฒนาการเด็กภาคเหนือ.
- สราวดี เพ็งศรีโคตร และจันทร์ชลี มาพุทธ. (2554). รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย. **วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม**. 7, (1), 68-82.
- สารีพันธุ์ ศุภวรรณ. (2545). **การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของเด็กเร่ร่อน**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย/กรุงเทพฯ.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2550). **การศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สิริวรรณ ศรีพหล และพันทิพา อุทัยสุข. (2540). **การสอนแบบโครงการ**. นนทบุรี: สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุจิตพรพร สีผั่น. (2550). **การพัฒนาแบบการให้บริการในระยะเชื่อมต่อเฉพาะบุคคลสำหรับ**

เด็กที่มีความต้องการพิเศษจากระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเข้าสู่ระบบโรงเรียน. ปรินญานินพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มศว.

สุชาดา กลางสอน และสุวีร์ ศิวะแพทย์. (2558). ผลของการเสริมแรงทางบวกต่อพฤติกรรมก่อนนอนในชั้นเรียนของเด็กสมาธิสั้น. **วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา**. ปีที่ 9 ฉบับที่ 4

ประจำเดือน ตุลาคม - ธันวาคม 2558. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สุธัญญา อภัยยานุกร. (2556). การพัฒนารูปแบบบริการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติกใน

โรงพยาบาลศูนย์. **วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต**. ปีที่ 27 ฉบับที่ 2

พฤษภาคม - สิงหาคม 2556.

สุนันทา เทียงตรง. (2546). **เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม.**

เชียงใหม่ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.

สุพิน บุญชูวงศ์. (2544). **หลักการสอน**. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2556). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์. (2558). **การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ.**

นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.

สมเกตุ อุทธโยธา. (2560). **การเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนปกติ.**

พิมพ์ครั้งที่ 13. เชียงใหม่: บริษัท ส.อินฟอร์เมชันเทคโนโลยี จำกัด.

เสริมศรี ลักษณะศิริ. (2540). **หลักการสอน**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจ**

และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **ยุทธศาสตร์ชาติระยะ**

20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2549). **คู่มือการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม**

สำหรับโรงเรียนเฉพาะความพิการและศูนย์การศึกษาพิเศษ. อุดรธานี.

สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2551). **คู่มือการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early**

Intervention : EI) เด็กพิการ สำหรับโรงเรียนเฉพาะความพิการและศูนย์การศึกษา

พิเศษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนา.

สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2558). **หลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2558.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579).**

กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.

ไสว พักขาว. (2544). **หลักการสอนสำหรับการเป็นครูมืออาชีพ.** กรุงเทพฯ : เอมพันธ์.

เสาวภา สุขเฉลิมชัย. (2550). **การศึกษาทักษะการรอยของเด็กออทิสติกโดยการสอนด้วยเรื่องราวทางสังคม.** ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

หรรษา สุขกาล. (2543). **การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการทำงานระหว่างเรียนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมในการทำงานของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

อัศรา ประเสริฐสิน. (2563). **เครื่องมือการวิจัยทางการศึกษาและสังคมศาสตร์.** กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัญชลี สารรัตน์. (2553). **เปิดโลกออทิสติก ครั้งที่ 4 ประจำปี 2553.** ขอนแก่น :

คลังนานาวิทยา.

อัญชลีพร ลพประเสริฐ. (2559). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เน้นครอบครัวและความหวังและความสุข ตามแนวทางรูปแบบพัฒนาการเรียนรู้ FLASH Model สำหรับเด็กปฐมวัยที่มีภาวะออทิสซึม.** ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). **หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง).** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :

โอเดียน สโตร.

อิทธิรัฐ ดันติวิทพงศ์. (2558). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทักษะแบบผสมผสานโดย เน้นการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานสำหรับนักศึกษาสาขา เทคโนโลยีการโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. (ปรินญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).** มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

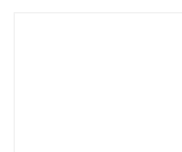
อินทรา บุญยาทร. (2542). **หลักการสอน.** กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. (2552). **สร้างลูกให้เป็นอัจฉริยะ = Raising a genius (ฉบับปรับปรุงใหม่).**

กรุงเทพฯ: ป๊อพลัส.

- อรสา ภาคว. (2556). การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
ของเด็กปฐมวัย. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์. ปีที่ 8 ฉบับที่ 24 กันยายน-
ธันวาคม 2556.
- อำพร ราชติกา. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่องานบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์
การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาคผนวก ก

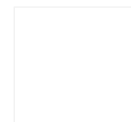
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุวดี วิริยางกูร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศศิพันธ์ สุขบุญพันธ์
3. อาจารย์ ดร. วิลาวัลย์ ด้านสิริสุข
4. อาจารย์ ดร. สมสุดา มัธยมจันทร์
5. อาจารย์ ดร. เกรียงศักดิ์ อุบลไทร

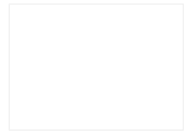

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก

1. ครูเฉลิมวุฒิ มาตยานุญ
2. ครูณัฏฐา สุนกุล้า
3. ครูทฤษฎี เกื้อสกุล
4. ครูณินท์ธร ชูแก้ว
5. ครูปรินา อรัญนารณ
6. ครูรพีพรรณ ภูถาวร
7. ครูศรจดา เจริญกิจจานุวัฒน์
8. ครูอุทัย ใจนะภา
9. ครูฤติรา จันทรเจริญ
10. ครูชวลา หอมพุ่ม
11. ครูนิรมาณ ชนะโรจน์
12. ครูจิรภัทร์ กาญจนครุฑ
13. ครูอรรณณ กันธิยะ
14. ครูณินท์ธร ชูแก้ว
15. ครูศรีสมร เพ็ญไพบูลย์

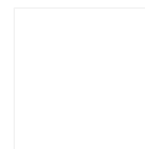
ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของ
ร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคม
สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของ
ร่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคม
สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศศิพันธ์ สุขบุญพันธ์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรวิภาร์ หงษ์งาม
3. อาจารย์ ดร. วิลาวัลย์ ด้านสิริสุข
4. อาจารย์ ดร. สมสุดา มัธยมจันทร์
5. อาจารย์ ดร. เกรียงศักดิ์ อุบลไทร
6. อาจารย์ ดร. กันต์ฉพัชญ์ อยู่อำไพ
7. อาจารย์ทฤษฎ์ เกื้อสกุล
8. อาจารย์พนิดา จิตติมานุสรณ์

ภาคผนวก ง
ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยที่ทำในมนุษย์

MF-04-version-2.0

วันที่ 18 ต.ค. 61

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC-G- 092/2563E

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง: การพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้า
ศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ชื่อผู้วิจัยหลัก: นายจิรพัฒน์ ศิริรักษ์

สังกัด: คณะศึกษาศาสตร์

เอกสารที่รับรอง: 1. แบบเสนอโครงการวิจัย
2. โครงการวิจัย
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

1. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 22 มิถุนายน 2563
2. โครงร่างการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 22 มิถุนายน 2563
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 22 มิถุนายน 2563
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 22 มิถุนายน 2563

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทันตแพทย์หญิงณปภา เอี่ยมจิตรกุล)

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(แพทย์หญิงสุรีพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E/G-092/2563

วันที่ให้การรับรอง : 22/06/2563

วันหมดอายุใบรับรอง : 22/06/2564

ที่ อว 8718/

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

29 มิถุนายน 2563

เรื่อง ขอแจ้งผลการพิจารณาโครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G- 092/2563E

เรียน นายจิรพัฒน์ ศิริรักษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ใบรับรองโครงการวิจัย SWUEC/E/G-092/2563

ตามที่ท่านได้ส่งโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G 092/2563E เพื่อรับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ นั้น

คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ได้พิจารณาโครงการวิจัยดังกล่าว บัดนี้ คณะกรรมการฯ ให้การรับรองโครงการวิจัยดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2563 รายละเอียดดังนี้

Certificate Number	SWUEC/E/G-092/2563
Date of Approval	22 มิถุนายน 2563 (อายุใบรับรองโครงการวิจัย 12 เดือน)
Date of Expiration	22 มิถุนายน 2564
Continuing Review	ทุก 12 เดือน (ครบกำหนดส่งรายงานครั้งแรก วันที่ 22 มิถุนายน 2564)

ในการนี้ คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ขอความกรุณาให้ผู้วิจัยส่งรายงานความก้าวหน้าของการวิจัยและต่ออายุการรับรองก่อนกำหนดวันหมดอายุ 30 วัน เพื่อให้เป็นไปตามวิธีดำเนินการมาตรฐาน (SOPs version 2.0) ของคณะกรรมการฯ ทั้งนี้รายละเอียดของเอกสารให้การรับรองตามที่ปรากฏใน Certificate of Approval (Certificate Number SWUEC/E/G-092/2563) ที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(แพทย์หญิงสุรพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
โทรศัพท์ 0-2649-5000 ต่อ 12430
โทรสาร 0-2259-1822

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC-G092/2563E (ต่อใบรับรองครั้งที่ 1)

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง : การพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษา
ในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

ชื่อผู้วิจัยหลัก : นายจิรพัฒน์ ศิริรักษ์

สังกัด : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารที่เสนอพิจารณาทบทวน :

แบบรายงานความก้าวหน้าของการวิจัย เพื่อขอต่ออายุการรับรอง ฉบับลงวันที่ 1 มิถุนายน 2564

วันที่ประชุม : 15 กันยายน 2564 การประชุมครั้งที่ : 9/2564

ผลการพิจารณา : รับรอง

ข้อเสนอแนะ : โปรดปฏิบัติตามแนวปฏิบัติการดำเนินงานโครงการวิจัยในมนุษย์ช่วงที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อ
ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19)

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทันตแพทย์หญิงณปภา เอี่ยมจิรกุล)

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(แพทย์หญิงสุรีพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E-G092/2563

วันที่ให้การรับรอง : 23/06/2564

วันหมดอายุใบรับรอง : 22/06/2565

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างเครื่องมือการวิจัย

- ตัวอย่างโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
- ตัวอย่างคู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม
- ตัวอย่างแบบประเมินทักษะทางสังคม
- ตัวอย่างแบบบันทึกคะแนน
- แบบสำรวจพัฒนาการเด็ก (PDDSQ) ช่วงอายุ 4-18 ปี

โดย...นายจิรพัฒน์ ศิริรักษ์

นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาการศึกษาพิเศษ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำนำ

โปรแกรมนี้เป็นโปรแกรมที่จัดทำเพื่อช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม รวมถึงเป็นแนวทางเพื่อให้ครูผู้สอน ผู้ปกครองสามารถส่งเสริมทักษะทางสังคมให้เด็กได้สมวัยตามพัฒนาการ ทักษะสังคมในโปรแกรมนี้ ประกอบด้วย ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา ข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน โดยใช้วิธีการสอน ได้แก่ การสอนตรง การสอนแบบสาธิต การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง การสอนโดยใช้สถานการณ์จริง และการสอนโดยใช้เกม ซึ่งรายละเอียดของโปรแกรมนี้ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของโปรแกรม คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ลักษณะกิจกรรมของโปรแกรม โครงสร้างการดำเนินงานของโปรแกรม รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม จำนวน 15 แผน และการประเมินผล ซึ่งจะทำให้ครู ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ จะช่วยให้เด็กมีทักษะทางสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่เหมาะสมกับวัย ตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้านวิชาการในโรงเรียน และจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคมต่อไป

จิรพัฒน์ ศิริรักษ์

สารบัญ

หน้า

จุดมุ่งหมายของโปรแกรม.....	1
คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม.....	1
ลักษณะกิจกรรมของโปรแกรม.....	1
ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม.....	2
รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม.....	4
แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม.....	5
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 1	
“รอต่อแถวกันนะ”	6
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 2	
“มาเก็บของเล่นกันนะ”	10
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 3	
“แบ่งของให้เพื่อนกันนะ”	15
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 4	
“มือนี่แสนอร่อย ตอน เตรียมความพร้อม”	19
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 5	
“มือนี่แสนอร่อย ตอน ปฏิบัติจริง”	27
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 6	
“รอเพื่อนหน่อยนะ”	34
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 7	
“มาล้างมือกันนะ”	39
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 8	
“แบ่งให้เพื่อนเล่นหน่อยนะ”	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 9	
“แซนวิชหรรษา ตอน เตรียมความพร้อม”	48
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 10	
“แซนวิชหรรษา ตอน ปฏิบัติจริง”	56
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 11	
“รอคิวหน่อยนะ”	63
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 12	
“มาทดลองกันนะ”	68
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 13	
“แบ่งกันใช้กับเพื่อนนะ”	73
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 14	
“สายคล้องแมสส์รัก ตอน เตรียมความพร้อม”	78
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 15	
“สายคล้องแมสส์รัก ตอน ปฏิบัติจริง”	86
แบบประเมินทักษะทางสังคม.....	93
แบบบันทึกคะแนนประเมินทักษะทางสังคม.....	111
แบบบันทึกคะแนนประเมินทักษะทางสังคมระหว่างกิจกรรม	138

จุดมุ่งหมายของโปรแกรม

1. เพื่อช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
2. เพื่อให้ครูผู้สอน และผู้ปกครองมีแนวทางในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม

1. เด็กมีอายุระหว่าง 5-6 ปี
2. เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคม ประกอบด้วย
 - 2.1 ทักษะการรอคอย
 - 2.2 ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง
 - 2.3 ทักษะการแบ่งปัน
3. เด็กมีระดับสติปัญญาปกติ
4. เด็กมีภาษาพูดสื่อสารได้
5. เด็กได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองให้เข้าร่วมโปรแกรมได้ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ต่อเนื่องจนจบโปรแกรมฯ

ลักษณะกิจกรรมของโปรแกรม

เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคม ได้แก่ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา ข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน จำนวน 15 แผน ใช้ระยะเวลาในแต่ละแผน 45 - 75 นาที โดยใช้วิธีการสอน ประกอบด้วย การสอนตรง การสอนแบบสาธิต การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง การสอนโดยใช้สถานการณ์จริง และการสอนโดยใช้เกม

โดย...นายจิรพัฒน์ ศิริรักษ์
นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาการศึกษาพิเศษ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำนำ

คู่มือนี้เป็นคู่มือการใช้โปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบาย ชี้แจง และให้คำแนะนำสำหรับครูผู้สอน รวมถึงขั้นตอนองค์ประกอบของโปรแกรมฯ ว่ามีขั้นตอนการใช้อย่างไร และประกอบด้วยอะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถเข้าใจวิธีการใช้โปรแกรมช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมได้ดียิ่งขึ้น

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา จะเป็นประโยชน์ให้ครูผู้สอนเข้าใจถึงวิธีการใช้โปรแกรมฯ ได้ดียิ่งขึ้น และจะช่วยให้เด็กมีทักษะทางสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่เหมาะสมกับวัย ตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้านวิชาการในโรงเรียน และจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางทักษะสังคมต่อไป

จิรพัฒน์ ศิริรักษ์

สารบัญ

หน้า

โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้า ศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา คืออะไร.....	1
นิยามศัพท์ของทักษะทางสังคม.....	2
คำแนะนำสำหรับครูผู้สอน.....	3
องค์ประกอบของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคมสำหรับเด็กที่ กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา.....	5
ภาคผนวก.....	12
การสอนตรง.....	13
การสอนโดยการสาธิต.....	15
การสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลอง.....	17
การสอนโดยการใช้สถานการณ์จริง.....	20
การสอนโดยการใช้เกม.....	21
บรรณานุกรม.....	24

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ 1

ชื่อกิจกรรม “รถต่อแถวกันนะ”

ระยะเวลา 45-60 นาที

จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม 4 คน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกได้ว่าสถานการณ์ใดควรที่จะรอคอย
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถรอคอยได้

พฤติกรรมเป้าหมาย

นักเรียนมีทักษะการรอคอย

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	รายละเอียดการทำกิจกรรม
ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม/ ทบทวนเนื้อหาเดิม 	1.1 ครูผู้สอนกล่าวทักทายนักเรียน 1.2 ครูผู้สอนอธิบายกติกาในการทำกิจกรรมและการให้รางวัลแบบสะสมแต้มด้วยการสะสมสติ๊กเกอร์กับนักเรียนว่า “ถ้าครูชูภาพต่อไปนี้ ให้นักเรียนปฏิบัติดังนี้ ภาพ “หู” หมายถึง ให้นักเรียนฟังครูพูดก่อน ภาพ “ตา” หมายถึง ให้นักเรียนดูหรือสังเกตที่ครูกำลังสาธิต ภาพ “ปาก” หมายถึง นักเรียนสามารถพูด ตอบ แสดงความคิดเห็นได้ ภาพ “มือ” หมายถึง นักเรียนสามารถลงมือทำตามที่คุณกำหนดได้ หากนักเรียนปฏิบัติตามกติกา ครูจะให้สติ๊กเกอร์สะสมและนำมาแลกของรางวัล”
ขั้นที่ 2	2.1 ครูผู้สอนนำภาพเด็กต่อแถวซื้อไอศกรีม ชูให้นักเรียนดู และ

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	รายละเอียดการทำกิจกรรม
แจ้งวัตถุประสงค์ 	ถามนักเรียนว่า “ในภาพนี้นักเรียนเห็นอะไรบ้าง” “เด็กๆกำลังทำอะไรกัน” 2.2 ครูผู้สอนให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นทีละคน 2.3 เมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นกันทุกคนแล้ว ให้ครูผู้สอนบอกกับนักเรียนว่า “วันนี้เรามาฝึกการรอต่อแถวเข้าคิวกัน ทุกคนพร้อมนะ”
ขั้นที่ 3 นำเสนอเนื้อหาใหม่ (โดยใช้เกม) 	3.1 ครูผู้สอนนำภาพร้านสะดวกซื้อมาชูให้นักเรียนดู แล้วถามนักเรียนว่า “นักเรียนเคยไปร้านสะดวกซื้อหรือไม่ ในร้านสะดวกซื้อจะมีอะไรบ้าง” “นักเรียนคิดว่าถ้าทุก ๆ คนต้องการซื้อของ และจ่ายเงิน พร้อมกัน จะเกิดอะไรขึ้น” 3.2 ครูผู้สอนให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นทีละคน 3.3 เมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นกันทุกคนแล้ว ให้ครูผู้สอนชูภาพ “คนกำลังรอต่อแถวเข้าคิวในร้านค้า” และอธิบายให้นักเรียนฟังว่า “เมื่อนักเรียนต้องการไปซื้อของในร้านค้า และเห็นคนเยอะๆ รอต่อแถวเพื่อรอจ่ายเงินอยู่ นักเรียนต้องเดินไปต่อแถวเข้าคิวอย่างเป็นระเบียบ เพื่อรอคอยให้ถึงคิวของเรา และไม่ควรแซงคิวผู้อื่น เพราะหากทุกคนไม่รอคอย เข้าแถว ต่อคิว ก็จะทำให้เกิดความวุ่นวาย เกิดความเสียหายได้” 3.4 ครูผู้สอนให้นักเรียนเล่นเกมตอบคำถาม โดยให้นักเรียนแต่ละคนมาเปิดแผ่นป้ายสถานการณ์ในร้านค้าต่างๆ ที่มีคนกำลังรอต่อแถวจ่ายเงิน ครูผู้สอนถามนักเรียนว่า “ถ้านักเรียนอยากซื้อขนม/ของเล่น นักเรียนจะอย่างไร” 3.5 ครูผู้สอนบันทึกคำตอบของนักเรียนแต่ละคน
ขั้นที่ 4 ฝึกโดยการชี้แจง (โดยใช้สถานการณ์จำลองและการสาธิต) 	4.1 ครูผู้สอนสร้างสถานการณ์จำลองเป็นเหตุการณ์ในร้านสะดวกซื้อ โดยให้นักเรียนสวมบทบาทเป็นคนซื้อของและไปจ่ายเงินในร้านสะดวกซื้อ 4.2 ครูผู้สอนสาธิตการรอต่อแถวเข้าคิวให้นักเรียนดู โดยให้นักเรียน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	รายละเอียดการทำกิจกรรม
	แต่ละคนเดินไปต่อแถวนักเรียนคนหลังสุด เพื่อรอจ่ายเงิน
ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ 	5.1 ครูผู้สอนให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการรอต่อแถวเข้าคิวซื้อของด้วยตนเองกับเพื่อน 5.2 ครูผู้สอนสังเกตทักษะการรอคอยของนักเรียน โดยสังเกตว่านักเรียนรอต่อแถวโดยเดินไปต่อแถวนักเรียนคนหลังสุด หรือไม่ “หากนักเรียนทำได้ ให้ครูผู้สอนกล่าวคำชมนักเรียน และให้สติ๊กเกอร์” “หากนักเรียนทำไม่ได้ ให้ครูผู้สอนหรือเพื่อนสาธิตให้ดูอีกครั้ง จนกว่านักเรียนสามารถทำได้ และให้สติ๊กเกอร์”
ขั้นที่ 6 ทบทวนและประเมินผล 	6.1 ครูผู้สอนทบทวนเรื่อง “การรอต่อแถวเข้าคิวซื้อของ” อีกครั้ง โดยถามนักเรียนว่า “ถ้านักเรียนเห็นคนกำลังต่อแถวรอซื้อของ นักเรียนควรทำอะไร” และให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม 6.2 ครูผู้สอนสรุปการสะสมสติ๊กเกอร์ของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำไปแลกของรางวัล 6.3 ครูผู้สอนประเมินผลการปฏิบัติของนักเรียนแต่ละคน ในแบบบันทึกประเมินผล

สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ภาพสัญลักษณ์ หู, ตา, ปาก, มือ
2. การ์ดสะสมสติ๊กเกอร์
3. ภาพเด็กต่อแถวซื้อไอศกรีม
4. ภาพร้านสะดวกซื้อ
5. ภาพคนกำลังรอต่อแถวเข้าคิวในร้านค้าสะดวกซื้อ
6. ขนมหางเลื้อย ของใช้ต่างๆ สำหรับสถานการณ์จำลองในร้านสะดวกซื้อ
7. แบบบันทึกประเมินผล

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัดและประเมิน	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. นักเรียนสามารถบอกได้ว่า สถานการณ์ใดควรที่จะรอคอย	ตอบคำถาม	1. รูปภาพสถานการณ์ 2. ประเด็นคำถาม	4 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถ บอกได้ว่าสถานการณ์ใดควรที่จะรอ คอยได้ด้วยตนเอง 3 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถ บอกได้ว่าสถานการณ์ใดควรที่จะรอ คอยผ่านการชี้แนะด้วยวาจา 2 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถ บอกได้ว่าสถานการณ์ใดควรที่จะรอ คอยผ่านการชี้แนะด้วยท่าทาง 1 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถ บอกได้ว่าสถานการณ์ใดควรที่จะรอ คอยผ่านการชี้แนะด้วยวาจาและ ท่าทาง 0 คะแนน เมื่อนักเรียนไม่สามารถ บอกได้ว่าสถานการณ์ใดควรที่จะรอ คอย
2. นักเรียนสามารถรอคอยได้	สังเกตพฤติกรรม	การปฏิบัติกิจกรรม	4 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถรอ คอยได้ด้วยตนเอง 3 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถรอ คอยได้ผ่านการชี้แนะด้วยวาจา 2 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถรอ คอยได้ผ่านการชี้แนะด้วยท่าทาง 1 คะแนน เมื่อนักเรียนสามารถรอ คอยได้ผ่านการชี้แนะด้วยวาจาและ ท่าทาง 0 คะแนน เมื่อนักเรียนไม่สามารถ รอคอยได้

แบบประเมินทักษะทางสังคม

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้เป็นแบบประเมินทักษะทางสังคมในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
2. ผู้ประเมินใช้แบบประเมินทักษะทางสังคมนี้ ประเมินเด็ก **ก่อน**เข้าร่วมโปรแกรมฯ และประเมินอีกครั้ง**หลัง**เข้าร่วมโปรแกรมฯ เสร็จสิ้นแล้ว
3. แบบประเมินนี้ มีทั้งหมด 11 ข้อ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นการประเมินทักษะทางสังคมเป็นรายบุคคล โดยมีสถานการณ์มาให้เด็กตอบคำถาม (ข้อ 1 ถึง ข้อ 8) และส่วนที่ 2 เป็นการประเมินทักษะทางสังคมเป็นกลุ่ม โดยมีสถานการณ์หรือกิจกรรมมาให้เด็กปฏิบัติร่วมกัน (ข้อ 9 ถึง ข้อ 11)
4. แบบประเมินนี้ ใช้สำหรับประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กด้านทักษะสังคม ได้แก่ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน
5. เพื่อความน่าเชื่อถือของแบบประเมิน ควรมีผู้ประเมินอย่างน้อย 2 คนขึ้นไป

ข้อที่ 1 สถานการณ์ร้านไอศกรีม

อุปกรณ์ : รูปภาพ ร้านไอศกรีมที่มีคนกำลังรอต่อแถวซื้อไอศกรีม

วิธีการประเมิน :

1. ผู้ประเมินวางรูปภาพ “ร้านไอศกรีมที่มีคนกำลังรอต่อแถวซื้อไอศกรีม” บนโต๊ะและให้เด็กมองเห็นได้อย่างชัดเจน
2. ผู้ประเมินถามเด็กว่า “ถ้านักเรียนอยากทานไอศกรีมร้านนี้มากๆ นักเรียนควรทำอะไร”
 - 2.1) หากเด็กตอบผิดหรือไม่ตอบคำถามภายในเวลา 10 วินาที ให้ผู้ประเมินถามเด็กว่า “นักเรียนเห็นอะไรในภาพบ้าง และถ้านักเรียนอยากทานไอศกรีมร้านนี้มากๆ นักเรียนควรทำอะไร”
 - 2.2) หากเด็กยังตอบผิดหรือไม่ตอบคำถามจากข้อที่ 2.1 ภายในเวลา 10 วินาที ให้ผู้ประเมินชี้ที่รูปคนกำลังรอต่อแถวซื้อไอศกรีม
 - 2.3) หากเด็กยังตอบผิดหรือไม่ตอบคำถามจากข้อที่ 2.2 เด็กจะไม่ได้คะแนนในข้อนี้
3. ผู้ประเมินบันทึกคำตอบและให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน ในแบบประเมิน
4. ผู้ประเมินไม่เฉลยคำตอบให้เด็กทราบ

คำตอบที่ถูกต้อง: รอต่อแถว หรือคำตอบที่สื่อความหมายว่ารอ

เกณฑ์การให้คะแนน:

ทักษะการรอคอย

- 3 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องด้วยตนเอง
- 2 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องผ่านการชี้แนะด้วยวาจาในข้อ 2.1
- 1 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องผ่านการชี้แนะด้วยวาจาและท่าทางในข้อ 2.2
- 0 คะแนน หมายถึง เด็กตอบไม่ถูกต้องหรือไม่ตอบคำถามในข้อ 2.3

แบบบันทึกคะแนนประเมินทักษะทางสังคม

คำชี้แจง

1. แบบบันทึกคะแนนทักษะสังคมนี้ ได้จากการประเมินทักษะทางสังคมของเด็กในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา
2. ผู้ประเมินใช้แบบบันทึกคะแนนทักษะทางสังคมนี้ บันทึกคะแนนเด็ก **ก่อน**เข้าร่วมโปรแกรมฯ และประเมินอีกครั้ง**หลัง**เข้าร่วมโปรแกรมฯ เสร็จสิ้นแล้ว
3. แบบบันทึกคะแนนทักษะทางสังคมนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแบบบันทึกคะแนนทักษะทางสังคมเป็นรายบุคคล โดยมีสถานการณ์มาให้เด็กตอบคำถาม (ข้อ 1 ถึง ข้อ 8) และส่วนที่ 2 เป็นแบบบันทึกคะแนนทักษะทางสังคมเป็นกลุ่ม โดยมีสถานการณ์หรือกิจกรรมมาให้เด็กปฏิบัติร่วมกัน (ข้อ 9 ถึง ข้อ 11)
4. แบบบันทึกคะแนนนี้ ใช้สำหรับบันทึกคะแนนเพื่อช่วยเหลือเด็กด้านทักษะสังคม ได้แก่ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน
5. เพื่อความน่าเชื่อถือของแบบบันทึกคะแนน ควรมีผู้บันทึกคะแนนอย่างน้อย 2 คนขึ้นไป

**แบบบันทึกคะแนนทักษะทางสังคมก่อนเข้าโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะ
สังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา (Pre-test)**

ชื่อผู้ถูกประเมิน.....ชื่อเล่น.....
 อายุ.....
 วันที่ประเมิน.....เวลาที่ประเมิน.....
 ชื่อผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง

1. ให้ผู้ประเมินบันทึกคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กที่ได้จากการสังเกตตามความเป็นจริง และบันทึกคำตอบหรือพฤติกรรมของเด็กเพิ่มเติม เพื่อเป็นข้อมูลในการช่วยเหลือเด็กต่อไป
2. ความหมายของการชี้แนะ มีดังนี้
 - 1) การชี้แนะด้วยวาจา เป็นการใช้ประโยค หรือคำพูดกระตุ้น ให้เด็กปฏิบัติในสิ่งที่ต้องการ เช่น นักเรียนเขียนชื่อของตนเองสิครับ เป็นต้น
 - 2) การชี้แนะด้วยท่าทาง เป็นการชี้ให้เห็นถึงจุดที่ต้องการ ให้นักเรียนปฏิบัติ เช่น การชี้ที่ด้านบนของกระดานที่ต้องการให้นักเรียนเขียนชื่อของตนเอง เป็นต้น
 - 3) การชี้แนะด้วยวาจาและรูปภาพ เป็นการบอกให้เด็กรับรู้ควรทำอะไร เช่น ให้เด็กดูภาพเก็บของเล่น และบอกเด็กให้ทำตามภาพ เป็นต้น

ข้อที่ 1 สถานการณ์ร้านไอศกรีม

คำตอบที่ถูกต้อง: รวดเร็ว หรือคำตอบที่สื่อความหมายว่ารอ

- คะแนนที่ได้** ☐ 3 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องด้วยตนเอง
- ☐ 2 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องผ่านการชี้แนะด้วยวาจาในข้อ 2.1
- ☐ 1 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องผ่านการชี้แนะด้วยวาจาและท่าทางในข้อ 2.2
- ☐ 0 คะแนน หมายถึง เด็กตอบไม่ถูกต้องหรือไม่ตอบคำถามในข้อ 2.3

บันทึกคำตอบหรือพฤติกรรมของเด็กเพิ่มเติม:

.....

ข้อที่ 2 สถานการณ์แค้กัอนใหญ่

คำตอบที่ถูกต้อง: แบ่งขนมเค้กให้เพื่อนหรือผู้อื่น หรือคำตอบที่สื่อความหมายว่าแบ่งปัน

- คะแนนที่ได้ ☐ 3 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องด้วยตนเอง
- ☐ 2 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องผ่านการชี้แนะด้วยวาจาในข้อ 2.1
- ☐ 1 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้องผ่านการชี้แนะด้วยวาจาและท่าทางในข้อ 2.2
- ☐ 0 คะแนน หมายถึง เด็กตอบไม่ถูกต้องหรือไม่ตอบคำถามในข้อ 2.3

บันทึกคำตอบหรือพฤติกรรมของเด็กเพิ่มเติม:

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 3 สถานการณ์วางบลิอคให้ลูกที่

- คะแนนที่ได้ ☐ 3 คะแนน หมายถึง เด็กปฏิบัติได้ถูกต้องครบทั้ง 3 ข้อด้วยตนเอง
- ☐ 2 คะแนน หมายถึง เด็กปฏิบัติได้ถูกต้องครบทั้ง 3 ข้อผ่านการชี้แนะด้วยวาจาในข้อ 2.1
- ☐ 1 คะแนน หมายถึง เด็กปฏิบัติได้ถูกต้องครบทั้ง 3 ข้อผ่านการชี้แนะด้วยวาจาและ
รูปภาพในข้อ 2.2
- ☐ 0 คะแนน หมายถึง เด็กปฏิบัติได้ไม่ครบทั้ง 3 ข้อหรือไม่ปฏิบัติเลยในข้อ 2.3

บันทึกคำตอบหรือพฤติกรรมของเด็กเพิ่มเติม:

.....

.....

.....

.....

แบบบันทึกคะแนนประเมินทักษะทางสังคมระหว่างกิจกรรมในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม
ด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบบันทึกคะแนนทักษะสังคมนี้ ได้จากการประเมินทักษะทางสังคมระหว่างกิจกรรมของเด็กในโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2. แบบบันทึกคะแนนทักษะทางสังคมระหว่างกิจกรรมนี้ มีทั้งหมด 15 กิจกรรม ประกอบด้วย

กิจกรรมที่	ชื่อกิจกรรม
1	รอตอแถวกันนะ
2	มาเก็บของเล่นกันนะ
3	แบ่งของให้เพื่อนกันนะ
4	มือนี่แสนอร่อย ตอน เตรียมความพร้อม
5	มือนี่แสนอร่อย ตอน ปฏิบัติจริง
6	รอเพื่อนหน่อยนะ
7	มาล้างมือกันนะ
8	แบ่งให้เพื่อนเล่นหน่อยนะ
9	แซนวิชหรรษา ตอน เตรียมความพร้อม
10	แซนวิชหรรษา ตอน ปฏิบัติจริง
11	รอคิวหน่อยนะ
12	มาทดลองกันนะ
13	แบ่งกันใช้กับเพื่อนนะ
14	สายคล้องแมสส์รัก ตอน เตรียมความพร้อม
15	สายคล้องแมสส์รัก ตอน ปฏิบัติจริง

3. แบบบันทึกคะแนนนี้ ใช้สำหรับบันทึกคะแนนระหว่างกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเด็กด้านทักษะสังคม ได้แก่ ทักษะการรอคอย ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง และทักษะการแบ่งปัน

4. เพื่อความน่าเชื่อถือของแบบบันทึกคะแนนระหว่างกิจกรรม ควรมีผู้บันทึกคะแนนอย่างน้อย 2 คน ขึ้นไป

5. ผู้ประเมินบันทึกคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กที่ได้จากการสังเกตตามความเป็นจริง และบันทึกคำตอบหรือพฤติกรรมของเด็กเพิ่มเติม เพื่อเป็นข้อมูลในการช่วยเหลือเด็กต่อไป

6. ความหมายของการชี้แนะ มีดังนี้

- 1) การชี้แนะด้วยวาจา เป็นการใช้ประโยค หรือคำพูดกระตุ้น ให้เด็กปฏิบัติในสิ่งที่ต้องการ
เช่น นักเรียนเก็บของเล่นก่อนจะกลับบ้าน เป็นต้น
- 2) การชี้แนะด้วยท่าทาง เป็นการชี้ให้เห็นถึงจุดที่ต้องการ ให้นักเรียนปฏิบัติ
เช่น การชี้ที่ของเล่นที่ต้องการให้นักเรียนเก็บ เป็นต้น
- 3) การชี้แนะด้วยวาจาและท่าทาง เป็นการบอกให้เด็กรับรู้ควรทำอะไร
เช่น การชี้ที่ของเล่น และบอกให้เด็กเก็บของเล่น เป็นต้น

แบบบันทึกคะแนนทักษะทางสังคมระหว่างกิจกรรม
กิจกรรมที่ 1 “รอดต่อแถวกันนะ”

ชื่อนักเรียน.....ชื่อเล่น.....

อายุ.....

วันที่เข้าร่วมกิจกรรม.....เวลาที่จัดกิจกรรม.....

ชื่อผู้บันทึกคะแนน.....

กิจกรรมที่ 1 “รอดต่อแถวกันนะ”

1. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าสถานการณ์ใดควรที่จะรอคอย

ผลการประเมิน

- ☐ 4 คะแนน หมายถึง เมื่อนักเรียนสามารถบอกได้ว่าสถานการณ์ใดควรที่จะรอคอยได้ด้วยตนเอง
- ☐ 3 คะแนน หมายถึง เมื่อนักเรียนสามารถบอกได้ว่าสถานการณ์ใดควรที่จะรอคอยผ่านการชี้แนะด้วยวาจา
- ☐ 2 คะแนน หมายถึง เมื่อนักเรียนสามารถบอกได้ว่าสถานการณ์ใดควรที่จะรอคอยผ่านการชี้แนะด้วยท่าทาง
- ☐ 1 คะแนน หมายถึง เมื่อนักเรียนสามารถบอกได้ว่าสถานการณ์ใดควรที่จะรอคอยผ่านการชี้แนะด้วยวาจาและท่าทาง

- ☐ 0 คะแนน หมายถึง เมื่อนักเรียนไม่สามารถบอกได้ว่าสถานการณ์ใดควรที่จะรอคอย

บันทึกคำตอบหรือพฤติกรรมของเด็กเพิ่มเติม:

.....

.....

.....

2. นักเรียนสามารถรอคอยได้

ผลการประเมิน

- ☐ 4 คะแนน หมายถึง เมื่อนักเรียนสามารถรอคอยได้ด้วยตนเอง
- ☐ 3 คะแนน หมายถึง เมื่อนักเรียนสามารถรอคอยได้ผ่านการชี้แนะด้วยวาจา
- ☐ 2 คะแนน หมายถึง เมื่อนักเรียนสามารถรอคอยได้ผ่านการชี้แนะด้วยท่าทาง
- ☐ 1 คะแนน หมายถึง เมื่อนักเรียนสามารถรอคอยได้ผ่านการชี้แนะด้วยวาจาและท่าทาง
- ☐ 0 คะแนน หมายถึง เมื่อนักเรียนไม่สามารถรอคอยได้

บันทึกพฤติกรรมของเด็กเพิ่มเติม:

.....

.....

.....

แบบสำรวจพัฒนาการเด็ก (PDDSQ) ช่วงอายุ 4-18 ปี

ชื่อเด็ก.....อายุ.....ปี.....เดือน ที่อยู่..... โทรศัพท์..... ผู้ตอบ : ☐ มารดา ☐ บิดา ☐ ญาติ/ผู้ดูแลเด็ก	สำหรับเจ้าหน้าที่ การวินิจฉัย..... สถานที่เก็บข้อมูล..... เก็บข้อมูลครั้งที่.....
--	--

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องสี่เหลี่ยมหลังข้อความแต่ละข้อโดยเลือกคำตอบที่ใกล้เคียงกับพฤติกรรมของลูกท่านมากที่สุด

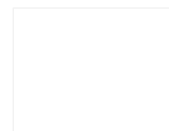
	ใช่/ทำบ่อย	ไม่ใช่/ไม่ค่อยทำ
1. ชอบเก็บตัว หรืออยู่คนเดียวตามลำพัง	☐	☐
2. เดินผ่านตรงกลาง ที่คนสองคนกำลังคุยอยู่	☐	☐
3. เข้ากับเพื่อนได้ยาก แม้ว่าเขาจะพยายามอย่างเต็มที่	☐	☐
4. ชอบจำแต่สิ่งไร้สาระ หรือสิ่งที่ไม่มีความหมาย	☐	☐
5. ใช้ภาษาที่ไม่ค่อยเหมาะสมกับกาลเทศะหรือผู้ฟัง	☐	☐

	ใช่/ทำบ่อย	ไม่ใช่/ไม่ค่อยทำ
6. มักถูกเด็กคนอื่นมองว่าเป็น “ตัวตลก หรือ ตัวประหลาด”	☐	☐
7. เล่นกับเด็กคนอื่นได้ แต่ต้องเล่นเฉพาะสิ่งที่ตัวเองอยากเล่นเท่านั้น	☐	☐
8. ต่อต้าน ปรับตัวไม่ได้เวลาที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ทำอยู่เป็นประจำ	☐	☐
9. รุ่มร่าม เอะอะ จะงอน ซึมเศร้า มากกว่าเด็กคนอื่นในวัยเดียวกัน	☐	☐
10. ชอบคิดอะไรซ้ำซาก วนเวียนหรือทำอะไรซ้ำๆ หลายๆ ครั้ง	☐	☐

	ใช่/ทำบ่อย	ไม่ใช่/ไม่ค่อยทำ
11. ไม่ยอมให้มีการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่คุ้นเคย	☐	☐
12. คุณเคยรู้สึกว่าคุณพูดซ้ำ หรือเคยกังวลว่าทำไมลูกยังไม่พูดเสียที	☐	☐
13. ไม่ค่อยรับรู้ว่าคุณคนอื่นกำลังคิดหรือรู้สึกอย่างไร	☐	☐
14. มีความสุขเวลาที่ได้อยู่กับเด็กคนอื่น มากกว่าเวลาอยู่เป็นกลุ่มกับคนอื่น	☐	☐
15. ตรงไปตรงมา ไม่รู้จักยืดหยุ่น	☐	☐

	ใช่/ทำบ่อย	ไม่ใช่/ไม่ค่อยทำ
16. สนใจในสิ่งต่างๆ เพียงไม่กี่อย่าง	☐	☐
17. ไม่ค่อยฟังเพื่อน ถ้าเพื่อนไม่ได้พูดในสิ่งที่เขาสนใจ	☐	☐
18. มีอารมณ์ขึ้น สามารถเข้าใจเรื่องตลกได้	☐	☐
19. รู้จักปลอบเด็กคนอื่น เวลาเด็กคนอื่นไม่สบายใจ หรือได้รับบาดเจ็บ	☐	☐
20. รู้จักสงสารหรือเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	☐	☐

	ใช่/ทำบ่อย	ไม่ใช่/ไม่ค่อยทำ
21. ชอบเล่นเป็นกลุ่มกับเพื่อน	☐	☐
22. มองหน้า สบตาทุกครั้งเวลาพูดคุย	☐	☐
23. สามารถสังเกต เข้าใจสีหน้าและอารมณ์ของคนรอบข้าง	☐	☐
24. มีเพื่อนสนิท หรือเพื่อนที่เล่นด้วยกันบ่อยๆ	☐	☐
25. สามารถบอกอารมณ์หรือความรู้สึกของตัวเองให้คนอื่นรู้ได้	☐	☐

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- ตัวอย่างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา
- ตัวอย่างแบบตรวจสอบคุณภาพ(ร่าง)โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคม สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

**แบบสอบถามแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้น
ทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้น
ประถมศึกษา**

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ มีทั้งหมด 3 ตอน จำนวน 22 ข้อ ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 5 ข้อ
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะ
สังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 6 ข้อ
และตอนที่ 3 มุมมองของครูในเรื่องทักษะสังคมที่สำคัญที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรจะมีเพื่อ
การเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในห้องการศึกษาปกติได้ประสบความสำเร็จ จำนวน 2 ข้อ **ผู้วิจัย
ขอรับรองว่า คำตอบของท่านจะเป็นความลับและนำเสนอผลวิจัยในภาพรวมเท่านั้น จะ
ไม่มีผลทางด้านลบต่อท่านแต่อย่างใด** โดยงานวิจัยนี้ ได้ผ่านการขอรับการพิจารณารับรองจาก
คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ หมายเลขรับรอง SWUEC-E-G-092/2563E เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขอให้ท่านกรุณาตอบ
แบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ ที่เป็นคำตอบตรงความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. หน่วยงานที่สังกัด

☐ กรุงเทพมหานคร

☐ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

☐ เอกชน

☐ โรงเรียนสาธิต

☐ สังกัดอื่นๆ โปรดระบุ.....

4. ประสบการณ์ในการสอน

☐ 5 - 10 ปี☐ 11- 15 ปี☐ 16 - 20 ปี☐ 21 - 25 ปี☐ 26 ปีขึ้นไป

5. ท่านเคยมีประสบการณ์สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรือในชั้นเรียนของท่าน มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษรวมอยู่ด้วย

☐ ไม่เคย☐ เคย น้อยกว่า 1 ปี☐ เคย 1 - 5 ปี☐ เคย 6 - 10 ปี☐ เคย 11 - 15 ปี☐ เคย มากกว่า 15 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความสั้นๆที่เป็นคำตอบตรงความเป็นจริงของท่าน

***โปรแกรม หมายถึง กระบวนการที่นำมาใช้ในการเสริมสร้างทักษะ จนทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1. โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรมีลักษณะอย่างไร
จึงจะเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2. โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรมีลักษณะอย่างไร เพื่อให้ผู้ใช้โปรแกรมจะสามารถนำโปรแกรมมาใช้ได้อย่างสะดวก มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ

3. ท่านคิดว่าอุปสรรคใดที่อาจทำให้ผู้ใช้โปรแกรมใช้โปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมไม่สำเร็จ

6. หากท่านเป็นผู้ใช้โปรแกรมพัฒนาทักษะสังคม ท่านคิดว่าบุคคลใดควรมีส่วนร่วมกับท่านในการพัฒนาทักษะสังคมบ้าง

ตอนที่ 3 มุมมองของครูในเรื่องทักษะสังคมที่สำคัญที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรมีเพื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในห้องการศึกษาปกติได้ประสบความสำเร็จ

1. ท่านคิดว่าทักษะสังคมใดที่สำคัญที่สุดสำหรับนักเรียน ในการที่จะเรียนรู้กับเพื่อนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ห้องการศึกษาปกติได้ประสบความสำเร็จ

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่เป็นคำตอบตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 หมายถึง ทักษะสังคมนั้นมีความจำเป็นมากที่สุดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

4 หมายถึง ทักษะสังคมนั้นมีความจำเป็นมากในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3 หมายถึง ทักษะสังคมนั้นมีความจำเป็นปานกลางในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2 หมายถึง ทักษะสังคมนั้นมีความจำเป็นน้อยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1 หมายถึง ทักษะสังคมนั้นมีความจำเป็นน้อยที่สุดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ทักษะสังคม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. นักเรียนสามารถร่วมมือในการทำกิจกรรมกับผู้อื่นได้					
2. นักเรียนสามารถใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์					
3. นักเรียนสามารถรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้					
4. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามข้อตกลง กติกาได้					
5. นักเรียนสามารถรอคอยได้					
6. นักเรียนสามารถแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่นได้					
7. นักเรียนสามารถร้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้					
8. นักเรียนสามารถยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงสถานการณ์/กิจกรรมได้					
9. นักเรียนสามารถจัดการอารมณ์ของตนเองได้					
10. นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้					

แบบตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
(ร่าง)โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคม
สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

คำชี้แจงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. แบบประเมินนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคม สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา

2. แบบประเมินนี้มุ่งตรวจสอบ ความเหมาะสมของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคม สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา และขอเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำไปปรับปรุงให้โปรแกรมมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3. แบบประเมินนี้มีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่

3.1 แบบประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคม สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

3.2 แบบประเมินองค์ประกอบของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นด้านทักษะสังคม สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

4. ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาแสดงความคิดเห็นของท่านในแบบประเมิน โดยใส่เครื่องหมาย (✓) ลงในช่องความคิดเห็นของท่านพร้อมเขียนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำไปพิจารณาปรับปรุงต่อไป โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

5. ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ข้อเสนอแนะ หรือความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์ โดยการเขียนข้อเสนอแนะไว้ท้ายข้อความแต่ละข้อ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

นายจิรพัฒน์ ศิริรักษ์

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1

แบบประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อความตามเกณฑ์ในการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา โดยให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นของท่าน พร้อมขอความอนุเคราะห์เขียนข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงต่อไป

เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ประเด็น	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
1	ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติจริง						
1.1	ออกแบบได้เหมาะสมกับการใช้งานในสถานการณ์จริง						
1.2	สามารถใช้งานได้จริงกับครูผู้สอนที่จะนำไปใช้ในโรงเรียนเรียนร่วม						
1.3	สามารถใช้งานได้จริงกับนักเรียนที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือด้านทักษะสังคม						
2	การตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้โปรแกรมฯ						
2.1	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคมสำหรับนักเรียนที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา						
2.2	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้ครูผู้สอนและผู้ปกครองมีแนวทางในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มด้านทักษะสังคม						

ข้อ	ประเด็น	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
	สำหรับนักเรียนที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียน เรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา						
2.3	เป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนที่ต้องการได้ ความช่วยเหลือด้านทักษะสังคม						
3	ความน่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการ						
3.1	เนื้อหาในโปรแกรมฯครอบคลุม ทักษะการรอคอย						
3.2	เนื้อหาในโปรแกรมฯครอบคลุม ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง						
3.3	เนื้อหาในโปรแกรมฯครอบคลุม ทักษะการแบ่งปัน						
3.4	โปรแกรมฯให้หลักการ แนวคิด เทคนิคการสอน ได้เหมาะสม						
3.5	โปรแกรมฯมีความน่าเชื่อถือระดับยอมรับได้						

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

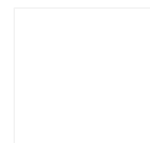
ตอนที่ 2

แบบประเมินองค์ประกอบของโปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้นทักษะสังคม
สำหรับเด็กที่กำลังจะเข้าศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา

คำชี้แจง

ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นของท่าน พร้อมขอความอนุเคราะห์
เขียนข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงต่อไป

ข้อ	ประเด็น	ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม ม	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เหมาะสม	
1	คู่มือการใช้โปรแกรมฯ				
	โปรแกรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต้น ทักษะสังคมสำหรับเด็กที่กำลังจะเข้า ศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับชั้น ประถมศึกษา คืออะไร				
	นิยามศัพท์ทักษะทางสังคม				
	คำแนะนำสำหรับครูผู้สอน				
	องค์ประกอบของโปรแกรมฯ				
	ภาคผนวก: การสอน				
2	(ร่าง) โปรแกรมฯ				
	จุดมุ่งหมายของโปรแกรม				
	คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม				
	ลักษณะของโปรแกรม				
	ขั้นตอนการดำเนินงานของโปรแกรม				
	รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะ สังคม				

ภาคผนวก ช
ภาพบรรยากาศการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาพบรรยากาศการเก็บรวบรวมข้อมูล

ทักษะการรอคอย

ภาพบรรยากาศการเก็บรวบรวมข้อมูล

ทักษะการปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อตกลง

ภาพบรรยากาศการเก็บรวบรวมข้อมูล

ทักษะการแบ่งปัน

ภาพบรรยากาศการเก็บรวบรวมข้อมูล

รายงานความก้าวหน้าพัฒนาการทักษะทางสังคมกับผู้ปกครอง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	จิรพัฒน์ ศิริรักษ์
วัน เดือน ปี เกิด	25 ธันวาคม 2526
สถานที่เกิด	ระนอง
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2550 ระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) สาขาจิตวิทยา (จิตวิทยาพัฒนาการ) เกียรตินิยมอันดับ 2 จาก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2555 ระดับปริญญาโท วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วท.ม.) สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2564 ระดับปริญญาเอก การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ